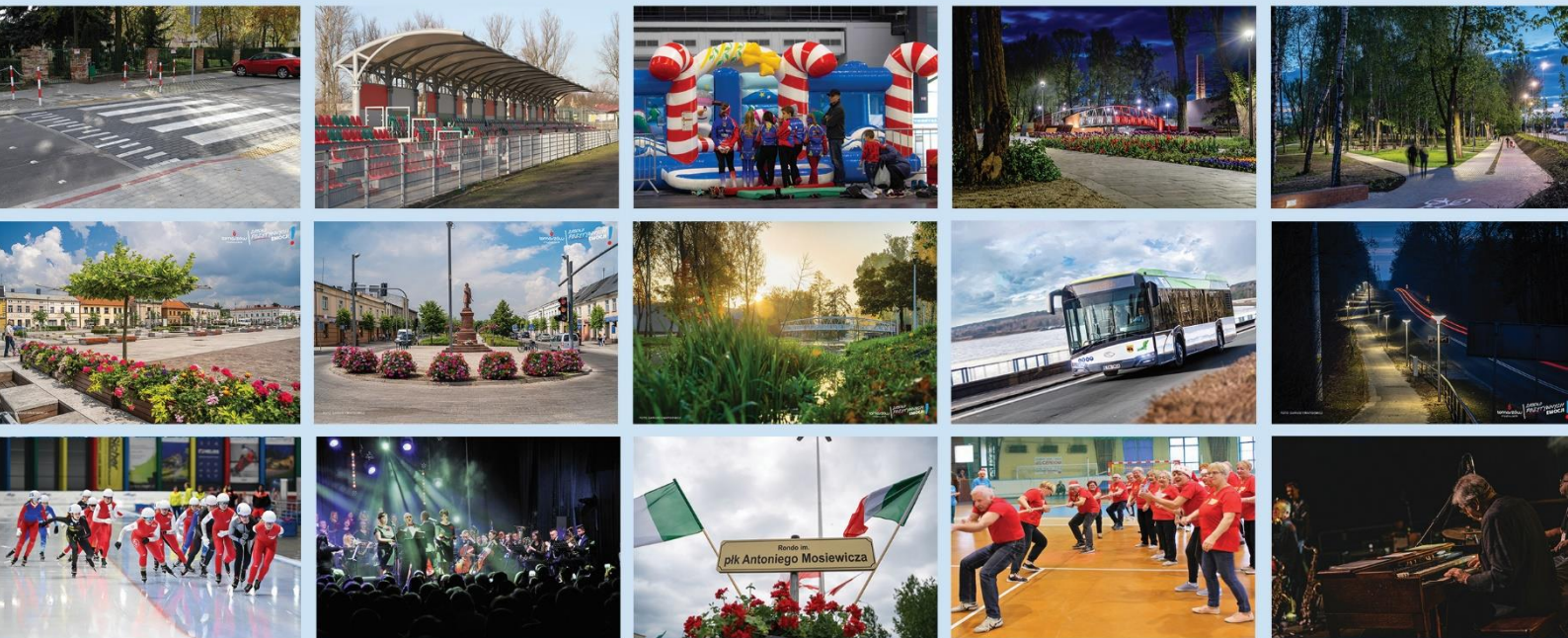

RAPORT O STANIE MIASTA TOMASZÓW MAZOWIECKI 2019

MISJA: „MY, TOMASZOWIANIE, BUDUJEMY MIASTO
PIĘKNE, BOGATE, BEZPIECZNE I RADOSNE”

tomaszów
mazowiecki

ŹRÓDŁO
POZYTYWNYCH
EMOCJI

SPIS TREŚCI	
WSTĘP	3
I. FUNDAMENTY	4
Ogólna charakterystyka	4
Uchwały i zarządzenia	8
Budżet miasta	9
Programy i strategie	12
II. GOSPODARKA – INFRASTRUKTURA – INWESTYCJE	16
Miasto nad rzeką	16
Przedsiębiorczość	18
Human Smart Cities	22
Gospodarka nieruchomościami	25
Gospodarka komunalna	31
Drogi	37
Inwestujemy w mieszkańców	41
Gospodarka niskoemisyjna	46
Transport	51
III. SPOŁECZEŃSTWO – KULTURA – SPORT – EDUKACJA	64
Aktywny i zdrowy senior	64
Zdrowie i opieka nad najmłodszymi	67
Nauka to potęgi klucz	69
Miasto wysokiej kultury	99
Sport to zdrowie	109
Tomaszów atrakcyjny turystycznie	114
Świat przyjeżdża do Tomaszowa Mazowieckiego	116
Pomoc społeczna	119
Bezpieczeństwo	124
Aktywni mieszkańcy	131
IV. ŚRODOWISKO I PRZESTRZEŃ	135
Zielony Tomaszów Mazowiecki	135
Zagospodarowanie przestrzeni	138
Walka o czyste powietrze	142
Gospodarka odpadami	145
Nie kupuj – adoptuj!	153
V. INFORMACJE DODATKOWE	155

WSTĘP

Tomaszów Mazowiecki jest wyjątkowym miastem. Przepięknie położonym, z ogromnym potencjałem. Nie różnimy się jednak od innych miast tej wielkości i podlegamy tym samym procesom co one. Jeden z naszych problemów, demografia, dotyczy całego kraju – potrzebne są tu działania przede wszystkim rządowe – nie tylko lokalne. Staramy się w ramach kompetencji i możliwości naszego samorządu wpływać na te procesy – w 2019 roku rozpoczęliśmy budowę nowego żłobka, który będzie oferował więcej miejsc niż obecny oraz zapewni wyższy standard.

Lata 90. XX wieku przyniosły naszemu miastu załamanie gospodarcze, z którego wychodzimy do dziś. Największym problemem jest brak środków na realizację wszystkich potrzebnych inwestycji, dlatego priorytetowo traktujemy zdobywanie funduszy zewnętrznych. Inwestujemy również w infrastrukturę drogową, by uatrakcyjnić tereny inwestycyjne – mam na myśli chociażby drogę na terenach dawnego Wistomu, ale i tutaj bardzo wiele zależy od sprawności instytucji państwowych – np. czas uzyskania warunków przyłączenia gazu czy energii, które całkowicie od nas nie zależą. Przed nami jeszcze wiele wyzwań, przede wszystkim walka o czyste powietrze. Szukamy środków na dotacje dla mieszkańców. Korzystamy ze wszystkich programów w tym zakresie, które mogą pomóc tomaszowianom przy wymianie źródeł ciepła. Rok 2019 był również ciężki pod kątem gospodarki odpadami. W całej Polsce szalały ceny za śmieci – żeby nie dopuścić do jeszcze większego ich wzrostu, zdecydowaliśmy o przejęciu odbioru odpadów. Zrobiliśmy to jako jedni z pierwszych w kraju. Dziś można sobie zadać pytanie, co by było, gdybyśmy tego nie zrobili? Z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić, że cena za śmieci byłaby wyższa niż obecnie. Chcemy dalej inwestować w gospodarkę odpadami, tak by dojść do obiegu zamkniętego. Do tego potrzeba jednak jeszcze wiele inwestycji. Raport dotyczy roku 2019, ale oddajemy go w Państwa ręce w czasie bardzo trudnym, w czasie pandemii i w trakcie kryzysu gospodarczego. Wiemy już, że wiele planów będzie trzeba zmodyfikować, przełożyć, podjąć wiele trudnych decyzji. Jestem jednak przekonany, że wyjdziemy z tego wszyscy obronną ręką i nadal będziemy pracować na rozwój naszego miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Raport powstał zgodnie z ustawą z dnia 11 stycznia 2018 roku o zmianie niektórych ustaw w celu zwiększania udziału obywateli w procesie wybierania, funkcjonowania i kontrolowania niektórych organów publicznych (Dz.U. z 2018 r. poz. 130 ze zm.). W ustawie z dnia 8 marca 1990 roku o samorządzie gminnym (t.j. Dz.U. z 2020 r. poz. 713) dodany został art. 28aa, nakładający na prezydenta miasta obowiązek sporządzenia raportu o stanie miasta.

Przedmiotowe opracowanie obejmuje podsumowanie stanu Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki oraz działalność Prezydenta Miasta w roku 2019. Raport zawiera w szczególności dane, informacje i analizy obszarów dotyczących Gminy Miasto z uwzględnieniem informacji o stanie mienia komunalnego, stanu ładu przestrzennego, inwestycji, usług komunalnych, polityki społecznej, bezpieczeństwa, transportu, oświaty, kultury, sportu oraz działań podejmowanych w zakresie ochrony środowiska.

Marcin Witko

Prezydent Tomaszowa Mazowieckiego

I. FUNDAMENTY

1. OGÓLNA CHARAKTERYSTYKA

Tomaszów Mazowiecki położony jest w centrum Polski na terenie województwa łódzkiego. Jego powierzchnia wynosi 41,30 km². Przez miasto przepływa pięć rzek: Pilica, Wolbórka, Czarna-Bielina, Piasecznica oraz Lubochenka.

Według stanu na 31 grudnia 2019 roku gminny zasób nieruchomości składał się z: dróg, terenów mieszkaniowych, gruntów rolnych, terenów rekreacyjno-wypoczynkowych, lasów oraz gruntów zadrzewionych i zakrzewionych, sadów, łąk i pastwisk, innych terenów zabudowanych, zurbanizowanych terenów niezabudowanych, terenów różnych i nieużytków, gruntów pod wodami, gruntów rolnych zabudowanych oraz terenów przemysłowych, i łącznie stanowił powierzchnię 683,8036 ha.

Nieruchomości wchodzące w skład gminnego zasobu nieruchomości zostały zaewidencjonowane w grupach wyszczególnionych w poniższej tabeli.

Powierzchnia nieruchomości zasobu oraz nieruchomości będących przedmiotem użytkowania wieczystego Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na 31 grudnia 2019 roku:

Drogi,	150,1565 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	0,3971 ha
Tereny mieszkaniowe	49,7461 ha
Grunty rolne,	149,0693 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	55,0948 ha
Tereny rekreacyjno-wypoczynkowe	52,5145 ha
Lasy i grunty zadrzewione i zakrzewione	36,6904 ha
Sady, łąki, pastwiska,	90,9546 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	8,1361 ha
Inne tereny zabudowane	70,0061 ha
Zurbanizowane tereny niezabudowane,	22,8661 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	0,4872 ha
Tereny różne i nieużytki,	17,7783 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	3,2494 ha
Grunty pod wodami	0,0626 ha
Grunty rolne zabudowane,	7,1303 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	0,6954 ha
Tereny przemysłowe	36,8288 ha
Razem	683,8036 ha
w tym przekazane w użytkowanie ogrodów działkowym	68,0600 ha

Wartość brutto środków trwałych na 31 grudnia 2019 roku

Wartość gruntów podano w cenach nabycia, a wartość pozostałych środków trwałych według kosztów wytworzenia bądź ceny nabycia.

STAN NA:		1.01.2019 R.	31.12.2019 R.	RÓŻNICA
WARTOŚĆ BRUTTO ŚRODKÓW TRWAŁYCH – ogółem (w złotych)		546 921 392	562 141 027	15 219 635
		z tego:		
1.	grunty własne	166 599 283	155 663 882	-10 935 401
2.	budynki i lokale	187 470 638	188 238 467	767 829
3.	obiekty inżynierii lądowej	168 571 844	191 909 117	23 337 273
4.	maszyny i urządzenia techniczne	15 919 872	16 517 833	597 961
5.	środki transportu	4 183 079	4 546 639	363 560
6.	urządzenia i wyposażenie gdzie indziej niesklasyfikowane	4 176 676	5 265 089	1 088 413

W Tomaszowie Mazowieckim na koniec 2019 roku zameldowanych było 58 898 osób, zamieszkiwało natomiast 61 960 – prezentują to poniższe tabele. Wydział Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej Urzędu Miasta dysponuje danymi dotyczącymi zameldowań, natomiast Główny Urząd Statystyczny opiera dane o adresy zamieszkania.

Dane wg GUS (osoby zamieszkujące)

WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność	63 969	63 601	63 238	62 649	61 960
w tym kobiety	33 896	33 714	33 570	33 291	32 951
Urodzenia żywe	565	562	591	556	482
Zgony	800	782	790	862	831
Przyrost naturalny	-235	-220	-199	-306	-349
Saldo migracji ogółem	brak danych	-123	-189	-232	-349
Ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym (do 18 lat)	10 845	10 749	10 627	10 555	10 420
produkcyjnym	38 299	37 644	37 002	36 163	35 352
poprodukcyjnym	14 816	15 208	15 609	15 931	16 188

Dane wg Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej (osoby zameldowane)

WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE (OSOBY ZAMELDOWANE NA POBYT STAŁY)	2015	2016	2017	2018	2019
Ludność	62 036	61 360	60 689	59 886	58 898
w tym kobiety	33 229	32 903	32 573	32 219	31 701
Urodzenia żywe	584	593	584	543	467
Zgony	826	804	810	867	793
Przyrost naturalny	-242	-211	-226	-324	-326
Saldo migracji ogółem	-34	-123 (wg GUS)	-189 (wg GUS)	-7	-71
Ludność w wieku:					
przedprodukcyjnym (do 18 lat)	10 442	10 300	10 161	10 089	9 347
produkcyjnym	37 014	36 121	35 249	34 244	32 956
poprodukcyjnym kobiety od 60 lat, mężczyźni od 65 lat	14 580	14 939	15 279	15 553	16 595

Wyjaśnienia wymaga fakt, że w raporcie za 2018 rok dane z Wydziału Ewidencji Ludności i Działalności Gospodarczej podpisano jako dane z GUS.

Dane według miejsca zamieszkania: 61 960 osób, w tym 29 009 to mężczyźni, 32 951 kobiety.

PRZEDZIAŁ WIEKOWY	MĘŻCZYŹNI	KOBIETY	RAZEM
0-4	1 355	1 319	2 674
5-9	1 458	1 379	2 837
10-14	1 622	1 513	3 135
15-19	1 464	1 417	2 881
20-24	1 598	1 515	3 113
25-29	1 915	1 749	3 664
30-34	2 009	1 912	3 921
35-39	2 519	2 345	4 864
40-44	2 472	2 512	4 984
45-49	2 157	2 198	4 355
50-54	1 653	1 854	3 507
55-59	1 656	2 026	3 682
60-64	2 155	2 786	4 941
65-69	2 012	2 870	4 882
70 i więcej	2 964	5 556	8 520
wiek przedprodukcyjny	5 348	5 072	10 420
wiek produkcyjny	18 685	16 667	35 352
wiek poprodukcyjny	4 976	11 212	16 188

Migracje wewnętrzne:

- Napływ – 344
- Odpływ – 692
- Saldo – -348

Migracje zagraniczne:

- Imigracja – 5
- Emigracja – 6
- Saldo – -1

Ogólne saldo migracji: -349

Dane wg GUS – wybrane miasta województwa łódzkiego

WYBRANE DANE DEMOGRAFICZNE	PIOTRKÓW TRYBUNALSKI				PABIANICE				RADOMSKO				ZGIERZ			
	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019	2016	2017	2018	2019
Ludność	74 694	74 312	73 670	73 090	66 265	65 823	65 283	64 757	46 583	46 409	46 087	45 843	56 929	56 690	56 529	56 190
Przyrost naturalny	-247	-230	-316	-353	-355	-357	-379	-336	-194	-161	-174	-197	-246	-193	-181	-245
Saldo migracji ogółem	-191	-162	-387	-277	-205	-96	-160	-200	-199	-158	-157	-132	-60	-52	9	-90

W Tomaszowie Mazowieckim w 2019 roku zawarto 270 małżeństw, urodziło się 482 żywych dzieci, zmarło 831 osób. Przyrost naturalny wyniósł -349. Dane opracowano na podstawie informacji Głównego Urzędu Statystycznego. Poniżej natomiast dane z Urzędu Stanu Cywilnego, które zawierają informacje o wszystkich urodzeniach, zgonach, aktach małżeństwa itd., które były zgłaszane urzędowi – dotyczą więc szerszego obszaru (np. osoba na co dzień mieszkająca w innym mieście czy województwie, umierając w szpitalu na terenie Tomaszowa, musi zostać zgłoszona w lokalnym Urzędzie Stanu Cywilnego).

Dane z Urzędu Cywilnego – liczba wydanych aktów

LP.	CZYNNOŚCI	ROK 2018	ROK 2019
1.	Akty urodzenia	811	765
2.	Akty małżeństwa	386	382
3.	Akty zgonu	1 227	1 215
4.	Rozwody	157	194
5.	Wydane odpisy	9 857	10 027
6.	Zmigrowane akty stanu cywilnego	7 855	7 473
7.	Decyzje o zmianie nazwiska	41	32
8.	Decyzje o zmianie imienia	1	6
9.	Sprostowania aktu stanu cywilnego	68	50
10.	Uzupełnienia aktu stanu cywilnego	114	140
11.	Skrócenie terminu na zawarcie małżeństwa	9	10
12.	Zaświadczenia o stanie cywilnym	20	23
13.	Zaświadczenia o zdolności prawnej do zawarcia małżeństwa za granicą	16	12

LP.	CZYNNOŚCI	ROK 2018	ROK 2019
14.	Zaświadczenia konkordatowe	194	167
15.	Oświadczenia o uznaniu ojcostwa	262	184
16.	Oświadczenia o powrocie do nazwiska noszonego przed zawarciem małżeństwa	25	20
17.	Oświadczenia o zmianie imion dziecka	4	1
18.	Usuwanie niezgodności w rejestrze PESEL	2 248	1 956
19.	Udzielone śluby w lokalu USC	164	168
20.	Udzielone śluby poza lokalem USC	4	3
21.	Kwota przyjętych opłat skarbowych w kasie USC	132 300,00 zł	125 138,00 zł
22.	Liczba odznaczonych par małżeńskich za długoletnie pożycie małżeńskie	35	29

2. UCHWAŁY I ZARZĄDZENIA

W 2019 roku odbyło się 18 sesji Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego, w tym 7 zwołanych na wniosek Prezydenta Miasta w trybie nadzwyczajnym, zgodnie z obowiązującymi przepisami prawa.

Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego podjęła łącznie 156 uchwał, które zostały podzielone na obszary w poniższej tabeli:

OBSZAR	LICZBA UCHWAŁ
finanse i uchwały okołobudżetowe	39
organizacja pracy Rady Miejskiej i Urzędu Miasta	21
gospodarka nieruchomościami	12
gospodarka odpadami	10
oświata	12
skargi i petycje	9
zagospodarowanie przestrzenne	5
programy gminne, strategie, założenia, regulaminy i inne	9
transport publiczny, ronda i drogi	9
wybory ławników	8
pomoc społeczna	6
sport	2
gospodarka wodociągowa i kanalizacyjna	2
ochrona środowiska	2
pomoc dla powiatu	2
wotum zaufania i absolutorium	2
pozostałe	6
łącznie	156

Informacja z realizacji uchwał podjętych w 2019 roku znajduje się w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta w zakładce: raporty, sprawozdania, plany, programy, polityki, strategie.

Istotną część działalności Prezydenta w obszarze realizacji zadań własnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki odbywa się poprzez wydawanie zarządzeń. W 2019 roku Prezydent Miasta wydał 458 ww. dokumentów. Poniższa tabela przedstawia zarządzenia w podziale na konkretne obszary.

OBSZAR	LICZBA ZARZĄDZEŃ
Gospodarka nieruchomościami	113
Finanse	102
Organizacja Urzędu Miasta i Gminy	65
Sprawy społeczne	50
Kultura i sport	35
Oświata	21
Ochrona środowiska	12
Inne	60

Ponadto Prezydent jako organ wykonawczy Gminy realizował również zadania własne określone w art. 7 ust. 1 ustawy o samorządzie gminnym, których charakterystyka znajduje się w dalszej części raportu.

3. BUDŻET MIASTA

Budżet miasta na 2019 rok w zakresie dochodów ogółem uchwalony został na poziomie 267 610 474,90 zł. W trakcie roku budżetowego plan dochodów podwyższono o kwotę 32 247 960,90 zł, tj. o 12,05% i ostatecznie ustalono na poziomie 299 858 435,80 zł. Dochody ogółem zostały wykonane na poziomie 301 604 543,72 zł, co stanowi 100,58% planu.

Dochody bieżące uchwalone zostały w kwocie 242 525 105,97 zł. W trakcie roku budżetowego plan został podwyższony o 30 004 786,13 zł, tj. o 12,37% i na 31 grudnia 2019 roku wynosił 272 529 892,10 zł. Dochody bieżące zostały wykonane w kwocie 275 202 333,95 zł, tj. 100,98% planu rocznego, z tego:

LP.	WYSZCZEGÓLNIENIE	PLAN PO ZMIANACH 2019	WYKONANIE 2019	WYKONANIE PLANU
1.1	Dochody bieżące własne	192 728 864,03	195 584 652,17	101,48%
1.1.1	Dochody z tytułu podatków i opłat oraz inne dochody niepodatkowe	69 739 817,82	71 858 164,17	103,04%
1.1.2	Udział w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób fizycznych	59 049 465,00	59 607 354,00	100,94%
1.1.3	Udział w dochodach budżetu państwa z tytułu podatku dochodowego od osób prawnych	2 300 000,00	2 513 804,69	109,30%
1.1.4	Dotacje i środki na zadania własne	14 817 655,21	14 783 403,31	99,77%
1.1.4.1	w tym środki z UE	2 136 794,87	2 131 139,59	99,74%
1.1.5	Subwencje	46 821 926,00	46 821 926,00	100,00%
1.2	Dotacje na realizację zadań zleconych z zakresu administracji rządowej	76 531 251,72	76 430 429,48	99,87%
1.3	Dotacje na realizację zadań wynikających z porozumień	3 269 776,35	3 187 252,30	97,48%

Dochody majątkowe zostały uchwalone w kwocie 25 085 368,93 zł. Plan dochodów w ciągu roku został podwyższony o 2 243 174,77 zł, tj. o 8,94% i zamknął się kwotą 27 328 543,70 zł. Dochody majątkowe zostały wykonane w kwocie 26 402 209,77 zł, tj. 96,61% planu rocznego, z tego:

	PLAN PO ZMIANACH 2019	WYKONANIE 2019	WYKONANIE PLANU
Środki z UE na inwestycje	5 186 721,76	5 186 721,76	100,00%
Ze sprzedaży składników majątkowych	4 443 708,32	4 477 518,08	100,76%
Pozostałe dochody	17 698 113,62	16 737 969,93	94,57%

Wydatki ogółem uchwalono w wysokości 277 538 810,36 zł. W trakcie roku budżetowego podwyższono plan wydatków o 36 196 555,17 zł, tj. o 13,04%. Plan wydatków ogółem zamknął się kwotą 313 735 365,53 zł. Wydatki zostały zrealizowane na poziomie 308 412 733,27 zł, tj. 98,30%.

Wydatki bieżące zostały pierwotnie zaplanowane na poziomie 228 040 298,67 zł. W trakcie roku budżetowego podwyższono plan wydatków o kwotę 34 778 485,07 zł, tj. 15,25%. Plan zamknął się kwotą 262 818 783,74 zł. Wydatki bieżące zostały wykonane w kwocie 257 838 598,70 zł, tj. 98,11% planu rocznego, z tego:

WYSZCZEGÓLNIENIE	PLAN PO ZMIANACH 2019	WYKONANIE 2019	WYKONANIE PLANU
wynagrodzenia i składki od nich naliczane	92 539 547,17	91 427 102,43	98,80%
na realizację zadań statutowych	61 418 745,05	58 606 146,73	95,42%
świadczenia na rzecz osób fizycznych	85 121 693,15	84 936 213,46	99,78%
dotacje na zadania bieżące	18 977 151,82	18 892 321,57	99,55%
na programy finansowane ze środków UE	2 547 022,55	1 917 404,60	75,28%
wypłaty z tytułu poręczeń i gwarancji	137 529,00	0,00	0,00%
obsługa długu	2 077 095,00	2 059 409,91	99,15%

Wydatki bieżące na zadania z zakresu administracji rządowej i porozumień zostały pierwotnie zaplanowane w łącznej kwocie 60 865 944,69 zł. W wyniku dokonanych zmian w trakcie roku budżetowego plan wzrósł o kwotę 18 935 083,38 zł, tj. 31,11% i na koniec roku wynosił 79 801 028,07 zł. Wydatki zostały wykonane na poziomie 79 617 681,78 zł, tj. 99,77% planu rocznego.

Wydatki majątkowe na 2019 rok zostały uchwalone w kwocie 49 498 511,69 zł, a po wprowadzonych w trakcie roku budżetowego zmianach na 31 grudnia 2019 roku wynosiły 50 916 581,79 zł, w tym na:

- zadania inwestycyjne realizowane ze środków własnych – 19 115 644,55 zł,
- zadania inwestycyjne realizowane z udziałem Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego – 10 235 746,85 zł,
- zadania inwestycyjne realizowane z udziałem innych środków – 21 565 190,39 zł.

Wydatki majątkowe zostały zrealizowane w kwocie 50 574 134,57 zł, tj. 99,33% planu po zmianach.

Uchwalony budżet miasta na rok 2019 zakładał pierwotnie deficyt budżetowy w wysokości 9 928 335,46 zł oraz zaciągnięcie kredytu bankowego w kwocie 24 900 000 zł z przeznaczeniem na pokrycie planowanego deficytu oraz na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek.

Po zmianach dokonanych w trakcie roku budżetowego po stronie dochodów i wydatków budżet miasta zamknął się planowaną kwotą deficytu w kwocie 13 876 929,73 zł.

Dla zrównoważenia budżetu oraz pełnej jego realizacji zaplanowano kredyt w wysokości 19 796 500 zł z przeznaczeniem na spłatę wcześniej zaciągniętych zobowiązań z tytułu kredytów i pożyczek. Ponadto w trakcie roku wprowadzono wolne środki w wysokości 11 626 095,73 zł.

Zaplanowane w budżecie miasta rozchody w kwocie 14 971 664,54 zł w trakcie roku budżetowego zwiększono o 2 574 001,46 zł, tj. do kwoty 17 545 666 zł.

W ciągu roku 2019 dokonano spłaty kredytów i pożyczek na łączną kwotę 17 545 666 zł, tj. 100% planu, zgodnie z zawartymi umowami.

Rok 2019 miasto zamknęło deficytem budżetowym w wysokości 6 808 189,55 zł.

Pierwotnie planowany wskaźnik poziomu zadłużenia wynosił 37,18%. Po dokonaniu zmian w zakresie planowanych dochodów, wskaźnik ten wg planu na 31 grudnia 2019 roku był prognozowany w wysokości 28,62%.

Stan zadłużenia na 31 grudnia 2019 roku z tytułu kredytów i pożyczek wynosił 85 819 358,64 zł i stanowił 28,45% zrealizowanych dochodów ogółem. Na obsługę zadłużenia została wydatkowana kwota 2 059 409,91 zł.

W Tomaszowie Mazowieckim na bieżąco realizowane są podjęte przez Radę Miejską na wniosek Prezydenta Miasta trzy uchwały w sprawie zwolnień z podatku od nieruchomości, tj.:

- Uchwała nr XIX/186/2015 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 26.11.2015 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w ramach pomocy de minimis. W 2019 roku nie wpłynęło żadne zgłoszenie o zamiarze korzystania z pomocy de minimis.
- Uchwała nr XXXVI/326/2016 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 24.11.2016 r. w sprawie zwolnień od podatku od nieruchomości w zakresie budynków lub ich części zlokalizowanych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego, w których wykonano remont elewacji. Na 31 grudnia 2019 roku wpłynęło 9 zgłoszeń zamiaru korzystania ze zwolnienia z podatku od nieruchomości w zakresie budynków lub ich części zlokalizowanych na terenie naszego miasta, w których wykonano remont elewacji, z czego w trzech przypadkach zakończono prace remontowe, a w sześciu przypadkach prace jeszcze trwają. Łączna kwota zwolnienia wynosi 32 319,90 zł.
- Uchwała nr XLVI/415/2017 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z dnia 25.05.2017 r. w sprawie zwolnienia z podatku od nieruchomości budynków wpisanych do gminnej ewidencji zabytków miasta Tomaszowa Mazowieckiego wraz z gruntami pod tymi budynkami i związanymi z nimi budowlami. W 2019 roku nie wpłynęło żadne zgłoszenie o zamiarze korzystania ze zwolnienia z podatku od nieruchomości.

Na wniosek Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego w roku 2018 podjęta została przez Radę Miejską uchwała nr LXXI/629/2018 w sprawie ustalenia wysokości stawek podatku od środków transportowych.

W rezultacie wprowadzone zostały stawki minimalne określone w obwieszczeniu Ministra Finansów oraz obniżone pozostałe stawki, dla których minimalna wysokość nie jest określona. Przyjęcie tak odmiennej niż dotychczas polityki podatkowej ma na celu pozyskanie jak największej liczby nowych podatników. Założony cel jest sukcesywnie realizowany. Rezultatem tego jest pozyskiwanie nowych przedsiębiorców i intensyfikacja rejestracji pojazdów na terenie Tomaszowa Mazowieckiego. Dane przedstawia poniższa tabela.

2017 ROK		2018 ROK		2019 ROK (STAN NA 31 GRUDNIA)	
Osoby fizyczne	Podatnicy niebędący osobami fizycznymi	Osoby fizyczne	Podatnicy niebędący osobami fizycznymi	Osoby fizyczne	Podatnicy niebędący osobami fizycznymi
777	650	834	643	1329	663

W załączniku nr 1 do raportu znajdują się stawki podatku od nieruchomości obowiązujące w Tomaszowie Mazowieckim wraz z porównaniem do innych miast.

4. PROGRAMY I STRATEGIE

Program rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2016–2020 z perspektywą do 2023 roku

Program rewitalizacji miasta został opracowany przy współfinansowaniu ze środków Unii Europejskiej w ramach Programu Operacyjnego Pomoc Techniczna 2014–2020 oraz środków budżetu państwa. W zakresie przedmiotowego programu zostały określone przedsięwzięcia, których realizacja ma zmierzać do osiągnięcia założonych celów. Poniżej przedstawiamy stopień wykonania zaplanowanych zadań.

PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO NA LATA 2016–2020 Z PERSPEKTYWĄ DO 2023 ROKU				
STAN REALIZACJI PRZEDSIĘWZIĘĆ NA 31 GRUDNIA 2019 ROKU				
Podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	zrealizowane	częściowo zrealizowane/w trakcie realizacji	planowane do realizacji w ciągu 12 m- cy	planowane do realizacji później niż w ciągu 12 m-cy
1. „OdNowa” – aktywizacja mieszkańców z terenu rewitalizacji miasta Tomaszowa Mazowieckiego			✓	
2. Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz modernizacja miejsz rekreacji i terenów zielonych – Miasto nad rzeką	✓			
3. Przebudowa i modernizacja muszli koncertowej wraz z otoczeniem w Parku Miejskim „Solidarność”			✓	
4. Dostosowanie budynku i dziedzińca Urzędu Miasta do potrzeb osób niepełnosprawnych i starszych z obszaru rewitalizacji			✓	
5. Park Niebrowski – przestrzeń publiczna kształtowana z udziałem mieszkańców jako katalizator rewitalizacji w osiedlu Obrońców Tomaszowa z 1939 roku		✓		
6. Zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz modernizacja miejsz rekreacji i terenów zielonych parku Michałówek		✓		
7. „Kontakt – Wokół Nas” – budowanie poczucia przynależności i odpowiedzialności za przestrzeń, w której funkcjonują mieszkańcy obszarów rewitalizacji		✓		
8. „Senior wśród nas”		✓		
9. „Wolontariusze na start”			✓	
Razem	1	4	4	0

DOPUSZCZALNE/UZUPEŁNIAJĄCE PRZEDSIĘWZIĘCIA REWITALIZACYJNE WSKAZANE W PROGRAMIE REWITALIZACJI	PROJEKTY ZREALIZOWANE	PROJEKTY W TRAKCIE REALIZACJI/CZĘŚCIOWO ZREALIZOWANE
Przebudowa kamienicy przy pl. T. Kościuszki 24 wraz z nadaniem nowych funkcji społeczno-gospodarczych		✓
Rozwój potencjału społeczno-gospodarczego obszaru rewitalizowanego przy ul. Farbiarskiej w Tomaszowie Mazowieckim poprzez utworzenie Centrum Animacji Społecznej	✓	
Wzmocnienie funkcji społecznych obszaru zdegradowanego poprzez remont obiektów parafii św. Antoniego przy ul. POW w Tomaszowie Mazowieckim		✓
Budowa budynku administracyjno-biurowego z instalacjami i urządzeniami. Renowacja elewacji wraz z remontem pomieszczeń istniejącego budynku Urzędu Gminy	✓	

Program jest jednym z najistotniejszych miejskich dokumentów strategicznych. Określa nie tylko dysfunkcje obszarowe, ale i społeczne. Wskazuje problemy i konkretyzuje działania niezbędne do podjęcie, by je zniwelować. Ma nie tylko wymiar inwestycyjny czy przestrzenny, ale także społeczny. Jest też niezbędny podczas aplikacji o środki w ramach konkursów rewitalizacyjnych.

Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Tomaszów Mazowiecki 2008–2022

Strategia rozwoju społeczno-gospodarczego miasta Tomaszów Mazowiecki 2008–2022 jest jednym z kluczowych dokumentów wyznaczających kierunki działań samorządu, których realizacja będzie oddziaływać na poprawę jakości życia mieszkańców. Dążąc do osiągnięcia strategicznej wizji Tomaszowa Mazowieckiego, w 2019 roku kontynuowano realizację zadań publicznych, zmierzających do rozwoju miasta na wielu płaszczyznach:

- 1) społecznej:
  - a) organizacja wydarzeń kulturalnych o zróżnicowanym profilu dostosowywanym do różnych grup odbiorców, z uwzględnieniem ich potrzeb, zainteresowań czy wieku;
  - b) przeprowadzenie imprez sportowych i rekreacyjnych zarówno w plenerze, jak i z wykorzystaniem nowoczesnej infrastruktury sportowej; zrealizowane wydarzenia miały charakter lokalny, a niektóre z nich rangę światową;

- c) zapewnienie mieszkańcom miasta dostępu do edukacji w formie spotkań grupowych i indywidualnych, warsztatów czy udostępniania informacji w zakresie profilaktyki zdrowia, w tym uzależnień, przedsiębiorczości, kulturalnej, ochrony środowiska, możliwości zdobywania środków zewnętrznych itp.;
  - d) opracowanie dokumentacji technicznej w ramach projektu „Mieszkanie TM Plus” i zawarcie umowy na wykonanie inwestycji;
  - e) zakończenie projektu pn. „Podnoszenie jakości zasobów turystycznych doliny rzeki Pilicy poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w powiecie tomaszowskim” dofinansowanego z RPO Wł 2014–2020, który przyczyni się do ożywienia terenów zielonych przy rzece Pilicy oraz pozwoli na stworzenie nowoczesnego miejsca o walorach turystycznych, rekreacyjnych i wypoczynkowych;
- 2) gospodarczej:
- a) udział w wydarzeniach gospodarczych w celu promocji potencjału gospodarczego miasta;
  - b) podjęcie uchwały dotyczącej przeznaczenia działki przy ul. Strzeleckiej 39 do sprzedaży ze wskazaniem na usługi hotelarskie, a dodatkowo rekreacyjne, konferencyjne, SPA i parkingi;
  - c) realizacja projektu pt. „Budowa drogi lokalnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w celu otwarcia terenów inwestycyjnych, usytuowanych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego i gminy Tomaszów Mazowiecki, łączącej drogę ekspresową nr 8, stanowiącą element sieci TEN-T”, dofinansowanego z RPO Wł 2014–2020;
  - d) opracowywanie dokumentacji projektowej na budowę drogi na terenie przemysłowym po byłych zakładach Wistom, przygotowano wniosek o dofinansowanie oraz podpisano umowę na realizację zadania w ramach Funduszu Dróg Samorządowych;
- 3) funkcjonalno-przestrzennej:
- a) realizacja projektu pt. „Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz modernizacja miejsc rekreacji i terenów zielonych – Miasto nad rzeką”, dofinansowanego z RPO Wł 2014–2020;
  - b) realizacja inwestycji w zakresie budowy i utwardzenia dróg oraz udziału w finansowaniu budowy dróg znajdujących się w obszarze miasta.

II. GOSPODARKA – INFRASTRUKTURA – INWESTYCJE

1. MIASTO NAD RZEKĄ

Rewitalizacja parku Bulwary

Zadanie realizowane było w ramach projektu „Miasto nad rzeką”. Na wykonanie inwestycji uzyskano dofinansowanie w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020. Jej przedmiotem była kompleksowa rewitalizacja przestrzeni miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego. Przewiduje ona koncepcję budowy „Miasta nad rzeką” z wykorzystaniem potencjału środowiskowego położenia i powiązaniem funkcji społecznych i gospodarczych z rzeką, parkiem Bulwary, parkiem „Solidarność”. W ramach projektu przewidziano także adaptację obiektu położonego przy pl. Kościuszki 24 na funkcje usługowe, głównie w zakresie usług publicznych, i powiązanie go z parkiem Bulwary. Założeniem rewitalizacji parku Bulwary było stworzenie przyjaznej przestrzeni dla mieszkańców i odwiedzających. Celem bezpośrednim projektu jest przywrócenie funkcji społecznych i gospodarczych na terenach zdegradowanych, w szczególności wdrożenie rozwiązań, które ożywią życie publiczne w sferze społecznej, gospodarczej, kulturalnej i rekreacyjnej, niwelując przy tym częściowo zjawiska związane z problemami społeczności lokalnej. Projekt ma się przyczynić do wzrostu jakości życia mieszkańców poprzez poprawę bezpieczeństwa publicznego, zwiększenie atrakcyjności społeczno-gospodarczej obszaru, odbudowę walorów turystycznych, rekreacyjnych i przyrodniczych parku, stworzenie doskonale przystosowanego miejsca, umożliwiającego spędzanie wolnego czasu na łonie natury. Pozwala to na powiązanie przestrzeni publicznej ze zlokalizowanymi w pobliżu obiektami usługowymi i handlowymi oraz centrum miasta.

Powierzchnia przebudowy parku to ok. 9 ha. Celem inwestycji była rewitalizacja zdegradowanego terenu w centrum miasta m.in. poprzez:

- budowę energooszczędnej sieci oświetleniowej opracowanej dla potrzeb nowego, ujednoliconego oświetlenia zewnętrznego niezbędnego do oświetlenia ciągów komunikacyjnych w postaci latarni oświetleniowych, małych słupków oświetleniowych, podświetlenia murków, fontann, kładek, stref wejść na teren parku, wybranych charakterystycznych drzew,
- budowę zespołu fontann,
- budowę dwóch mostów łączących brzegi rzeki Wolbórki,
- nasadzenia nowej szaty roślinnej, zieleni wysokiej i niskiej wraz z niezbędną wycinką drzew kolidujących z zagospodarowaniem terenu, jak i zagrażającą przyszłym użytkownikom parku,
- wykonanie pomostów widokowych i krajobrazowych,
- wykonanie placów, ciągów pieszych, ścieżek do jazdy na rowerze i rolkach z różnorodnych nawierzchni i skomunikowanie ich z ulicami: Legionów, Farbiarską, Warszawską, ks. S. Grada, Zachodnią oraz terenami poprzemysłowymi na obszarze byłej Mazovii,
- budowę dirt parku,
- budowę placu zabaw, siłowni zewnętrznych, urządzeń do ćwiczeń plenerowych, miejsca do gry w koszykówkę,
- budowę schodów zewnętrznych i murków oporowych oraz elementów małej architektury.

łącna wartość zadania inwestycyjnego obejmująca opracowaną dokumentację projektową, dokumentację aplikacyjną (studium wykonalności), promocję projektu, roboty budowlane, zewnętrzny nadzór inwestorski, podatek od towarów i usług wyniosła 15 182 724,40 zł. Uzyskane dofinansowanie to 9 727 969,31 zł. Zadanie zakończono w kwietniu 2019 roku.

Rewitalizacja „Przystani nad rzeką Pilicą”

Zadanie to zostało zrealizowane i zakończone w 2019 roku w ramach wspólnego, partnerskiego projektu pn. „Podnoszenie jakości zasobów turystycznych doliny rzeki Pilicy poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w powiecie tomaszowskim”. Łączna wartość robót budowlanych wraz z dokumentacją projektową wyniosła 6 417 350,64 zł, zaś pozyskane dofinansowanie 3 052 753,10 zł. Zadanie było współfinansowane w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020. Inwestycja objęła kompleksową modernizację zdegradowanej przestrzeni publicznej, miejsca, w którym tradycyjnie wypoczywali tomaszowianie. Przystań stanowiła też miejsce aktywności sportowej i podstawowy punkt na mapie turystyki kajakowej rzeką Pilicą. W ramach zadania wybudowano amfiteatr, nową infrastrukturę kajakową, plażę miejską, nowe sanitariaty, przebieralnie, miejsca dla matek z dziećmi i osób niepełnosprawnych, miejsca dla ratowników wraz z wyposażeniem, nowe oświetlenie, place zabaw dla dzieci, eksperymentarium ekologiczne dla najmłodszych, labirynt, tarasy widokowe, nowe boisko wielofunkcyjne i boiska do siatkówki plażowej, nowe ciągi piesze. Urządzono na nowo zieleń, zainstalowano małą infrastrukturę. Przewidziano też miejsca na ogniska i imprezy integracyjne oraz dla food tracków. Informacje o otoczeniu można uzyskać z infokiosku, a historię „Przystani” i jej walory można poznać z tablic informacyjnych. Zmodernizowano istniejące budynki. Cały obszar objęty jest bezprzewodowym Internetem, a nad bezpieczeństwem czuwa monitoring. Zadanie zakończono w grudniu 2019 roku.

Rewitalizacja Parku Miejskiego „Solidarność” i odbudowa muszli koncertowej

Działania te zaplanowane są do realizacji w ramach programu „Rozwój Lokalny”. Jest to program wieloobszarowy, finansowany przez darczyńców obszaru EOG, w szczególności Królestwa Norwegii. Nadzór merytoryczny nad projektem oraz zespół ekspertów zapewnia Związek Miast Polskich. Projekt zakłada szczegółową diagnozę stanu miasta z wykorzystaniem narzędzi MRL oraz ankiet, na podstawie których zostaną opracowane dwa programy, tj. Program Rozwoju Lokalnego i Program Rozwoju Instytucjonalnego. Konkurs jest wieloetapowy i skierowany do miast średnich. W pierwszym etapie ponad 250 miast składało fiszki projektowe oraz wstępne założenia wraz ze wskazaniem kluczowych miejskich problemów. Dokumenty te były oceniane przez zewnętrznych ekspertów. 54 miasta, których projekty oceniono najwyżej, w tym Tomaszów Mazowiecki, zostały zakwalifikowane do etapu II, którego zwieńczeniem jest opracowanie wspomnianych powyżej programów. Mają one wskazać z jednej strony problemy w środowisku, infrastrukturze, sferze instytucjonalnej, niedobory w tych obszarach oraz drogi i metody ich rozwiązania. Programy będą oceniane przez ekspertów oraz przedstawicieli darczyńcy, czyli Królestwa Norwegii. Do etapu III, w którym podpisane zostaną umowy o sfinansowanie wskazanych w programach działań, zostanie zakwalifikowanych 15 miast. Każde z nich uzyska dotację w wysokości ok. 10 mln euro, czyli ponad 40 mln zł. Co istotne, nie jest wymagany wkład własny, więc dotacja pokryje 100% wydatków.

2. PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ

Przedsiębiorcy w 2019 roku złożyli 2780 wniosków dotyczących działalności gospodarczej. Liczba przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta według stałego głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej wyniosła 3814. Wydanych zostało 7 nowych licencji taxi.

Dla porównania w 2018 roku przedsiębiorcy złożyli 2951 wniosków dotyczących działalności gospodarczej. Liczba przedsiębiorców prowadzących działalność gospodarczą na terenie miasta według stałego głównego miejsca wykonywania działalności gospodarczej wyniosła 4181. Wydanych zostało 14 nowych licencji taxi.

Na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego na 31 grudnia 2019 roku znajdowało się 178 punktów sprzedaży napojów alkoholowych, dla których wydano przedsiębiorcom łącznie 478 zezwoleń.

1) POZA MIEJSCEM SPRZEDAŻY				2) W MIEJSCU SPRZEDAŻY				
Według zawartości alkoholu				Według zawartości alkoholu				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%	razem	do 4,5% (oraz piwa)	od 4,5% do 18% (z wyjątkiem piwa)	pow. 18%	razem	Ogółem (suma kolumn 4+8)
134	122	134	390	40	24	24	88	478

Procent wykorzystania ustalonej przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego maksymalnej liczby zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych wyniósł na 31 grudnia 2019 roku: w przypadku sklepów 99%, w przypadku gastronomii 70,4%. Dla porównania na koniec roku 2018 procent ten wyniósł odpowiednio: sklepy 99,7%, gastronomia 74,4%.

W 2019 roku wydano:

- 83 zezwolenia przeznaczone na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia poza miejscem sprzedaży (sklepy),
- 24 zezwolenia przeznaczone na sprzedaż napojów alkoholowych do spożycia w miejscu sprzedaży (lokale gastronomiczne),
- 65 decyzji o wygaśnięciu zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych z powodu likwidacji punktu sprzedaży,
- 3 zezwolenia jednorazowe.

Na terenie miasta funkcjonuje Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna podstrefa Tomaszów Mazowiecki. Poniższa tabela przedstawia dane opracowane przez ŁSSE.

TOMASZÓW MAZOWIECKI	49,6478 HA	KOMPLEKS	POWIERZCHNIA KOMPLEKSU W HA	OBREB	DZIAŁKI	POWIERZCHNIA W HA	INWESTOR	UWAGI
		Kompleks 1	8,3476	obwód 1 miasto Tomaszów Mazowiecki	63/3 63/5 63/6 63/7 64/1 64/2 67/1 67/2 65/1 65/2 66/1 66/2 68/1 68/2	5,0854	Chipita Poland Sp. z o.o.	
					135 136 137 138 143 67/3 64/3 66/3 65/3 142 68/3 140 139 141 258	2,7876	Chipita Poland Sp. z o.o.	
					134	0,4746	działka drogowa	
		Kompleks 2	13,9585	obwód 2 miasto Tomaszów Mazowiecki obród Komorów gmina Tomaszów Mazowiecki	38/1	5,1210	Ceramika Paradyż Sp. z o.o.	
					bd	8,8375	Ceramika Paradyż Sp. z o.o.	
		Kompleks 3	3,4428	obwód 4 miasto Tomaszów Mazowiecki	162/10 162/11	1,0504	Mesgo Polska Sp. z o.o.	zezwozenie spółki utraciło moc obowiązywania; inwestycja zrealizowana
					162/24 162/25	2,3924	Wagran Sp. z o.o.	
		Kompleks 4	12,1282	obwód 2 miasto Tomaszów Mazowiecki	263	5,5488	Sevener Logistic Sp. z o.o.	spółka wygasita zezwozenie
					262	6,5794	Ceramika Paradyż Sp. z o.o.	
		Kompleks 5	6,3480	obwód 2 miasto Tomaszów Mazowiecki	31/14	6,3480	Ceramika Paradyż Sp. z o.o.	
		Kompleks 6	5,4227	obwód 4 miasto Tomaszów Mazowiecki	167/19 167/20 167/21 167/24 167/25 167/26	5,4227	Balex Metal Sp. z o.o.	

Informację o bezrobociu w przekroju administracyjnym (stan na 31 grudnia 2019 roku) przedstawia poniższa tabela opracowana przez Powiatowy Urząd Pracy w Tomaszowie Mazowieckim.

LP.	NAZWA GMINY	KOD GMINY	BEZROBOTNI		DŁUGOTRWALE BEZROBOTNI		BEZ DOŚWIADCZENIA		BEZ KWALIFIKACJI		NIEPEŁNOSPRAWNI		POWYŻEJ 50 R.Ż.		DO 30 R.Ż.		Z PRAWEM DO ZASIĘKU	
			o	k	o	k	o	k	o	k	o	k	o	k	o	k	o	k
1	Tomaszów Mazowiecki (miasto)	101601	1978	1020	898	505	262	144	592	313	169	79	537	208	390	240	298	170
2	Będków	101602	58	26	30	15	12	4	17	7	1	1	11	5	18	9	7	4
3	Budziszewice	101603	56	32	26	19	12	7	26	12	4	0	14	5	18	12	6	3
4	Czerniewice	101604	110	57	63	26	13	8	34	12	10	3	35	10	22	17	17	15
5	Inowłódz	101605	133	62	58	26	12	5	44	20	4	2	46	17	28	16	28	18
6	Lubochnia	101606	220	130	94	61	32	24	62	31	21	14	53	21	61	40	36	22
7	Rokiciny	101607	116	57	58	32	17	11	48	23	9	4	38	11	30	17	22	11
8	Rzeczyca	101608	96	47	44	21	27	13	39	16	0	0	19	6	36	21	13	6
9	Tomaszów Mazowiecki (gmina)	101609	275	137	135	71	32	20	82	30	23	8	90	31	55	36	45	28
10	Ujazd	101610	206	110	101	59	31	15	70	33	16	9	59	27	47	26	32	22
11	Żelechlinek	101611	82	34	44	20	12	7	39	15	4	1	26	3	19	9	10	5
RAZEM			3330	1712	1551	855	462	258	1053	512	261	121	928	344	724	443	514	304

Więcej informacji znajduje się w załączniku nr 2 do niniejszego raportu.

Targowisko Miejskie

Na terenie Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonują trzy targowiska zlokalizowane:

- na placu Gabriela Narutowicza,
- przy ul. Akacyjowej,
- przy ul. Mazowieckiej.

Zgodnie z regulaminem z targowisk korzystać mogą osoby, które:

- mają zawarte z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki umowy dzierżawy nieruchomości zlokalizowanych na targowiskach miejskich,
- wniosły opłaty rezerwacyjne za zajęcie stanowiska do sprzedaży,
- prowadzą sprzedaż w miejscach wskazanych przez pracownika Biura Targowisk Miejskich.

Na terenie targowiska na placu Gabriela Narutowicza znajdują się, poza miejscami wyznaczonymi do handlu, stałe punkty sprzedaży – pawilony handlowe. Właściciele tych pawilonów mają zawarte z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki, w imieniu której działa Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta, umowy dzierżawy gruntu. Obecnie w 128 pawilonach jest prowadzona działalność handlowa, w tym następujące branże:

- art. spożywcze – 8 pawilonów,
- art. piekarnicze i cukiernicze – 9 pawilonów
- warzywa, owoce – 6 pawilonów
- sklepy mięsne i wędliniarskie – 19 pawilonów
- sklepy rybne – 4 pawilony
- art. kosmetyczne, chemiczne – 6 pawilonów
- art. odzieżowe i obuwnicze – 57 pawilonów
- art. przemysłowe – 19 pawilonów

Z przedstawionego zestawienia wynika iż 64% działalności stanowi handel art. przemysłowymi, odzieżowymi i obuwniczymi, a 36% branża spożywcza.

Wpływy z tytułu umów dzierżaw w 2019 roku stanowiły 1 086 640,48 zł i były niższe w stosunku do 2018 roku jedynie o 0,5% (1 092 278,65 zł), co spowodowane było tym, iż w 2019 roku zostało rozwiązanych 10 umów dzierżaw.

Wpływy z tytułu umowy dzierżawy:

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
1 147 824,72 zł	1 130 690,35 zł	1 092 278,65 zł	1 086 640,48 zł

Na terenach targowisk miejskich dla usprawnienia handlu wyznaczone są stałe stanowiska rezerwacyjne (210 miejsc), na których handlują osoby prowadzące działalność gospodarczą oraz rolnicy sprzedający własne płody rolne: 65 stanowisk rolniczych (35%) z powiatu tomaszowskiego oraz 45 rolników z powiatów m.in. rawskiego, opoczyńskiego i piotrkowskiego (24%). Na pozostałych stanowiskach dominuje handel art. odzieżowymi, obuwniczymi, przemysłowymi i stanowi to 50% wszystkich udostępnionych miejsc.

Obecnie z 210 stałych miejsc rezerwacyjnych na targowiskach wszystkie są zajęte, co pozwala wyciągnąć wnioski, iż rynek w Tomaszowie Mazowieckim cieszy się dużym zainteresowaniem kupców i kupujących.

Liczba stanowisk rezerwacyjnych przedstawia się następująco:

- na placu Gabriela Narutowicza – 189,
- przy ul. Akacyjowej – 10,
- przy ul. Mazowieckiej – 11.

Zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego wprowadzono niższą opłatę rezerwacyjną na targowiskach miejskich przy ulicach Mazowieckiej i Akacyjowej. Wynosi ona 4 zł za każdy rozpoczęty m² (poprzednio 8 zł za każdy rozpoczęty m²). Na targowisku na placu Gabriela Narutowicza stawka opłaty rezerwacyjnej ustalona została w zależności od miejsca dokonywania sprzedaży i wynosi

od 3,50 zł (stanowiska rolnicze) do 13 zł za każdy rozpoczęty m² (ul. Grunwaldzka, plac Narutowicza, południowa strona placu). Wpływy z tytułu rezerwacji miejsca handlowego w 2019 roku stanowiły 193 376,50 zł.

Wpływy z tytułu rezerwacji miejsca handlowego:

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
199 302,21 zł	193 761,64 zł	193 656,59 zł	193 376,50 zł

Podmioty dokonujące sprzedaży na targowiskach miejskich obowiązane są do uiszczania dziennej opłaty targowej.

Uchwałą Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego w sprawie określenia dziennych stawek opłaty targowej ustalono niższą stawkę opłaty targowej w zależności od dni, w których sprzedaż jest prowadzona. Na placu G. Narutowicza i na ul. Grunwaldzkiej stawka opłaty targowej (za każdy rozpoczęty m²) – w dni targowe (wtorek, piątek, sobota) – wynosi 2,30 zł, w pozostałe dni tygodnia – 1,70 zł. Natomiast na ul. Mazowieckiej i Akacyjowej w dni targowe – 1,70 zł, a w pozostałe dni – 1,30 zł. Wprowadzenie zmniejszonej stawki opłaty targowej przyczyniło się do obniżenia kosztów działalności ponoszonych przez przedsiębiorców, którzy dokonują sprzedaży na targowisku, ma też korzystny wpływ na rozwój drobnego i średniego lokalnego handlu. Dzienną opłatę targową wnosi około 320 osób. Wpływy z tytułu opłaty targowej w 2019 roku stanowiły 640 641 zł.

Wpływy z tytułu opłaty targowej:

2016 r.	2017 r.	2018 r.	2019 r.
752 311,80 zł	642 869,95 zł	630 798,50 zł	640 641,00 zł

Zmniejszenie dochodów z tytułu dziennych stawek opłaty targowej wynika z obniżenia na przełomie 2016 i 2017 roku wysokości ww. stawek.

W celu poprawy funkcjonowania targowisk wymieniono oświetlenie na pl. Narutowicza na nowoczesne naświetlacze LED (67 sztuk), udostępniono bezpłatnie 78 miejsc parkingowych na parkingu przy ulicy Farbiarskiej, postawiono dwie toalety Toi-Toi na targowiskach przy ul. Mazowieckiej i Akacyjowej.

Na podstawie uchwały Rady Miejskiej ustalono zasady utrzymania czystości i porządku na terenie targowisk miejskich. Sprzedający zobowiązani są do zachowania czystości i porządku w czasie wykonywania działalności, jak również po zakończeniu sprzedaży. Powstające w wyniku prowadzonej działalności handlowej odpady (papier, opakowania, liście po warzywach itp.) muszą zostać zebrane do odpowiednich kontenerów, koszy na śmieci lub worków dostarczonych przez pracownika Biura Targowisk Miejskich. Dzięki temu wprowadzona została segregacja odpadów prowadzona przez pracowników targowiska. Odpady zbierane są w sposób selektywny w przystosowane do tego pojemniki.

3. HUMAN SMART CITIES

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki realizuje projekt pn. „Zintegrowany system zarządzania infrastrukturą miejską, komunikacji z mieszkańcami i zapewnienia usług publicznych w zakresie ruchu

drogowego, bezpieczeństwa, zdrowia oraz ochrony środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim realizowanego w ramach konkursu pn. „Human Smart Cities. Inteligentne miasta współtworzone przez mieszkańców”. Projekt ten w lutym 2019 roku został zakwalifikowany przez Ministerstwo Rozwoju do dofinansowania w kategorii 15 miast średnich, zajmując trzecie miejsce na liście rankingowej wśród zgłoszonych miast średnich (na 40 wniosków).

Cel główny projektu:

Opracowanie planu rozwoju rozwiązań Smart City, które przyczynią się do redukcji problemu głównego (brak innowacyjnego systemu zarządzania infrastrukturą miejską i niskiego poziomu partycypacji społecznej w zakresie rozwiązywania głównych wyzwań społecznych, gospodarczych i ekologicznych) poprzez: zapewnienie rzeczywistych, regularnie aktualizowanych danych dotyczących: ruchu drogowego w mieście, zanieczyszczeń powietrza i zidentyfikowanych zagrożeń, które pozwolą na opracowanie środków przeciwdziałających, zapewnienie rzetelnych informacji dla mieszkańców w celu minimalizacji negatywnego wpływu tych zagrożeń i zanieczyszczeń na zdrowie obywateli, a także zapewnienie inteligentnych rozwiązań, które dzięki swojej prostocie i funkcjonalności zostaną przyjęte przez mieszkańców i w sposób rzeczywisty wykorzystywane.

Cele szczegółowe:

- Cel w zakresie ruchu drogowego: zmniejszenie i poprawa bezpieczeństwa ruchu samochodowego w mieście oraz zapewnienie dostępności miejsc parkingowych – zwarta zabudowa miejska, położenie tranzytowe (np. trasa S8), niewystarczająca gama środków komunikacji oraz przyzwyczajenia mieszkańców powodują zatory komunikacyjne i brak wolnych miejsc parkingowych, co skutkuje zwiększeniem poziomu zagrożeń w ruchu drogowym, dużą emisją spalin i niskim komfortem podróżowania. Osiągnięcie celu będzie możliwe dzięki wdrożeniu systemu zarządzania infrastrukturą drogową i parkingową z wykorzystaniem komponentu społecznościowego oraz poprzez rozwój alternatywnych środków transportu;
- Cel w zakresie bezpieczeństwa: zapewnienie obywatelom i służbom miejskim dostępu do informacji o zagrożeniach w zakresie sytuacji drogowej oraz zagrożeniach powodowanych przez czynnik ludzki. Osiągnięcie celu będzie możliwe dzięki wprowadzeniu systemu monitoringu opartego o algorytmy analityczne, aplikacji dostarczającej informacje mieszkańcom oraz umożliwiającej zgłoszenia zaobserwowanych nieprawidłowości/zagrożeń występujących w przestrzeni miejskiej – wykorzystanie czynnika społecznościowego;
- Cel w zakresie zdrowia i ochrony środowiska: zapewnienie obywatelom informacji o zagrożeniach w zakresie stanu środowiska naturalnego. Osiągnięcie celu będzie możliwe dzięki wdrożeniu systemu informowania o stanie rzek i jakości powietrza oraz aplikacji do zgłaszania nieprawidłowości/zagrożeń;
- Cel w zakresie włączenia mieszkańców w podejmowanie decyzji (co-governance) – wdrożenia platformy crowdsourcingowej. Miasto podejmuje działania w celu rzeczywistego zaangażowania mieszkańców w ramach budżetu partycypacyjnego. Planuje się opracowanie koncepcji i dokumentacji platformy crowdsourcingowej, która pozwoli na zbieranie opinii i współdecydowanie mieszkańców w wielu innych kwestiach.

Zadania objęte projektem:

- Opracowanie „Planu rozwoju rozwiązań Smart City w Tomaszowie Mazowieckim” jako spójnej strategii inteligentnego rozwoju wraz z planem działań dot. planu wdrożeń strategii HSC.
- Opracowanie i pilotażowe wdrożenie platformy partycypacji społecznej (z narzędziami crowdsourcingowymi) oraz modułem na urządzenia mobilne dla mieszkańców.
- Wykonanie analizy możliwości wdrożenia, opracowanie Studium Wykonania Inwestycji (SWI), opracowanie dokumentacji technicznej oraz wdrożenie „Systemu monitorowania ruchu na pięciu głównych arteriach miejskich” (natężenie ruchu na pięciu wybranych skrzyżowaniach). Dane pozwolą na opracowanie modelu ruchu w mieście (analiza rozwiązań dot. natężenia ruchu na pięciu skrzyżowaniach).
- Opracowanie modułu aplikacji do prezentacji aktualnych danych o natężeniu ruchu, które będą korelowane z poziomem zanieczyszczenia powietrza (PM 2,5, PM 10, gazy szkodliwe) i hałasu oraz prezentowane w module na urządzenia mobilne, WWW i w ramach paneli instalowanych w jednostkach podległych (urzędzie, szkołach).
- Pilotażowe wdrożenie „Systemu monitorowania wagi pojazdów ciężarowych” na jednej z głównych arterii miejskich.
- Opracowanie koncepcji i Studium Wykonalności Inwestycji oraz dokumentacji technicznej dla inteligentnego monitoringu miejskiego, opartego o zaawansowane moduły analityczne oraz pozwalającego na wykrywanie skatalogowanych zagrożeń.
- Opracowanie dokumentacji technicznej dla aplikacji udostępniającej Straży Miejskiej i mieszkańcom dane z zainstalowanych przez miasto sieci 44 czujników pomiaru zanieczyszczenia powietrza, w tym systemu pozwalającego na monitorowanie i analizowanie jak największej liczby wskaźników (podstawowych oraz pomocniczych).
- Pilotażowe uruchomienie aplikacji udostępniającej Straży Miejskiej (SM) i mieszkańcom dane z zainstalowanych przez miasto sieci czujników pomiaru zanieczyszczenia powietrza.
- Wykonanie inwentaryzacji i opracowanie raportu wraz ze Studium Wykonalności Inwestycji dot. punktów zagrożeń i przygotowanie koncepcji czujników mierzących ryzyko powodziowe dla przepływających przez miasto pięciu rzek. Wyniki pomiarów będą dostępne dla Straży Miejskiej i mieszkańców w ramach opracowanej aplikacji i modułu na urządzenia mobilne – aktualne dane udostępniane z platformy crowdsourcingowej.

Dodatkowo odbywać się będą spotkania oraz działania informacyjno-edukacyjne dla mieszkańców miasta z zakresu Human Smart Cities, działania ekologiczne oraz współpraca mieszkańców z władzami miasta w celu wypracowania wspólnych rozwiązań zmierzających do poprawy jakości życia mieszkańców. Działania te dostosowane będą do poszczególnych grup społecznych. Objęci nimi zostaną także uczniowie szkół podstawowych i ponadpodstawowych, nauczyciele oraz organizacje pozarządowe, przedsiębiorcy i inne jednostki samorządu działające na terenie naszego miasta. Prowadzone będą też akcje i konkursy mające na celu promowanie ekologii.

W 2019 roku opracowywane były główne założenia do wdrożenia wyżej wymienionych działań. We współpracy z partnerem projektu (Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego) przygotowany został wstępny dokument pn. „Plan Rozwoju Rozwiązań Smart City w Tomaszowie Mazowieckim”, który na każdym etapie realizacji kolejnych działań, a przede wszystkim spotkań z mieszkańcami, będzie konsultowany i modyfikowany tak, aby na końcowym etapie projektu powstał

spójny i realny do zrealizowania plan rozwoju dla naszego miasta w przedmiotowym zakresie. W 2019 roku odbywały się również wizyty studyjne i szkolenia dla pracowników Urzędu Miasta bezpośrednio zaangażowanych w realizację projektu.

4. GOSPODARKA NIERUCHOMOŚCIAMI

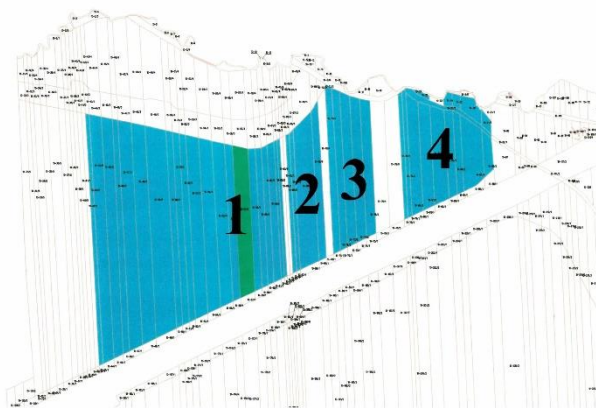
Gospodarka nieruchomościami Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki następuje poprzez sprzedaż, zamianę, oddanie w użytkowanie wieczyste, trwałe zarząd, dzierżawę, najem, użyczenie, a także przekazanie w formie darowizny – zgodnie z obowiązującymi w tym zakresie przepisami prawa.

Gospodarowanie gminnym zasobem nieruchomości prowadzone jest w oparciu o przepisy ustawy o gospodarce nieruchomościami i Kodeksu cywilnego oraz uchwały Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego.

W 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki pozyskała:

- w drodze kupna m.in. działkę nr 57/5 w obr. 10 przy drodze S8 o powierzchni 0,4336 ha (zaznaczona na mapie kolorem zielonym). Zakup nieruchomości pozwolił na połączenie istniejących terenów inwestycyjnych. Powstał kompleks o powierzchni 7,1530 ha (kompleks 1). Poniżej mapa przedstawiająca tereny inwestycyjne przy drodze S8;
- w drodze zasiedzenia 4,7683 ha gruntów, w tym drogi: ulicę Józefowską i ulicę Działkową;
- w drodze komunalizacji 10 działek o pow. 2 ha, w tym drogi gminne: ulicę Żelazną i ulicę Tamka;
- w drodze procedury przejęcia gruntów przeznaczonych w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego na drogi publiczne (podział na wniosek prywatnej osoby) 5 działek o łącznej powierzchni 0,1262 ha;
- decyzją o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej 54 działki o łącznej powierzchni 2,6297 ha, które położone są w pasie drogowym powstającej drogi łączącej ulicę Spalską z ulicą Piaskową przebiegającą przez tereny dawnego zakładu ZWCH Wistom, na których odbywa się działalność gospodarcza różnych branż.

Ponadto wszczęto postępowania w sprawie nabycia poprzez zasiedzenie nieruchomości, w tym działek stanowiących drogi: ulicę Henrykowską, ulicę Ludową, ulicę Kotlinową, ulicę Zwierzyniecką i ulicę Starowiejską.

1. 7,1530 ha
2. 0,9860 ha
3. 1,3051 ha
4. 1,8163 ha

W 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki zbyła 20 nieruchomości o łącznej powierzchni 2,0236 ha:

- a) w drodze przetargów ustnych nieograniczonych, położonych przy:
  - ul. Warszawskiej nr 99 – ul. Zawadzkiej nr 1 (dz. 30/1 i 31/7 w obr. 9),
  - al. Marszałka Józefa Piłsudskiego nr 9 (dz. 81 w obr. 12),
  - ul. Krzyżowej nr 12/14 (dz. 309 w obr. 12),
  - ul. gen. Józefa Bema nr 85, 87, 89, 91, 93, 95 (dz. 50/2, 50/3, 50/4, 50/5, 50/6, 50/7 w obr. 24),
  - ul. Polnej nr 19B (dz. 234/22 w obr. 12),
  - ul. Smolnej nr 6 (dz. 368 w obr. 1),
  - ul. gen. J. Hallera nr 33 (dz. 756 w obr. 10),
  - ul. Peryferyjnej nr 74 (dz. 97/3 i 98/3 w obr. 19),
  - ul. Fryderyka Chopina nr 4 (dz. 224/11 i 225/11 w obr. 3),
- b) w drodze bezprzetargowej, położonych przy:
  - ul. Dąbrowskiej (dz. 1014 w obr. 24),
  - ul. Ludwikowskiej nr 76 (dz. 348/1 w obr. 21),
  - ul. Dzieci Polskich nr 18/22 (dz. 27/12 w obr. 9),
  - ul. Zawadzkiej nr 23/25 (dz. 27/7 w obr. 9),
  - ul. Dzieci Polskich (dz. 27/9 w obr. 9),
  - ul. Dzieci Polskich nr 16 i 16a (dz. 271/5 i 271/6 w obr. 9).

Gmina ze sprzedaży nieruchomości i 32 lokali mieszkalnych w budynkach wielomieszkaniowych wraz z udziałem w nieruchomości wspólnej na rzecz dotychczasowych najemców uzyskała łączny dochód w wysokości: 3 871 808,57 zł.

Przekształcenie prawa użytkowania wieczystego w prawo własności

Na podstawie przepisów ustawy z 20 lipca 2018 r. o przekształceniu prawa użytkowania wieczystego gruntów zabudowanych na cele mieszkaniowe w prawo własności tych gruntów przekształcono 582 nieruchomości o łącznej powierzchni 70,6472 ha. Na tę okoliczność wydano 9782 zaświadczenia. 2508 osób zdecydowało się na wniesienie opłaty jednorazowej przed wydaniem zaświadczenia.

Przekazanie gruntów w dzierżawę, najem i użyczenie

W 2019 roku:

- a) Oddano w dzierżawę na cele:
  - pod drobne uprawy rolne – 8,
  - związane z prowadzeniem działalności gospodarczej – 19,
  - garażowe (grunt pod istniejącymi budynkami garażowymi) – 7.

łącznie zawarto 34 nowe umowy dzierżawy. Wszystkich obowiązujących umów w 2019 roku było 528.

- b) Zawarto 1 umowę najmu.
- c) Zawarto 4 umowy użyczenia:
  - nieruchomość zabudowana przy ul. Mościckiego 6, oznaczona numerem 271/1 w obr. 12, o pow. 2006 m², na rzecz Miejskiej Biblioteki Publicznej w Tomaszowie Mazowieckim, z przeznaczeniem na prowadzenie działalności statutowej, na okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2029 roku;

- nieruchomość zabudowana przy ul. Browarnej 7 i 7C, oznaczona numerami 240/17 i 240/20 w obr. 12, o łącznej pow. 7053 m², na rzecz Miejskiego Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim, z przeznaczeniem na prowadzenie działalności statutowej, na okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2028 roku;
- nieruchomość zabudowana przy ul. Modrzewskiego 9/11, oznaczona numerami: 1 w obr. 21 i 179 (część) w obr. 22, o łącznej pow. 26 366 m², na rzecz Miejskiego Centrum Kultury w Tomaszowie Mazowieckim, z przeznaczeniem na prowadzenie działalności statutowej, na okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2028 roku;
- nieruchomość zabudowana przy ul. Niebrowskiej 14, oznaczona numerem 380 w obr. 9, o pow. 789 m², na rzecz Powiatowego Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Tomaszowie Mazowieckim, z przeznaczeniem na prowadzenie działalności statutowej, na okres od 1 stycznia 2019 roku do 31 grudnia 2028 roku.

Gospodarka mieszkaniowa

Mieszkaniowy zasób Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki tworzy łącznie 357 budynków, w tym:

- 233 budynki będące w 100% własnością miasta;
- 35 budynków będących współwłasnością;
- 16 budynków będących w zarządzie tymczasowym;
- 73 budynki będące budynkami wspólnot mieszkaniowych z lokalami miasta.

W budynkach tych znajdują się łącznie 2524 lokale mieszkalne, w tym 214 lokali socjalnych.

Na koniec grudnia 2019 roku na przydział mieszkania komunalnego oczekiwało 376 rodzin, w tym 76 zakwalifikowanych do najmu lokalu mieszkalnego i 300 do najmu lokalu socjalnego.

W 2019 roku przydzielono ogółem 61 lokali, w tym:

- 40 w ramach realizacji listy najmu,
- 16 na lokale socjalne (8 z listy osób o niskich dochodach i 8 w ramach realizacji wyroków eksmisyjnych),
- 2 na lokale zamienne,
- 2 na lokale przyległe,
- 1 na lokal dla rodziny repatriantów z Kazachstanu.

Działalność Tomaszowskiego Towarzystwa Budownictwa Społecznego Spółka z o.o.

Spółka na podstawie umowy dzierżawy nr WNOŚ.6845.23.M.2018 z 17 września 2018 r. administruje 281 budynkami stanowiącymi własność, współwłasność lub znajdującymi się w zarządzie tymczasowym gminy, w których są 1 823 lokale mieszkalne i 93 lokale użytkowe, oraz 695 lokalami mieszkalnymi i 30 lokalami użytkowymi w budynkach wspólnot mieszkaniowych. Wymienione lokale mieszkalne wchodzi w skład komunalnego zasobu mieszkaniowego Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki. Umowa została zawarta na czas nieoznaczony.

TTBS zarządza również na podstawie umów o zarządzanie 66 wspólnotami mieszkaniowymi z 2551 mieszkaniami (łącznie lokale własnościowe i gminne) oraz 37 lokalami usługowymi znajdującymi się w budynkach wspólnot, z czego 7 lokali jest własnością wspólnot mieszkaniowych.

Spółka ma również własny zasób mieszkaniowy, na który składa się: 10 wielorodzinnych budynków mieszkalnych pięcio- i czterokondygnacyjnych (łącznie 326 lokali mieszkalnych i 9 lokali użytkowych), jeden budynek o niskiej zabudowie (18 lokali mieszkalnych). Osiem z tych budynków zostało wybudowanych z kredytów preferencyjnych udzielonych przez Bank Gospodarstwa Krajowego. Pozostałe trzy zostały wybudowane ze środków własnych spółki.

TTBS jest również właścicielem trzech kamienic – dwóch przy ul. św. Antoniego 28 (budynek frontowy i oficyna, w których znajduje się 15 lokali mieszkalnych i 12 lokali użytkowych) i kamienicy przy ul. Barlickiego 20 (22 lokale mieszkalne i jeden lokal użytkowy), a także lokalu mieszkalnego w budynku przy ul. Polnej 21/23 i 10 lokali użytkowych przy ul. Jerozolimskiej 11/15. Te nieruchomości budynkowe lub lokalowe spółka otrzymała na własność w formie aportu od Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki. Podsumowując, własnością TTBS są 382 lokale mieszkalne i 32 lokale użytkowe.

W 2019 roku gruntownie wyremontowano i oddano do użytku przyszłym najemcom 13 lokali mieszkalnych, które odzyskano na skutek eksmisji niewywiązujących się ze zobowiązań najemców lub ich zgonów. Kontynuowany był program „Mieszkanie za remont” wprowadzony uchwałą Rady Miejskiej w 2018 roku. W jego kolejnych edycjach wyremontowano wspólnie z najemcami 12 mieszkań. Lokale te były wcześniej zdewastowane i nienadające się do zamieszkania.

TTBS realizował również zadania wynikające z „Programu rozwiązywania problemu bezdomności i łagodzenia jej skutków na lata 2019–2020” przyjętego przez Radę Miejską Tomaszowa Mazowieckiego uchwałą z 17 stycznia 2019 roku, umożliwiając odpracowanie długu z tytułu najmu lokalu mieszkalnego lub z tytułu odszkodowania za bezumowne korzystanie z lokalu, w ramach świadczenia zastępczego (Porozumienie nr 25/2019 z 18 stycznia 2019 roku pomiędzy Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki a TTBS Sp. z o.o.).

Z tej formy pomocy w oddłużaniu w 2019 roku skorzystały 23 osoby, odpracowując dług na łączną kwotę 67 284 zł.

Inwestycje, remonty i konserwacje zasobu komunalnego i własnego

W 2019 roku TTBS na remonty i konserwacje zasobu komunalnego i własnego wydało łącznie 2 329 341,34 zł. Na zadania inwestycyjne przeznaczono w tym czasie 1 026 016,01 zł.

Spółka ubiegała się o granty zewnętrzne na termomodernizację we własnym i w zarządzanym mieniu.

Wykaz podjętych działań w 2019 roku:

- W ramach zadania pn. „Termomodernizacja budynków mieszkalnych wraz z wykonaniem instalacji sanitarnych na posesji przy ul. Farbiarskiej 18 i Farbiarskiej 18a w Tomaszowie Mazowieckim” wykonano docieplenie budynku wysokiego (Farbiarska 18) i dokonano wymiany stolarki. Dodatkowo podłączono oba budynki do miejskiej sieci ciepłowniczej, montując węzeł cieplny dwufunkcyjny oraz wykonując instalację centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Dzięki temu usunięto sześć pieców węglowych oraz kotły gazowe starego typu. W 2020 roku zostanie docieplony budynek parterowy. Na ww. zadanie uzyskano dofinansowanie ze środków Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w formie pożyczki – Dział Ochrona Powietrza. Wartość zadania: 1 505 265 złotych. Kwota pożyczki: 898 007 złotych. Ponadto został złożony wniosek do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) o uzyskanie świadectwa efektywności

energetycznej (tzw. białego certyfikatu) dla ww. zadania. Sprzedaż tych certyfikatów pozwoli na uzyskanie dodatkowego wsparcia finansowego dla przeprowadzonej inwestycji.

- Wykonano audyty energetyczne, programy funkcjonalno-użytkowe, studia wykonalności oraz złożono wnioski o dotacje bezzwrotne z RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 na zadania pn.:
  - „Termomodernizacja budynków przy ul. marsz. J. Piłsudskiego 17/19 w Tomaszowie Mazowieckim”. Kwota dotacji: 402 084,73 złotych. Szacowana kwota zadania: 1 216 403 złotych. Data złożenia wniosku: lipiec 2019 r. Planowana data rozstrzygnięcia konkursu: maj 2020 r. Planowana realizacja w przypadku uzyskania dofinansowania: 2020 r. Dzięki temu będzie można usunąć 17 pieców węglowych.
  - „Termomodernizacja budynku frontowego przy ul. Jana Pawła II 15 w Tomaszowie Mazowieckim”. Kwota dotacji: 225 215,74 złotych. Szacowana kwota zadania: 642 793 złotych. Data złożenia wniosku: lipiec 2019 r. Planowana data rozstrzygnięcia konkursu: maj 2020 r. Planowana realizacja w przypadku uzyskania dofinansowania: 2021 r. Dzięki temu będzie można usunąć siedem pieców węglowych.
  - „Termomodernizacja budynku przy ul. Murarskiej 2/4 w Tomaszowie Mazowieckim”. Kwota dotacji: 418 552,20 złotych. Szacowana kwota zadania: 1 103 781 złotych. Data złożenia wniosku: lipiec 2019 r. Planowana data rozstrzygnięcia konkursu: maj 2020 r. Planowana realizacja w przypadku uzyskania dofinansowania: 2022 r. Dzięki temu będzie można usunąć 24 piece węglowe.

Jeżeli spółka otrzyma ww. dofinansowania, planowane jest złożenie wniosków do Prezesa Urzędu Regulacji Energetyki (URE) o uzyskanie świadectw efektywności energetycznych (tzw. białych certyfikatów) dla ww. zadań. Sprzedaż tych certyfikatów pozwoli na uzyskanie dodatkowego wsparcia finansowego do przeprowadzonych inwestycji.

- Rozpoczęto kompletowanie dokumentów do uzyskania pożyczki termomodernizacyjnej z Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 na zadania pn.:
  - „Termomodernizacja budynku przy ul. Stolarskiej 9 w Tomaszowie Mazowieckim”,
  - „Termomodernizacja budynku przy ul. Stolarskiej 33A w Tomaszowie Mazowieckim”.Obecnie wykonywane są audyty energetyczne ex-ante, na podstawie których będą podejmowane dalsze kroki.
- Wymieniono cztery piece węglowe na nowe ekologiczne piece na pellet.
- Zamontowano instalację fotowoltaiczną o mocy 7,98 kWp w budynku własnym TTBS przy ul. Majowej 15.
- Ponadto w budynkach wspólnot mieszkaniowych zarządzanych przez TTBS wykonano następujące prace:
  - Termomodernizacja (docieplenie) budynku Wspólnoty Mieszkaniowej przy ul. Topolowej 10.
  - Likwidacja piecyków gazowych (192 szt.) wraz z wykonaniem instalacji ciepłej wody użytkowej z węzła cieplnego w budynkach wspólnot mieszkaniowych przy ul. św. Antoniego 91, Mazowieckiej 2A i Jałowcowej 15.
  - Rozpoczęto kompletowanie dokumentów do uzyskania pożyczki termomodernizacyjnej z RPO Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 na termomodernizację budynków wspólnot mieszkaniowych przy ul. Niskiej 33A, Grunwaldzkiej

5, Polnej 21/23 i Topolowej 4. Obecnie wykonywane są audyty energetyczne ex-ante, na podstawie których będą podejmowane dalsze kroki.

Największą oraz kluczową inwestycją na lata 2019–2021 realizowaną przez TTBS jest wykonanie I etapu projektu „Mieszkanie TM Plus”. Rozpoczęta ona została w IV kwartale 2019 roku i przebiega w formule „zaprojektuj i wybuduj”. Docelowo w ramach projektu w rejonie ulic Barlickiego i Borek planowana jest budowa czterech nowych bloków. W pierwszym etapie powstaną dwa budynki wielorodzinne (75 mieszkań) przy ul. Barlickiego 18a i Borek 22/24 (prognozowane adresy) wraz z towarzyszącą infrastrukturą, w tym z parkingami w poziomie parteru. W trosce o środowisko oraz zmniejszenie kosztów eksploatacji budynków na dachach zamontowana zostanie instalacja fotowoltaiczna. Umowa z generalnym wykonawcą została podpisana w listopadzie 2019 roku. Przewidywany termin zasiedlenia budynków to IV kwartał 2021 r. Umowa kredytowa z Bankiem Gospodarstwa Krajowego została podpisana 29 kwietnia 2020 roku.

W 2019 roku na mocy porozumienia wynikającego z zapisów umowy dzierżawy zawartej pomiędzy Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki a TTBS wydatkowano 1 279 871,80 złotych. Środki te przeznaczono na:

- Podłączenie budynków mieszkalnych przy ul. Mościckiego 12 do miejskiej sieci ciepłowniczej wraz z montażem węzła cieplnego dwufunkcyjnego oraz wykonaniem instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej. Dzięki temu usunięto 15 pieców węglowych.
- Przebudowę budynku mieszkalno-usługowego przy placu Kościuszki 14/15 poprzez wzmocnienie i przebudowę głównych elementów konstrukcyjnych. Ze względu na szeroki zakres modernizacji kolejne prace planowane są w latach 2020–2021.
- Wykonano remont klatki schodowej przy ul. Polnej 11.
- Wykonano projekt techniczny modernizacji budynku przy placu Kościuszki 25 wraz z I etapem modernizacji.
- Wykonano rozbiórkę budynku przy ul. św. Antoniego 30.

ADRES	ZAKRES	WARTOŚĆ BRUTTO
Antoniego 30	rozbiórka budynku	16 974,00 zł
Plac Kościuszki 25	projekt i I etap modernizacji budynku	69 161,36 zł
Plac Kościuszki 14/15	przebudowa budynku mieszkalno-usługowego	627 117,61 zł
Mościckiego 12	podłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	533 225,55 zł
Polna 11	remont klatek schodowych	33 393,28 zł
SUMA		1 279 871,80 zł

łącznie w 2019 roku na mieszkaniowy zasób gminny i własnościowy spółki wydatkowano na niezbędne remonty, inwestycje i konserwacje kwotę 4 635 229,15 złotych.

5. GOSPODARKA KOMUNALNA

Infrastruktura wodociągowa

Według stanu na koniec 2019 roku majątek Zakładu Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej obejmuje:

- sieć wodociągową główną o długości 181,87 km, przyłącza 80,08 km,
- ujęcie wody „Białobrzegi” (studnie głębinowe),
- pompownie i tłocznie ścieków zlokalizowane na terenie miasta i gminy – 49 szt., w tym przyjęto w dzierżawę 4 szt. (Wąwał).

Od stycznia do grudnia 2019 roku wybudowano i odebrano pod względem technicznym nw. odcinki sieci wodociągowej:

Lp.	Nazwa zadania	Długość wybudowanej sieci w m.b.	Koszt wybudowanej sieci wodociągowej (w złotych)	W tym:	
				Roboty budowlane (w złotych)	Dokumentacja budowlana (w złotych)
1	Budowa sieci wodociągowej w ul. Grzybowej	144,45	44 726,00	35 126,00	9 600,00
2	Budowa sieci wodociągowej w ul. Żeromskiego (od ul. Spalskiej do ul. Kamiennej)	56,17	74 200,00	70 000,00	4 200,00
3	Budowa sieci wodociągowej w ul. Dąbrowskiej	887,53	416 965,43	367 787,00	49 178,43
4	Budowa sieci wodociągowej w ul. Peryferyjnej	427,83	169 323,85	165 000,00	4 323,85
5	Budowa sieci wodociągowej w sięgaczu ul. Dąbrowskiej	849,87	252 030,00	227 030,00	25 000,00
Razem:		2 365,85	957 245,28	864 943,00	92 302,28

Ponadto wykonano :

- przebudowę sieci wodociągowej z wymianą rur azbestowych na rury PE o długości 0,4 km,
- przyłącza wodociągowe – 29 szt. o długości 0,342 km,
- usunięto 84 awarie wodociągowe,
- w tym: na sieci wodociągowej – 60, na przyłączach wodociągowych – 24,
- wymieniono 1108 wodomierzy.

Infrastruktura kanalizacji sanitarnej/deszczowej

Według stanu na koniec 2019 roku majątek spółki obejmuje:

- sieć kanalizacji sanitarnej na terenie aglomeracji o długości 230,6 km, w tym na terenie miasta 208,8 km (w tym sieć grawitacyjna o długości 178,6 km),
- sieć kanalizacji deszczowej o długości 73,1 km.

Od stycznia do grudnia 2019 roku wybudowano i odebrano pod względem technicznym nw. odcinki sieci kanalizacji sanitarnej:

Lp.	Nazwa zadania	Długość wybudowanej sieci (w m.b.)	Koszt wybudowanej sieci kanalizacyjnej (w złotych)	W tym: Roboty budowlane (koszt w złotych)	Dokumentacja budowlana (koszt w złotych)
1	Budowa sieci kanalizacji sanitarnej – sięgacz ul. Białobrzeskiej	102,20	53 386,00	47 246,00	6 140,00
2	Budowa kanalizacji w ul. Letniej	101,49	117 950,00	110 000,00	7 950,00
3	Budowa kanalizacji – sięgacz ul. Wilcza (od posesji nr 29 do posesji nr 31)	266,00	207 538,29	200 000,00	7 538,29
4	Budowa kanalizacji w ul. Peryferyjnej	463,52	336 485,78	330 000,00	6 485,78
5	Budowa kanalizacji – sięgacz ul. Wilcza (od posesji nr 51 do posesji nr 53)	247,84	226 697,50	215 000,00	11 697,50
Razem:		1 181,05	942 057,57	902 246,00	39 811,57

Ponadto wykonano:

- przyłącza kanalizacji sanitarnej – 63 o długości 0,43 km,
- usunięto 217 awarii na sieci kanalizacyjnej, w tym tłoczni/przepompowni,
- wymieniono i zamontowano:
  - zasuwy – 37 szt.
  - włazy uliczne – 17 szt.
  - pokrywy skrzynek do zasuw – 2 szt.
  - hydranty nadziemne i podziemne – 28 szt.
  - skrzynki do zasuw i hydrantów – 90 szt.
  - wpusty uliczne – 8 szt.

Zaopatrzenie w wodę i odbiór ścieków – stan na 31 grudnia 2019 roku

W wodę zaopatrywanych jest 7879 odbiorców, w tym w 2019 roku przyłączyło się 72 odbiorców, z czego:

- 73,46% ilości wody ogółem dostarczono do gospodarstw domowych,
- 26,54% pozostałym odbiorcom.

Ścieki odbierano od 7476 odbiorców usługi, w tym w 2019 roku przyłączyło się 276 odbiorców, z czego:

- 65,29% ilości ścieków ogółem to ścieki bytowe,
- 26,27% to ścieki przemysłowe,
- 8,44% to ścieki dostarczone wozami asenizacyjnymi.

Spółka ma 160 klientów z tytułu odprowadzania wód opadowych i roztopowych do sieci kanalizacji deszczowej, z czego w 2019 roku włączyło się sześciu klientów.

Jak wynika z powyższych danych, spółce systematycznie przybywa nowych odbiorców usług.

Sprzedaż wody:

- w 2018 r. – 2 619 903,17 m³,
- w 2019 r. – 2 620 064,95 m³.

Sprzedaż w 2019 roku wzrosła o 161,78 m³.

ZGWK zaopatruje odbiorców w wodę przede wszystkim z ujęć obcych, tj. należących do Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Spółka z o.o. w Łodzi (91,30% całkowitego zakupu i wydobywania), Gminnego Zakładu Komunalnego (0,62%) oraz ujęcia własnego Białostrzegi (8,08%).

ZAKUP I WYDOBYCIE WODY Z POSZCZEGÓLNYCH UJĘĆ:

ZWiK – 2 860 526 m³

Białostrzegi – 253 362 m³

Gmina Tomaszów Mazowiecki – Borki – 16 080 m³

Gmina Tomaszów Mazowiecki – Wola Wiaderna – 3 305 m³

Razem zakup i wydobywanie – 3 133 273 m³

Sprzedaż ścieków:

- w 2018 r. – 3 062 164,77 m³,
- w 2019 r. – 3 088 064,24 m³.

Sprzedaż ścieków w 2019 roku zwiększyła się o 25 899,47 m³.

12 kwietnia 2018 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej podpisał umowę o dofinansowanie projektu pn. „Innowacyjne technologie w uporządkowaniu gospodarki wodno-ściekowej w Tomaszowie Mazowieckim” z Narodowym Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko 2014–2020 Działanie 2.3 „Gospodarka wodno-ściekowa w aglomeracjach”.

W ramach projektu zostały zrealizowane zadania:

- pozyskanie dofinansowania do wybudowanej suszarni osadów ściekowych,
- budowa turbiny wodnej do odzysku energii jako elementu technologicznego oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim – Małej Elektrowni Wodnej (MEW),
- budowa sieci zbiorowego zaopatrzenia w wodę i odprowadzania ścieków sanitarnych etap IV – ulice: Tomasza, Wacława, Ziemowita, Szklarska, Kopalna, Sypka (o łącznej długości 980,08 m sieci kanalizacji oraz sieci wodociągowej długości 699,04 m),
- zakup pojazdu specjalistycznego do hydrodynamicznego czyszczenia kanalizacji z systemem odzysku wody,
- system GIS w zarządzaniu infrastrukturą wodociągowo-kanalizacyjną.

Zgodnie z umową o dofinansowanie koszt całkowity realizacji projektu wyniósł 17 617 212,75 zł, maksymalna kwota wydatków kwalifikowanych wynosi 10 062 334,58 zł, natomiast kwota dofinansowania 8 552 984,39 zł.

Od 1 grudnia 2019 roku do 28 lutego 2020 roku Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej przeprowadzał IV nabór wniosków o podłączenie budynków do kanalizacji sanitarnej w granicach administracyjnych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki z dofinansowaniem w ramach realizacji Programu Priorytetowego WFOŚiGW w Łodzi.

Celem programu jest wspomoczenie mieszkańców w finansowym pokryciu kosztów budowy przyłącza. W jego ramach zainteresowani mogą skorzystać z dofinansowania w formie dotacji na wykonanie jednego podłączenia budynku do miejskiej sieci kanalizacji sanitarnej w wysokości:

- a) do 70% kosztów kwalifikowanych przyłącza z zastrzeżeniem zapisów z pkt. b),
- b) którego jednostkowy koszt kwalifikowany efektu ekologicznego nie może przekroczyć 2500 zł netto/1 RLM.

Infrastruktura ciepłownicza

Zakład Gospodarki Ciepłowniczej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. prowadzi działalność gospodarczą polegającą na wytwarzaniu ciepła we własnych źródłach ciepła. Głównym źródłem jest ciepłownia rejonowa przy ul. Wierzbowej 136, wyposażona w pięć kotłów wodnych WR-10 o łącznej mocy znamionowej 58 MW (moc osiągalna 66,6 MW). Kotłownia opalana jest miałem węglowym sortymentu Miał II A klasy 23–18–07.

Moc zamówiona przez odbiorców 64,3 MW (stan na 31 grudnia 2019 roku; dla porównania stan na 31 grudnia 2018 roku – 63,3 MW). Efektywność wykorzystania źródła ciepła wynosi 85%.

Sieć systemu ciepłowniczego zbudowana jest jako pierścieniowo-promieniowa i obejmuje południową część miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Praktycznie cała miejska sieć jest siecią wysokoparametrową. Stan na koniec roku 2019: długość sieci wraz z przyłączami 36 338 m.b., w tym 21 238 m.b. w technologii preizolowanej. Dla porównania na koniec roku 2018 długość sieci wraz z przyłączami wynosiła 36 100 m.b., w tym 21 000 m.b. w technologii preizolowanej.

Liczba budynków podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej:

LP.		2019 ROK	2018 ROK
1.	Odbiorcy indywidualni	67	63
2.	Spółdzielnie	92	92
3.	Wspólnoty	107	102
4.	Szkoły i przedszkola	21	21
5.	Komunalne	17	16
6.	Budżetowe*	20	29
7.	Pozostałe**	51	45
Razem		375	368

* Tutaj wystąpił błąd. W 2018 roku do grupy „budżetowe” zostały błędnie zaklasyfikowane niektóre budynki z grupy „odbiorcy indywidualni” i z grupy „pozostałe”. Liczba 20 w 2019 roku jest prawidłowa. Budżetowe – to budynki należące do: Gminy Tomaszów Mazowiecki, Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki, Starostwa Powiatowego, Wojska, Policji, Sądu Okręgowego, ZUS-u.

** Budynki należące do podmiotów prowadzących działalność gospodarczą.

Zapotrzebowanie na ciepło dla poszczególnych grup odbiorców na koniec 2019 roku:

SPÓŁDZIELNIE MIESZKANIOWE	19,9 MW – 30,9%
Wspólnoty mieszkaniowe	18,4 MW – 28,7%
„Budżetówka”	6,3 MW – 9,7%
Szkoły	4,6 MW – 7,1%
Komunalne	2,7 MW – 4,3%
Odbiorcy indywidualni	1,1 MW – 1,8%
Przedszkola	0,8 MW – 1,3%
Pozostałe	10,5 MW – 16,4%
RAZEM	64,3 MW

W roku 2019, w porównaniu z rokiem 2018, wzrosły: moc zamówiona, długość sieci wraz z przyłączami oraz liczba budynków podłączonych do miejskiej sieci ciepłowniczej.

Inwestycje prowadzone przez ZGC w 2019 roku:

ADRES	DŁUGOŚĆ PRZYŁĄCZA (W METRACH)	ŚREDNICA PRZYŁĄCZA	MOC ZAMÓWIONA (W KW)
Mościckiego 12	17	32	107
Sikorskiego blok	77,5	40	270
Fabryczna 28	26	20	15
Sterlinga 10A	13,5	20	15
Warszawska 2/4	104	20/65	43
łącznie	238		450

W 2019 roku wybudowano 238 metrów sieci ciepłowniczej wraz z przyłączami oraz mocą zamówioną 0,5 MW.

Stan zgazyfikowania Tomaszowa Mazowieckiego

łącna długość sieci gazowej (średniego oraz niskiego ciśnienia) wybudowanej w Tomaszowie Mazowieckim – 109 127 m.b. (stan na 31 grudnia 2019 roku). łącna liczba przyłączy gazu – 3711 szt. (stan na 31 grudnia 2019 roku).

W 2019 roku inwestycje budowy sieci gazowej z przyłączami zrealizowane zostały w ulicach: Grażyny, Edwarda, Damazego, Grzegorza, Haliny, Gęsiej, Łąkowej, Spalskiej, Mickiewicza, Sosnowej, Okrzei, Szczęśliwej, Robotniczej, Ludwikowskiej, Ignacego, Ireny, Henryka, św. Antoniego, Legionów, Jerzego, Ustronie, Fabrycznej, Chopina, Bursztynowej, Drewnianej, Zgorzelickiej, Dzieci Polskich, Rudej, Perłowej, Modrzewskiego, Wodnej, Lawendowej, Dąbrowskiej, Główniej, Popietuszki, Obwodowej, Murarskiej, Ujezdzkiej, Mireckiego, Dębowej, Grota-Roweckiego, Warszawskiej, Piaskowej, Północnej, Orlej, Bocianie, Żeromskiego, Pustej, Różanej.

łącna długość sieci gazowej średniego oraz niskiego ciśnienia wybudowanej w 2019 roku – 5867 m.b.

łącna długość sieci gazowej zmodernizowanej w 2019 roku – 477 m.b.

łącna liczba przyłączy gazu wybudowanych w 2019 roku – 192 szt.

łącna liczba przyłączy zmodernizowanych w 2019 roku – 192 szt.

łącna liczba stacji gazowych zlokalizowanych na terenie miasta – 12 szt., w tym 11 stacji gazowych i jeden zespół gazowy.

Planowane inwestycje sieciowe z terminem zakończenia w 2020 roku (zaprojektuj i wybuduj) w ulicach: Piastowska, Długa, Piaskowa, Chopina, Hallera, Wschodnia, Szczęśliwa, Wrzosowa, Klonowa, Koszykowa.

Planowane inwestycje sieciowe do zaprojektowania w 2020 roku w ulicach: Sosnowa, Szczęśliwa, Nadrzeczna, Lipowa, Ludwikowska, Katarzyny, Anny, Elżbiety.

Źródło danych: Polska Spółka Gazownicza

Cmentarz Miejski

Cała powierzchnia cmentarza obejmuje 11 922 m². Zgodnie z inwentaryzacją – obecnie znajduje się na nim prawie 7 tysięcy grobów i jest pochowanych około 10 900 osób, co stanowi około 2/3 całego terenu cmentarza.

W ramach bieżącej działalności Cmentarza Miejskiego w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. Dąbrowskiej 71/81 w 2019 r. przeprowadzono 319 pogrzebów:

- 95 pogrzebów z udostępnieniem nowego miejsca pochówku;
- 224 pogrzeby z dochowaniem do istniejących grobów pozostających w dyspozycji członków rodziny osób zmarłych.

Uwzględniając powyższe, szacuje się, że daje to możliwość stworzenia w następnych latach około 500 nowych grobów pojedynczych, a także, że miejsca na nowe pochówki zostanie na około 7–8 lat.

Rozpoczęto udostępnianie miejsc pod bieżące pochówki w kwaterze XXII z jednoczesnym zawieszeniem możliwości rezerwowania miejsc pod pochówek w przyszłości do czasu zagospodarowania większej powierzchni przygotowanego poprzez wycinkę drzew terenu.

W ramach bieżącej działalności z usług świadczonych na cmentarzu uzyskano dochód brutto 449 022,82 zł. Dochód z tytułu dzierżawy pod handel kwiatami przed cmentarzem od strony ul. Dąbrowskiej wyniósł 26 937,53 zł.

6. DROGI

Przez Tomaszów Mazowiecki przebiega 201,79 km dróg, w tym:

- krajowe (3,57 km) – droga nr 48 (ulica Wysoka),
- wojewódzkie (8,78 km) – droga nr 713 (ulice: Warszawska, odcinek św. Antoniego, Mościckiego, Mireckiego, Białobrzeska, Radomska, Opoczyńska),
- powiatowe (52,33 km),
- gminne (106,51 km),
- wewnętrzne (30,60 km).
-

Drogi gminne i wewnętrzne

Jednym z zadań własnych Zarządu Dróg i Utrzymania Miasta jest wykonywanie robót interwencyjnych oraz utrzymaniowych i zabezpieczających na 237 drogach gminnych i 103 drogach wewnętrznych, a także na jednym obiekcie mostowym w ciągu ulicy Milenijnej, jednej kładce dla pieszych nad rzeką Czarną w ciągu ulicy Czarnej, dwóch przepustach drogowych w ciągu ulicy Milenijnej, jednym obiekcie mostowym w ciągu ulicy Gminnej, jednej kładce dla pieszych nad rzeką Czarną w ciągu ulicy Czystej,

jednej kładce dla pieszych nad rzeką Wolbórką w ciągu ulicy Nadrzecznej, jednym obiekcie mostowym nad rzeką Czarna-Bielina w ciągu drogi bez nazwy.

W ramach tych prac w 2019 roku wykonano remonty dróg z płyt wielootworowych typu YOMB w łącznej liczbie 450,37 m², w tym 282,20 m² na drogach gminnych oraz 168,17 m² na drogach wewnętrznych. Wykonano również naprawę masy bitumicznej na drogach gminnych i wewnętrznych, o łącznej powierzchni 329,35 m².

W 2019 roku utwardzono także tłuczniem nawierzchnie dróg o łącznej powierzchni 768,71 m². Wykorzystano 1094 t tłucznia na drogach gminnych i 152 t na drogach wewnętrznych. Jedną z dróg wykonanych w tej technologii był nowy sięgacz ul. Wilczej.

Łączna powierzchnia naprawionych chodników na drogach gminnych w 2019 roku wyniosła 390,17 m², a na drogach wewnętrznych 82,85 m². Były to zarówno naprawy niewielkich uszkodzeń, jak i ich całych fragmentów, przykładem może być chodnik na ulicy Górnej.

Mimo wielu inwestycji drogowych w zasobie gminnym nadal są jeszcze drogi nieutwardzone, które są poddawane cyklicznie równaniu oraz profilowaniu z zagęszczeniem (414 014 m² drogi gminne, 72 476,87 m² drogi wewnętrzne). Uszkodzenia nawierzchni bitumicznej naprawiane masą objęły ubytki o łącznej powierzchni 1331,44 m² na drogach gminnych i 54,11 m² na drogach wewnętrznych.

Kolejnym bardzo ważnym zadaniem drogowców jest dbałość o właściwe oznakowanie naszych dróg, co realizowane jest poprzez przygotowanie oraz uzgodnienie stałych i czasowych projektów organizacji ruchu, naprawę uszkodzonych znaków i słupków (322 szt. na drogach gminnych i 157 szt. na drogach wewnętrznych), wymianę tarcz (205 szt.) i słupków (40 szt.), wymianę i zakup nowych tabliczek z nazwą ulicy (45 szt.), ustawienie luster, które pomagają w uzyskaniu lepszej widoczności (40 szt.), montaż progów spowalniających (8 kompletów), ustawienie barierek ochronnych oraz coroczne odnawianie oznakowania poziomego (8500 m²). Wydatki na prace utrzymaniowe w 2019 roku wyniosły odpowiednio:

- drogi gminne – 994 693,18 zł,
- drogi wewnętrzne – 124 290,04 zł.

Infrastruktura drogowa

W 2019 roku samorząd tomaszowski realizował kilkadziesiąt zadań inwestycyjnych i remontowych w zakresie budowy, rozbudowy, przebudowy, modernizacji, remontu i utwardzenia dróg miejskich. Były to zadania o różnorodnym charakterze. Realizowano duże zadania inwestycyjne, jak i te służące poprawie infrastruktury poprzez utwardzenie dróg płytami wielootworowymi.

5 176 898,37 zł

– INWESTYCJE DROGOWE

- Przebudowa ścieżki rowerowej w ciągu ulicy Jana Pawła II wraz z budową oświetlenia – nawierzchnia ścieżki z betonu asfaltowego o długości 1968 m i szerokości 2,5 m, balustrady drogowe, ławki parkowe z oparciem, stojaki na rowery, kosze na śmieci, oznakowanie poziome ścieżki, podziemna linia kablowa oświetlenia parkowego, słupy oświetleniowe aluminiowe, oprawy parkowe typu LED. Wartość: 870 349,54 zł.
- Przebudowa ulicy Technicznej – jezdnia szer. 5 m o nawierzchni z betonowej kostki brukowej długości 244,19 m, chodniki o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, zatoki postojowe i zjazdu o nawierzchni z betonowej kostki brukowej. Wartość: 592 081 zł.
- Zagospodarowanie terenu wokół nieruchomości przy ul. Niskiej nr 27/29, 27/29a i 31 – droga dojazdowa o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, chodniki o nawierzchni z betonowej kostki brukowej o powierzchni 284 m², balustrady z rur stalowych, stojaki na rowery 2 szt. Wartość: 132 720,69 zł.
- Przebudowa ulicy Tulipanowej – ulepszenie odcinka ulicy wzdłuż działek o numerach ewid. 679, 680 i 681 w obrębie 24 poprzez poprawę parametrów technicznych, przebudowę chodnika i zjazdów bramowych o nawierzchni z betonowej kostki brukowej o powierzchni 82,63 m², przebudowę jezdni o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, przykanaliki deszczowe, studzienki ściekowe. Wartość: 61 377,12 zł.
- Przebudowa ulicy ks. Ignacego Jana Skorupki – jezdnia o nawierzchni z betonu asfaltowego, chodniki i zjazdy o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, zatoki postojowe w poszerzeniu jezdni o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, zatoki postojowe w poszerzeniu jezdni o nawierzchni z płyt betonowych wielootworowych – oznakowanie drogowe poziome i pionowe, studzienki, przykanaliki deszczowe. Wartość: 994 654,45 zł.
- Budowa ulicy Lipowej – jezdnia szerokości 5,5 m o nawierzchni z betonu asfaltowego, obustronne chodniki oraz chodniki o wzmocnionej konstrukcji, zjazdy bramowe o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, oznakowanie drogowe poziome i pionowe, kanalizacja deszczowa, przykanaliki deszczowe, studzienki ściekowe uliczne betonowe, wylot kanalizacji deszczowej wraz z klapą przeciwpowodziową oraz jego umocnienie płytami żelbetowymi ażurowymi. Wartość: 1 213 285,69 zł.
- Przebudowa ulicy Kombatantów – jezdnia o nawierzchni z betonu asfaltowego, chodniki i zjazdy o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, zatoki postojowe w poszerzeniu jezdni o nawierzchni z płyt betonowych wielootworowych, wyniesione przejście dla pieszych o nawierzchni z betonowej kostki, oznakowanie drogowe poziome i pionowe, studzienki ściekowe betonowe z osadnikiem, przykanaliki deszczowe, odwodnienie liniowe z elementów betonowych z rusztem żeliwnym. Wartość: 944 316,11 zł.
- Budowa ulicy Stokrotki – jezdnia szer. 5÷5,5 m o nawierzchni z betonowej kostki brukowej, obustronne chodniki i zjazdy o nawierzchni z betonowej, odgałęzienie ulicy o nawierzchni z betonowych płyt ażurowych, oznakowanie drogowe poziome i pionowe, studnie rewizyjne betonowe, studzienki ściekowe betonowe z osadnikiem, kanały z rur PVC, przykanaliki. Wartość: 368 113,77 zł.
- Ulica Jagiellońska z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt betonowych typu YOMB podwójnie zbrojonych o powierzchni 1170 m².
- Ulica Bogumiła z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 1186,5 m².

- Ulica Grzegorza z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 920,875 m².
- Ulica Łucji z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych.
- Ulica Barbary z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni 253,4 m².
- Ulica Torowa – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 1000 m².
- Ulica wodna z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 355 m².
- Ulica Brukowa z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 1053 m².
- Ulica Łozińskiego z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 1479,75 m².
- Ulica Dziubałtowskiego z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 327,50 m².
- Ulica Zaulek z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 360 m².
- Ulica Wilanowska z płyt drogowych typu YOMB – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 425 m².
- Ulica Na Skarpie – nawierzchnia z płyt drogowych wielootworowych typu YOMB o powierzchni całkowitej 381 m².

8912,025 m²

– utwardzenie dróg płytami wielotorowymi
typu YOMB

Inwestycje drogowe realizowane wspólnie z Powiatem Tomaszowskim

Miasto Tomaszów Mazowiecki w ramach inwestycji drogowych współpracowało także z Powiatem Tomaszowskim, przekazując dotacje na inwestycje drogowe realizowane przez samorząd powiatowy na terenie miasta.

Pomoc finansowa dla Powiatu Tomaszowskiego na zadanie pn. „Budowa ciągu pieszo-rowerowego oraz kanalizacji w ciągu drogi powiatowej nr 4339E w Tomaszowie Mazowieckim ul. Legionów na odcinku od ul. Piłsudskiego do ul. Dąbrowskiej” – 158 206 złotych.

W ramach zadania Powiat Tomaszowski wykonał II etap, tj. modernizację nawierzchni (frezowanie nawierzchni bitumicznej, regulacja pionowa włazów zlokalizowanych w pasie jezdni, położenie warstwy z mieszanki mineralno-asfaltowej oraz warstwy ścieralnej z mieszanki mineralno-asfaltowej).

Oświetlenie uliczne

W związku z planowaną wymianą opraw oświetleniowych sodowych na LED-owe, polegającą na kompleksowej modernizacji oświetlenia zewnętrznego w zakresie istniejącej sieci oświetleniowej, w szczególności:

- demontażu starych wyeksploatowanych opraw oświetleniowych,
- montażu nowych opraw oświetleniowych,
- wymianie przewodów elektrycznych w słupach i wysięgnikach wraz z wymianą zabezpieczeń,
- wymianie wysięgników,
- wymianie zapłonników,
- wymianie wyeksploatowanych słupów kablowych,
- modernizacji/przebudowie istniejących punktów zapalania i sterowania oświetleniem,
- montażu sterowalnych układów redukcji mocy oraz stabilizacji napięcia zasilającego,
- montażu inteligentnego sterowania oświetleniem

w 2019 roku rozpoczęto wymianę słupów oświetlenia ulicznego. Prace te mają na celu zapewnienie bezpieczeństwa użytkowników dróg. Wymieniono 87 słupów oświetleniowych na terenie Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik” na kwotę 206 250 złotych. Kolejnym etapem ma być wymiana słupów oświetlenia ulicznego na drogach powiatowych i gminnych.

W konserwacji znajduje się 6640 opraw świetlnych.

7. INWESTUJEMY W MIESZKAŃCÓW

Zadania dofinansowane ze środków Unii Europejskiej – wartość łączna projektów: 27.114.069,58 zł; pozyskane dofinansowanie: 19.662.080,33 zł.
Zadania dofinansowane ze środków krajowych – wartość łączna projektów: 29 861 598,53 zł; pozyskane dofinansowanie: 21 389 777,78 zł.
Zadania inwestycyjne i remontowe w placówkach oświatowych – 4 723 967,62 zł.
Zadania remontowe w placówkach kultury – 156 371,86 zł.
Zadania z zakresu budowy i remontów dróg – 5 335 104,37 zł.
Utwardzenie dróg na terenie miasta – 8 912,025 m ² .
Dokumentacje projektowe – 355 427,42 zł.

Środki finansowe pozyskane ze źródeł zewnętrznych i wydatkowane w roku 2019**Zadania inwestycyjne realizowane z udziałem środków Unii Europejskiej**

- Zintegrowany system zarządzania infrastrukturą miejską, komunikacji z mieszkańcami zapewnienie usług publicznych w zakresie ruchu drogowego, bezpieczeństwa, zdrowia oraz ochrony środowiska naturalnego w Tomaszowie Mazowieckim.
- Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej oraz modernizacja miejsc rekreacji i terenów zielonych – „Miasto nad rzeką”.
- Budowa drogi lokalnej wraz z niezbędną infrastrukturą techniczną w celu otwarcia terenów inwestycyjnych, usytuowanych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego i gminy Tomaszów Mazowiecki, łączącej drogę ekspresową nr 8, stanowiącą element sieci TEN-T (w części dotyczącej miasta Tomaszów Mazowiecki).
- Podnoszenie jakości zasobów turystycznych doliny rzeki Pilicy poprzez rozwój infrastruktury rekreacyjno-wypoczynkowej w powiecie tomaszowskim.
- Human Smart Cities. Inteligentne miasta współtworzone przez mieszkańców.

łącna wartość projektów

27.114.069,58 zł

w tym pozyskane dofinansowanie

19.662.080,33 zł**Zadania inwestycyjne z udziałem środków krajowych**

- Przebudowa ulic w osiedlu Ludwików – Poprawa infrastruktury drogowej – etap I.
- Budowa drogi z pełnym uzbrojeniem na terenie byłych Zakładów Włókien Chemicznych Wistom – Poprawa infrastruktury drogowej.
- Rozpoznanie i udokumentowanie zasobów wód termalnych z utworów jury dolnej w miejscowości Tomaszów Mazowiecki – badanie środowiskowe związane z poszukiwaniem i rozpoznawaniem złóż wód termalnych oraz możliwości pozyskania energii cieplnej.
- Utworzenie punktu dydaktycznego pn. „Obserwatorium wśród drzew” przy Szkole Podstawowej nr 10.
- „Strażnicy Błękitu Nieba” – Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5.
- Nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów na Skwerze Powstańców.
- Nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów na skwerze przy ul. Warszawskiej.
- Nasadzenia rodzimych gatunków drzew i krzewów w parku Stefanii i Juliana Tuwimów.
- Nasadzenia drzew i krzewów na skwerze 4 Czerwca 1989 r.
- Budowa kompleksu lekkoatletycznego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3 – wariant 200 m obiekt treningowy.

- Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 3.
- Modernizacja sal gimnastycznych w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 10 – Szkole Podstawowej nr 3, Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 5 – Szkole Podstawowej nr 8, Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 – Szkole Podstawowej nr 12 i Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 6 – Szkole Podstawowej nr 14.
- Realizacja zadań z zakresu małej infrastruktury sportowo-rekreacyjnej – Otwarte Strefy Aktywności (OSA) – Edycja 2019.
- Ławka Niepodległości dla Samorządów.

Wartość projektów

29 861 598,53 zł

w tym pozyskane dofinansowanie

21 389 777,78 zł

Inwestycje i remonty w placówkach oświatowych

- ZS-P nr 1 – Budowa placu zabaw oraz modernizacja pokrycia dachowego w Przedszkolu nr 16. Razem: 188 523 zł.
- ZS-P nr 2 – Modernizacja sali gimnastycznej – 53 520,85 zł.
- ZS-P nr 3 – Boisko wielofunkcyjne oraz kompleks lekkoatletyczny wraz z bieżnią, remont pokrycia dachu nad budynkiem parterowym (p. kuchni). Razem: 1 891 921,62 zł.
- ZS-P nr 5 – Modernizacja sali gimnastycznej. Remont pomieszczeń II piętra. Remont studzienek piwnicznych i wentryzaków na dachu w SP nr 8. Razem: 117 394,18 zł.
- ZS-P nr 6 – Modernizacja sali gimnastycznej – 63 339,94 zł.
- SP nr 3 – Modernizacja sali gimnastycznej, malowanie szatni przy sali gimnastycznej. Razem: 101 459,70 zł.
- ZS-P nr 9 – Zaprojektowanie i wykonanie przeciwpożarowego wyłącznika prądu w Szkole Podstawowej nr 9 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 9. Razem: 4489,50 zł.
- SP nr 10 – Przebudowa węzła kuchennego wraz z wykonaniem wentylacji mechanicznej – projekt oraz roboty budowlane w zakresie węzła kuchennego wraz z wykonaniem wentylacji mechanicznej w Szkole Podstawowej 10 – (zadanie 2-letnie) – wykonanie 82%. Razem: 1 194 622 zł.
- ZS-P nr 2 – Zaprojektowanie i wykonanie instalacji elektrycznej i wodno-kanalizacyjnej w Przedszkolu nr 7 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 – 327 762,88 zł. Środki zostały wydatkowane na opracowanie projektu do zadania „Zagospodarowanie i wykonanie instalacji elektrycznej i instalacji wodno-kanalizacyjnej w Przedszkolu nr 7 przy ul. Jałowcowej 6 w Tomaszowie Mazowieckim” oraz wymianę zewnętrznej i wewnętrznej instalacji elektrycznej i instalacji wodno-kanalizacyjnej w tej placówce. Wykonano również roboty malarskie i wykończeniowe.

- ZS-P nr 4 – Dostosowanie budynku Szkoły Podstawowej nr 1 do potrzeb osób niepełnosprawnych – 79 827 zł. Środki zostały wydatkowane na wymianę dwóch platform schodowych w SP nr 1 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 4 przy ul. L.W. Maya 11/13 w Tomaszowie Mazowieckim.
- ZS-P nr 1 – Budowa boiska wielofunkcyjnego przy Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 (realizacja w latach 2019–2020 – 399 999,87 zł w roku 2019) – środki zostały wydatkowane na wykonanie I etapu budowy boiska wielofunkcyjnego przy Szkole Podstawowej nr 13 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1. Zadanie realizowane w cyklu dwuletnim. W 2019 roku rozpoczęto prace związane z budową bieżni wraz ze zeskoczną w dal, budową odgałęzienia kanalizacji deszczowej obiektu sportowego, budową boiska wielofunkcyjnego, budową nawierzchni z trawy sztucznej w zakolach boiska – dodatkowe boiska.
- ZS-P nr 8 – Wymiana oświetlenia w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 8 – Szkoła Podstawowa nr 6. W ramach zadania zostało wymienione oświetlenie w sali sportowej w Szkole Podstawowej nr 6 w ZS-P nr 8. Umowa została zrealizowana. Wydatkowane środki – 42 309,07 zł.
- ZS-P nr 1 – Modernizacja pokrycia dachowego w Przedszkolu nr 16 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 1 przy ul. Niemcewicza 50/56 – 98 523 zł.
- ZS-P nr 2 – Modernizacja basenu w Szkole Podstawowej nr 12 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 2 – 48 723 zł. Zadanie objęło: montaż dwóch pomp filtracyjnych i wymianę dwóch zaworów pompowych, montaż systemu kontroli i dozowania środków do uzdatniania wody, montaż systemu rozcieńczania i dozowania podchlorynu wapnia.
- ZS-P nr 7 – Wymiana oświetlenia na energooszczędne w hali Szkoły Podstawowej nr 11 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 7 – 59 447,98 zł. W ramach zadania został wykonany montaż naświetlaczy i opraw energooszczędnych typu LED – 41 szt.
- SP nr 10 – Wymiana oświetlenia na energooszczędne w hali sportowej Szkoły Podstawowej nr 10 – 52 104,03 zł. W ramach zadania wykonano montaż naświetlaczy i opraw energooszczędnych typu LED w ilości 9 szt. w salce korekcyjnej/gimnastycznej i 23 szt. w hali sportowej.

Remonty w instytucjach kultury

Środki przeznaczono na:

- wykonanie robót remontowych w Skansenie Rzeki Pilicy. Wartość umowy 19 981,29 zł;
- wykonanie napraw opaski betonowej w sąsiedztwie pałacu Ostrowskich – Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego. Wartość umowy 16 650 zł;
- roboty remontowe w filii nr 2 Miejskiej Biblioteki Publicznej. Wartość umowy 40 845,23 zł;
- wykonanie ekspertyzy technicznej konstrukcji wspierającej dach i fragmentu konstrukcji dachu nad wejściem bocznym oraz opracowanie projektu naprawy awarii w pałacu Ostrowskich – Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego. Wartość umowy 17 835 zł. I etap – 85% wartości umowy – 15 159,75 zł. II etap – 15% wartości umowy – 2675,25 zł – wydatki, które nie wygasają z upływem roku 2019;
- roboty remontowe w pomieszczeniach na piętrze budynku Miejskiego Centrum Kultury przy ul. Browarnej 7 (MOK). Wartość umowy 53 772,59 zł;
- wykonanie naprawy pokrycia dachu Miejskiego Centrum Kultury przy ul. Browarnej 7 (MOK). Wartość umowy 9963 zł.

Dofinansowanie infrastruktury służącej rodzinnym ogrodom działkowym

Środki zostały przeznaczone na dofinansowanie infrastruktury służącej do wspólnego użytkowania przez użytkowników działek rodzinnych ogrodów działkowych w zakresie wytwarzania i zaopatrzenia w energię elektryczną, gaz i wodę.

Dotacji udzielono:

- a) Polskiemu Związkowi Działkowców Stowarzyszeniu Ogrodowemu w Warszawie ROD „Nad Czarną” przy ul. Milenijnej 24/28 na modernizację instalacji wodociągowej w ogrodzie w wysokości 15 000 złotych,
- b) PZD SO w Warszawie ROD „im. A. Mickiewicza” przy ul. Farbiarskiej 38/40 na modernizację instalacji elektrycznej w wysokości 6000 złotych,
- c) PZD SO w Warszawie ROD „im. A. Mickiewicza” przy ul. Farbiarskiej 38/40 (miejsce realizacji sektor „Nad Wolbórką”) na modernizację instalacji elektrycznej w wysokości 5000 złotych,
- d) PZD SO w Warszawie ROD „Siedmiodomki” na częściową wymianę skrzynek elektrycznych z licznikami w wysokości 13 000 złotych,
- e) PZD ROD „Wapienniki” na wymianę zaworów wodociągowych w wysokości 2352 złotych,
- f) PZD ROD „Wapienniki” ul. Batalionów Chłopskich 9/11 na wymianę skrzynek elektrycznych oraz liczników w wysokości 11 000 złotych.

Pozostałe inwestycje i remonty

Modernizacja łazienek w budynku D Urzędu Miasta – 73 000 zł. Środki zostały wydatkowane na wykonanie robót budowlanych w toalecie damskiej i męskiej budynku „D” Urzędu Miasta – roboty rozbiórkowe, demontaż i montaż nowych urządzeń sanitarnych, demontaż i montaż grzejników, montaż drzwi do kabiny natryskowej, ułożenie płytek ceramicznych na ścianach (w tym grafiki na szkle) i posadzkach, wykonanie gładzi gipsowych na ścianach i sufitach, prace malarskie (ścian i sufitów), prace elektryczne, wymiana drzwi.

Modernizacja sali obrad Urzędu Miasta – 148 700,19 zł. Środki zostały wydatkowane w związku z umową zawartą z wykonawcą na opracowanie programu prac renowacji malowideł dla zadania pn. „Modernizacja sali obrad Urzędu Miasta” oraz na prace modernizacyjne sali obrad Urzędu Miasta, tj. renowację boazerii, rozbiórkę starego parkietu i wykonanie nowego z deszczulek drewnianych z zastosowaniem wymiaru historycznego układu zgodnie z opinią WUOZ oraz prace towarzyszące.

Budowa instalacji c.o. w OSP Białostrzegi – 89 800 zł. W ramach zadania została wykonana dokumentacja projektowa budowy wewnętrznej i zewnętrznej instalacji gazu wraz ze zbiornikiem na gaz płynny oraz z uzyskaniem decyzji pozwolenia na budowę, dokumentacja techniczna budowy wewnętrznej instalacji centralnego ogrzewania i ciepłej wody użytkowej, wykonano montaż kotła gazowego z całym osprzętem, z naczyniami przeponowymi, pompami oraz podgrzewaczem c.w.u., wykonano montaż wewnętrznej instalacji c.o. z grzejnikami, nagrzewnicą oraz c.w.u., montaż układu powietrzno-spalinowego, montaż zbiornika na gaz płynny wraz z przyłączem gazowym i wewnętrzną instalacją gazową, ogrodzenie zbiornika na gaz płynny.

Modernizacja obiektu sportowego przy ul. Nowowiejskiej wraz z zapleczem szatniowym – 1 833 479,37 zł. Zadanie realizowane w cyklu 2-letnim, tj. w latach 2018–2019 z przeznaczeniem na: wykonanie dokumentacji technicznej wraz z uzyskaniem niezbędnych opinii i decyzji w ramach zadania pn. „Modernizacja obiektu sportowego przy ul. Nowowiejskiej wraz z zapleczem szatniowym”. W ramach zadania zaprojektowano i wykonano przebudowę trybuny oraz budowę zadaszenia trybuny wraz z demontażem istniejącego zadaszenia. Poniesiono wydatek w wysokości 1 556 852,36 zł. Wykonano również nowe chodniki i nawierzchnie asfaltowe w ciągach pieszych oraz ich oświetlenie.

Dokumentacje projektowe

W 2019 roku wykonywano także dokumentacje projektowe dla nowych działań inwestycyjnych w kolejnych latach. Były to różnorakie zadania, zarówno drogowe, jak i służące opiece nad dziećmi. Zestawienie wygląda następująco:

- Dokumentacja projektowa przebudowy sieci oświetleniowej w osiedlu Wierzbowa – wartość 17 220 zł.
- Budowa drogi na terenach byłych zakładów Wistom (zakończenie) – wartość dokumentacji 28 597,50 zł.
- Przebudowa ul. Wspólnej – wartość 49 200 zł.
- Opracowanie dokumentacji modernizacji i renowacji Urzędu Stanu Cywilnego – Pałac Ślubów – 37 884 zł.
- Modernizacja elewacji budynków Urzędu Miasta – wartość 42 586,32 zł.
- Wykonanie adaptacji i zmiany użytkowania obiektu dawnego żłobka przy ul. Strzeleckiej na Dom Spokojnej Starości. Środki w wysokości 25 239,60 zł (zadanie realizowane w latach 2019/2020). Opracowanie koncepcji dla projektu budowy żłobka 154 700 zł – w ramach zadania wykonano aktualizację posiadanej koncepcji i dokumentacji żłobka miejskiego.

8. GOSPODARKA NISKOEMISYJNA

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego (PGN) został opracowany w 2015 roku, a następnie zmieniony uchwałami w 2016, 2018 i 2019 roku. Ma pomóc w wypełnieniu obowiązków nałożonych na jednostki sektora publicznego w zakresie efektywności energetycznej. Jest też podstawą do uzyskania dotacji na realizację przedsięwzięć inwestujących m.in. w poprawę jakości powietrza atmosferycznego.

PGN jest dokumentem określającym cele polityki niskoemisyjnej, do których należą w szczególności:

- ograniczenie emisji niskiej,
- wykorzystanie oraz wzrost udziału energii pochodzącej ze źródeł alternatywnych,
- poprawa efektywności energetycznej poprzez redukcję zużycia energii finalnej.

Opracowany przez gminę Plan Gospodarki Niskoemisyjnej ma za zadanie określić jej wizję rozwoju pod względem ochrony klimatu oraz poprawy jakości powietrza atmosferycznego. Zmniejszenie emisji powinno nastąpić w wyniku wdrożenia innowacyjnych i nowoczesnych rozwiązań technologicznych, opartych na zasadzie zrównoważonego rozwoju i niosących ze sobą szereg korzyści o charakterze gospodarczym czy ekonomicznym.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej jest dokumentem obejmującym wszystkie sektory produkujące i odbierające energię, w których rekomenduje się przejście na gospodarkę niskoemisyjną.

Posiadanie przez gminę aktualnego oraz pozytywnie zaopiniowanego przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej Planu Gospodarki Niskoemisyjnej zwiększa szansę na uzyskanie środków finansowych Unii Europejskiej na realizację zamierzonych inwestycji.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki jest zobligowana do sporządzania corocznego raportu monitorującego wykonanie poszczególnych działań wpisanych do harmonogramu PGN na mocy zapisów zawartych w treści dokumentu „Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego”. Celem niniejszych sprawozdań jest określenie bieżącego statusu realizacji zadań uwzględnionych w dokumencie.

Szczegółowe wykazy inwestycji realizowanych przed podmioty działające na terenie Tomaszowa Mazowieckiego wraz z określeniem bieżącego statusu ich realizacji znajdują się w sprawozdaniu z realizacji działań Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla miasta Tomaszowa Mazowieckiego za rok 2019 (dostępne w BIP Urzędu Miasta).

LP.	RODZAJ INWESTYCJI	LICZBA INWESTYCJI	EFEKT EKOLOGICZNY – REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ
1	Budowa sieci gazowej w ulicach: Staszica, Barlickiego, Kępa, Głównej, Grunwaldzkiej, Mostowej, Piaskowej, Joselewicza, Siennej, Długiej, Legionów, Żeromskiego, Niemcewicza, Grażyny, Edwarda, Damazego, Grzegorza, Haliny, Granicznej, Polnej, Pogodnej, Gęsiej, Łąkowej, Spalskiej, Mickiewicza, Sosnowej, Okrzei, Szczęśliwej	28	Budowa lub rozbudowa centralnych systemów ciepłowniczych i/lub gazowych i/lub energetycznych
2	Zastąpienie gazociągów stalowych gazociągami PE (470 m)	1	Budowa lub rozbudowa centralnych systemów ciepłowniczych i/lub gazowych i/lub energetycznych
3	Przebudowa sieci gazowej w ulicach: Polnej, Granicznej, Pogodnej	3	Budowa lub rozbudowa centralnych systemów ciepłowniczych i/lub gazowych i/lub energetycznych
4	Przyłączenie do miejskiej sieci ciepłowniczej	6	Budowa lub rozbudowa centralnych systemów ciepłowniczych i/lub gazowych i/lub energetycznych
5	Wymiana oświetlenia na energooszczędne	2	Stosowanie energooszczędnych technologii
6	Wymiana oświetlenia ulicznego na LED-owe ze sterowaniem logicznym	1	Stosowanie energooszczędnych technologii. Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej
7	Wymiana oświetlenia na elektryczne o niskim poborze prądu	1	Stosowanie energooszczędnych technologii. Zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 85 kWh/dobę w oczyszczalni ścieków; zmniejszenie zużycia energii elektrycznej o 1,7 kWh/dobę w pomieszczeniach biurowych

LP.	RODZAJ INWESTYCJI	LICZBA INWESTYCJI	EFEKT EKOLOGICZNY – REDUKCJA ZANIECZYSZCZEŃ
8	Budowa ulic	2	Redukcja emisji pyłów zawieszonych do atmosfery podczas eksploatacji
9	Przebudowa ulic	9	Redukcja emisji pyłów zawieszonych do atmosfery podczas eksploatacji
10	Utwardzenie ulic	8	Redukcja emisji pyłów zawieszonych do atmosfery podczas eksploatacji
11	Utylizacja wyrobów zawierających azbest		
12	Przebudowa wężła kuchennego wraz z wykonaniem wentylacji mechanicznej	1	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i zmniejszenie zużycia paliw
13	Budowa instalacji c.o.	1	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i zmniejszenie zużycia paliw
14	Modernizacja pokrycia dachowego	1	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i zmniejszenie zużycia paliw
15	Budowa turbiny wodnej do odzysku energii jako elementu technologicznego oczyszczalni ścieków w Tomaszowie Mazowieckim Małej Oczyszczalni Wodnej (MEW)	1	Zwiększanie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie energii cieplnej. Redukcja emisji CO ₂ o 10,57 MgCO ₂ /rok
16	Termomodernizacja budynków	1	Zwiększenie efektywności energetycznej budynków i zmniejszenie zużycia paliw
17	Zakup oczyszczaczy powietrza dla przedszkoli	1	Redukcja emisji pyłów zawieszonych do atmosfery

Geotermia

Prace związane z odwierceniem otworu badawczego Tomaszów Mazowiecki GT-1 realizowane były w ramach inwestycji „Rozpoznanie i udokumentowanie zasobów wód termalnych z utworów jury dolnej w miejscowości Tomaszów Mazowiecki”, na którą pozyskano dofinansowanie ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska w ramach programu „Poznanie budowy geologicznej kraju oraz gospodarka zasobami złóż kopalin i wód podziemnych”. Wyniosło ono 100% kosztów kwalifikowanych. Wartość wykonanych prac wiertniczych, dozoru i nadzoru geologicznego, badań, raportów to 15 970 640,17 zł, zaś dotacja – 12 984 260,30 zł (podatek VAT jest niekwalifikowany).

Otwór wykonano zgodnie z „Projektem robót geologicznych dla rozpoznania i udokumentowania zasobów wód termalnych z utworów jury dolnej w miejscowości Tomaszów Mazowiecki”. W ramach prac wykonano otwór geotermalny Tomaszów Mazowiecki GT-1 do głębokości 1672 m p.p.t., ujmując do przyszłej eksploatacji cały poziom wodonośny jury dolnej. Projektowana głębokość otworu wynosiła 2090 m (+/-80%), tj. do nawiercenia ok. 20 m utworów triasu górnego. W wyniku znacznych zmian geologicznych w stosunku do projektu, tj. wyraźnie mniejszej miąższości utworów dolnej jury, wykonano go ostatecznie do głębokości końcowej 1672 m, tj. (2090 m -20%) i zakończono w utworach triasu. Utwory triasowe wykształcone są głównie jako nieprzepuszczalne mułowce i iłowce i nie są warstwami wodonośnymi.

Zadanie pozwoliło nie tylko na udokumentowanie zasobów wód termalnych, ale także na rozpoznanie głębokiej budowy geologicznej rejonu Tomaszowa Mazowieckiego. Różnica rzeczywistych warunków geologicznych w stosunku do projektowanych spowodowana jest położeniem geologicznym otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1, który zlokalizowany jest przy granicy dwóch dużych jednostek strukturalnych: niecki szczecińsko-mogileńsko-łódzkiej oraz antyklinorium środkowopolskiego.

Otwór badawczo-eksploacyjny Tomaszów Mazowiecki GT-1 jest pierwszym głębokim otworem wiertniczym wykonanym w rejonie niecki tomaszowskiej i jego odwiercenie pozwoliło na zbadanie profili i wykształceń geologicznych oraz warunków zbiornikowych występujących w utworach głębokiego podłoża mezozoicznego tego obszaru. Zgodnie z opinią Ministra Środowiska, pozwoliło uzupełnić wiedzę o budowie geologicznej oraz warunkach występowania wód termalnych w utworach dolnojurajskich w rejonie badań. W wyniku realizacji przedsięwzięcia przekazano do Narodowego Archiwum Geologicznego w Halinowie, prowadzonego przez Państwową Służbę Geologiczną, 331 próbek okruchowych i 23 metry rdzenia wiertniczego z wodonośnych utworów dolnojurajskich oraz niżej leżących iłowcowych osadów triasu górnego.

Temperatura wody termalnej osiągnięta w otworze Tomaszów Mazowiecki GT-1 jest porównywalna z przewidywaną w przypadku wariantu II projektowanego ujęcia. Wartość temperatury niższa o około 25% od spodziewanej w wyniku wariantu I wynika z tego, że warstwa wodonośna występuje na znacznie mniejszej głębokości. Wynosi ona 41,7°C. Wydajność eksploatacyjna osiągnięta w otworze Tomaszów Mazowiecki GT-1 jest nieco niższa od zakładanej minimalnej wydajności projektowanej i wynosi 80 m³/h. Wynika to z redukcji miąższości jury dolnej w stosunku do projektu i, co za tym idzie, mniejszej miąższości pakietów piaskowcowych o dobrych własnościach zbiornikowych. Mineralizacja wody termalnej przebadana w otworze Tomaszów Mazowiecki GT-1 jest znacznie niższa od projektowanej i wynosi zaledwie 2,42% spodziewanej mineralizacji. Jest ona znacznie niższa od przewidywanych wartości literaturowych i mieści się w kwalifikacji wody geotermalnej jako wody słodkiej. Wynika to prawdopodobnie z niezbyt odległego obszaru zasilania otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1, położonego w rejonie obrzeżenia Gór Świętokrzyskich, na południowy wschód od otworu, gdzie skały jurajskie odślaniają się na powierzchni terenu.

Temperatura i wydajność wody termalnej z otworu Tomaszów Mazowiecki pozwalają na odbiór ciepła od wody termalnej przy wykorzystaniu sprężarkowych pomp ciepła do zasilania w ciepło wewnętrznych niskotemperaturowych sieci ciepłowniczych, np. obiektów sportowych, obiektów rekreacyjnych, basenów itp. W tym przypadku proponuje się jednootworową eksploatację wody termalnej dla zasilania w ciepło i wodę planowanych basenów. Istotnym jest, iż woda słodka, z jaką mamy do czynienia w odwierceniu Tomaszów Mazowiecki GT-1, nie wymaga odwiertu zatłaczającego oraz kosztownych nakładów w infrastrukturę, z czym mamy do czynienia w przypadku solanek. Przy zakładanej technologii eksploatacji część wody termalnej kierowana będzie na stację pomp ciepła, w celu odebrania od niej ciepła dla zasilania wymienników ciepła ogrzewania wody basenowej czy ogrzewania podłogowego, a część doprowadzana do basenów termalnych czy kąpielisk rekreacyjnych. Przy wykorzystaniu wody termalnej w celach ciepłowniczych i schłodzeniu ich na pompach ciepła może ona być zrzucana do kanalizacji lub cieków powierzchniowych wraz z wodami popłuczniczymi z technologii basenowej, zgodnie z warunkami pozwolenia wodnoprawnego. Znacząco ogranicza to i upraszcza proces uzyskiwania zgód i decyzji administracyjnych i dodatkowych opracowań oraz nakłady inwestycyjne związane bądź to ze wspomnianą koniecznością wykonania odwiertu zatłaczającego, bądź utylizacją wody.

Uzyskane parametry eksploatacyjne wody termalnej z otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1 pozwalają na wykorzystanie jej w balneologii (w zależności od zawartości składników swoistych – leczniczych) lub rekreacji, w tym do napełniania basenów rekreacyjnych. Ze względu na stosunkowo niską mineralizację przypuszczalnie najbardziej celowym kierunkiem wykorzystania wody termalnej z otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1 będzie wykorzystywanie jej do kąpieli w basenach rekreacyjnych różnego typu bez konieczności rozcieńczania. Według podziału hydrogeologicznego woda z otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1 na podstawie jej mineralizacji klasyfikowana jest jako woda słodka o mineralizacji: $0,1 < M < 0,5 \text{ g/dm}^3$. Ze względu na niewielką mineralizację, woda nie może być uznana jako woda mineralna. Wykorzystanie wody z otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1 jako wody pitnej (lub wody źródlanej) poprzedzone musi być oceną Państwowego Zakładu Higieny i Państwowej Inspekcji Sanitarnej. Ze względu na charakterystykę wody termalnej z otworu Tomaszów Mazowiecki GT-1, typową dla wód z utworów dolnojurajskich, tj. wytrącanie osadów, wykorzystanie w celach pitnych będzie poprzedzone zastosowaniem systemu uzdatniania.

Klaster Energii Tomaszów – działania w 2019 roku

Nadrzędnym celem Klastra Energii Tomaszów jest dążenie do istotnego uniezależnienia energetycznego wchodzących w jego skład gmin od zewnętrznych źródeł dostaw energii. Uczestnictwo w klastrze energii to przede wszystkim możliwość poprawy lokalnego bezpieczeństwa energetycznego, to również tworzenie optymalnych warunków umożliwiających wdrożenie najnowszych technologii. Nie do przecenienia jest także efektywna współpraca lokalnej społeczności w ramach klastra.

Na koniec 2019 roku członkami Klastra Energii Tomaszów byli: Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, Spółdzielnia Mieszkaniowa „Przodownik”, Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Maz. Sp. z o.o., Tomaszowskie Centrum Sportu Sp. z o.o., Zakład Gospodarki Ciepłowniczej w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o., Gmina Rzeczyca, Control Process SA, Polska Akademia Nauk Instytut Gospodarki Surowcami Mineralnymi i Energią, Instytut Projektów i Analiz Sp. z o.o., a także przyjęte w 2019 roku nowe podmioty: Gmina Tomaszów Mazowiecki, Tomaszowskie Towarzystwo Budownictwa Społecznego Sp. z o.o., ZPW Tomtex SA, Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o., Farma Rzeczyca oraz Gmina Sławno.

W 2019 roku w ramach Klastra Energii Tomaszów podjęto m.in. decyzję o utworzeniu wspólnej grupy zakupowej energii elektrycznej, omawiano założenia do strategii elektromobilności dla członków klastra, zlecono stworzenie i zaktualizowanie planów zaopatrzenia w energię elektryczną, ciepło i gaz dla poszczególnych członków klastra (gmin) jako działania niezbędne do opracowania w przyszłości Strategii Klastra. Sformalizowano również umowy między członkami a liderem Klastra Energii Tomaszów, na którego wybrano jednogłośnie Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej w Tomaszowie Mazowieckim, a także przeprowadzono szereg spotkań z przedstawicielami PGE Obrót SA mających na celu ustalenie wspólnych inicjatyw korzystnych dla obu partnerów. W trakcie dyskusji wskazano m.in. potencjalne obszary współpracy, które mogłyby być związane z budową farmy PV na terenie Klastra Energii Tomaszów czy programem rozwoju energetyki prosumenckiej. Klaster przedstawił również koncepcję współpracy z PGEO w zakresie stworzenia wirtualnej sieci konsumenckiej.

Wśród innych działań Klastra Energii Tomaszów podejmowanych w 2019 roku można wymienić także m.in. promowanie możliwości korzystania z programów „Mój prąd” oraz „Czyste powietrze” czy przygotowanie i przedstawienie koncepcji utworzenia Spółdzielni Energetycznej wśród członków Klastra.

Niestety ze względu na niekorzystne uwarunkowania prawne – niemożność uczestniczenia w spółdzielni największego z członków Klastra – Miasta Tomaszów Mazowiecki – podjęto decyzję o tymczasowej rezygnacji z jej tworzenia.

Uczestnictwo w konferencjach, seminariach i wydarzeniach dotyczących polityki energetycznej i służących wypracowaniu sprzyjających rozwiązań dla klastrów, jakie mają zostać uchwalone w roku 2020. Do najważniejszych z nich trzeba zaliczyć:

- udział w 8 seminariach z cyklu KlastER prowadzonych przez Akademię Górniczo-Hutniczą w Krakowie, Narodowe Centrum Badań i Rozwoju oraz Ministerstwo Aktywów Państwowych. Na ostatnim spotkaniu pojawiły się konkretne rekomendacje zespołu dla rozwiązań regulacyjnych (prawnych) oraz technicznych;
- udział w przygotowaniu raportu z analizy rozwiązań klastrowych opracowanego przez Kancelarię Prawną Wierciński Kwieciński Baehr na zlecenie Ministerstwa Energii;
- udział przedstawicieli Klastra Energii Tomaszów w II Forum Energetyki Rozproszonej w Krakowie;
- udział w II Kongresie Trendy Energetyczne w Krakowie;
- udział w Konferencji Samodzielność Energetyczna Gmin w Warszawie;
- udział w specjalnym spotkaniu ekspertów „Energia dla miast – samowystarczalność energetyczna miast”;
- udział w konsultacjach dotyczących Strategii Województwa Łódzkiego 2030 organizowanych przez Zarząd Województwa Łódzkiego.

W ramach Klastra Energii dokonano wielu inwestycji. Najważniejsze z ich to:

- wykonanie instalacji fotowoltaicznej wraz z systemem monitorowania i zarządzania instalacją w budynku biurowym przy ul. Majowej 15 w Tomaszowie Mazowieckim (TTBS);
- rozpoznanie i udokumentowanie zasobów wód termalnych z utworów jury dolnej w Tomaszowie Mazowieckim (odwiert geotermalny);
- przebudowa systemów grzewczych w obiektach oświatowych wraz z zastosowaniem odnawialnych źródeł energii w budynkach użyteczności publicznej.

Ponadto na rok 2020 planuje się m.in. kontynuację i zakończenie takich inwestycji jak:

- modernizacja źródła ciepła Spółdzielni Mieszkaniowej „Przodownik”, w tym dostawa i montaż dwóch kotłów gazowych (o mocy 2,5 MW każdy);
- budowa dwóch bloków mieszkalnych z garażami wielostanowiskowymi wewnętrznymi i zewnętrznymi przy ul. Barlickiego 18a i Borek 22/24 w Tomaszowie Mazowieckim w formule zaprojektuj i wybuduj wykorzystujących odnawialne źródła energii;
- budowa farm fotowoltaicznych na terenach należących do członków klastra o mocy 4 MW.

9. TRANSPORT

Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta pełni funkcję organizatora publicznego transportu zbiorowego na warunkach określonych przepisami ustawy z 16 grudnia 2010 roku o publicznym transporcie zbiorowym i sprawuje bezpośredni nadzór nad prawidłowym pod względem organizacyjnym, proceduralnym,

finansowym oraz prawnym wykonywaniem przez operatora – Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. – usługi z zakresu publicznego transportu zbiorowego.

W 2019 roku sieć komunikacji miejskiej tworzyło w Tomaszowie Mazowieckim 21 stałych linii autobusowych obsługiwanych przez MZK na terenie miasta i sąsiednich gmin oraz trzy linie okazjonalne.

Oferta przewozowa tomaszowskiej komunikacji miejskiej charakteryzuje się występowaniem linii miejskich o stałym, powtarzalnym takcie kursowania oraz relatywnie dużą liczbą linii podmiejskich. Rozkłady jazdy wszystkich miejskich linii zostały ze sobą powiązane, zapewniając wspólną, rytmiczną, wysoką częstotliwość kursowania z poszczególnych rejonów miasta i skoordynowaną obsługę głównych ciągów ulic. Funkcjonowanie sieci linii o w miarę stałych taktach częstotliwości kursów jest dla pasażerów podróżujących w granicach miasta niewątpliwym walorem tomaszowskiej komunikacji miejskiej.

W 2019 roku w celu zoptymalizowania i urealnienia usług komunikacyjnych oraz biorąc pod uwagę badania marketingowe przeprowadzone w maju 2018 roku, Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta podjął następujące działania w celu usprawnienia funkcjonowania komunikacji miejskiej:

- zlikwidowano wszystkie kursy linii nr 1 na odcinku Dworzec PKP – pętla Zawadzka,
- zmieniono przebieg linii nr 9 – przez ul. Mireckiego,
- wycięto szereg nierentownych kursów autobusowych,
- wydłużono linię nr 6 do Areny Lodowej,
- dołożono osiem kursów linii nr 4 umożliwiających dojazd w niedzielę do pracy osobom zatrudnionym w Tomaszowskim Centrum Zdrowia,
- zmieniono trasę większości kursów linii nr 8, które odbywają się obecnie przez ulice Piaskową i Północną.

W związku z powyższym w 2019 roku komunikacja miejska na terenie Tomaszowa Mazowieckiego i w gminach ościennych (na podstawie zawartych porozumień międzygminnych z gminami: Tomaszów Mazowiecki, Lubochnia, Inowódz, Wolbórz, Ujazd) zrealizowała 2 130 570 wozokilometrów. W kolejnych latach planowana jest polityka stabilizacji wielkości pracy eksploatacyjnej. Dokonywane będą jedynie korekty części rozkładów jazdy – w celu dostosowywania oferty przewozowej do bieżących potrzeb mieszkańców miasta Tomaszowa Mazowieckiego i okolicznych miejscowości.

W 2019 roku transport zbiorowy obsługiwany był przez 38 autobusów, w tym 25 niskoemisyjnych autobusów hybrydowych.

Miasto planuje realizację w 2021 roku projektu inwestycyjnego, polegającego na zakupie czterech fabrycznie nowych autobusów hybrydowych z napędem spełniającym normę emisji spalin EURO VI. Złożono wniosek o dofinansowanie tego projektu ze środków Unii Europejskiej w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020.

Komunikacja miejska w liczbach

Priorytetem w działaniach zarządu Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w zakresie komunikacji miejskiej jest dobrze zaprojektowany i przyjazny dla środowiska system transportu zbiorowego. Spółka nieustannie dąży do doskonałości, aby trwale zmienić zachowania komunikacyjne mieszkańców i świadczyć usługi na najwyższym poziomie.

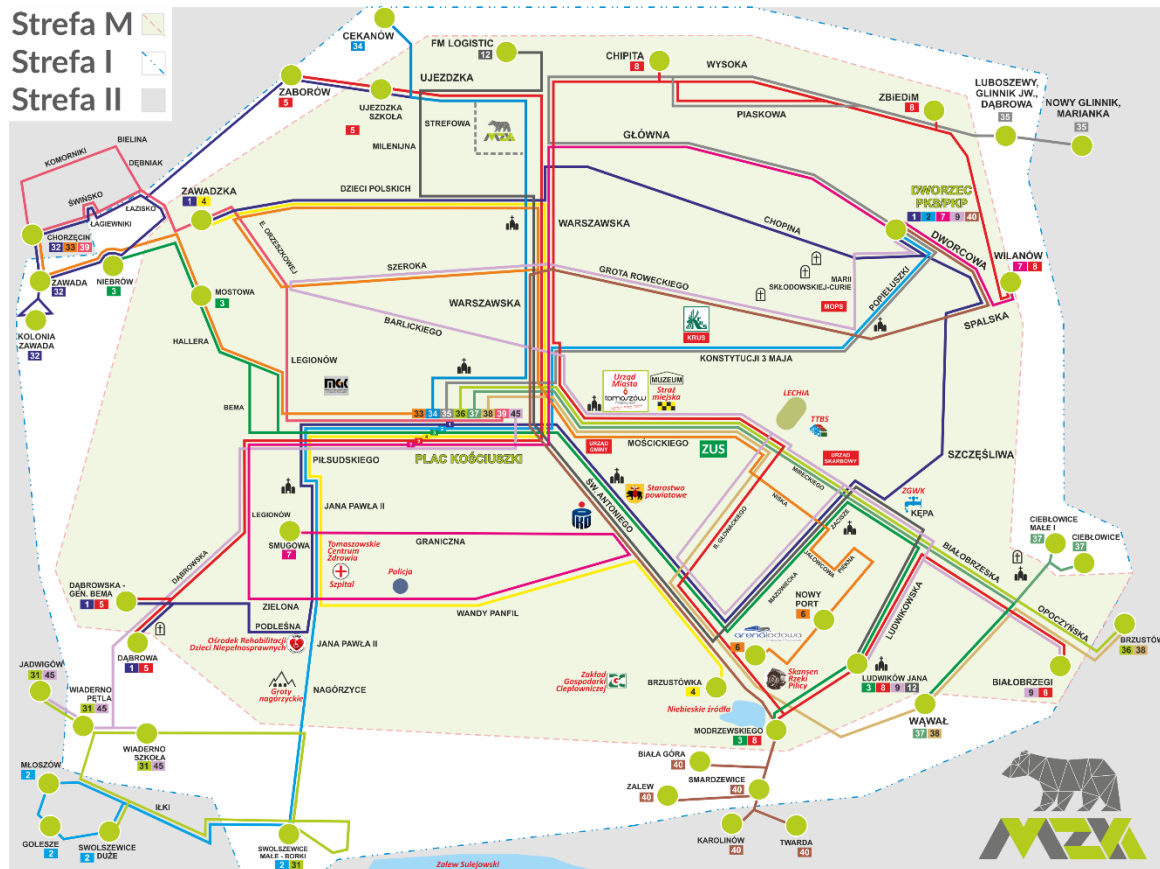
Dokonane w latach ubiegłych inwestycje oraz strategiczna decyzja dotycząca rewolucyjnej zmiany rozkładu jazdy i wprowadzenia bezpłatnej komunikacji miejskiej przyniosły wymierne rezultaty, co potwierdzą zamieszczone poniżej dane statystyczne.

Podstawowe dane statystyczne

Dane	2018	2019
Liczba linii	22	21
Długość linii	417	411
Liczba kursów	196 812	207 071
Liczba obsługiwanych przystanków	484	470
Liczba autobusów,	41	38
w tym: autobusów niskoemisyjnych	25	25
Średnie zużycie paliwa dla 1 autobusu hybrydowego (l/100 km)	28	27
Średnie zużycie paliwa dla 1 autobusu – stary tabor (l/100 km)	35	36

Źródło: opracowanie własne MZK

Schemat sieci - MZK w Tomaszowie Mazowieckim

Miejski Zakład Komunikacyjny obsługuje miasto Tomaszów Mazowiecki oraz gminy: Tomaszów Mazowiecki, Wolbórz, Ujazd, Lubochnię oraz Inowłódz. Udział procentowy poszczególnych gmin (mierząc liczbą przejechanych wozokilometrów) w obsłudze sieci przedstawia się następująco:

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki	84,84%
Gmina Tomaszów Mazowiecki	12,60%
Gmina Wolbórz	0,34%
Gmina Ujazd	0,15%
Gmina Lubochnia	1,67%
Gmina Inowłódz	0,40%

Popyt na usługi komunikacji miejskiej

Istotnym źródłem emisji zanieczyszczeń w Polsce, w szczególności w miastach, jest transport. Rosnące zatłoczenie ulic ruchem indywidualnym negatywnie wpływa na stan środowiska poprzez emisję zanieczyszczeń do atmosfery i gleby, zdrowie mieszkańców oraz komfort życia w miastach. Celem strategicznym zrealizowanych w latach ubiegłych inwestycji w infrastrukturę do obsługi transportu zbiorowego oraz w dalszym ciągu realizowanych działań na rzecz poprawy układu komunikacyjnego jest zmiana postaw i zachowań komunikacyjnych mieszkańców, zapewnienie bezpiecznej mobilności, zwiększenie efektywności transportu oraz zmniejszenie szkodliwego wpływu na środowisko.

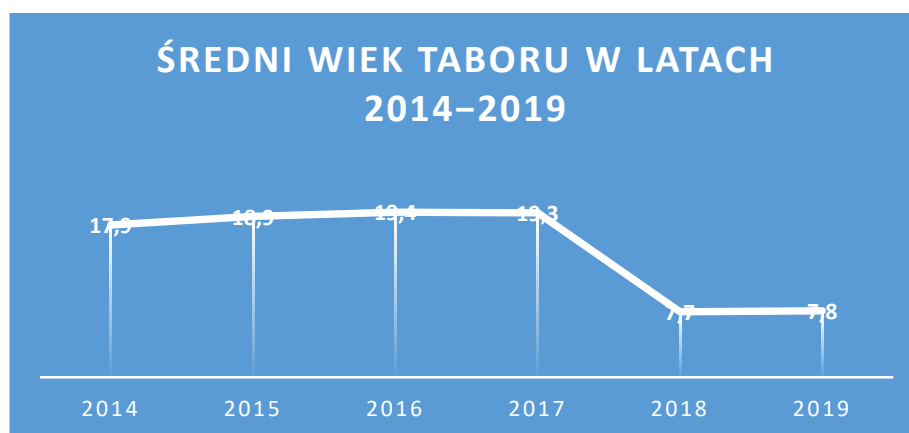
Realizacja ww. działań w kontekście zwiększenia udziału transportu zbiorowego w podziale modalnym podróży miejskich odniosła skutek, co potwierdza analiza poniższych danych.

Rok 2019 był rokiem rekordowym zarówno pod względem liczby przewiezionych pasażerów – blisko 6 mln, jak i wzrostu popytu na usługi komunikacji miejskiej – ponad 1,8 mln pasażerów w stosunku do roku 2018.

Wiek taboru

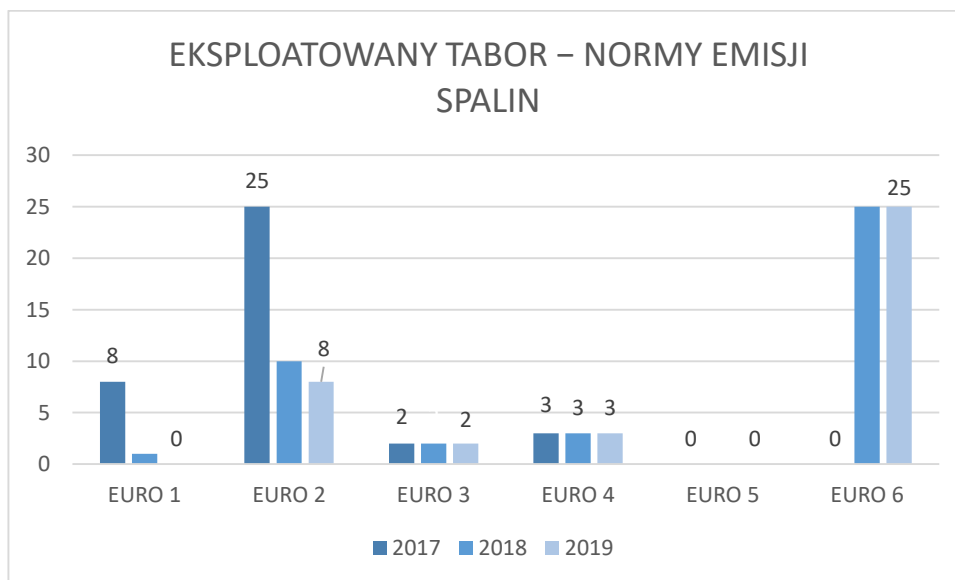
Wymiana taboru na niskoemisyjny, nowoczesny, dostępny dla osób niepełnosprawnych, starszych oraz rodzin z dziećmi była i nadal jest najistotniejszym elementem konsekwentnie realizowanej przez władze samorządowe oraz zarząd MZK strategii promocji transportu zbiorowego w mieście. Realizacja przyjętych w 2015 roku założeń Planu Zrównoważonej Mobilności Miejskiej w kontekście wymiany taboru w znacznej mierze przyczyniła się do sukcesu, jakim niewątpliwie jest dokonana zmiana zachowań komunikacyjnych mieszkańców miasta. Średni wiek taboru obsługującego transport zbiorowy w Tomaszowie Mazowieckim wynosił na koniec 2019 roku 7,8 lat.

Tabor – normy emisji spalin

W ramach zrealizowanej w latach 2017–2018 inwestycji współfinansowanej ze środków Unii Europejskiej znaczącą część wyeksploatowanego taboru zastąpiły nowe hybrydowe autobusy. Według stanu na 31 grudnia 2019 roku 66% taboru MZK stanowią autobusy niskoemisyjne. W 2019 roku do utylizacji przekazane zostały autobusy spełniające najniższe normy spalin, tj. ostatni autobus z normą spalin EURO1 oraz dwa autobusy z normą spalin EURO2. Na koniec 2019 roku transport zbiorowy w godzinach szczytu w dni powszednie obsługiwało 27 autobusów, z czego 25 (w miarę dostępności) autobusów niskoemisyjnych, w soboty, niedziele i święta komunikacja miejska obsługiwana jest wyłącznie autobusami hybrydowymi.

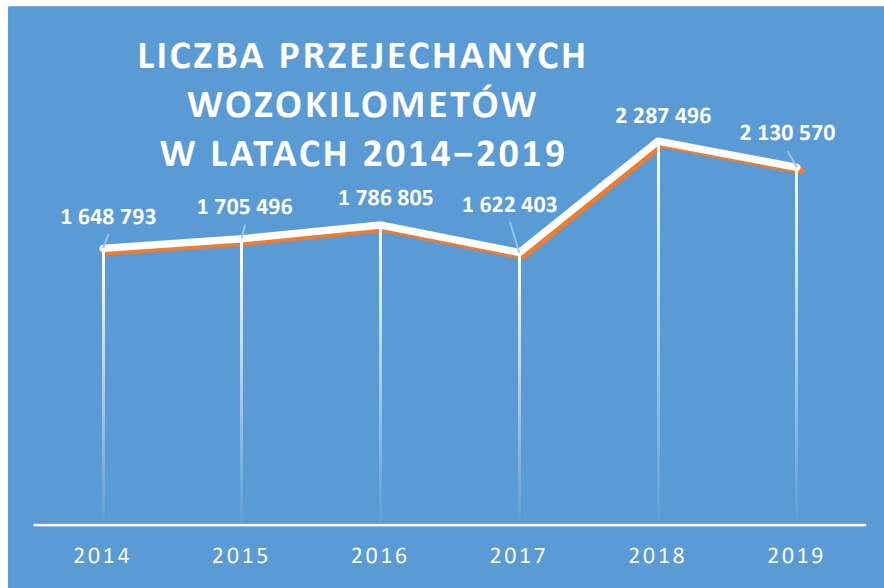
Celem strategicznym na kolejne lata w zakresie ochrony środowiska w kontekście transportu zbiorowego jest całkowita wymiana taboru na przyjazny dla środowiska – spełniający najbardziej restrykcyjne normy emisji spalin. W tym celu w grudniu 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki złożyła wniosek do Zarządu Województwa Łódzkiego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020 o dofinansowanie zakupu czterech hybrydowych autobusów.

Liczba przejechanych wozokilometrów

Od 1 kwietnia 2019 roku wprowadzona została korekta rozkładu jazdy będąca następstwem przeprowadzonych w 2018 roku badań popytu na usługi komunikacji miejskiej. Głównym celem zmiany rozkładu jazdy była jego optymalizacja – wyeliminowanie kursów o najniższym wskaźniku liczby pasażerów oraz zwiększenie częstotliwości kursów w godzinach szczytu, aby zabrać z przystanków wszystkich pasażerów oczekujących na transport. W wyniku wprowadzonych zmian liczba przejechanych wozokilometrów na koniec 2019 roku wyniosła nieco ponad 2,1 mln.

Przystanki i remonty

Na terenie miasta według stanu na 31 grudnia 2019 roku zlokalizowanych było 258 przystanków komunikacyjnych, w tym 77 wyposażonych w wiaty przystankowe (30%).

W 2019 roku w celu poprawy infrastruktury przystankowej zrealizowano następujące inwestycje:

- 1) zakupiono cztery wiaty przystankowe oszklone typu EOS na przystanki: Legionów/szkoła, Dąbrowska/cmentarz, Mazowiecka/Strzelecka, Konstytucji 3 Maja/rondo Solidarności,
- 2) zakupiono jedną wiatę typu VEGA 2003 ST na przystanek zlokalizowany przy ul. Nagórzycka/Starowiejska,
- 3) zakupiono trzy ławki na przystanki,
- 4) zakupiono 19 znaków przystankowych D-15 w celu wymiany zniszczonych słupków na nowe,
- 5) wymieniono 40 starych tabliczek na rozkłady jazdy na nowe,
- 6) utworzono nowe przystanki autobusowe na terenie miasta:
  - 2 przystanki przy ul. Piaskowej obok Megatechu,
  - 2 przystanki przy ul. Smolnej,
  - 2 przystanki przy Arenie Lodowej,
  - 2 przystanki przy ul. Granicznej obok banku PKO BP,
  - 1 przystanek przy ul. św. Antoniego/Batalionów Chłopskich,
- 7) wyremontowano 20 wiat przystankowych.

Całkowity koszt poniesiony na infrastrukturę przystankową – zakup, modernizację i remont – wyniósł 45 860,22 zł.

Zintegrowany system informacji pasażerskiej

Na 15 przystankach, zlokalizowanych na terenie miasta zainstalowano tablice dynamicznej informacji pasażerskiej firmy Pixel (z prezentacją bieżących informacji na wybranych przystankach, czyli systemem pozwalającym sprawdzić dokładną godzinę przyjazdu autobusu z uwzględnieniem wszelkiego rodzaju utrudnień, m.in. korków) w autobusach, w Internecie i telefonach komórkowych. Są to przystanki: pl. Kościuszki/centrum, pl. Kościuszki/Arkady, Jana Pawła II/szpital, św. Antoniego/B. Głowackiego,

św. Antoniego/DH Tomasz, św. Antoniego/PSS Społem, św. Antoniego/Starostwo Powiatowe, św. Antoniego/park Rodego, Warszawska/Konstytucji 3 Maja, Warszawska/Galeria, prez. Mościckiego/Urząd Gminy, prez. Mościckiego/Urząd Miasta, prez. Mościckiego/bank, prez. Mościckiego/ZUS, Dworzec PKS/PKP (pętla).

Parkingi Bike&Ride

Przy wybranych przystankach komunikacyjnych zostało postawionych pięć parkingów Bike&Ride (system parkingów dla rowerów zlokalizowanych przy głównych węzłach i przystankach publicznego transportu zbiorowego, umożliwiające bezpieczne pozostawienie roweru dla kontynuowania podróży transportem zbiorowym). Są to przystanki przy dworcu PKS/PKP (pętla) oraz przy ulicach: Jana (pętla), Opoczyńskiej, Jana Pawła II/DPS i Warszawskiej/ZDiUM.

Elektromobilność

27 grudnia 2019 roku zawarto umowę na opracowanie „Strategii rozwoju elektromobilności dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki” w ramach programu priorytetowego „GEPARD II – transport niskoemisyjny. Część 2) strategia rozwoju elektromobilności” dofinansowanego w formie dotacji z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

Ma ona na celu stworzenie dogodnych warunków dla upowszechniania i korzystania z pojazdów elektrycznych, w tym zbiorowego transportu miejskiego, opartego w przyszłości głównie o autobusy elektryczne, transportu prywatnego, jak i pozostałych środków transportu, w tym taboru służb komunalnych, mających w jak największym zakresie wykorzystywać napęd elektryczny. Strategia wskazywać będzie również działania w zakresie budowy i rozwoju niezbędnej infrastruktury technicznej. Efektem jej wdrażania będzie w szczególności stopniowe zastępowanie taboru emisyjnego taborom bezemisyjnym, promowanie tego rodzaju napędu i efektów środowiskowych, stworzenie systemu zachęt do wymiany pojazdów spalinowych na elektryczne, zaś w celach długofalowych poprawa jakości życia mieszkańców poprzez m.in. ograniczenie zanieczyszczeń powietrza, obniżenie hałasu oraz poprawę dostępności i komfortu komunikacji miejskiej.

Ustawa z 11 stycznia 2018 roku o elektromobilności i paliwach alternatywnych zakłada, że od 1 stycznia 2028 roku każda jednostka samorządu terytorialnego licząca powyżej 50 000 mieszkańców będzie mogła świadczyć lub zlecać świadczenie usługi komunikacji miejskiej tylko podmiotowi, którego udział autobusów zeroemisyjnych we flocie użytkowanych pojazdów na obszarze tej JST wynosi co najmniej 30%. Dodatkowo JST zobowiązana jest do sporządzania co 36 miesięcy analizy kosztów i korzyści związanych z wykorzystaniem, przy świadczeniu usług komunikacji miejskiej, autobusów zeroemisyjnych oraz innych środków transportu, w których do napędu wykorzystywane są wyłącznie silniki, których cykl pracy nie powoduje emisji gazów cieplarnianych lub innych substancji objętych systemem zarządzania emisjami gazów cieplarnianych. Jeżeli jednak wyniki analizy wskazują na brak korzyści z wykorzystywania autobusów zeroemisyjnych, jednostka samorządu terytorialnego może nie realizować obowiązku osiągnięcia poziomu 30% udziału autobusów zeroemisyjnych.

Przeprowadzona w grudniu 2018 roku na zlecenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki analiza – uwzględniająca m.in. wysokie ceny autobusów zeroemisyjnych, konieczność ponoszenia znaczących, dodatkowych, nakładów na instalacje zasilające oraz niekorzystne wskaźniki emisji zanieczyszczeń

emitowanych przy produkcji energii elektrycznej w Polsce, a także wysoki standard już posiadanych pojazdów hybrydowych (spełniających normy czystości spalin) – nie wykazała na ten moment korzyści z wykorzystywania autobusów zeroemisyjnych. Nie wystąpił zatem obowiązek zapewnienia wymaganego udziału taboru zeroemisyjnego w komunikacji miejskiej. Nie oznacza to, że miasto z zakupu autobusów elektrycznych zrezygnowało. Ze względu jednak na wysokie koszty zasadne jest to jedynie przy wykorzystaniu zewnętrznych źródeł finansowania (np. w przypadku otrzymania bezzwrotnej dotacji). Kolejna analiza zostanie wykonana do końca 2021 roku i jeśli wykaże korzyści związane z wykorzystaniem autobusów zeroemisyjnych, to obowiązek taki zostanie na Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki nałożony. Jednocześnie Miejski Zakład Komunikacyjny w ramach możliwości finansowych dokonywać będzie sukcesywnej odnowy posiadanego taboru zasilanego olejem napędowym, wycofując pojazdy najbardziej wyeksploatowane.

Dla zapewnienia infrastruktury niezbędnej do rozwoju elektromobilności, miasto – w porozumieniu z PGE Dystrybucja SA Oddział Łódź – zaplanowało w 2019 roku lokalizację czterech ogólnodostępnych punktów zasilania samochodów elektrycznych z dedykowanymi dwustanowiskowymi miejscami parkingowymi: na pl. Kościuszki, przy Galerii Tomaszów, na terenie Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego oraz przy Arenie Lodowej. Inwestycja miała zostać zrealizowana do końca 2019 roku. Jednak ze względu na trwałość projektu pn. „Kompleksowe zagospodarowanie przestrzeni publicznej. Przebudowa płyty placu Kościuszki” (brak możliwości dokonywania inwestycji do końca projektu – styczeń 2020 roku), termin realizacji przedsięwzięcia został ostatecznie przesunięty na 2020 rok. Umowa pomiędzy miastem a PGE Nowa Energia Sp. z o.o. zostanie podpisana na dwie stacje ładowania pojazdów elektrycznych na terenach należących do miasta przy Arenie Lodowej i na placu Kościuszki, natomiast na pozostałe dwa punkty zostaną zawarte umowy z Galerią Tomaszów i Miejskim Zakładem Komunikacyjnym.

Nowe usługi dla mieszkańców w MZK

Zarząd Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. sukcesywnie i konsekwentnie od 2018 roku rozwija ofertę usług świadczonych dla mieszkańców miasta. Nowa oferta ma przede wszystkim zaspokajać ich potrzeby, ale również stanowić uzupełnienie usług dostępnych taniej (ulgi, zwolnienia, preferencje) w ramach programu „Tomaszowska Karta Mieszkańca” i programu działań na rzecz rodzin wielodzietnych pod nazwą „Tomaszowska Karta Dużej Rodziny 3+”.

Rozwój usług komercyjnych ma docelowo również prowadzić do zwiększenia efektywności wykorzystania posiadanego majątku komunalnego, czyli obniżyć koszty funkcjonowania podstawowej działalności spółki – usług transportu zbiorowego.

▪ Usługi mycia pojazdów

Od stycznia 2019 roku MZK uruchomił usługi mycia pojazdów dla odbiorców komercyjnych: mieszkańców miasta i przedsiębiorców w zakresie mycia tirów, samochodów ciężarowych, autobusów, busów oraz samochodów dostawczych w myjni zlokalizowanej na terenie spółki, dotychczas wykorzystywanej wyłącznie do mycia taboru MZK. Natomiast od kwietnia 2019 roku dodatkowo oferta rozszerzona została o usługi mycia samochodów osobowych. Myjnia czynna jest dla klientów od poniedziałku do soboty.

Spółka, jako partner programu „Tomaszowska Karta Mieszkańca” i programu działań na rzecz rodzin wielodzietnych „Tomaszowska Karta Dużej Rodziny 3+”, zaproponowała osobom legitymującym się

Kartą Tomaszowianina rabat na usługi mycia w wysokości 20% wartości z cennika. Atrakcyjna oferta skierowana została również do przedsiębiorców, którzy przy podpisaniu stałej umowy o współpracy mogą liczyć na indywidualną, negocjowaną ofertę.

Uruchamiając nową ofertę, w celu efektywnego wykorzystania zasobów, spółka przekwalifikowała trzech pracowników do świadczenia przedmiotowych usług. Dodatkowo, reklamując te usługi, MZK kładzie ogromny nacisk na preferencje związane z Kartą Tomaszowianina oraz na ekologię. Klienci informowani są o tym, że myjnia zlokalizowana na terenie MZK wyposażona została w instalację obiegu zamkniętego wody, w której do mycia aut wykorzystywane są m.in. wody opadowe. Dzięki tej technologii oszczędza się nawet do 20% wody niezbędnej do umycia jednego auta.

MYJNIA SAMOCHODÓW OSOBOWYCH

MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNIKACYJNY
w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.

MYJNIA
tel. 44 723 75 71 w.43
myjnia@mzktomaszow.pl
pn.-pt.: 09:00 - 19:00
sob.: 09:00 - 17:00

Z KARTĄ TOMASZOWIANINA

20% TANIEJ!

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki

JESTEM EKO

Myjnia MZK wyposażona została w instalację obiegu zamkniętego wody, która do mycia aut wykorzystuje m.in. oczyszczone wody opadowe.

Dzięki tej technologii oszczędzamy nawet do

-20%
wody niezbędnej do umycia auta.

Myjnia MZK wyposażona została w instalację obiegu zamkniętego wody, która do mycia aut wykorzystuje m.in. oczyszczone wody opadowe.

Dzięki tej technologii oszczędzamy nawet do

-20%
wody niezbędnej do umycia auta.

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
44 723-75-71 wew. 43 myjnia@mzktomaszow.pl www.mzktomaszow.pl

JESTEM EKO

Zapraszamy PRZEDSIĘBIORCÓW

do skorzystania z usług myjni BUS/TIR oraz usług Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów.

Oferujemy:

- konkurencyjne ceny na usługi mycia aut;
- rozliczanie bezgotówkowe;
- wydłużone godziny pracy myjni i OSKP;
- możliwość rezerwacji terminów świadczenia usług;
- profesjonalną obsługę.

Skontaktuj się z nami i poproś o indywidualną ofertę.

myjnia@mzktomaszow.pl tel: 669-067-224

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
44 723-75-71 sekretariat@mzktomaszow.pl www.mzktomaszow.pl

- **Usługi badania technicznego pojazdów**

Również od stycznia 2019 roku na terenie zajezdni zarówno mieszkańcy miasta, jak i przedsiębiorcy mogą korzystać z usług Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów. Aby uruchomić tę działalność, trzech pracowników spółki (wcześniej zatrudnionych na stanowisku mechanika) skierowanych zostało na kursy zakończone egzaminem państwowym i uzyskaniem uprawnień diagnosty.

Stacja wykonuje badania techniczne wszystkich typów pojazdów i jest czynna dla klientów zewnętrznych od poniedziałku do soboty. Warto podkreślić, że na stacji oprócz przeglądów rejestrowych na bieżąco wykonywana jest diagnostyka taboru stanowiącego własność MZK. Te działania, mające na celu podniesienie bezpieczeństwa, możliwe są teraz przy wykorzystaniu istniejących zasobów, tzn. bez ponoszenia dodatkowych kosztów usług zewnętrznych.

MYJNIA SAM. CIĘŻAROWYCH, TIR / BUS	OKRĘGOWA STACJA KONTROLI POJAZDÓW ETM/028
MYJNIA tel. 44 723 75 71 w.43 myjnia@mzktomaszow.pl pn.-pt.: 09:00 - 19:00 sob.: 09:00 - 17:00	OSKP tel. 509 419 569 oskp@mzktomaszow.pl pn.-pt.: 07:00 - 19:00 sob.: 09:00 - 17:00
Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o. ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki	

Rozszerzenie katalogu świadczonych usług o badania techniczne pojazdów jest kolejnym przykładem strategii zarządu MZK mającej na celu zwiększenie efektywności wykorzystania majątku posiadanego przez operatora komunalnego, celem obniżenia koniecznej rekompensaty kosztów wykonywania powierzonych usług publicznych.

▪ **Nowa aplikacja do zakupu biletów komunikacji miejskiej**

W dobie Internetu aplikacje mobilne stały się już wymaganiem przez klientów standardem. Jedną z najistotniejszych zalet aplikacji moBILET, która została uruchomiona dla klientów MZK od lutego 2019

Bilety komunikacji miejskiej można kupić przez telefon.
Dzięki temu:

- nie musisz szukać kiosku ani drobnych;
- unikasz kolejek i stresu że autobus odjedzie;
- kupujesz bilety gdzie chcesz i kiedy chcesz;
- wybór biletu i płatność zajmują tylko minutę;
- **dbasz o środowisko** dzięki mobilnym biletom

Dokonaj rejestracji w wybranej aplikacji i ciesz się swobodą zakupu biletu w każdym miejscu i o każdej porze!

Bilety jednorazowe
Bilety okresowe

Bilety okresowe

Miejski Zakład Komunikacyjny w Tomaszowie Mazowieckim Sp. z o.o.
ul. Warszawska 109/111, 97-200 Tomaszów Mazowiecki
44 723-75-71 sekretariat@mzktomaszow.pl www.mzktomaszow.pl

roku jest to, że daje użytkownikowi dostęp do operacji zakupu biletu niezależnie od miejsca, w którym dana osoba się znajduje, bez konieczności szukania kiosku czy posiadania gotówki na jego zakup.

moBILET stanowi wygodną i nowoczesną alternatywę dla tradycyjnego zakupu biletów komunikacji miejskiej, zarówno jednorazowych, dekadowych, jak i okresowych. System jest dostępny we wszystkich sieciach komórkowych, zarówno dla numerów z abonamentem, jak i na kartę. Wszystko, czego potrzebuje użytkownik, to telefon komórkowy z zainstalowaną bezpłatną aplikacją oraz dostępem do Internetu. Warto zaznaczyć, że za pomocą tej aplikacji mieszkańcy mogą również wnieść opłatę za korzystanie ze Strefy Płatnego Parkowania.

Zarząd spółki kładzie ogromny nacisk na promocję alternatywnych do tradycyjnej form zakupu biletów, dlatego że bilety elektroniczne są eko, a ponadto zmniejszenie udziału sprzedaży

biletów tradycyjnych u kierowców wpłynie pozytywnie na punktualność kursowania autobusów (zakup biletów u kierowcy jest najczęstszą przyczyną powstawania opóźnień na linii).

▪ **Wyszukiwarka połączeń**

Od sierpnia 2019 roku rozkład jazdy MZK w Tomaszowie Mazowieckim został udostępniony w najpopularniejszym na świecie systemie map internetowych firmy Google.

Na stronie MZK powstała wyszukiwarka połączeń zintegrowana z Google Maps i Google Transit, dzięki czemu klient w prosty sposób może zaplanować podróż między dowolnymi punktami, nie tylko na terenie miasta. Wyszukiwarka połączeń ma graficzny oraz tekstowy interfejs. Jej uzupełnieniem jest moduł planera podróży, gdzie w przyjazny i intuicyjny sposób, dla dowolnie wybranej daty i pory dnia, można uzyskać informacje o wariantach trasy w zależności od planowanej godziny rozpoczęcia lub zakończenia podróży.

Co ważne, wyszukiwarka połączeń ma charakter globalny – wciąż włączani są do niej nowi przewoźnicy i sieci komunikacyjne, w tym również kolej. Dzięki temu można zaplanować podróż komunikacją np. z Niebrowa na... Lotnisko Chopina w Warszawie.

https://www.mzktomaszow.pl/new/wyszukiwarka-polaczen/

MIEJSKI ZAKŁAD KOMUNIKACYJNY
w Tomaszowie Mazowieckim
Sp. z o.o.

Unia Europejska
Europejski Fundusz
Rozwoju Regionalnego

Interaktywna wyszukiwarka połączeń MZK (Google Transit™)

Proszę podać punkt początkowy oraz docelowy w formularzu poniżej (podczas wpisywania formularz automatycznie podpowie nazwy przystanków), a następnie zatwierdzić przyciskiem "SZUKAJ POŁĄCZENIA". Można również wpisać dowolne adresy, a system automatycznie wyznaczy trasy na mapie, gdzie można je odpowiednio dostosować, bądź wybrać interesujące nas przystanki.

Z:

Do:

SZUKAJ POŁĄCZENIA

WYSZUKIWARKA POŁĄCZEŃ
Można również przejść na dużą wersję mapy w serwisie "Mapy Google" klikając obrazek powyżej.

Na skróty:

- **ROZKŁAD JAZDY**
- **WYSZUKIWARKA POŁĄCZEŃ**
- **Bezpłatna komunikacja
BEZPŁATNA KOMUNIKACJA**
- **CENNIK BILETÓW**
- **OKREGOWA STACJA KONTROLI POJAZDÓW**

III. SPOŁECZEŃSTWO – KULTURA – SPORT – EDUKACJA

1. AKTYWNY I ZDROWY SENIOR

Politykę senioralną w 2019 roku realizowano w oparciu o Miejski Program Działań na Rzecz Seniorów na lata 2018–2020 „Tomaszów dla Seniorów”, mający na celu tworzenie warunków do rozwoju form wsparcia i aktywności społecznej osób starszych. Ich szczegółowy wykaz i opis znajduje się w sprawozdaniu rocznym za 2019 rok, który został przedłożony Radzie Miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Dla przypomnienia wymienić można takie projekty i działania jak:

- „Kawka za złotówkę” (w 2019 roku wydano seniorom 2032 talony do kawiarni biorących udział w projekcie).
- Koncerty okolicznościowe z udziałem seniorów: „Trochę wspomnień z tamtych lat”, „Serduszko puka w rytmie cha-cha”, „Raduje się serce, raduje się dusza...”, koncert Jacka Wójcickiego.
- Miejski Dzień Seniora (wręczenie certyfikatów „Miejsce przyjazne seniorom”; w 2019 roku odebrali je: parafia św. Rodziny; Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych; Urząd Miasta; Miejskie Centrum Kultury – DOK; Filia Uniwersytetu Łódzkiego w Tomaszowie Maz.; Poradnia Diabetologiczna przy Tomaszowskim Centrum Zdrowia; Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego).
- Karta Tomaszowianina – Senior dla osób powyżej 60. roku życia wyodrębniona w ramach programu Tomaszowska Karta Mieszkańca. W 2019 roku wydano 702 Karty Tomaszowianina – Senior, w tym 107 kart jednorocznych (31 nowych kart, 76 wznowień) oraz 595 kart trzyletnich (332 nowe karty, 263 wznowienia).
- Wolontariat na rzecz osób starszych – z okazji Międzynarodowego Dnia Wolontariusza wyróżniono przedstawicieli: Polskiego Stowarzyszenia Diabetyków Koło Miejskie nr 2; Polskiego Związku Niewidomych Koło nr 21; Krajowego Stowarzyszenia Seniorów Pasja; Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów; Tomaszowskiego Stowarzyszenia Amazonek; Powiatowego Stowarzyszenia Emerytów, Rencistów i Inwalidów; Tomaszowskiego Uniwersytetu Trzeciego Wieku.
- Zwiększenie dostępności usług opiekuńczych w miejscu zamieszkania osób starszych. W 2019 roku Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim świadczył usługi opiekuńcze dla 87 podopiecznych. W ich ramach:
  - pomagano w utrzymaniu czystości w pomieszczeniach;
  - pomagano w utrzymaniu higieny osobistej;
  - przygotowywano i podawano posiłki oraz leki;
  - kupowano artykuły spożywcze i inne;
  - realizowano recepty;
  - kontaktowano się z lekarzem i pielęgniarzką środowiskową;
  - załatwiano sprawy urzędowe.
- Udzielanie pomocy społecznej osobom starszym. W 2019 roku:
  - 51 osób otrzymało skierowanie do domu pomocy społecznej;
  - 51 osób otrzymało zasiłki celowe na zakup opału, zwrot kosztów leczenia;
  - 33 osoby otrzymały zasiłki celowe specjalne (na zakup żywności, opału, zwrot kosztów leczenia, zakup energii elektrycznej, realizację recept);

- 76 osób otrzymało zasiłki celowe na zakup artykułów żywnościowych w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019–2023”;
  - 16 osób skorzystało z posiłków w ramach rządowego programu „Posiłek w szkole i w domu na lata 2019–2023”;
  - 3 osoby otrzymały zasiłki okresowe;
  - 34 osoby otrzymały zasiłki stałe z tytułu wieku;
  - 304 osoby skorzystały z dodatku mieszkaniowego (w tym 191 seniorów prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe, 113 seniorów pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym w rodzinie);
  - 38 osób skorzystało z dodatku energetycznego (w tym 28 seniorów prowadzących jednoosobowe gospodarstwo domowe, 10 seniorów pozostających we wspólnym gospodarstwie domowym w rodzinie).
- Udzielanie pomocy rzeczowej osobom starszym będącym w trudnej sytuacji materialnej. Ponad 300 najbardziej potrzebujących i samotnych seniorów z naszego miasta otrzymało przed świętami Bożego Narodzenia paczki w ramach akcji „Paczka dla seniora”, w których znajdowały się m.in. produkty żywnościowe, a także artykuły chemiczne i stodycze.
  - Cykliczne spotkania z zakresu profilaktyki zdrowia dla seniorów:
    - bezpłatne badania spirometryczne i EKG w ramach kampanii społecznej Polskiej Spółki Gazownictwa „Przyłącz się, liczy się każdy oddech”;
    - bezpłatne badania mammograficzne dla seniorek w ramach Programu Profilaktyki Raka Piersi;
    - bezpłatne badania w zaćmibusie;
    - aktywizacja starszych mieszkańców miasta, utrzymanie ich sprawności fizycznej, zaspokojenie potrzeb zdrowotnych, a także ich integracja w ramach projektu „Podleśna Przystań Zdrowia dla Seniorów” realizowanego w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych ze środków Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego – skorzystało 150 osób w wieku 50+.
  - Wspieranie w środowisku senioralnym różnych form aktywnego spędzania czasu wolnego – w 2019 roku 150 seniorów z organizacji pozarządowych i grup nieformalnych wzięło udział w rywalizacji sportowej w ramach IV Tomaszowskiej Spartakiady Seniorów.
  - Przeprowadzenie spotkań edukacyjnych z zakresu bezpieczeństwa na drogach i w innych strefach życia seniorów – akcja „Senior na drodze – pamiętaj o bezpieczeństwie” z udziałem ekspertów ruchu drogowego i policji.
  - Prowadzona była również kampania informacyjna wspólnie z Powiatowym Rzecznikiem Konsumentów dot. udziału seniorów – i zagrożeń z tym związanych – w spotkaniach, na których są oni naciągani na różne zakupy.
  - Ulgi dla seniorów w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych (10% zniżki na wszystkie zabiegi dla emerytów, rencistów i osób z orzeczeniem o niepełnosprawności o stopniu znacznym lub umiarkowanym; 30% ulgi z Kartą Tomaszowianina – Senior).

W 2019 roku seniorzy skorzystali z następujących zabiegów:

- fizykoterapia – 1787,
- masaż suchy – 345,
- kinezyterapia (ćwiczenia z przyrządami oraz indywidualne) – 460,
- hydroterapia – 346.

Na podstawie wskaźnika ewaluacji Miejskiego Programu Działań na Rzecz Seniorów można stwierdzić, że udział osób starszych w działaniach w ramach programu wzrósł w 2019 roku o ponad 40%.

Wsparcie stowarzyszeń organizujących działania skierowane do seniorów

W 2019 roku pięć stowarzyszeń i cztery kluby senioralne otrzymały w różnych formach wsparcie od miasta.

W ramach otwartych konkursów ofert wydatkowano 72 700 zł. Jest to kwota wyższa o 12 700 zł od kwoty z 2018 roku.

Wśród podmiotów korzystających z tych środków znalazły się organizacje pozarządowe:

- Tomaszowski Uniwersytet Trzeciego Wieku;
- Powiatowe Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Inwalidów;
- Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim;
- Krajowe Stowarzyszenie Seniorów „Pasja”;
- Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych.

Na terenie miasta w 2019 roku działały cztery kluby senioralne. Były to:

- Klub Seniora 50+;
- Klub Seniora „Słoneczna Jedyńka”;
- Klub Seniora przy Miejskim Centrum Kultury – Dzielnicowy Ośrodek Kultury;
- Klub Seniora „Niezapominajki”.

Tomaszowskie Centrum Usług Społecznych

Rozpoczęło swoją działalność od października 2018 roku. Projekt realizowany będzie do końca lutego 2021 roku. Jest dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020, a jego wartość to 4 635 550,99 zł, z czego pozyskane dofinansowanie stanowi 4 171 956,89 zł. Do końca grudnia 2019 roku rozliczono wydatki wszystkich zaangażowanych partnerów projektu w łącznej wysokości 2 085 849,95 zł.

Głównym realizatorem projektu w 2019 roku był Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej we współpracy z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki, Powiatem Tomaszowskim, Gminnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim, Fundacją NU-MED, Krajowym Stowarzyszeniem Seniorów „Pasja”, Polskim Związkiem Emerytów, Rencistów i Inwalidów Oddział Rejonowy w Tomaszowie Mazowieckim.

Udzielono wsparcia łącznie 630 osobom w wieku powyżej 50 lat, zamieszkującym na terenie miasta, jak i powiatu tomaszowskiego. W ramach TCUS funkcjonował Dom Dziennego Pobytu zapewniający kompleksową opiekę oraz aktywizację, zarówno w sferze fizycznej, jak i społecznej 30 osobom, a także Klub Seniora.

Tomaszowska Rada Seniorów

W 2019 roku Tomaszowska Rada Seniorów została powołana na II (czteroletnią) kadencję. W jej skład weszło 13 osób (przedstawiciele środowisk senioralnych), a jej prezydium stanowią: Krystyna Wilk – przewodnicząca, Donata Domańska i Maria Szczygieł – wiceprzewodniczące oraz Barbara Adamczyk – sekretarz. Tomaszowska Rada Seniorów na swoich posiedzeniach w 2019 roku omówiła i wydała opinie w sześciu tematach i złożyła trzy wnioski do Prezydenta Miasta.

2. ZDROWIE I OPIEKA NAD NAJMŁODSZYMI

Opieka nad dziećmi do lat 3

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki prowadzi rejestr żłobków i klubów dziecięcych działających na terenie miasta, obowiązek ten wynika z ustawy o opiece nad dziećmi do lat 3.

Na koniec 2019 roku działały trzy żłobki niepubliczne i jeden samorządowy, które łącznie zapewniały 193 miejsca. W porównaniu z poprzednimi latami następował wzrost miejsc opieki nad dziećmi do lat 3, tj.: w 2014 r. – 123 miejsca, 2015 r. – 123 miejsca, 2016 r. – 123 miejsca, 2017 r. – 153 miejsca, 2018 r. – 153 miejsca, 2019 r. – 195 miejsc. W okresie od stycznia do lipca 2019 roku działał klub dziecięcy, który przekształcił się w żłobek.

Samorządowy Żłobek nr 1 prowadzony przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki zapewnił 95 miejsc. Placówka oferuje opiekę, wyżywienie oraz zajęcia zabawowe i edukacyjne dostosowane do wieku dziecka. W 2019 roku w żłobku powstała Rada Rodziców, która stanowi reprezentację rodziców lub opiekunów prawnych dzieci. W porozumieniu z Radą Rodziców i w oparciu o jej fundusze w placówce odbyły się przedstawienia teatralne, spotkania z filharmonią, zajęcia rytmiczne we wszystkich grupach, warsztaty dla dzieci i rodziców w godzinach popołudniowych, kiermasze okolicznościowe. Samorządowy Żłobek nr 1 otrzymał dotację w wys. 21 600 zł na funkcjonowanie 12 miejsc opieki, utworzonych w 2011 roku w ramach Resortowego programu rozwoju instytucji opieki nad dziećmi w wieku do lat 3 „Maluch plus”. Liczba miejsc w miejskim żłobku na przełomie kilku lat wzrosła o 30 (w 2011 r. – 65 miejsc, a na koniec 2019 r. – 95 miejsc). W 2019 roku rozpoczęła się również budowa nowego żłobka – będzie on zapewniał 140 miejsc, miasto pozyskało dotację z rządowej rezerwy celowej.

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych

Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych jest jednostką organizacyjną Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Placówka prowadzi m.in. bezpłatną kompleksową opiekę rehabilitacyjną:

- dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami,
- osób poszkodowanych w wypadkach komunikacyjnych do czasu odzyskania przez nich aktywności zawodowej,

- sportowców reprezentujących Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki.

Liczba pacjentów łącznie przyjętych w 2019 roku: 1160, w tym:

- dzieci z miasta Tomaszowa Mazowieckiego – 401,
- dzieci z gmin na podstawie zawartych porozumień – 178,
- płatnicy z miasta – 463,
- płatnicy z gmin – 77,
- sportowcy z miasta – 38,
- osoby z wypadków – 3.

Liczba wykonanych zabiegów rehabilitacyjnych w 2019 roku wyniosła łącznie 53 224, w podziale na:

- ćwiczenia – 13 162,
- fizykoterapia – 25 853,
- hydroterapia – 3485,
- masaże – 7138,
- integracja sensoryczna – 585,
- konsultacje fizjoterapeutyczne – 390,
- konsultacje medyczne – 45,
- pozostałe – 2566.

Do końca 2019 roku liczba założonych kart wyniosła 4109, w tym:

- 2521 z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego,
- 1588 z terenu gmin.

Dziennie przyjmowanych jest około 80–100 pacjentów.

W 2019 roku odbyło się 45 odpłatnych wizyt lekarskich oraz 390 konsultacji fizjoterapeutycznych.

Liczba nowo zarejestrowanych pacjentów wynosiła 132 osoby z następującymi schorzeniami:

- zaburzenia rozwoju ruchowego – 19 pacjentów,
- zaburzenia rozwoju psychicznego – 1 pacjent,
- skolioza – 38 pacjentów,
- wcześniactwo + opóźnienie rozwoju – 9 pacjentów,
- autyzm – 17 pacjentów,
- wada postawy – 13 pacjentów,
- kręcz – 1 pacjent,
- stopy płasko-koślawe, stopy końsko-szpotawe, koślawość kolan – 4 pacjentów,
- stan po złamaniach i zabiegach operacyjnych – 4 pacjentów,
- deformacja wrodzona – 2 pacjentów,
- zaburzenia mowy i niedosłuch – 3 pacjentów,
- obniżone napięcie mięśniowe – 1 pacjent,
- guz pnia mózgu – 1 pacjent,
- depresja – 1 pacjent,
- MPD – 1 pacjent,
- choroba Parthesa – 1 pacjent,
- młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów – 1 pacjent,

- zmiany zwyrodnieniowe – 1 pacjent,
- inne – 14 pacjentów.

Działania realizowane w 2019 roku przez ORDN

- Projekt pn. „Kooperacje 3D – model wielosektorowej współpracy na rzecz wsparcia osób i rodzin”. Udział w projekcie „Legalne wagary” – współpraca z wolontariuszami.
- Udział w akcjach wyrażających solidarność z osobami z niepełnosprawnością poprzez podświetlenie placówki:
  - na niebiesko – 2 kwietnia Światowy Dzień Świadomości Autyzmu,
  - na zielono – 6 października Światowy Dzień Dziecięcego Porażenia Mózgowego.
- Opieka nad dziećmi podczas zawieszenia funkcjonowania szkół na czas strajku nauczycieli.
- Współorganizacja spotkania i konsultacji dla rodziców podopiecznych ORDN oraz fizjoterapeutów z firmą VIGO-ORTHO Polska na temat doboru właściwego sprzętu ortopedycznego dla pacjentów.
- Współorganizacja III Otwartych zawodów wędkarskich o Puchar Prezydenta Tomaszowa Mazowieckiego w metodzie gruntowej.
- Spotkanie z członkami rodziny płk. Antoniego Mosiewicza, od których placówka otrzymała darowiznę finansową w wysokości 20 780 zł.
- Udział w Targach Medycyny Fizykalnej i Rehabilitacji w Łodzi.
- Warsztaty edukacyjne w ramach kampanii Bezpieczny Maluch skierowane do kobiet w ciąży i rodziców nt. bezpieczeństwa i zdrowego rozwoju dziecka.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki w 2019 roku podpisała porozumienia z 13 gminami z powiatu tomaszowskiego i okolicznych (tj. Budziszewice, Czerniewice, Inowódz, Lubochnia, Mniszków, Paradyż, Rzeczyca, Rokiciny, Wolbórz, Ujazd, Tomaszów Mazowiecki, Żelechlinek, Będków) w sprawie wykonywania zadania publicznego z zakresu ochrony zdrowia, polegającego na objęciu opieką rehabilitacyjną dzieci niepełnosprawnych do 24. roku życia z orzeczeniem o stopniu niepełnosprawności przez Ośrodek Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych. Gminy partycypowały w kosztach wykonywania zadania w formie dotacji celowej. W 2019 roku przekazały dotację w wysokości 279 234 zł. W ORDN z rehabilitacji skorzystało 1211 dzieci z tych gmin.

3. Nauka to potęgi klucz

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki jest organem prowadzącym dla następujących placówek oświatowych:

- 10 zespołów szkolno-przedszkolnych, w skład których wchodzi: szkoła podstawowa i przedszkole,
- przedszkolnego, w skład którego wchodzi trzy przedszkola,
- szkoły podstawowej.

Organizacja szkół i przedszkoli

R – oddział rewalidacyjny

sp – oddział specjalny

LP.	ZESPÓŁ/SZKOŁA/ PRZEDSZKOLE	PLACÓWKA WCHODZĄCA W SKŁAD ZESPOŁU	UCZNIOWIE/WYCHOW- ANKOWIE	ODDZIAŁY	ETATY PEDAGOG.	ETATY ADMIN.-OBSŁ.	ETATY NA KUCHNI + INTENDENT																																																																																																																																			
1	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	Szkoła Podstawowa nr 13	449	21	54,96	14,00	6,50																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 16	100	4							549	25	54,96	14,00	6,50	2	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	Szkoła Podstawowa nr 12	520	24	70,77	29,63	11,00	Przedszkole nr 7	120	5				640	29	70,77	29,63	11,00	3	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	Szkoła Podstawowa nr 7	240	12	28,46	10,50	4,50	Przedszkole nr 9	48	2				288	14	28,46	10,50	4,50	4	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	Szkoła Podstawowa nr 1	865	37	112,00	33,13	14,00	Przedszkole nr 14	145	6	Przedszkole nr 20	115	5*				1125	48	112,00	33,13	14,00	5	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	Szkoła Podstawowa nr 8	354	19	55,28	15,20	8,00	Przedszkole nr 8	121	5				475	24	55,28	15,20	8,00	6	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	Szkoła Podstawowa nr 14	472	23	58,56	14,00	9,00	Przedszkole nr 2	96	4				568	27	58,56	14,00	9,00	7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	296	15	47,08	20,50	8,00	Przedszkole nr 19	125	5				421	20	57,83	20,50	8,00	8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02
			549	25	54,96	14,00	6,50																																																																																																																																			
2	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	Szkoła Podstawowa nr 12	520	24	70,77	29,63	11,00																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 7	120	5							640	29	70,77	29,63	11,00	3	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	Szkoła Podstawowa nr 7	240	12	28,46	10,50	4,50	Przedszkole nr 9	48	2				288	14	28,46	10,50	4,50	4	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	Szkoła Podstawowa nr 1	865	37	112,00	33,13	14,00	Przedszkole nr 14	145	6	Przedszkole nr 20	115	5*				1125	48	112,00	33,13	14,00	5	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	Szkoła Podstawowa nr 8	354	19	55,28	15,20	8,00	Przedszkole nr 8	121	5				475	24	55,28	15,20	8,00	6	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	Szkoła Podstawowa nr 14	472	23	58,56	14,00	9,00	Przedszkole nr 2	96	4				568	27	58,56	14,00	9,00	7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	296	15	47,08	20,50	8,00	Przedszkole nr 19	125	5				421	20	57,83	20,50	8,00	8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02	13,50	5,00	Przedszkole nr 10	59	3														
			640	29	70,77	29,63	11,00																																																																																																																																			
3	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	Szkoła Podstawowa nr 7	240	12	28,46	10,50	4,50																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 9	48	2							288	14	28,46	10,50	4,50	4	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	Szkoła Podstawowa nr 1	865	37	112,00	33,13	14,00	Przedszkole nr 14	145	6	Przedszkole nr 20	115	5*				1125	48	112,00	33,13	14,00	5	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	Szkoła Podstawowa nr 8	354	19	55,28	15,20	8,00	Przedszkole nr 8	121	5				475	24	55,28	15,20	8,00	6	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	Szkoła Podstawowa nr 14	472	23	58,56	14,00	9,00	Przedszkole nr 2	96	4				568	27	58,56	14,00	9,00	7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	296	15	47,08	20,50	8,00	Przedszkole nr 19	125	5				421	20	57,83	20,50	8,00	8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02	13,50	5,00	Przedszkole nr 10	59	3																																	
			288	14	28,46	10,50	4,50																																																																																																																																			
4	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	Szkoła Podstawowa nr 1	865	37	112,00	33,13	14,00																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 14	145	6																																																																																																																																						
		Przedszkole nr 20	115	5*																																																																																																																																						
			1125	48	112,00	33,13	14,00																																																																																																																																			
5	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	Szkoła Podstawowa nr 8	354	19	55,28	15,20	8,00																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 8	121	5							475	24	55,28	15,20	8,00	6	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	Szkoła Podstawowa nr 14	472	23	58,56	14,00	9,00	Przedszkole nr 2	96	4				568	27	58,56	14,00	9,00	7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	296	15	47,08	20,50	8,00	Przedszkole nr 19	125	5				421	20	57,83	20,50	8,00	8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02	13,50	5,00	Przedszkole nr 10	59	3																																																																										
			475	24	55,28	15,20	8,00																																																																																																																																			
6	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	Szkoła Podstawowa nr 14	472	23	58,56	14,00	9,00																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 2	96	4							568	27	58,56	14,00	9,00	7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	296	15	47,08	20,50	8,00	Przedszkole nr 19	125	5				421	20	57,83	20,50	8,00	8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02	13,50	5,00	Przedszkole nr 10	59	3																																																																																													
			568	27	58,56	14,00	9,00																																																																																																																																			
7	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	Szkoła Podstawowa nr 11	296	15	47,08	20,50	8,00																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 19	125	5							421	20	57,83	20,50	8,00	8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02	13,50	5,00	Przedszkole nr 10	59	3																																																																																																																
			421	20	57,83	20,50	8,00																																																																																																																																			
8	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	Szkoła Podstawowa nr 6	366	18	39,02	13,50	5,00																																																																																																																																			
		Przedszkole nr 10	59	3																																																																																																																																						

			425	21	39,02	13,50	5,00
9	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	Szkoła Podstawowa nr 9	221	12	39,59	14,50	5,50
		Przedszkole nr 5	100	4			
			321	16	39,59	14,50	5,50
10	Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	Szkoła Podstawowa nr 3	210	12+2R	37,26	19,25	6,50
		Przedszkole nr 11	98	4			
			308	16+2R	37,26	19,25	6,50
11	Zespół Przedszkolny	Przedszkole nr 3	99	4	31,63	25,30	11,00
		Przedszkole nr 12	124	5			
		Przedszkole nr 17	96	5*			
			319	14	31,63	25,30	11,00
12	Szkoła Podstawowa nr 10		757	33	82,98	46,13	6,00
łącznie:			6196	287+2R	657,59	255,64	95,00

Szkoły	4750	226	657,59	255,64	95,00
Przedszkola	1446	61			

- * Przedszkole nr 17 – 1 oddział specjalny
- * Przedszkole nr 20 – 1 oddział integracyjny
- * Szkoła Podstawowa nr 3 – oddział rewalidacyjny (3)
- * Szkoła Podstawowa nr 8 – oddział integracyjny (3)
- * Szkoła Podstawowa nr 1 – oddział integracyjny (2)
- * Szkoła Podstawowa nr 12 – oddział integracyjny (1)

Informacja na temat absolwentów szkół w roku szkolnym 2018/2019 oraz uczniów rozpoczynających naukę w roku szkolnym 2019/2020

Liczba absolwentów klas VIII szkół podstawowych – 634.
Liczba absolwentów klas III oddziałów gimnazjalnych w szkołach podstawowych – 515.
Liczba uczniów rozpoczynających naukę w klasach pierwszych szkół podstawowych – 591.
Liczba dzieci rozpoczynających edukację w oddziałach przedszkolnych w szkołach podstawowych – 133.

Informacja dotycząca dzieci cudzoziemskich

ROK SZKOLNY	LICZBA DZIECI CUDZOZIEMSKICH	KRAJ POCHODZENIA
2018/2019	9	Ukraina
	1	Wietnam
	10	
2019/2020	10	Ukraina
	2	Libia
	12	

Uczniom niebędącym obywatelami polskimi uczęszczającym do podległych miastu szkół przez 12 miesięcy zapewniane są dodatkowe godziny języka polskiego w formie zajęć lekcyjnych oraz dodatkowe zajęcia wyrównawcze z danego przedmiotu nauczania. Łączny wymiar dodatkowych zajęć języka polskiego i zajęć wyrównawczych nie może przekroczyć 5 godzin tygodniowo.

Szkoły i placówki oświatowe publiczne i niepubliczne dotowane przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki / wysokość dotacji udzielonych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki w 2019 roku

LP.	NAZWA JEDNOSTKI	ORGAN PROWADZĄCY	SIEDZIBA PLACÓWKI	ROK ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI	LICZBA DZIECI/UCZNIÓW WG STANU NA 30 WRZEŚNIA 2019 ROKU	KWOTA DOTACJI W ZŁOTYCH
1.	Przedszkole „Tomaszek”	Fundacja ProemEdu	ul. Sosnowa 62/70	1.09.2007 r.	83	844 579,98
2.	Przedszkole „Basia”	Barbara Kondejewska	ul. Lewa 10	1.11.2014 r.	57	1 064 982,38
3.	Niepubliczne Przedszkole „Iгнаś”	Paweł Trybulak	ul. Konstytucji 3 Maja 23	1.01.2013 r.	13	128 528,12
4.	Przedszkole Niepubliczne „Bajeczka”	Magdalena Stępień	ul. Smugowa 6a, lok. nr 5 i 6	1.01.2012 r.	44	379 187,29
5.	Przedszkole Niepubliczne „Promyczek”	Jolanta Królak Anna Musialik	ul. Żwirki i Wigury 3	1.10.2010 r.	74	1 242 286,55
6.	Punkt Przedszkolny „Paprotka”	Krystyna Stępień	ul. św. Antoniego 28	1.10.2013 r.	6	29 452,86
7.	Katolickie Przedszkole „Antoś”	Fundacja Educator im. Stanisława Grada	ul. POW 8	1.09.2014 r.	14	120 538,00
8.	Niepubliczne Przedszkole „Bartek”	Izabela Borowik	ul. Słowackiego 8/10	1.03.2014 r.	99	588 228,11
9.	Niepubliczne Katolickie Przedszkole Językowe „Wyspa Szkrabów”	Monika Głowa	ul. św. Antoniego 97	1.09.2014 r.	219	2 568 182,02
10.	ABC 123 Małe Przedszkole	Edward Arkuszewski	ul. Browarna 11/13, lok. 6	1.09.2016 r.	45	361 860,63

LP.	NAZWA JEDNOSTKI	ORGAN PROWADZĄCY	SIEDZIBA PLACÓWKI	ROK ROZPOCZĘCIA DZIAŁALNOŚCI	LICZBA DZIECI/UCZNIÓW WG STANU NA 30 WRZEŚNIA 2019 ROKU	KWOTA DOTACJI W ZŁOTYCH
11.	Przedszkole Integracyjne „Iskiereczki”	Agnieszka Lenartowicz	ul. Grunwaldzka 13/15	1.09.2017 r.	34	664 916,65
12.	Szkoła Podstawowa „Tomek”	Fundacja ProemEdu	ul. Sosnowa 62/70	1.09.2008 r.	247	2 011 516,62
13.	Szkoła Podstawowa „Tomek” – oddziały gimnazjalne	Fundacja ProemEdu	ul. Sosnowa 62/70	1.09.2014 r.	18	90 889,55
14.	Katolicka Szkoła Podstawowa im. Niepokalanego Serca Najświętszej Maryi Panny Królowej Polski i św. Ojca Pio	Katolickie Stowarzyszenie Oświatowe im. św. Ojca Pio w Tomaszowie Mazowieckim	ul. Warszawska 95/97	1.09.2014 r.	35	222 627,09
15.	Katolicka Szkoła Podstawowa im. NSNMPP i św. Ojca Pio – oddziały gimnazjalne	Katolickie Stowarzyszenie Oświatowe im. św. Ojca Pio	ul. Warszawska 95/97	1.09.2010 r.	14	54 593,18
16.	Szkoła Podstawowa dla Dorosłych	Łódzka Korporacja Oświatowa Sp. z o.o.	ul. Nadrzeczna 17/25	1.09.2000 r.	0	0,0
17.	Szkoła Podstawowa dla Dorosłych	BNS Komedi Sp. z o.o.	ul. Tkacka 11	1.09.2017 r.	12	78 198,19
18.	Szkoła Podstawowa dla Dorosłych – oddziały gimnazjalne	BNS Komedi Sp. z o.o.	ul. Tkacka 11	1.09.2011 r.	21	53 824,68
19.	Archidiecezjalna Katolicka Publiczna Szkoła Podstawowa	Archidiecezja Łódzka	ul. Bartosza Głowackiego 11	1.09.2019 r.	45	175 584,46
OGÓŁEM					1080	10 679 976,36

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki w roku szkolnym 2018/2019 przekazała niepublicznym placówkom oświatowym środki finansowe w łącznej kwocie 10 104 129,94zł (w tym: na niepubliczne przedszkola 7 429 435,39 zł, na niepubliczne szkoły 2 674 694,55 zł). Dla porównania w roku szkolnym 2017/2018 było to ogółem 8 893 286,56 zł (w tym: na niepubliczne przedszkola 6 443 298,18 zł, na niepubliczne szkoły 2 449 988,38 zł).

Liczba uczniów i wychowanków publicznych i niepublicznych przedszkoli i szkół

LICZBA UCZNIÓW/WYCHOWANKÓW	PUBLICZNE 2019/2020	NIEPUBLICZNE 2019/2020
Przedszkola, niezależnie od typu placówki wychowania przedszkolnego, oddziały przedszkolne w szkołach	1576	688
Szkoły podstawowe	4620	339

Kadra nauczycielska według stopnia awansu zawodowego w przeliczeniu na etaty

SZKOŁY	NAUCZYCIELE WEDŁUG STOPNIA AWANSU ZAWODOWEGO (STAN NA 30 WRZEŚNIA 2019 ROKU)			
	STAŻYŚCI	KONTRAKTOWI	MIANOWANI	DYPLOMOWANI
ZS-P nr 1	1,00	3,69	7,99	42,28
ZS-P nr 2	2,79	5,01	10,43	52,54
ZS-P nr 3	0,00	3,56	3,77	21,13
ZS-P nr 4	1,30	7,40	11,10	92,20
ZS-P nr 5	1,10	2,00	20,12	32,06
ZS-P nr 6	1,00	4,65	5,01	47,90
ZS-P nr 7	3,76	1,00	7,46	34,86
ZS-P nr 8	0,74	1,10	4,25	32,93
ZS-P nr 9	2,25	2,17	5,48	29,69
ZS-P nr 10	0,75	0,00	5,00	31,51
SP nr 10	1,10	3,25	9,11	69,52
ZP	0,50	7,06	5,22	18,85
Razem:	16,29	40,89	94,94	505,47
% ogółem:	2,48	6,22	14,44	76,86

Awans zawodowy w roku szkolnym 2018/2019

W roku szkolnym 2018/2019 dwunastu nauczycieli uzyskało awans na stopień nauczyciela dyplomowanego, dziewięciu na stopień nauczyciela mianowanego, a pięciu na stopień nauczyciela kontraktowego.

Warunki kształcenia i zarządzanie mieniem szkolnym i przedszkolnym

Dla poprawy bezpieczeństwa uczniów i pracowników oraz stanu higienicznego, a także poprawy estetyki i wyglądu pomieszczeń oraz budynków szkolnych i przedszkoli wykonano inwestycje i remonty za łączną kwotę 4 065 169,74 złotych. Szczegółowy wykaz inwestycji dostępny jest w dziale „Inwestujemy w mieszkańców”.

Obiekty sportowe w szkołach

SZKOŁY	SALA GIMNASTYCZNA	HALA SPORTOWA	BOISKO	PLAC ZABAW	BASEN	SIŁOWNIA ZEWNĘTRZNA
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	1	-	1	1*	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	1	-	1	1*	1	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	-	1	1*	1+1*	-	-

SZKOŁY	SALA GIMNASTYCZNA	HALA SPORTOWA	BOISKO	PLAC ZABAW	BASEN	SIŁOWNIA ZEWNĘTRZNA
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	1	1	1	1+1*	-	1*
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	1	-	1	1	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	1	-	1	1	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	1	1	1	1*	-	-
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	1	1	-	1*	-	1*
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	1	-	1	-	-	1
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	1	-	1	-	-	-
Szkoła Podstawowa nr 10	1	1	2	1*	1	-
Zespół Przedszkolny	-	-	-	3	-	-
Razem:	10	5	11	13 (4*+9)	2	3

* Place zabaw współfinansowane w ramach Rządowego programu wspierania w latach 2009–2014 organów prowadzących w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w klasach I–III szkół podstawowych i ogólnokształcących szkół muzycznych I stopnia – „Radosna szkoła”. W ZS-P nr 6 (P nr 2), ZS-P nr 8 (SP nr 6 – modernizacja placu zabaw), ZS-P nr 3 (SP nr 7) place zabaw powstały w ramach II edycji TBO 2017, natomiast w ZS-P 4 (SP nr 1) i ZS-P 8 (SP nr 6) powstały siłownie w ramach II edycji TBO 2017. W ZS-P nr 2 (P nr 7), ZS-P nr 7 (SP nr 11) i ZS-P nr 4 (P nr 14) – place zabaw powstały w ramach III edycji TBO 2018, natomiast w ZS-P nr 4 (SP nr 1) powstał rekreacyjny plac do jazdy na rolkach w ramach III edycji TBO 2018.

Oddziały sportowe w roku szkolnym 2019/2020

SZKOŁA	LICZBA GRUP	LICZBA UCZNIÓW	KLASA – DYSCYPLINA
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1 (SP 13)	2	21	VI – piłka siatkowa dz. i chł.
		24	VII – piłka siatkowa dz. i chł.
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2 (SP 12)		28	Vb – piłka siatkowa chł./łyżwiarstwo szybkie i wrotkarstwo dz.
		26	Vla – piłka siatkowa chł. i łyżwiarstwo szybkie/wrotkarstwo dz.
		24	VII – minipiłka siatkowa chł. i łyżwiarstwo szybkie dz.

SZKOŁA	LICZBA GRUP	LICZBA UCZNIÓW	KLASA – DYSCYPLINA
	8	25	VIIIa – minipiłka siatkowa chł. i łyżwiarstwo szybkie dz.
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4 (SP 1)	6	21	IVa – łyżwiarstwo dz. i chł.
		22	Va – łyżwiarstwo dz. i chł.
		24	Vla – łyżwiarstwo dz. i chł.
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6 (SP 14)	1	18	VIIIb – piłka koszykowa dz.
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7 (SP 11)	1	21	Va – piłka siatkowa chł.
Szkoła Podstawowa nr 10	10	24	IIIa – piłka siatkowa dz.
			IIIa – piłka siatkowa chł.
		25	Vs – piłka siatkowa chł.
			Vs – piłka siatkowa dz.
		25	VIa – piłka siatkowa chł.
			VIa – piłka siatkowa dz.
		21	VIIa – piłka siatkowa chł.
			VIIa – piłka siatkowa dz.
23	VIIIa – pływanie dz.		
	VIIIa – pływanie chł.		
Razem:	28	372	-

Klasy sportowe:

- piłka siatkowa chł.
- piłka siatkowa dz.
- łyżwiarstwo szybkie/wrotkarstwo
- pływanie
- piłka koszykowa dz.

Zasady i warunki kształcenia uczniów niepełnosprawnych

Specjaliści do wspomaganiania*** – oligofrenopedagog, surdopedagog, tyflopodagog, nauczyciel współorganizujący kształcenie ucznia niepełnosprawnego

* orzeczenie PPP o potrzebie kształcenia specjalnego

W każdej szkole na mocy porozumienia kierowników jednostek z MOPS pomocy psychologicznej udzielają psychologowie zatrudnieni w MOPS.

R* – Zajęcia rewalidacyjno-wychowawcze prowadzone są w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych dla trzech grup organizacyjnie przypisanych do Szkoły Podstawowej nr 3 w Zespole Szkolno-Przedszkolnym nr 10. Objęte są nimi dzieci z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu głębokim. Dzieci te przede wszystkim uczą się i przygotowują do funkcjonowania w społeczeństwie.

Z roku na rok w samorządowych publicznych szkołach i przedszkolach zwiększa się liczba uczniów niepełnosprawnych, którzy mają orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Są to uczniowie: niesłyszący, słabosłyszący, słabowidzący, niepełnosprawni ruchowo, z afazją, niepełnosprawni intelektualnie, z autyzmem, zespołem Aspergera czy też z niepełnosprawnościami sprzężonymi. Dla nich opracowuje się Indywidualny Program Edukacyjno-Terapeutyczny oraz organizuje, oprócz kształcenia ogólnego, zajęcia specjalistyczne: rewalidacyjne, logopedyczne, inne wynikające z pomocy psychologiczno-pedagogicznej (np. dydaktyczno-wyrównawcze, korekcyjno-kompensacyjne), a także dostosowuje się wymagania oraz treści programowe do potrzeb i możliwości. Stosuje się również indywidualizację w trakcie bieżącej pracy z uczniem oraz dostosowuje się warunki przeprowadzania egzaminów zewnętrznych.

Do potrzeb uczniów niepełnosprawnych, w tym ruchowo, dostosowano placówki: SP nr 1, SP nr 9, Przedszkole nr 17 oraz Przedszkole nr 20.

Nauczanie indywidualne

Uczniom, którzy czasowo ze względu na swój stan zdrowia nie mogą uczęszczać do szkoły, na podstawie posiadanego orzeczenia o potrzebie nauczania indywidualnego zapewnia się organizację tej formy kształcenia.

Zespół	Szkoła/ Przedszkole	Liczba dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem PPP*	Nauczyciele specjaliści			
			***	Logopeda	Pedagog	Psycholog
ZS-P nr 1	SP nr 13	2	1,55	1	1	0
ZS-P nr 2	SP nr 12	9	4,35	1	1	0
	P nr 7	0	0	0,23	0	0
ZS-P nr 3	SP nr 7	2	1	0,27	0	0
	P nr 9	0	0	0,09	0	0
ZS-P nr 4	SP nr 1	14	5	1	1,07	0
	P nr 14	0	0	0,32	0	0
	P nr 20	5	1,81	0,57	0	0
ZS-P nr 5	SP nr 8	15	4,25	1	0,5	0,5
ZS-P nr 6	SP nr 14	7	4	0,46	1	0
	P nr 2	1	0	0,27	0	0
ZS-P nr 7	SP nr 11	3	1,75	0,18	0,5	0,5
	P nr 19	0	0	0,23	0	0
ZS-P nr 8	SP nr 6	3	1	0,3	1,05	0
	P nr 10	0	0	0,27	0	0

Zespół	Szkoła/ Przedszkole	Liczba dzieci niepełnosprawnych z orzeczeniem PPP*	Nauczyciele specjaliści			
			***	Logopeda	Pedagog	Psycholog
ZS-P nr 9	SP nr 9	11	5,7	0	1,05	0
	P nr 5	1	0	0,23	0	0
ZS-P nr 10	SP nr 3	11	0,9	0	1	0
	P nr 11	0	0	0,27	0	0
SP nr 10		9	4	1	2,5	0
ZP	P nr 17	4	3	0,5	0	0,32
	P nr 12	1	1	0,25	0	0,09
	P nr 3	0	0	0,25	0	0,09
Razem:		98	39,31	9,69	10,67	1,5

ZESPÓŁ	SZKOŁA/ PRZEDSZKOLE	KOSZTY				
		4010	4110	4120	Brutto m-c	Brutto roczne
ZS-P nr 1	SP nr 13	15 310,73	2 631,91	375,11	18 317,76	219 813,09
ZS-P nr 2	SP nr 12	25 138,07	4 321,23	615,88	30 075,19	360 902,24
	P nr 7	1 503,48	258,45	36,84	1 798,76	21 585,16
ZS-P nr 3	SP nr 7	4 973,81	850,52	121,86	5 946,19	71 354,28
	P nr 9	455,44	77,88	11,16	544,48	6 533,74
ZS-P nr 4	SP nr 1	26 260,98	4 564,16	643,39	31 468,53	377 622,39
	P nr 14	1 600,13	278,10	39,20	1 917,44	23 009,23
	P nr 20	10 112,49	1 757,55	247,76	12 117,80	145 413,56
ZS-P nr 5	SP nr 8	16 117,60	2 770,62	394,88	19 283,10	231 397,16
ZS-P nr 6	SP nr 14	23 494,73	4 038,74	575,62	28 109,09	337 309,14
	P nr 2	1 176,33	202,21	28,82	1 407,36	16 888,33
ZS-P nr 7	SP nr 11	13 482,23	2 317,60	330,31	16 130,14	193 561,68
	P nr 19	1 536,49	264,12	37,64	1 838,26	22 059,08
ZS-P nr 8	SP nr 6	9 764,98	1 669,81	239,24	11 674,03	140 088,40
	P nr 10	1 296,11	221,63	31,75	1 549,50	18 593,99
ZS-P nr 9	SP nr 9	28 278,55	4 861,08	692,82	33 832,46	405 989,49
	P nr 5	934,56	160,65	22,90	1 118,11	13 417,29

ZESPÓŁ	SZKOŁA/ PRZEDSZKOLE	KOSZTY			Brutto m-c	Brutto roczne
		4010	4110	4120		
ZS-P nr 10	SP nr 3	7 364,18	1 265,90	180,42	8 810,50	105 726,06
	P nr 11 * uzupełnia etat z SP14	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
SP nr 10		31 384,65	5 395,02	768,92	37 548,60	450 583,14
ZP	P nr 17	21 113,40	3 688,51	517,28	25 319,19	303 830,27
	P nr 12	2 972,15	519,23	72,82	3 564,20	42 770,43
	P nr 3	758,12	132,44	18,57	909,14	10 909,65
Razem:		245 029,21	42 247,39	6 003,22	293 279,82	3 519 357,81

Nauczanie indywidualne

SZKOŁA	L. UCZNIÓW OBJĘTYCH NAUCZANIEM INDYWIDUALNYM 2018/2019	KOSZTY W ZŁOTYCH
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	6	95 513,51
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	4	81 602,06
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	2	21 333,68
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	2	113 806,70
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	3	62 144,56
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	8	140 107,75
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	7	100 922,95
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	3	57 658,54
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	5	149 035,41
Szkoła Podstawowa nr 10	7	212 557,31
	47	1 034 682,47

Zindywidualizowana ścieżka kształcenia

Zindywidualizowana ścieżka kształcenia przewidziana jest dla uczniów, którzy mogą uczęszczać do szkoły, ale ze względu na trudności w funkcjonowaniu wynikające w szczególności ze stanu zdrowia, nie mogą realizować wszystkich zajęć edukacyjnych wspólnie z oddziałem szkolnym i wymagają dostosowania organizacji i procesu nauczania do ich specjalnych potrzeb edukacyjnych.

Obejmuje ona wszystkie zajęcia edukacyjne, które są realizowane:

1. wspólnie z oddziałem szkolnym oraz
2. indywidualnie z uczniem.

Zindywidualizowaną ścieżkę kształcenia organizuje się dla ucznia na podstawie opinii publicznej poradni, z której wynika potrzeba objęcia ucznia pomocą w tej właśnie formie.

SZKOŁA	LICZBA UCZNIÓW	KOSZTY W ZŁOTYCH
	2018/2019	
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	3	41 871,11
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	2	25 224,84
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	3	15 778,64
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	2	15 618,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	7	44 098,36
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	0	0,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	2	2 328,30
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	3	28 156,70
Szkoła Podstawowa nr 10	4	28 210,61
	26	201 286,56

Liczba uczniów żywionych w szkołach

SZKOŁA	LICZBA UCZNIÓW (ŚREDNIA MIESIĘCZNA)
ZS-P nr 1 (SP 13)	310
ZS-P nr 2 (SP 12)	383
ZS-P nr 3 (SP 7)	150
ZS-P nr 4 (SP 1)	635
ZS-P nr 5 (SP 8)	188
ZS-P nr 6 (SP 14)	281
ZS-P nr 7 (SP 11)	221
ZS-P nr 8 (SP 6)	191
ZS-P nr 9 (SP 9)	143
ZS-P nr 10 (SP 3)	151
SP nr 10	93* (catering)
Razem:	2 746

* W 2020 roku w SP nr 10 otwarta została nowa kuchnia.

Żywnienie prowadzone jest we wszystkich szkołach w oparciu o własne kuchnie i zatrudniony personel. Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej dofinansowuje obiady 13% uczniów. Zwiększyła się liczba uczniów korzystających z dofinansowania obiadów przez MOPS (było 12,90%). Cena posiłku dwudaniowego w zależności od szkoły wynosi od 3,50 do 3,70 zł. Cenę posiłku ustala dyrektor szkoły w porozumieniu z organem prowadzącym.

Liczba wychowanków żywionych w przedszkolach

LICZBA WYCHOWANKÓW ŻYWIONYCH W PRZEDSZKOLACH	2019/2020
Przedszkola, niezależnie od typu placówki wychowania przedszkolnego, oddziały przedszkolne w szkołach	1576

Formy wsparcia materialnego dla uczniów

- **„Pomoc państwa w zakresie dożywiania”**

310 uczniów szkół podstawowych oraz 136 dzieci uczęszczających do przedszkoli w Tomaszowie Mazowieckim korzystało z programu wieloletniego „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”, a od stycznia 2019 roku z programu „Posiłek w szkole i w domu” (posiłki są finansowane przez MOPS).

- **Rządowy program pomocy uczniom w 2019 roku „Wyprawka szkolna”**

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała dotację w wysokości 14 365,71 zł na dofinansowanie zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych dla uczniów w ramach rządowego programu pomocy uczniom w 2019 roku „Wyprawka szkolna”.

Z pomocy skorzystali uczniowie niepełnosprawni spełniający wymogi określone uchwałą i rozporządzeniem Rady Ministrów.

Ogółem dofinansowanie do zakupu podręczników i materiałów edukacyjnych otrzymało 52 uczniów (w tym: licea i technika – 17 uczniów, branżowa szkoła I stopnia – 12 uczniów, szkoła przysposabiająca do pracy – 23 uczniów).

- **Wypożyczenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe**

W roku 2019 dotacją celową na wyposażenie szkół w podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe objęte były klasy: III i VI szkoły podstawowej oraz pozostałe klasy, w przypadku wzrostu liczby uczniów w danej klasie, w stosunku do poprzedniego roku szkolnego. Dotacja celowa jest udzielana z uwzględnieniem kosztów obsługi zadania, które wynoszą 1% otrzymanych środków.

Kwota wykorzystanej dotacji celowej (w złotych)	w tym: na podręczniki, materiały edukacyjne i materiały ćwiczeniowe	w ramach 1% – koszty obsługi zadania	Liczba szkół, w których realizowano zadanie	Liczba uczniów, dla których zakupiono podręczniki, materiały edukacyjne i ćwiczeniowe
446 239,62	441 733,55	4 506,07	14	4 983

▪ **Pomoc materialna o charakterze motywacyjnym**

Szkoła może udzielać stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe. Stypendium za wyniki w nauce może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysoką średnią ocen w półroczu, a stypendium za osiągnięcia sportowe może być przyznane uczniowi, który uzyskał wysokie wyniki we współzawodnictwie sportowym na szczeblu co najmniej międzyszkolnym.

Przyznawaniem tych stypendiów zajmuje się powołana przez dyrektora szkoły „Szkolna Komisja Stypendialna”.

Dyrektor przyznaje stypendium, po zasięgnięciu opinii Rady Pedagogicznej, w ramach środków przyznanych przez organ prowadzący na ten cel w budżecie szkoły. Łączna kwota przyznanych środków na stypendia motywacyjne wynosiła 40 500 zł.

Liczba uczniów, którzy otrzymali stypendium za wyniki w nauce lub za osiągnięcia sportowe

SZKOŁY	2017/2018	2018/2019
SP nr 1 w ZS-P nr 4	33	53
SP nr 3 w ZS-P nr 10	32	26
SP nr 6 w ZS nr 8	23	23
SP nr 7 w ZS-P nr 3	9	12
SP nr 8 w ZS-P nr 5	14	19
SP nr 9 w ZS-P nr 9	18	30
SP nr 10	38	37
SP nr 11 w ZS-P nr 7	38	46
SP nr 12 w ZS-P nr 2	23	23
SP nr 13 w ZS-P nr 1	12	18
SP nr 14 w ZS-P nr 6	25	23
RAZEM:	265	310

Dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników

Zadaniem gminy jest dofinansowanie pracodawcom kosztów kształcenia młodocianych pracowników. Pracodawca otrzymuje dofinansowanie, jeżeli młodociany pracownik ukończył naukę zawodu lub przyuczenie do wykonywania określonej pracy i zdał egzamin. Kwoty dofinansowania wynoszą:

- 1) 8 081 zł przy okresie kształcenia wynoszącym 36 miesięcy, w przypadku nauki zawodu;
- 2) 254 zł za każdy pełny miesiąc kształcenia, w przypadku przyuczenia do wykonywania określonej pracy.

Środki na dofinansowanie kosztów kształcenia młodocianych pracowników pochodzą z budżetu państwa z Funduszu Pracy.

Liczba złożonych wniosków	Liczba wydanych decyzji	Kwota wypłaconych środków (w złotych)
64	62	272 135,16

Dowóz dzieci niepełnosprawnych przez rodziców do przedszkoli, szkół i ośrodków

Obowiązkiem gminy jest zapewnienie: niepełnosprawnym dzieciom pięcioletnim i sześciolatniom oraz dzieciom objętym wychowaniem przedszkolnym bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu dziecka lub zwrot kosztów przejazdu dziecka i opiekuna środkami komunikacji publicznej, a także uczniom niepełnosprawnym, bezpłatnego transportu i opieki w czasie przewozu do najbliższej szkoły podstawowej, a uczniom z niepełnosprawnością ruchową, w tym z afazją, niepełnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym – również do najbliższej szkoły ponadpodstawowej (do ukończenia 21. roku życia).

OKRES	WNIOSKI	UMOWY	KOSZT DOWOZU
I–VI.2019	17	14	13 524,82
IX–XII.2019	18	15	15 122,20
			28 647,02

Realizując ustawowy obowiązek w zakresie zapewnienia dowozu uczniom z domu do szkoły, w której obwodzie mieszkają, zostało podpisane porozumienie z Gminą Lubochnia. Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki powierzyła Gminie Lubochnia wykonanie tego zadania. Dowozem zostali objęci mieszkańcy Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki – uczniowie Szkoły Podstawowej nr 13. Koszt tego zadania w roku 2019 wyniósł 38 632,85 zł.

Finansowanie innej działalności edukacyjnej jednostek oświatowych przez organ prowadzący

Tygodniowa liczba godzin zajęć pozalekcyjnych przyznanych przez organ prowadzący – realizacja odbywa się w ramach zatwierdzonego arkusza organizacji szkół i przedszkoli

LP.	SZKOŁA	RODZAJ ZAJĘĆ	TYGODNIOWY WYMIAR GODZIN
1	ZS-P 10	Orkiestra „Szałamaje”	4
		Razem:	4
2	ZS-P 9	Zajęcia logopedyczne w SP nr 9	4
		Zajęcia logopedyczne w P nr 5	5
		Zajęcia z języka angielskiego w kl. VI	2
		Innowacja pedagogiczna „Od matematyki do mechatroniki”	2
		Zajęcia dydaktyczno-wyrównawcze w ramach ppp	5
		Razem:	18
3	ZS-P 2	Zajęcia z wf. (nauka pływania w kl. II i III)	6
		Razem:	6

LP.	SZKOŁA	RODZAJ ZAJĘĆ	TYGODNIOWY WYMIAR GODZIN
4	ZS-P 7	Innowacja pedagogiczna – „Deutschmacht” w kl. V	2
		Innowacja pedagogiczna – „Być jak Ignacy”	2
		Innowacja pedagogiczna – „Kreatywni z Natury”	1
		Innowacja pedagogiczna – „Odkrywczy historii”	1
		Innowacja pedagogiczna – „Młody Europejczyk – aktywny...”	1
		Innowacja pedagogiczna – „Mała Akademia Programowania”	1
		Razem:	8
5	ZS-P 5	Język niemiecki – dodatkowy w klasie VI	2
		Język niemiecki – dodatkowy w klasie VII	2
		Razem:	4
łącznie:			40
Koszty:			172 640,52 zł

Organizacja wypoczynku zimowego i letniego

Wypoczynek zimowy w szkołach podstawowych odbył się pod hasłem „Porą zimową odpoczywaj z głową”, a letni pn. „Wakacje z Europą w tle”. Zajęcia uwzględniały zagadnienia związane z profilaktyką uzależnień, propagowaniem zdrowej aktywności fizycznej i alternatywnych form spędzania czasu wolnego wśród dzieci i młodzieży. Akcja „Porą zimową odpoczywaj z głową” w szkołach rozpoczęła się 11 lutego i trwała do 22 lutego. W zajęciach udział wzięło 1076 dzieci. Akcja „Wakacje z Europą w tle” w szkołach rozpoczęła się 24 czerwca i trwała do 5 lipca. W zajęciach uczestniczyło 1108 dzieci.

Wypoczynek zimowy i letni sfinansowany został ze środków pochodzących z opłat pobieranych za wydawanie zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Koszty poniesione w związku z organizacją wypoczynku zimowego wyniosły 83 831,78 zł, a letniego 81 939,09 zł. łączny koszt wypoczynku zimowego i letniego to 165 770,87 zł. W roku poprzednim było to 123 186,69 złotych.

Zadanie to zrealizowano w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Integracji Społecznej Osób Uzależnionych i Ich Bliskich na 2019 rok.

Wyniki uczniów z egzaminów zewnętrznych

Egzamin zewnętrzny w kl. III gimnazjum w roku szkolnym 2018/2019

Wyniki egzaminów zewnętrznych stanowią istotny element oceny jakości pracy szkoły. Zauważyć jednak należy, że istotny wpływ mają na nie czynniki indywidualne (uzdolnienia, frekwencja, dodatkowe zajęcia) oraz środowiskowe (sytuacja rodzinna i materialna, wykształcenie rodziców, dostęp do wiedzy). Dlatego wyniki muszą być analizowane z uwzględnieniem tych czynników.

Wyniki procentowe egzaminów gimnazjalnych w Tomaszowie Mazowieckim w roku szkolnym 2018/2019

SZKOŁA	G H		G M		G A		G N		G R	
	GH-H	GH-P	GM-P	GM-M	PP	PR	PP	PR	PP	PR
ZS-P nr 10 (SP nr 3)	59,10	66,40	50,40	44,60	70,00	53,00	69,40	46,40	-	-
ZS-P nr 8 (SP nr 6)	60,30	67,10	50,30	42,40	66,40	52,00	67,10	46,90	-	-
ZS-P nr 9 (SP nr 9)	57,40	61,40	50,10	43,80	71,70	60,10	55,00	43,30	-	-
ZS-P nr 7 (SP nr 11)	65,70	69,30	48,40	52,80	73,40	61,10	58,10	88,80	-	-
SP nr 10	57,90	61,40	38,50	48,80	66,10	51,40	66,50	53,50	55,00	-
SP Tomek	63,60	62,70	59,20	49,90	83,00	71,00	85,00	53,00	-	-
Katolicka SP –oddz. gimnazjalne	44,00	41,00	33,00	21,00	37,00	22,00	50,00	18,00	-	-
SP dla Dorosłych	37,00	29,00	30,00	18,00	39,00	16,00	-	-	-	-
Miasto Tomaszów Mazowiecki	59,40	63,40	49,80	42,60	68,50	53,80	63,00	49,40	55,00	-
Powiat tomaszowski	59,20	62,80	49,40	42,40	65,30	50,30	60,70	46,70	60,40	-
Woj. łódzkie	59,00	63,00	50,00	43,00	68,00	52,00	48,00	44,00	65,00	77,00
Kraj	59,00	63,00	49,00	43,00	68,00	53,00	51,00	43,00	59,00	52,00

G H	– część humanistyczna
G H – H	– część humanistyczna z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie
G H – P	– część humanistyczna z zakresu języka polskiego
G M	– część matematyczno-przyrodnicza
G M – P	– część matematyczno-przyrodnicza z zakresu przedmiotów przyrodniczych
G M – M	– część matematyczno-przyrodnicza z zakresu matematyki
G A	– egzamin z języka angielskiego
G N	– egzamin z języka niemieckiego
G R	– egzamin z języka rosyjskiego
P R	– poziom rozszerzony
P P	– poziom podstawowy

Wnioski:

- Z części humanistycznej z zakresu historii i wiedzy o społeczeństwie, a także z języka polskiego wyniki powyżej średniej krajowej i średniej woj. łódzkiego uzyskały szkoły podstawowe nr: 11, 6, 3 – oddziały gimnazjalne.
- Z części matematyczno-przyrodniczej z przedmiotów przyrodniczych wyniki powyżej średniej krajowej i średniej woj. łódzkiego uzyskały: SP nr 3, SP nr 6 oraz SP nr 9 – oddziały gimnazjalne, natomiast z zakresu matematyki: SP nr 11, SP nr 3, SP nr 9 oraz SP nr 10 – oddziały gimnazjalne.
- Z języka angielskiego wyniki powyżej średniej krajowej i średniej woj. łódzkiego uzyskały: SP nr 11, SP nr 3, SP nr 9 – oddziały gimnazjalne.
- Z języka niemieckiego wyniki powyżej średniej krajowej i średniej woj. łódzkiego uzyskały: SP nr 3, SP nr 6, SP nr 9, SP nr 11 i SP nr 10 – oddziały gimnazjalne.

Wyniki procentowe egzaminu ósmoklasisty w roku szkolnym 2018/2019

SZKOŁA	JĘZ. POLSKI	MATEMATYKA	JĘZ. ANGIELSKI	JĘZ. NIEMIECKI
Szkoła Podstawowa nr 1	70,74	52,64	70,58	-
Szkoła Podstawowa nr 3	70,88	43,53	53,31	-
Szkoła Podstawowa nr 6	73,46	46,23	64,61	56,37
Szkoła Podstawowa nr 7	62,70	39,00	47,48	46,50
Szkoła Podstawowa nr 8	57,26	31,58	49,95	-
Szkoła Podstawowa nr 9	63,13	32,63	49,89	36,25
Szkoła Podstawowa nr 10	61,00	38,00	52,00	58,00
Szkoła Podstawowa nr 11	69,93	43,32	61,70	41,60
Szkoła Podstawowa nr 12	69,41	51,84	56,43	46,11

Szkoła Podstawowa nr 13	59,92	43,85	48,94	-
Szkoła Podstawowa nr 14	61,57	36,07	52,37	52,88
Szkoła Podstawowa Tomek	79,00	53,00	81,00	-
Katolicka Szkoła Podstawowa	35,00	22,00	27,00	-
Szkoła Podst. dla Dorosłych	24,00	13,00	21,00	-
Kraj - Polska	63,00	45,00	59,00	42,00
województwo łódzkie	63,00	45,00	58,00	47,00
Miasto Tomaszów Mazowiecki	65,00	43,00	57,00	52,00
powiat tomaszowski	67,00	44,00	55,00	50,00

Wnioski:

- W egzaminie z zakresu języka polskiego wyniki powyżej średniej krajowej i średniej województwa łódzkiego uzyskały: SP nr 1, SP nr 3, SP nr 6, SP nr 9, SP nr 11 i SP nr 12.
- W egzaminie z zakresu matematyki wyniki powyżej średniej krajowej i średniej województwa łódzkiego uzyskały: SP nr 1, SP nr 6 i SP nr 12.
- W egzaminie z zakresu języka angielskiego wyniki powyżej średniej krajowej i średniej województwa łódzkiego uzyskały: SP nr 1, SP nr 6 i SP nr 11.
- W egzaminie z zakresu języka niemieckiego wyniki powyżej średniej krajowej uzyskały: SP nr 6, SP nr 7, SP nr 10, SP nr 12 i SP nr 14, a powyżej średniej województwa łódzkiego: SP nr 6, SP nr 10 i SP nr 14.

Szczegółowe wyniki zawarte są w załączniku nr 3 do niniejszego raportu.

Informacja na temat laureatów i finalistów konkursów przedmiotowych organizowanych przez łódzkiego Kuratora Oświaty lub laureatów konkursów ogólnopolskich i wojewódzkich

ROK SZKOLNY	LICZBA LAUREATÓW	LICZBA FINALISTÓW
2017/2018	29	49
2018/2019	33	24

Liczba laureatów i finalistów konkursów w roku szkolnym 2018/2019 z podziałem na szkoły

SZKOŁA	LAUREACI	FINALIŚCI
Szkoła Podstawowa nr 1	3	4
Szkoła Podstawowa nr 3	2	2
Szkoła Podstawowa nr 6	8	6
Szkoła Podstawowa nr 7	0	0
Szkoła Podstawowa nr 8	0	0
Szkoła Podstawowa nr 9	0	1
Szkoła Podstawowa nr 10	4	4
Szkoła Podstawowa nr 11	6	2
Szkoła Podstawowa nr 12	6	2
Szkoła Podstawowa nr 13	3	0
Szkoła Podstawowa nr 14	1	3

Finansowanie oświaty

Przychody gminy z tytułu wynajmu pomieszczeń (reklam itp.) szkół

NAZWA PLACÓWKI	PRZYCHODY GMINY Z TYTUŁU WYNAJMU POMIESZCZEŃ/REKLAM ZA 2019 ROK (W ZŁOTYCH)
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 1	2 350,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 2	27 184,81
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 3	34 810,00
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4	39 704,62
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 5	16 726,78
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 6	12 135,10
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 7	78 639,86
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8	50 711,86
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 9	25 385,57
Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10	36 774,46
Szkoła Podstawowa nr 10	36 614,10
Razem:	361 037,16

Wydatki bieżące ponoszone przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki na funkcjonowanie jednostek oświatowych za 2019 rok

LP.	PRZEDSZKOLE	WYDATKI BIEŻĄCE W ZŁOTYCH ZA 2019 ROK	
1	ZS-P nr 1	P nr 16	964 517,64
2	ZS-P nr 2	P nr 7	1 486 605,94
3	ZS-P nr 3	P nr 9	660 842,53
4	ZS-P nr 4	P nr 14	1 701 730,49
		P nr 20	1 540 265,72
5	ZS-P nr 5	P nr 8	1 238 112,05
6	ZS-P nr 6	P nr 2	1 200 979,86
7	ZS-P nr 7	P nr 19	1 340 999,25
8	ZS-P nr 8	P nr 10	714 232,32
9	ZS-P nr 9	P nr 5	1 144 347,48
10	ZS-P nr 10	P nr 11	1 081 289,57
11	ZP	P nr 3	1 221 956,54
		P nr 12	1 511 151,93
		P nr 17	1 450 129,54
Razem:			17 257 160,86

LP.	SZKOŁA	WYDATKI BIEŻĄCE W ZŁOTYCH ZA 2019 ROK
1	SP nr 1 w ZS-P nr 4	7 422 853,00
2	SP nr 3 w ZS-P nr 10	3 598 039,83
3	SP nr 6 w ZS-P nr 8	3 662 426,63
4	SP nr 7 w ZS-P nr 3	2 393 511,08
5	SP nr 8 w ZS-P nr 5	3 726 255,94
6	SP nr 9 w ZS-P nr 9	3 171 995,22
7	SP nr 10	9 971 554,42
8	SP nr 11 w ZS-P nr 7	4 463 452,95
9	SP nr 12 w ZS-P nr 2	6 755 888,15
10	SP nr 13 w ZS-P nr 1	4 154 900,39
11	SP nr 14 w ZS-P nr 6	4 742 303,64
RAZEM		54 063 181,25

Środki zewnętrzne pozyskane na realizację zadań oświatowych

		KWOTA POZYSKANYCH ŚRODKÓW (W ZŁOTYCH)	ŹRÓDŁO FINANSOWANIA
1	Dofinansowanie kosztów związanych z wypłatą odpraw dla zwalnianych nauczycieli w szkołach i placówkach oświatowych	13 948,00	0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej
2	Dofinansowanie wyposażenia w pomoce dydaktyczne niezbędne do realizacji podstawy programowej z przedmiotów przyrodniczych w szkołach podstawowych	29 801,00	0,4% rezerwy części oświatowej subwencji ogólnej
3	Wsparcie finansowe na zakup pomocy dydaktycznych w ramach Rządowego programu rozwijania szkolnej infrastruktury oraz kompetencji uczniów i nauczycieli w zakresie technologii informacyjno-komunikacyjnych – „Aktywna tablica”	70 000,00	budżet państwa
Razem:		113 749,00	–

Wydatki

WYDATKI NA REALIZACJĘ ZADAŃ OŚWIATOWYCH (PRZEDSZKOLA I SZKOŁY) W ROKU SZKOLNYM 2018/2019	IX-XII.2018 r.	I-VIII.2019 r.	SUBWENCJA OŚWIATOWA OBLICZONA PROPORCJONALNIE DO OKRESÓW LAT 2018 I 2019	SUBWENCJA OŚWIATOWA ŁĄCZNIE (OKRESY LAT 2018 /2019)	UDZIAŁ PROCENTOWY OTRZYMANEJ SUBWENCJI W KOSZTACH OGÓLEM
71 488 654,79	13 825 090,00	28 471 859,34		42 296 949,34	59,17%

Programy, projekty zewnętrzne realizowane w szkołach

NAZWA PROGRAMU /PROJEKTU	SZKOŁY, KTÓRE PRZYSTĄPIŁY DO PROGRAMU/PROJEKTU	OPIS/EFEKT
PROGRAMY EDUKACYJNE		
Być jak Ignacy – program przygotowany przez Fundację PGNiG im. Ignacego Łukasiewicza.	Szkoły podstawowe nr 7, 11 i 13	Uzyskanie certyfikatu uczestnictwa koła naukowego w programie „Być jak Ignacy” Zostań Bohaterem Nauki. Nagroda 8 000 zł za wygraną w II edycji programu i zdobycie tytułu oraz certyfikatu: Naukowa Szkoła Ignacego. Środki przeznaczono na materiały do kolejnych zajęć – dotyczy tylko SP nr 11.
Przystąpienie do Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej.	Szkoły podstawowe nr 12 i 8	Świadczenie szkole nieodpłatnej usługi szerokopasmowego dostępu do Internetu.
Projekt <i>Razem dla Edukacji</i> finansowany ze środków otrzymanych od MEN na realizację zadania: Rodzina polonijna. Współpraca szkół funkcjonujących w systemach oświaty innych państw oraz organizacji społecznych za	Szkoła Podstawowa nr 12	Uzyskanie certyfikatu udziału w międzynarodowym projekcie wymiany szkół partnerskich – wspólne przedsięwzięcia edukacyjne uczniów SP 12 i Gimnazjum w Zujunach na Litwie pod nazwą „Drogi Polaków do niepodległości: Marszałek Józef Piłsudski – człowiek, który dał nam wolność” połączone z wymianą międzynarodową. SP 12 jako jedna z 22 szkół w Polsce została zakwalifikowana do jego realizacji.

NAZWA PROGRAMU /PROJEKTU	SZKOŁY, KTÓRE PRZYSTĄPIŁY DO PROGRAMU/PROJEKTU	OPIS/EFEKT
granicą prowadzących nauczanie języka polskiego, historii, geografii, kultury polskiej oraz innych przedmiotów.		
Realizacja projektu SKO – Szkolne Kasy Oszczędności – edukacja finansowa uczniów w ramach współpracy z PKO BP.	Szkoła Podstawowa nr 12	Materiały dydaktyczne dla nauczycieli, dzieci i rodziców. Prowadzenie serwisu społecznościowego Szkolne Blogi – corocznie SP 12 zajmuje czołowe miejsca (I i III) w klasyfikacji ogólnopolskiej. Konkurs SKO dla szkół i nauczycieli. Nauka oszczędzania poprzez gromadzenie środków na indywidualnych kontach uczniów.
Uczestnictwo w projekcie MEN <i>Bezpieczna Szkoła, Bezpieczna Przyszłość</i> w ramach programu „Bezpieczna+”.	Szkoły podstawowe nr 12 i 11	Upowszechnianie wśród pracowników szkoły umiejętności rozpoznawania sytuacji zagrożenia oraz wiedzy o zasadach postępowania w sytuacji zagrożenia.
Przystąpienie do ogólnopolskiego konkursu „uDOSTĘPniacze” organizowanego przez Ministerstwo Inwestycji i Rozwoju.	Szkoła Podstawowa nr 12	Uwrażliwienie uczniów na potrzeby osób, które mają trudność w poruszaniu się czy percepcji. Zajęcia warsztatowe z zakresu dostępności dla uczniów, z trenerami, konkursy dla uczniów.
Innowacja Pedagogiczna Tomaszowskie Szkół Gadanie – projekt o charakterze międzyszkolnym.	Szkoły podstawowe nr: 12, 13 i 8	Zastosowanie innowacyjnych form współpracy z uczniem i rodzicem na rzecz dbałości o poprawność języka ojczystego. Zajęcia w ramach darmowych diagnoz logopedycznych, warsztaty dla dzieci i ich rodziców.
<i>Szkoła Odkrywców Talentów</i> Ośrodek Rozwoju Edukacji.	Szkoła Podstawowa nr 11	Uzyskanie certyfikatu: Szkoła Odkrywców Talentów. Rozwój zainteresowań, talentów i sukcesy w konkursach.
<i>Mała Akademia Programowania</i> – innowacja z programowania.	Szkoła Podstawowa nr 11	Doskonalenie umiejętności programowania.
<i>DeutschmachtSpas</i> – innowacja z języka niemieckiego.	Szkoła Podstawowa nr 11	Nauka języka niemieckiego od podstaw.
Pilotażowe wdrożenie programowania w edukacji formalnej w oparciu o innowacje pedagogiczne (bezpłatny MEN).	Szkoła Podstawowa nr 6	Zajęcia pozalekcyjne rozwijające umiejętności informatyczne, zajęcia z robotem Photon, proste programowanie.
Rozwijanie u uczniów kompetencji matematycznych (bezpłatny, fundusze UE).	Szkoła Podstawowa nr 6	Projekty edukacyjne, konkursy zajęcia, szkoleniowa rada pedagogiczna nt. pracy metodą projektu.
Projekt <i>Lepsza Szkoła</i> .	Szkoła Podstawowa nr 9	Uzyskanie certyfikatu.

NAZWA PROGRAMU /PROJEKTU	SZKOŁY, KTÓRE PRZYSTĄPIŁY DO PROGRAMU/PROJEKTU	OPIS/EFEKT
Ogólnopolski projekt <i>Akademia Kompetencji Kluczowych</i> – rozwijanie kompetencji „Porozumiewanie się w języku ojczystym”.	Szkola Podstawowa nr 9	Podniesienie kompetencji uczniów w porozumiewaniu się w języku ojczystym.
PROGRAMY RZĄDOWE		
Rządowy program <i>Aktywna Tablica</i> (beneficjent – JST).	Szkoly podstawowe nr: 12, 8, 14 i 6	Udzielenie wsparcia finansowego na zakup pomocy dydaktycznych w wysokości 17 500 zł (tablice interaktywne) – dotyczy SP 12. Tablica interaktywna z projektorem ultrakrótkoogniskowym – 2 szt. Głośniki lub inne urządzenia pozwalające na przekaz dźwięku – 2 szt. Kwota: 17 500 zł – dotyczy SP 8. Zakup tablic multimedialnych na kwotę 17 500 zł – dotyczy SP 14. 14 000 zł na zakup monitora interaktywnego oraz projektora ultrakrótkoogniskowego – dotyczy SP 6.
Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa – program rządowy (beneficjent JST).	Szkoly podstawowe nr 7, 6 i 9	Wspieranie czytelnictwa – 15 000 zł dofinansowania przeznaczono na zakup książek niebędących podręcznikami do szkolnej biblioteki – dotyczy SP 7. Dofinansowanie 15 000 zł przeznaczono na zakup nowości wydawniczych – książek spoza lektur szkolnych – dotyczy SP 6.
Projekt <i>Cyfrowobezpieczeni.pl – Bezpieczna Szkoła Cyfrowa</i> realizowany przez Stowarzyszenie „Miasta w Internecie” we współpracy z MEN w ramach zadania publicznego pt. „Poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z cyberprzestrzeni oraz reagowania na zagrożenia” w ramach rządowego programu Bezpieczna+.	Szkola Podstawowa nr 12	Szkolenia dla nauczycieli, spotkania edukatora z uczniami, nauczycielami, rodzicami, warsztaty na temat bezpieczeństwa, organizacja Szkolnego Dnia Bezpieczeństwa Cyfrowego, wyposażenie w materiały dydaktyczne. Uzyskanie „Certyfikatu szkolnego mentora cyberbezpieczeństwa”.
PROGRAMY ZDROWOTNE		
Program <i>Szkola Promująca Zdrowie</i>	Szkola Podstawowa nr 13	Uzyskanie krajowego certyfikatu Szkoły promującej zdrowie przyznanego przez MEN.
Badania przesiewowe słuchu dla uczniów klas pierwszych szkół podstawowych na terenie powiatu tomaszowskiego.	Szkoly podstawowe nr: 6, 9 i 12	Spotkania edukacyjno-informatyczne, badania przesiewowe słuchu i mowy, terapia logopedyczna, szkolenie dla pielęgniarki.
Projekt <i>Myślę pozytywnie</i> współfinansowany	Szkola Podstawowa nr12	Uzyskanie certyfikatu przyznającego status Szkoły Myślenia Pozytywnego 2018. Aktywne uczestnictwo szkoły w działaniach

NAZWA PROGRAMU /PROJEKTU	SZKOŁY, KTÓRE PRZYSTĄPIŁY DO PROGRAMU/PROJEKTU	OPIS/EFEKT
ze środków Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016–2020 przez MEN realizowany we współpracy z Fundacją Instytut Edukacji Pozytywnej.		mających na celu poprawę dobrostanu i zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży.
<i>Mleko, owoce i warzywa w szkole</i> – program Unii Europejskiej dla szkół	Szkoły podstawowe nr 6, 7 i 8	Promowanie zdrowej diety. W ramach programu do szkoły dostarczane są mleko oraz świeże owoce i warzywa dla uczniów, odbywają się pokazy sporządzania soków oraz koktajli mleczno-owocowych i prelekcje na temat zdrowego żywienia.
PROGRAMY EKOLOGICZNE		
Program <i>Moje miasto bez elektrośmieci</i> – realizowany pod patronatem MEN, Ministerstwa Środowiska i Związku Miast Polskich.	Szkoły podstawowe nr 11 i 12	Współpraca z ElektroEko w zakresie zbiórki elektrośmieci, efektem której jest pozyskiwanie, w zamian za punkty zdobyte ze zbiórek zużytego sprzętu, tablic multimedialnych i projektorów.
Program Edukacji Ekologicznej pn. <i>Strażnicy błękitu nieba</i> dofinansowany z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (beneficjent JST).	Szkoła Podstawowa nr 8	Efekty rzeczowe i ekologiczne: pomoce dydaktyczne, planowane wycieczki/warsztaty/zajęcia terenowe i stacjonarne, konkursy.
„Nasze ekologiczne pracownie”. Pracownia geograficzno-biologiczna (beneficjent JST).	Szkoła Podstawowa nr 14	45 000 zł dotacja z WFOŚiGW w Łodzi + 5 000 zł wkład własny JST.
<i>Kreatywni z Natury</i> – innowacja edukacji ekologicznej.	Szkoła Podstawowa nr 11	Rozbudzenie świadomości i wrażliwości na otaczające środowisko przyrodnicze.
Pracownia pod chmurką (dotacja WFOŚiGW w Łodzi + wkład własny) – beneficjent JST.	Szkoła Podstawowa nr 10	Pracownia pod chmurką o wartości całkowitej 50 000 zł + wkład własny 5 000 zł – zagospodarowanie terenu, zakup plansz, wykonanie alejek, ogródka, wyposażenie pracowni na zewnątrz.
PROGRAMY SPORTOWE		
<i>Glinka Academy</i> – umowa trójstronna podpisana przez: Fundację Glinka Academy, Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki i UKS 13 Joker).	Szkoła Podstawowa nr 13	Wyposażenie w sprzęt sportowy, szkolenia dla kadry trenerskiej oraz dla dzieci i młodzieży.
Ogólnopolska Akademia Bilardowa.	Szkoła Podstawowa nr 13	Organizacja bezpłatnych zajęć pozalekcyjnych dla uczniów.
Szkolny Klub Sportowy.	Szkoła Podstawowa nr 13	Organizacja bezpłatnych zajęć na pływalni.

NAZWA PROGRAMU /PROJEKTU	SZKOŁY, KTÓRE PRZYSTĄPIŁY DO PROGRAMU/PROJEKTU	OPIS/EFEKT
Szkolny Ośrodek Sportowy – ogólnopolski projekt szkolenia młodzieży uzdolnionej sportowo w piłce siatkowej w szkolnych ośrodkach sportowych działających ze wsparciem JST finansowany przez Ministerstwo Sportu i Turystyki oraz Polski Związek Piłki Siatkowej.	Szkola Podstawowa nr 12	Szkolenia dla nauczycieli realizujących projekt, dodatkowe zajęcia z zakresu piłki siatkowej dla uczniów, przekazany szkole sprzęt sportowy o wartości 11 229,98 zł.
Program <i>Sportowa Polska</i> (modernizacja sal gimnastycznych) – beneficjent JST.	Szkoly podstawowe nr 3, 8, 12 i 14	Modernizacja sal gimnastycznych w SP nr 12 i SP nr 3 (wykonanie nawierzchni poliuretanowej podłogi). Remont podłogi i odmalowanie części sali gimnastycznej, zakup nowych drabinek gimnastycznych – SP nr 8. Wykonanie remontu podłogi w sali gimnastycznej za 63 339,94 zł – SP 14.
Projekt <i>Lokalny Animator Sportu</i> realizowany z Fundacją Orły Sportu – beneficjent JST.	Szkola Podstawowa nr 12	Dofinansowanie zajęć rekreacyjno-sportowych prowadzonych przez dwóch animatorów na boisku typu Orlik (600 zł/osoba/miesiąc).
Program <i>Szkolny Klub Sportowy</i> ogłoszony decyzją nr 49 Ministra Sportu i Turystyki z 22.11.2018 r., w ramach rozwijania sportu poprzez wspieranie przedsięwzięć z zakresu upowszechniania sportu i młodzieży realizowany w porozumieniu z ŁSzZS.	Szkola Podstawowa nr 12	Dodatkowe zajęcia sportowe dla uczniów: piłka siatkowa, zajęcia ogólnorozwojowe, pływanie.
Aktywność podejmowana przez społeczność szkolną		
Projekt „Centrum sportowo-rekreacyjne Aktywna Dwunastka – rozbudowa zaplecza sportowego wokół boisk – I etap”.	Szkola Podstawowa nr 12	Pierwsze miejsce w głosowaniu na projekty infrastrukturalne (2610 głosów). Całkowita realizacja zadania na kwotę 913 100 zł w roku 2020.
Budowa placu rekreacyjno-edukacyjnego.	Szkola Podstawowa nr 11	Koszt 15 000 zł z TBO 2018.

Liczba wychowanków przedszkoli uczestnicząca w zajęciach logopedycznych

PRZEDSZKOLA	2019/2020	2018/2019
Przedszkole nr 2 w ZS-P nr 6	25	32
Przedszkole nr 3 w ZP	26	35
Przedszkole nr 5 w ZS-P nr 9	29	24
Przedszkole nr 7 w ZS-P nr 2	53	46
Przedszkole nr 8 w ZS-P nr 5	17	15
Przedszkole nr 9 w ZS-P nr 3	0	4
Przedszkole nr 10 w ZS nr 8	13	22
Przedszkole nr 11 w ZS-P nr 10	24	23
Przedszkole nr 12 w ZP	28	37
Przedszkole nr 14 w ZS-P nr 4	25	26
Przedszkole nr 16 w ZS-P nr 1	13	12
Przedszkole nr 17 w ZP	30	37
Przedszkole nr 19 w ZS-P nr 7	32	32
Przedszkole nr 20 w ZS-P nr 4	29	29
Razem:	344	374

PROGRAMY, PROJEKTY ZEWNĘTRZNE REALIZOWANE W PRZEDSZKOLACH		
Program/projekt	Przedszkole	Opis/efekt
PROGRAMY EKOLOGICZNE		
„Czyste powietrze wokół nas”.	Przedszkola nr: 3, 5, 7, 11, 12, 14, 16, 17	Program profilaktyczny, rekomendowany przez Instytut Matki i Dziecka w Warszawie. Przedszkola otrzymały certyfikaty oraz bezpłatne materiały edukacyjne.
Akcja „Pola Nadziei”.	Przedszkole nr 16	Pozyskanie cebulek żonkili – cel charytatywny.
„Mali ekolodzy” – program realizowany we współpracy z Nadleśnictwem Smardzewice.	Przedszkole nr 11	Pozyskano książki o tematyce ekologicznej, rośliny do ogrodu przedszkolnego.
„Z ekologią żyjemy w zgodzie: pomóżmy zdrowiu i przyrodzie” z WFOŚiGW.	Przedszkole nr 7	Dotacja w wysokości 15 000 zł.
„Z ekologią za pan brat”.	Przedszkole nr 2	Kształtowanie postaw proekologicznych.
Program Edukacji Ekologicznej pn. „Strażnicy błękitu nieba” dofinansowany z Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi (beneficjent JST).	Przedszkole nr 8	Efekty rzeczowe i ekologiczne: pomoce dydaktyczne, planowane wycieczki/warsztaty/zajęcia terenowe i stacjonarne, konkursy.
PROGRAMY ZDROWOTNE		
Ogólnopolski Program Edukacji Zdrowotnej dla Przedszkolaków „Akademia Aquafrez”.	Przedszkola nr: 5, 11, 16	Uzyskanie certyfikatu. Bezpłatne pakiety materiałów edukacyjnych.
Warsztaty „Tomaszowskie szkół gadanie”.	Przedszkole nr 16	Terapia logopedyczna.
Piknik rekreacyjno-sportowy „Z pasją po zdrowie”.	Przedszkole nr 16	Profilaktyka zdrowotna.
PROGRAMY EDUKACYJNE		
„Bezpiecznie nad wodą” program realizowany przez WOPR oddział w Skierniewicach. Finansowany w ramach Budżetu Obywatelskiego Województwa Łódzkiego na rok 2018.	Przedszkola nr: 3, 5, 12, 14, 17	Uzyskano certyfikaty. Pozyskano koszulki dla dzieci, tablice, plakaty edukacyjne, książeczki o bezpieczeństwie nad wodą. Dzieci uczestniczyły w zajęciach na basenie w SP nr 10 (dotyczy Przedszkola nr 3 oraz Przedszkola nr 17).
Międzynarodowy Projekt Edukacyjny „Piękna nasza Polska cała” edycja I i II.	Przedszkole nr 2	Uzyskano certyfikat. Kształtowanie postaw patriotycznych
Ogólnopolski program edukacyjny „Kubusiowi Przyjaciele Natury”.	Przedszkola nr 5, 11, 14, 17	Uzyskanie certyfikatu oraz pozyskanie bezpłatnych materiałów edukacyjnych.
Program Cała Polska czyta dzieciom.	Przedszkole nr 16	Pozyskano książki od sponsorów, darczyńców.
„Przedszkole Młodych Patriotów” – ogólnopolski konkurs organizowany przez Studium Prawa Europejskiego.	Przedszkole nr 14	Uzyskano certyfikat.
VI Sportowy Turniej Przedszkolaków „Brzdąc Cup 2019”.	Przedszkole nr 16	Promowanie sportu.
„Mały miś w świecie wielkiej literatury”.	Przedszkola nr 2 i 7	Uzyskanie certyfikatu „Mały miś w świecie wielkiej literatury”.
Współpraca z Fundacją Diabeciaki.	Przedszkole nr 7	Uzyskanie certyfikatu dla placówki przyjaznej młodym diabetykom.

„Rekord dla Niepodległej” – akcja organizowana przez MEN.	Przedszkole nr 14	Dzieci poznały symbole narodowe oraz zapoznaly się z historią swojego kraju.
„Cały Tomaszów czyta dzieciom”. „Poczytaj mi mamo...” – ogólnopolska akcja CPCD.	Przedszkole nr 2 Przedszkole nr 3	Upowszechnienie czytelnictwa. Rozwijanie kompetencji czytelniczych wśród dzieci.
„Mamo, Tato, wolę wodę!” – ogólnopolski program edukacyjny pod patronatem Instytutu Matki i Dziecka.	Przedszkole nr 3	Uzyskanie certyfikatów. Zorganizowanie „Kącików Zdrojka” – udostępnienie dzieciom do picia między posiłkami wody mineralnej niegazowanej „Żywiec Zdrój”.
Program innowacji pedagogicznej: „Mali dociekliwi”.	Przedszkole nr 19	Współpraca z lokalną telewizją. Promocja Przedszkola nr 19 i Szkoły Podstawowej nr 11 w mediach.
Program innowacji pedagogicznej: „Play and learn with English”.	Przedszkole nr 19	Współpraca ze Szkołą Językową „Bingo”, sponsorem warsztatów językowych.
Program innowacji szachowej „Dobrze główkujesz, króla matujesz.	Przedszkole nr 19	Rozwijanie wyobraźni oraz logicznego myślenia dzieci, kształtowanie koordynacji wzrokowo-ruchowej.
Międzyprzedszkolny Turniej Szachowy.	Przedszkole nr 19	Rozwijanie umiejętności interpersonalnych.
Międzyprzedszkolny Festiwal Piosenki Wakacyjnej.	Przedszkole nr 19	Rozwijanie uzdolnień wokalnych, rozbudzanie wrażliwości muzycznej dzieci.
„Sprawne paluszki” – program edukacji plastycznej.	Przedszkole nr 5	Poznanie technik plastycznych, rozwijanie sprawności manualnej i wrażliwości.
„Przedszkolaki z pasją” – program edukacji teatralnej.	Przedszkole nr 5	Rozwijanie umiejętności wypowiedzenia się, wyrażania emocji, poszerzanie słownictwa.
„Sztuka nie musi być nudna” – projekt edukacji plastycznej.	Przedszkole nr 5	Dzieci nauczyły się radzić sobie z wyrażaniem emocji i uczuć za pomocą różnorodnych działań.
Program czytelniczy „Bajka pomagajka”.	Przedszkole nr 11	Propagowanie czytelnictwa wśród najmłodszych.
„Mały miś w świecie wielkiej literatury” i „Blżej przedszkola”.	Przedszkole nr 12	Zaświadczenie o udziale w modułach: „100-lecie niepodległości. Pokaż radość przedszkolaku” „Mały Miś – czytające przedszkolaki” „Mały Miś uczy samodzielności”.
„Kodowanie na dywanie”	Przedszkole nr 14	Uzyskano certyfikat „Uczymy dzieci programować”, materiały dydaktyczne i pomoce.
	Aktywność podejmowana przez społeczność przedszkolną	
Modernizacja placu zabaw przy Przedszkolu nr 7 w ramach TBO/2017.	Przedszkole nr 7	Łączny koszt projektu: 141 700 zł (realizowany w roku szkolnym 2018/2019).

Programy i działania edukacyjne realizowane przez MZK

Strategia władz miasta oraz zarządu spółki ukierunkowana jest nie tylko na świadczenie usług dla mieszkańców miasta na jak najwyższym poziomie, ale również na szeroko pojętą komunikację z klientami oraz edukację. Dlatego od 2019 roku spółka rozpoczęła bądź włączyła się w realizację projektów edukacyjnych ukierunkowanych przede wszystkim na dzieci i młodzież, ale również osoby dorosłe. Projekty te stały się dla zespołu MZK niezwykle ważne, dlatego że realizowaliśmy je po raz pierwszy i dlatego, że wkroczyliśmy w nowy dla nas obszar działalności – edukację, z czego jesteśmy niezwykle dumni.

Praktyczna nauka w zawodzie mechanik pojazdów samochodowych

Od roku szkolnego 2019/2020 po raz pierwszy w historii MZK uruchomiony został program edukacyjny – praktycznej nauki w zawodzie mechanika pojazdów samochodowych. To pierwsze takie partnerstwo samorządu – Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki, szkoły zawodowej – Zespołu Szkół Ponadgimnazjalnych nr 3 im. Jana Pawła II w Tomaszowie Mazowieckim i miejskiej spółki jako pracodawcy, którego celem jest przygotowanie uczniów do świadomego planowania ścieżki edukacyjnej i zawodowej, a następnie wykształcenie wykwalifikowanej kadry pracowników.

Celem nauki zawodu jest opanowanie przez ucznia – młodocianego pracownika umiejętności praktycznych i teoretycznych w zawodzie i potwierdzenie ich dowodem kwalifikacji zawodowych w drodze przystąpienia do egzaminu.

**Zapraszają na
praktyczną naukę w zawodzie:**

mechanik pojazdów samochodowych

Dysponujemy:

- ✓ nowoczesnym, w większości hybrydowym taborom autobusowym,
- ✓ nowoczesną, w pełni wyposażoną bazą z pełnym zapleczem socjalnym,
- ✓ nowoczesną linią diagnostyczną,
- ✓ wykwalifikowaną i doświadczoną kadrą.

Proponujemy:

- ✓ rozwój kompetencji zawodowych,
- ✓ stypendia za bardzo dobre wyniki w nauce,
- ✓ dla najzdolniejszych uczniów możliwość podjęcia pracy.

Zapraszamy na Dzień Otwarty dla uczniów i rodziców.
10 maja 2019r. godz. 14:00-18:00

Zajezdnia MZK
Tomaszów Mazowiecki, ul. Warszawska 109/111
www.mzktomaszow.pl

Uczniowie odbywający w MZK praktyczną naukę zawodu mają szansę zdobyć w spółce cenne pierwsze doświadczenia zawodowe i rozwijać w praktyce nabytą wiedzę techniczną, korzystając z nowoczesnego wyposażenia stacji obsługi. Podczas nauki zawodu poznają tajniki pracy mechanika pojazdów samochodowych, nie tylko ucząc się diagnostyki i naprawy samochodów, ale przede wszystkim autobusów, w tym najnowocześniejszych autobusów hybrydowych. MZK oferuje odbywanie praktyk w jednej z najnowocześniejszych w Polsce zajezdni autobusowej (zajezdnia spełnia najwyższe standardy w zakresie bezpieczeństwa i warunków pracy, wybudowana została przy wykorzystaniu środków z Unii Europejskiej i oddana do użytkowania w ubiegłym roku).

Od września 2019 roku praktyczną naukę zawodu w MZK rozpoczęło 7 uczniów Zasadniczej Szkoły Zawodowej nr 3 w Tomaszowie Mazowieckim.

Warsztaty dla dzieci i młodzieży „Z komunikacją miejską na Ty”

Problematyka bezpieczeństwa w systemie edukacji jest niezwykle istotna, dlatego też powinna stanowić jeden z podstawowych celów kształcenia. Jedną z dziedzin we współczesnej pedagogice jest wychowanie komunikacyjne rozumiane jako świadome i celowe oddziaływanie osób i instytucji na młode pokolenie i przygotowanie dzieci do bezpiecznego uczestnictwa w ruchu drogowym w charakterze przede wszystkim pieszych i pasażerów.

Warsztaty „Z komunikacją miejską na Ty” zainicjowane zostały przez kierownicę MZK w Tomaszowie Mazowieckim, pasjonata komunikacji miejskiej, autora bloga „Praca, pasja, styl życia...” – Krzysztofa Miksę. Aktualnie trzyosobowy zespół (do uczestnictwa w projekcie przyłączyli się jego koledzy, kierowca oraz dyspozytor) od jesieni 2019 roku odwiedza placówki oświatowe zlokalizowane na terenie miasta i sąsiednich gmin. Pracownicy dzielą się z dziećmi i młodzieżą swoją pasją oraz opowiadają o zasadach bezpieczeństwa.

Podczas warsztatów dzieciaki uczą się m.in. zasad bezpieczeństwa na przystanku, przy wsiadaniu i wysiadaniu z autobusu, podczas podróżowania pojazdami komunikacji zbiorowej (stać z dala od drzwi, trzymać się poręczy, ustępować miejsca osobom starszym, niepełnosprawnym, nie wychylać się przez okno, nie zanieczyszczać pojazdów i drogi, nie niszczyć ich wyposażenia) oraz podstawowych zasad bezpieczeństwa w ruchu drogowym. Poznają ponadto tajniki pracy kierowcy oraz dyspozytora. Zajęcia nastawione są na interakcję z uczestnikami, dzięki czemu dzieci mają możliwość swobodnej wypowiedzi czy też zadawania pytań pracownikom MZK.

▪ BohaterON – włącz historię

Na zaproszenie dwóch wrocławskich organizacji: Fundacji Rosa i Fundacji Sensoria, których działaniom przyświeca hasło: Pamięć – Edukacja – Pomoc, MZK włączyła się w sierpniu 2019 r. w działania IV edycji ogólnopolskiego projektu mającego na celu upamiętnienie i uhonorowanie uczestników powstania warszawskiego, a także promocję historii Polski XX wieku.

Nazwa akcji stanowi połączenie dwóch słów – polskiego „bohater” oraz angielskiego „ON”, czyli „włączyć”. Angielskie „ON”, zapożyczone z popularnego przymiotnika „on-off”, dosłownie włącza historię bohatera – film lub prezentację. Nazwa projektu ma również sygnalizować chęć włączenia do świadomości społecznej wydarzeń realizowanych w celu promocji dziejów naszego narodu oraz historii ludzi żyjących w czasach drugiej wojny światowej i wykazujących się patriotyczną postawą – osób, które narażając swoje zdrowie za walkę o ojczyznę, stały się wzorami do naśladowania.

W szczególnym roku 75. rocznicy wybuchu powstania warszawskiego MZK włączyła się aktywnie w działania mające na celu promowanie patriotycznych postaw i tożsamości narodowej. Mamy nadzieję, iż ekspozycja plakatów w pojazdach Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego w Tomaszowie Mazowieckim, zachęcających do wysyłania kartek do powstańców warszawskich oraz zgłaszania kandydatur do konkursu, w tym symbolicznym czasie pamięci o powstaniu warszawskim, pozwoliła nie tylko skutecznie dotrzeć z przesłaniem akcji do mieszkańców miasta, ale również przyczyniła się do promocji historii naszego narodu oraz przede wszystkim edukacji młodzieży szkolnej

4. MIASTO WYSOKIEJ KULTURY

W 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki przeprowadziła konkurs na realizację zadań z zakresu kultury i ochrony dziedzictwa narodowego, w którym wyznaczono trzy zadania publiczne:

- WKS/2/2019 – Organizacja i wdrażanie powszechnych, amatorskich oraz profesjonalnych projektów i programów obejmujących wystawy, warsztaty i plenery (1 stycznia – 31 grudnia 2019 roku).
- WKS/3/2019 – Wspieranie i realizacja inicjatyw lokalnych, a w szczególności festiwali, warsztatów, koncertów muzycznych, konkursów, przeglądów imprez kulturalnych i działań turystyczno-rekreacyjnych (1 stycznia – 31 grudnia 2019 roku).
- WKS/4/2019 – Realizowanie programów dotyczących wychowania patriotycznego i wychowania w duchu społeczeństwa obywatelskiego oraz podtrzymywania tradycji narodowych (1 stycznia – 31 grudnia 2019 roku).

Wpłynęło łącznie 10 ofert, w tym: na zadanie nr WKS/2/2019 – 1 oferta, na zadanie nr WKS/3/2019 – 4 oferty, na zadanie nr WKS/4/2019 – 5 ofert. Jedna oferta, złożona na zadanie nr WKS/4/2019 przez Stowarzyszenie „Patrioci dla Tomaszowa”, została odrzucona.

WYKAZ PRYZNANYCH DOTACJI

Numer zadania	Nazwa podmiotu	Kwota dotacji
WKS/2/2019	Stowarzyszenie Amatorów Plastyków	9 000 zł
WKS/3/2019	Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych	2 760 zł
WKS/3/2019	Stowarzyszenie Razem Trenujemy Sport	5 740 zł
WKS/3/2019	Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Łódzka	10 000 zł
WKS/3/2019	Stowarzyszenie Topory	2 500 zł
WKS/4/2019	SHK „Zawisza” FSE	5 000 zł
WKS/4/2019	Stowarzyszenie Rekonstrukcji Historycznej „Batalion Tomaszów”	5 000 zł
WKS/4/2019	Związek Harcerstwa Polskiego – Chorągiew Łódzka	5 000 zł
WKS/4/2019	Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza Jednostka Strzelecka 1002	5 000 zł

ŚRODKI FINANSOWE GMINY MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI PRYZNANE W FORMIE DOTACJI NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU KULTURY I OCHRONY DZIEDZICTWA NARODOWEGO

Rodzaj zadania	Kwota dotacji na 2018 rok	Kwota dotacji na 2019 rok
Organizacja i wdrażanie powszechnych, amatorskich oraz profesjonalnych projektów i programów obejmujących wystawy, warsztaty i plenery	8 000 zł	9 000 zł
Wspieranie i realizacja inicjatyw lokalnych, a w szczególności festiwali, warsztatów, koncertów muzycznych,	19 000 zł	21 000 zł

ŚRODKI FINANSOWE GMINY MIASTO TOMASZÓW MAZOWIECKI PRZYZNANE W FORMIE DOTACJI NA REALIZACJĘ ZADAŃ Z ZAKRESU KULTURY I OCHRONY DZIEDZICTWA NARODOWEGO

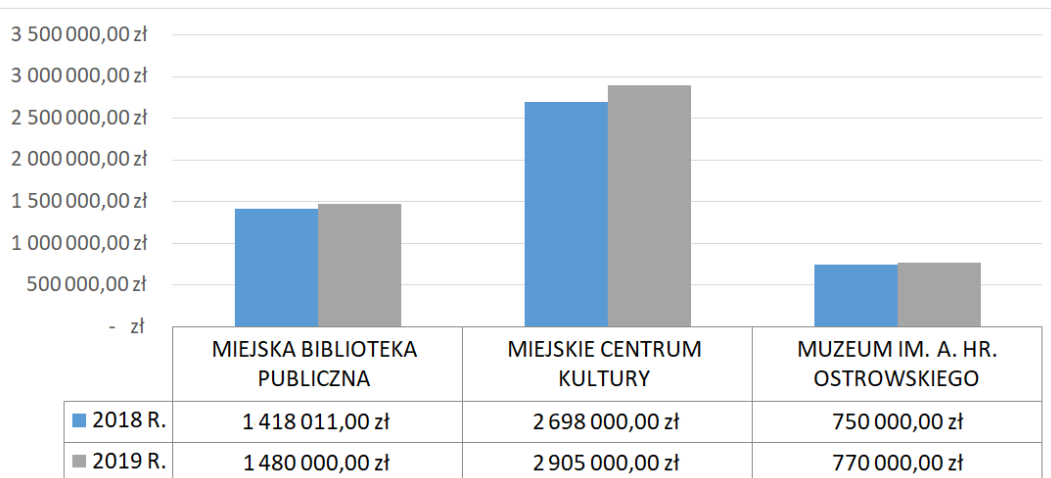
konkursów, przeglądów imprez kulturalnych i działań turystyczno-rekreacyjnych		
Realizowanie programów dotyczących wychowania patriotycznego i wychowania w duchu społeczeństwa obywatelskiego oraz podtrzymywania tradycji narodowych	18 000 zł	20 000 zł
SUMA	45 000 zł	50 000 zł

Po ogłoszeniu wyników konkursu w 2019 roku Stowarzyszenie Razem Trenujemy Sport zrezygnowało z dotacji. Kwota 5740 zł została wykorzystana na inne działania z zakresu kultury.

W 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki przeprowadziła samodzielnie i we współpracy z innymi podmiotami (instytucjami lub organizacjami pozarządowymi) 178 przedsięwzięć o charakterze kulturalnym, rekreacyjnym i patriotycznym. W 2019 roku obchodziliśmy m.in.: Dzień Flagi Rzeczypospolitej Polskiej, 228. rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 maja, 75. rocznicę wybuchu powstania warszawskiego, Dzień Wojska Polskiego – 99. rocznicę Cudu nad Wisłą, 80. rocznicę agresji ZSRR na Polskę oraz 38. rocznicę wprowadzenia stanu wojennego w Polsce, upamiętniono również rocznicę pierwszych wolnych wyborów w Polsce.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki prowadzi merytoryczny nadzór nad działalnością miejskich jednostek kultury w zakresie przyznanej dotacji podmiotowej.

Wysokość dotacji podmiotowych

Ważną rolę w Tomaszowie Mazowieckim pełni tzw. serce miasta – plac Tadeusza Kościuszki. To doskonałe miejsce do organizowania różnorodnych imprez dla mieszkańców, wzbogacających ofertę kulturalną i rekreacyjną. W 2019 roku w sezonie letnim odbyły się tam Złot Food Tracków i Dni Otwarte Funduszy Europejskich z koncertem zespołu IRA, natomiast w sezonie zimowym zorganizowano festyn rodzinny pt. „Coraz bliżej święta...”. W roku 2019 mieszkańcom udostępniony został również park Bulwary, to kolejne przyjazne miejsce, idealne na plenerowe wydarzenia. Pierwszą zorganizowaną imprezą w tym miejscu był Dzień Dziecka, który przyciągnął tłumy. W sezonie letnim odbył się tam również koncert „Wieczór nad rzeką zdarzeń”, oglądać można było również wystawę „Tomaszów Mazowiecki wczoraj i dziś”.

Festiwal „A może byśmy tak do... Tomaszowa”

W ostatni weekend czerwca 2019 roku odbył się coroczny Festiwal „A może byśmy tak do... Tomaszowa”. Nowością tej edycji był podział wydarzenia na bloki tematyczne: „Święto 25. Brygady Kawalerii Powietrznej z folkową nutą”, „Muzyczne Kontrasty” i „Rodzinna Niedziela”. 28 czerwca tomaszowianie świętowali z 25. Brygadą Kawalerii Powietrznej oraz zespołem Tulia (muzyka folkowa). Nie zabrakło również koncertu Młodzieżowej Orkiestry Symfonicznej Tomaszowa Mazowieckiego. 29 czerwca wystąpili: Orkiestra Koncertowa Reprezentacyjnego Zespołu Artystycznego Wojska Polskiego, zespół Coma oraz DJ Roko. W tym dniu odbyły się również konfrontacje muzyczne o nagrodę Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego. W niedzielę na scenie zaprezentowali się: Roksana Węgiel, Czadoman, Sylwia Grzeszczak i Piotr Cugowski. Głównymi organizatorami wydarzenia byli: Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, Miejskie Centrum Kultury, Fundacja TM-Innowacje oraz 25. Brygada Kawalerii Powietrznej.

Love Polish Jazz Festival

Ubiegłoroczna, czwarta już edycja Love Polish Jazz Festival odbyła się od 6 do 8 września w Arenie Lodowej. Wydarzenie otworzył koncert specjalny rapera O.S.T.R. Ponadto wystąpili m.in.: Ulf Johansson Werre, Michał Urbaniak, Leszek Żądło, Nigel Kennedy. Love Polish Jazz Festival dofinansowano ze środków Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego pochodzących z Funduszu Promocji Kultury w ramach programu „Muzyka”, realizowanego przez Instytut Muzyki i Tańca. Głównym organizatorem było Miejskie Centrum Kultury, natomiast partnerami: Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, Stowarzyszenie Opieki nad Spuścizną Krzysztofa Komedy, Fundacja TM-Innowacje, Arena Lodowa oraz Zarząd Dróg i Utrzymania Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. W wydarzeniu wzięło udział blisko 3000 osób.

Miejskie Centrum Kultury

W 2019 roku Miejskie Centrum Kultury (Tkacz, MOK, DOK, Skansen Rzeki Pilicy i PTT „Groty Nagórzyckie”) kontynuowało wielokierunkową działalność na płaszczyźnie kultury, turystyki, rekreacji i ochrony dziedzictwa kulturowego.

Ze stałej oferty MCK skorzystało ponad 1000 osób. Jednostka zaproponowała uczestnikom nowe formy zajęć: „Mały naukowiec” i „Ceramiczne eksperymenty”, „Misz-masz artystyczny” oraz rytmikę. Swoje działania kontynuują: Chór Miejski Artis Gaudium, Big Band TM Brass oraz Młodzieżowa Orkiestra Symfoniczna Tomaszowa Mazowieckiego.

Uczestnicy zajęć Miejskiego Centrum Kultury uatrakcyjnili swoimi występami 17 wydarzeń społeczno-kulturalnych na terenie Tomaszowa Mazowieckiego i powiatu tomaszowskiego. Jednostka zorganizowała 20 działań o charakterze rekreacyjnym dla ponad 950 uczestników, przeprowadziła też 20 konkursów (wokalnych, fotograficznych, recytatorskich oraz plastycznych), w tym pięć o zasięgu powiatowym, a jeden o zasięgu wojewódzkim. W ramach organizacji wypoczynku, wycieczek i warsztatów odbyło się 12 wyjazdów o tematyce kulturalnej (wyjazdy do teatru, wyjścia do kina, wycieczki o charakterze edukacyjnym) dla blisko 400 osób. Oferta MCK została rozszerzona o działania warsztatowe, zróżnicowane tematycznie – przeprowadzono łącznie 57 spotkań, w których wzięło udział około 1400 osób.

Dużym zainteresowaniem, zwłaszcza wśród najmłodszych, cieszyły się akcje zimowe i wakacyjne. W dziewięcioletnich zajęciach każdego tygodnia uczestniczyło średnio 50 dzieci. Miejskie Centrum Kultury było organizatorem lub brało czynny udział w 17 formach o charakterze festynowym lub piknikowym. Wydarzenia przyciągnęły ponad 10 tys. osób. Jednostka promowała turystykę i dziedzictwo kulturowe, m.in. poprzez udostępnianie zwiedzającym przestrzeni Skansenu Rzeki Pilicy oraz Podziemnej Trasy Turystycznej.

Podopieczni MCK brali udział w konkursach i przeglądach o zróżnicowanej tematyce. Na uwagę zasługuje udział dwójga uczestników zajęć wokalnych – Jadwigi Kocik i Mieczysława Kincla – w ogólnopolskim programie telewizyjnym The Voice Senior. MCK sprawowało nad nimi opiekę merytoryczną, wsparło ich też organizacyjnie i promocyjnie. Jadwiga Kocik reprezentowała Tomaszów Mazowiecki w finale programu.

MCK współpracuje m.in. z Łódzkim Domem Kultury, Ministerstwem Kultury i Dziedzictwa Narodowego, Instytutem Muzyki i Tańca, Fundacją TM-Innowacje, Narodowym Centrum Kultury, Tomaszowskim Uniwersytetem Trzeciego Wieku, Domem Literatury w Łodzi oraz Funduszem Inicjatyw Obywatelskich.

Jednostka zrealizowała 42 działania partnerskie dla około 15 000 odbiorców. W 2019 roku w ramach programów grantowych Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego Miejskie Centrum Kultury pozyskało dofinansowanie na realizację projektów z zakresu muzyki 4. edycji Love Polish Jazz Festiwal w wysokości 90 000 zł oraz z zakresu edukacji kulturalnej „Kto brzydko pisze, brzydko myśli” w wysokości 30 000 zł.

W 2019 roku nasze miasto było gospodarzem VII Forum Instytucji Kultury Województwa Łódzkiego +/- Kultura zorganizowanego wspólnie przez Miejskie Centrum Kultury oraz Łódzki Dom Kultury. Tematem przewodnim forum była „Promocja kultury w Internecie – oczekiwania vs. rzeczywistość. Jak skutecznie projektować i realizować strategie komunikacji instytucji kultury”. Forum było również okazją do zaprezentowania gościom – przedstawicielom instytucji kultury z całego województwa – naszych atrakcji turystycznych, m.in. PTT Groty Nagórzyckie, Skansenu Rzeki Pilicy, Rezerwatu Przyrody Niebieskie Źródła, Areny Lodowej.

Miejska Biblioteka Publiczna

Do najważniejszych działań zrealizowanych przez Miejską Bibliotekę Publiczną w Tomaszowie Mazowieckim w 2019 roku należało:

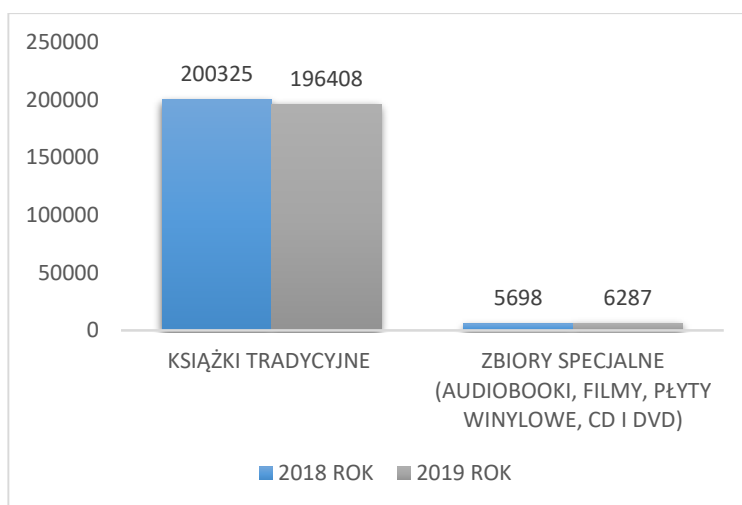
- zakup nowości wydawniczych oraz pozycji uzupełniających księgozbiór,
- obsługa w zakresie czytelnictwa oraz popularyzacja książki i czytelnictwa poprzez działalność kulturalno-oświatową,
- prenumerata i udostępnianie prasy.

Powyższe zadania realizowane były w siedzibie głównej Miejskiej Biblioteki Publicznej (ul. Mościckiego 6), Oddziale dla Dzieci i Młodzieży (pl. Tadeusza Kościuszki 18) oraz w filiach (ul. Akacyjowa 1, ul. Opoczyńska 22, ul. Koplina 1).

Zbiory Miejskiej Biblioteki Publicznej zakupione w 2019 roku

Książki tradycyjne	7019 woluminów	137 904,09 zł
Zbiory specjalne (audiobooki i filmy)	589 jednostek inwentarzowych	16 116,00 zł
Prenumerata prasy	105 tytułów	16 116,00 zł

Stan zbiorów na koniec 2019 roku

Struktura księgozbioru w poszczególnych placówkach

	2018 r.	2019 r.
Miejska Biblioteka Publiczna,	128 671	131 390
w tym Oddział dla Dzieci i Młodzieży	29 908	28 968
Miejska Biblioteka Publiczna – filia nr 1	30 934	28 013
Miejska Biblioteka Publiczna – filia nr 2	21 175	21 261
Miejska Biblioteka Publiczna – filia nr 3	25 496	22 031
łącznie	206 276	202 695

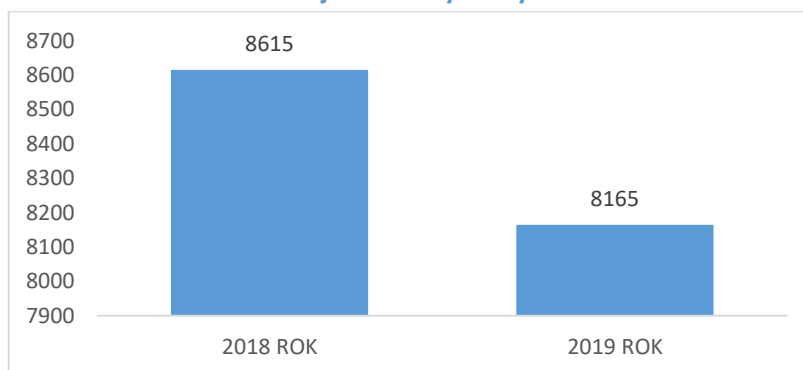
W ub.r. Miejska Biblioteka Publiczna otrzymała dotację celową w wysokości 40 000 zł z Biblioteki Narodowej w ramach projektu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego „Narodowy Program Rozwoju Czytelnictwa”. Dzięki dofinansowaniu zakupiono nowości wydawnicze.

MBP na mocy porozumienia ze Stowarzyszeniem Pomocy Osobom Niepełnosprawnym „LARIX” udostępnia swoim użytkownikom odtwarzacze książki mówionej. Niewidomi i niedowidzący korzystają z bazy tytułów Stowarzyszenia, które są zapisywane na kartach SD i wypożyczane wraz z odtwarzaczem książki mówionej. W 2019 roku wypożyczono 32 karty SD – tj. 1062 tytuły książek.

W lutym 2019 roku Miejska Biblioteka Publiczna w porozumieniu z Biblioteką Narodową przystąpiła do „Cyfrowej wypożyczalni międzybibliotecznej książek i czasopism naukowych ACADEMICA”. Terminale wypożyczalni znajdują się w każdej placówce.

Liczba zarejestrowanych czytelników

WYDARZENIA KULTURALNO-OŚWIATOWE PROMUJĄCE CZYTELNICTWO		
Nazwa	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników
Spotkania autorskie:		
– Teresa Lipowska	1	90
– Agnieszka Frączek	1	50
Prelekcje, odczyty	5	239
Lekcje biblioteczne	24	644
„Podstawy obsługi komputerów i Internetu 50+” – zajęcia komputerowe	15	98
Warsztaty: plastyczne, literackie, muzyczne	4	116
Przeglądy nowości – promocja książki	1	70
Konkursy literackie	2	49
Głośne czytanie w Pokoju Bajek:		
– książki tradycyjne (każdy czwartek)	50	180
– książka mówiona	40	183
– tematyczne czytanie książek w przedszkolach	8	675
Spotkania z baśnią	3	220
Imprezy artystyczno-literackie:		
– koncerty	1	90
– wieczory słowno-muzyczne, wieczory poezji	3	155
Projekcje filmowe	40	130
Gry i zabawy „Wtorkowe gry stolikowe”	14	100
Przyjęcia wycieczek w bibliotece	1	20
Dyskusyjne Kluby Książki – zebrania członków	1	84

WYDARZENIA KULTURALNO-OŚWIATOWE PROMUJĄCE CZYTELNICTWO		
Nazwa	Liczba wydarzeń	Liczba uczestników
Ogólnopolskie akcje czytelnicze:		
– Narodowe Czytanie 2019 – nowele polskie	1	50
– Międzynarodowy Dzień Czytania Tolkiena	1	20
– Jak nie czytam, jak czytam	1	50
– Noc Bibliotek 2019	1	120
– Światowy Dzień Środowiska	1	12
Ferie z biblioteką „Spotkajmy się w bibliotece”	1	25
Wakacje w bibliotece „Na tropie ciekawych historii, czyli z książką na wakacje”	1	25
Biblioterapia – „Nie czyń drugiemu, co tobie niemiłe”, zajęcia dla dzieci	6	121
łącznie:	287	3636

Muzeum w Tomaszowie Mazowieckim im. Antoniego hr. Ostrowskiego

W 2019 roku w Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego funkcjonowało sześć działów naukowo-merytorycznych, tj.: archeologiczny, historyczno-numizmatyczny, etnograficzny, sztuki, przyrodniczy i biblioteka. W placówce zaprezentowano pięć wystaw stałych: etnograficzną, archeologiczną, historyczną, sztuki i przyrodniczą. Placówka prowadzi, obok działalności naukowo-badawczej i wystawienniczej, działalność wydawniczą i edukacyjną, upowszechniając dziedzictwo kulturowe miasta i regionu.

WYBRANA DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM IM. ANTONIEGO HR. OSTROWSKIEGO W 2019 ROKU

Włączenie się w obchody 30. rocznicy wyborów 4 czerwca 1989 r., 100. rocznicy powstania Policji Państwowej, 80. rocznicy wybuchu II wojny światowej oraz 38. rocznicy wprowadzenia stanu wojennego.

Obchody Roku Stanisława Moniuszki – opracowanie i realizacja programu edukacyjnego.

Wystawy czasowe: „Minerały i skały Polski”, „95 lat złotówki”, „Policja w 100-lecie istnienia”, „Wszystko jest liczbą...”, „Fotograficzna Encyklopedia Artystów Polskich”, „Tomaszów i tomaszowianie w II wojnie światowej”, „Archiwum wczoraj i dziś”, „W 100. rocznicę podpisania dekretu o archiwach państwowych”, „Bożonarodzeniowe klimaty”, „13 grudnia 1981 r. w Tomaszowie Mazowieckim”, „Fabryczny Tomaszów”, „Dzieje przemysłu”, wystawa o płk. Antonim Mosiewiczu.

Noc Muzeum – w programie, oprócz zwiedzania wystaw stałych, zorganizowany został na dziedzińcu muzealnym blok historyczno-militarny, a w sali wystaw czasowych blok artystyczny. Hasłem przewodnim wydarzenia było „Od dwudziestolecia do współczesności”. Wystąpił m.in. zespół Sonanto. Uczestnicy Nocy Muzeum wykonali też portret Stanisława Moniuszki z okazji 200. rocznicy urodzin kompozytora.

**WYBRANA DZIAŁALNOŚĆ MUZEUM W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM
IM. ANTONIEGO HR. OSTROWSKIEGO W 2019 ROKU**

Muzealne spotkania z historią i nie tylko – cykl bezpłatnych wykładów wygłaszanych przez zaproszonych gości – specjalistów danej dziedziny wiedzy (minimum raz w miesiącu).

Muzealne spotkania z przyrodą – cykl bezpłatnych wykładów wygłaszanych przez zaproszonych gości – specjalistów z zakresu przyrody i jej subdyscyplin.

Działalność edukacyjna w ramach projektów „Muzealni tropiciele”, „Spotkania z archeologią, etnografią, historią, przyrodą, sztuką i literaturą”, Muzealna Akademia Malucha (lekcje muzealne, zajęcia warsztatowe i terenowe promujące działalność i zbiory muzeum, pracę muzealników oraz historię, zabytki i walory Tomaszowa Mazowieckiego i okolic).

**MUZEUM W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM
IM. ANTONIEGO HR. OSTROWSKIEGO W LICZBACH**

Prace naukowo-badawcze	3
Konferencje, sesje, seminaria, debaty organizowane przez Muzeum	1
Konferencje, sesje, zjazdy, seminaria organizowane przez podmioty zewnętrzne	7
Wystawy stałe	5
Wystawy czasowe i oświatowe	18
Ogółem frekwencja na wystawach	17 533
Wystawy oświatowe, pokonkursowe	6
Frekwencja ogółem (wystawy, wykłady, lekcje, warsztaty, koncerty itp.)	12 272
Frekwencja na podstawie wpisów do ewidencji gości:	
– zwiedzający indywidualnie	4271
– zwiedzający grupowo	5955
– młodzież szkolna	5000
Frekwencja – zwiedzający bezpłatnie, w tym Noc Muzeum (wydane bilety wstępu)	4872 1439
Imprezy oświatowe:	
– otwarcia wystaw	9 dla 550 osób
– spotkania, prelekcje, odczyty	12 dla 1040 osób
– lekcje muzealne (45 minut)	18 dla 542 osób
– warsztaty interaktywne (90 minut)	237 dla 4434 osób
– oprowadzanie grup	20 dla 517 osób
Frekwencja na imprezach oświatowych ogółem	8692

MUZEUM W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM IM. ANTONIEGO HR. OSTROWSKIEGO W LICZBACH	
Kiermasze, giełdy, aukcje	3 dla 500 osób
Imprezy plenerowe, pikniki historyczne (podczas Nocy Muzeum)	1 dla 1439 osób
Konkursy (współorganizacja)	2 dla 67 osób
Wydawnictwa	3 (100 szt.)
Foldery	1 (30 szt.)
Albumy	1 (200 szt.)

NAJWAŻNIEJSZE PROJEKTY ZREALIZOWANE PRZEZ MUZEUM W TOMASZOWIE MAZOWIECKIM IM. ANTONIEGO HR. OSTROWSKIEGO W 2019 ROKU
Muzealna Akademia Malucha – kontynuacja projektu, który realizowany jest przez tomaszowskie muzeum od 2009 roku i cieszy się stale rosnącym zainteresowaniem. Działanie wyróżnione przez Mazowieckie Centrum Kultury i Sztuki oraz Fundację Genshagen i zakwalifikowane jako jedno z dziesięciu do polsko-niemieckiego projektu muzealnej edukacji twórczej i badań nad codziennością oraz wyróżnione na Konferencji Forum Edukatorów Muzealnych jako jedyny o takim charakterze program edukacyjny w Polsce. Obecnie MAM liczy 550 słuchaczy.
ECHOCAST – kontynuacja projektu mającego na celu tworzenie modułu szkoleniowego z efektywnego oprowadzania i edukacji muzealnej realizowanego wspólnie z Muzeum Pałacu Króla Jana III w Wilanowie, Europejskim Centrum Solidarności w Gdańsku, Muzeum Józefa Piłsudskiego w Sulejówku, Międzynarodowym Centrum Kultury w Krakowie, Muzeum Narodowym w Krakowie.
„Moniuszko w pałacu Ostrowskich” – projekt realizowany od 15 sierpnia do 15 października 2019 roku dzięki dofinansowaniu ze środków Łódzkiego Domu Kultury w ramach programu „Współorganizacja Projektów Kulturalnych – Roku Moniuszki 2019”.
Partnerzy: Towarzystwo Przyjaciół Muzeum i Państwowa Szkoła Muzyczna im. prof. Tadeusza Wrońskiego w Tomaszowie Mazowieckim. Cel: upamiętnienie 200. rocznicy urodzin Stanisława Moniuszki. Odbyło się: 18 interdyscyplinarnych warsztatów muzealnych przybliżających biografię i dzieła Stanisława Moniuszki oraz epokę, w której żył kompozytor.
Noc Muzeum
Muzealne spotkania z historią i nie tylko
Muzealne spotkania z przyrodą
Spotkania w pałacu hrabiego Ostrowskiego w cyklu „Środy dla Seniorów”
Kiermasz Palm i Pisanek Wielkanocnych
Giełda Mineratów, Skał, Skamieniałości i Wyrobów Jubilerskich
Muzealny Tydzień z Książką
Pokaz kotów rasowych

5. Sport to zdrowie

Finansowe wsparcie dla klubów sportowych i zawodników

W 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki przeprowadziła pięć konkursów na realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej, w których wyznaczono następujące zadania publiczne:

- WKS/1/2019 – Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w określonych dyscyplinach sportu polegająca na tworzeniu warunków, w tym organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i mająca na celu ciągłą poprawę warunków uprawiania sportu dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz podnoszenie poziomu sportowego w poszczególnych dyscyplinach sportowych: piłka nożna mężczyzn i piłka siatkowa mężczyzn (od 2 stycznia do 31 grudnia 2019 roku).
- WKS/5/2019 – Wspieranie działań w zakresie organizacji imprez sportowo-rekreacyjnych dla mieszkańców w każdym wieku (od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku).
- WKS/6/2019 – Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w określonych dyscyplinach sportu polegająca na tworzeniu warunków, w tym organizacyjnych sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i mająca na celu ciągłą poprawę warunków uprawiania sportu dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz podnoszenie poziomu sportowego w poszczególnych dyscyplinach sportowych: z wyłączeniem piłki nożnej mężczyzn i piłki siatkowej mężczyzn (od 2 stycznia do 31 grudnia 2019 roku).
- WKS/7/2019 – Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w określonych dyscyplinach sportu polegająca na tworzeniu warunków, w tym organizacyjnych sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i mająca na celu ciągłą poprawę warunków uprawiania sportu dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz podnoszenie poziomu sportowego w poszczególnych dyscyplinach sportowych: piłka nożna mężczyzn (od 1 lipca do 31 grudnia 2019 roku).
- WKS/8/2019 – Organizacja szkolenia oraz współzawodnictwa sportowego w określonych dyscyplinach sportu polegająca na tworzeniu warunków, w tym organizacyjnych sprzyjających rozwojowi sportu na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki i mająca na celu ciągłą poprawę warunków uprawiania sportu dla dzieci, młodzieży i dorosłych oraz podnoszenie poziomu sportowego w poszczególnych dyscyplinach sportowych: piłka nożna mężczyzn, piłka siatkowa mężczyzn (od 1 października do 31 grudnia 2019 roku).

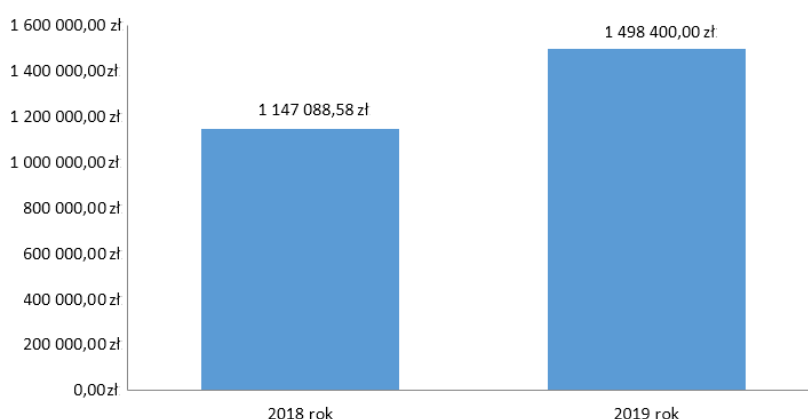
Wpłynęły łącznie 34 oferty, w tym: na zadanie nr WKS/1/2019 – 5 ofert, na zadanie nr WKS/5/2019 – 8 ofert, na zadanie nr WKS/6/2019 – 15 ofert, na zadanie nr WKS/7/2019 – 4 oferty, na zadanie nr WKS/8/2019 – 2 oferty. Jedna oferta, złożona na zadanie nr WKS/5/2019 przez Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Żeglarski, Wioślarski, Kajakowy i Pływacki „Trener Sirena Mercator”, została odrzucona.

WYKAZ PRYZNANYCH DOTACJI W 2019 ROKU		
Numer zadania	Nazwa podmiotu	Kwota dotacji
WKS/1/2019	UKS „Niezapominajki” (piłka nożna)	2 500 zł
WKS/1/2019	Akademia Piłkarska UKS „Mazovia” (piłka nożna)	2 000 zł
WKS/1/2019	WKS „Kawaleria” (piłka nożna)	1 000 zł
WKS/1/2019	KP RKS Lechia 1923 (piłka nożna)	350 000 zł
WKS/1/2019	KS „Lechia” (piłka siatkowa)	357 000 zł
WKS/5/2019	MTKKF (organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych)	13 400 zł
WKS/5/2019	UKS „Trzynastka – Joker” (organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych)	6 000 zł
WKS/5/2019	Stowarzyszenie Academia Gorila (organizacja gali sztuk walki)	7 000 zł
WKS/5/2019	Polski Związek Niewidomych Koło Terenowe nr 21 w Tomaszowie Mazowieckim (sport i rekreacja osób niewidomych i słabowidzących oraz ich przewodników)	2 100 zł
WKS/5/2019	Związek Strzelecki „Strzelec” Organizacja Społeczno-Wychowawcza (zawody strzeleckie)	4 500 zł
WKS/5/2019	KS „Amber” (sptyw kajakowy)	6 000 zł
WKS/5/2019	Stowarzyszenie Rodzin Dzieci i Osób Niepełnosprawnych(aqua aerobik)	6 000 zł
WKS/6/2019	Stowarzyszenie Academia Gorila (sporty walki)	5 000 zł
WKS/6/2019	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „King” (koszykówka)	5 000 zł
WKS/6/2019	Uczniowski Klub Sportowy „Jedynka” (łyżwiarstwo szybkie)	5 000 zł
WKS/6/2019	UKS „Trzynastka – Joker” (bilard)	10 000 zł
WKS/6/2019	Młodzieżowy Klub Sportowy (lekkoatletyka)	35 000 zł
WKS/6/2019	Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy „Dziewiątka” (wrotkarstwo)	5 000 zł
WKS/6/2019	IUKS „Dziewiątka” (łyżwiarstwo szybkie)	25 000 zł
WKS/6/2019	Klub Sportowy „Pilica” (wrotkarstwo)	10 500 zł
WKS/6/2019	Klub Sportowy „Pilica” (łyżwiarstwo)	108 400 zł
WKS/6/2019	Klub Sportowy „Pilica” (kreglarstwo)	5 000 zł
WKS/6/2019	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Wiking” (kajakarstwo)	3 000 zł
WKS/6/2019	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Dargfil” (piłka nożna kobiet)	42 000 zł
WKS/6/2019	MUKS „Dargfil” (piłka siatkowa dziewcząt)	60 000 zł
WKS/6/2019	Integracyjny Uczniowski Klub Sportowy „Lider” (koszykówka)	10 000 zł
WKS/6/2019	Ludowy Klub Kolarski „Start” (kolarstwo)	25 000 zł
WKS/7/2019	UKS „Niezapominajki” (piłka nożna)	1 000 zł
WKS/7/2019	Akademia Piłkarska UKS „Mazovia” (piłka nożna)	1 000 zł
WKS/7/2019	WKS „Kawaleria” (piłka nożna)	4 000 zł
WKS/7/2019	Stowarzyszenie Uczniowskie „Klub Sportowy Pilica” (piłka nożna)	1 000 zł

WYKAZ PRYZNANYCH DOTACJI W 2019 ROKU		
WKS/8/2019	Klub Sportowy Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA (piłka nożna mężczyzn)	209 000 zł
WKS/8/2019	Klub Sportowy Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA (piłka siatkowa mężczyzn)	171 000 zł

Po ogłoszeniu wyników konkursu w 2019 roku MUKS „King” zrezygnował z dotacji. Kwota 5000 zł została wykorzystana podczas kolejnego konkursu z zakresu kultury fizycznej.

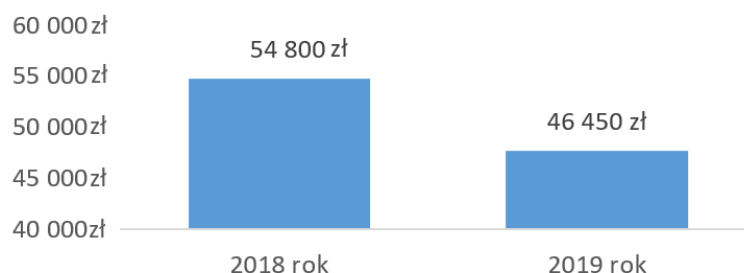
Rozliczone dotacje na realizację zadań z zakresu upowszechniania kultury fizycznej

W 2019 roku przyznano wsparcie 6 organizacjom pozarządowym w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

Dotacje dla organizacji pozarządowych w trybie art. 19a ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie – tzw. zadania krótkie
Ludowy Klub Kolarski „Start” – 1 umowa na kwotę 1200 zł
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Dargfil” – 6 umów na kwotę 11 000 zł
KS „Lechia” – 5 umów na kwotę 10 300 zł
Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Wiking” – 1 umowa na kwotę 840 zł
Tomaszowska Akademia Taekwon-do – 1 umowa na kwotę 1600 zł
Stowarzyszenie EMDEK – 1 umowa na kwotę 1500 zł

W ramach indywidualnego wspierania sportowców osiągających wybitne wyniki sportowe, Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego przyznał w 2019 roku stypendia sportowe 44 zawodnikom, reprezentującym 10 dyscyplin sportowych (w 2018 roku było 31 stypendystów reprezentujących 9 dyscyplin sportowych).

Stypendia dla zawodników osiągających wybitne wyniki sportowe**Międzyszkolne współzawodnictwo sportowe**

W ramach popularyzacji aktywności fizycznej wśród dzieci i młodzieży Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki koordynuje międzyszkolne współzawodnictwo sportowe. W roku szkolnym 2018/2019 przeprowadzono rozgrywki pod nazwą Igrzyska Dzieci dla uczniów szkół podstawowych (z rocznika 2006 i młodszych) oraz Igrzyska Młodzieży, w których uczestniczyli uczniowie szkół podstawowych (roczniki 2003–2005) oraz gimnazjaliści.

W zawodach w ramach Igrzysk Dzieci rywalizowało 10 szkół, a w ramach Igrzysk Młodzieży 11 szkół. Zawodnicy zmagali się w 13 konkurencjach sportowych, m.in. w biegach przełajowych, tenisie stołowym, pływaniu, lekkoatletyce, szachach oraz w grach zespołowych: piłce nożnej, piłce ręcznej, koszykówce, siatkówce. Za każde zawody przyznawane były punkty adekwatne do zajętych przez szkoły miejsc w danej konkurencji. Umożliwiło to podsumowanie rywalizacji i wyłonienie najlepszych szkół w przekroju całego roku szkolnego.

Igrzyska Dzieci	
Klasyfikacja ogólna	
1. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 1
2. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 12
3. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 14
Klasyfikacja dziewcząt	
1. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 12
2. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 1
3. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 14
Klasyfikacja chłopców	
1. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 1
2. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 12
3. miejsce	– Szkoła Podstawowa nr 14

Igrzyska Młodzieży Szkolnej
Klasyfikacja ogólna
1. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 3
2. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 11
3. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 10
Klasyfikacja dziewcząt
1. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 3
2. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 12
3. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 10
Klasyfikacja chłopców
1. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 11
2. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 3
3. miejsce – Szkoła Podstawowa nr 10

KS Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA

27 marca 2019 roku rozpoczęła działalność Spółka Akcyjna Klub Sportowy Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki. Spółka została zobligowana do realizacji zadań związanych z tworzeniem warunków organizacyjnych, sprzyjających rozwojowi sportu, w tym z uczestnictwem w profesjonalnych zawodach sportowych oraz promocją sportu, a także zarządzaniem obiektami sportowymi i rekreacyjnymi.

Klub Sportowy Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA powołany został jako podmiot dwusekcyjny prowadzący sekcję piłki nożnej mężczyzn oraz sekcję piłki siatkowej mężczyzn. 29 maja 2019 roku stowarzyszenia przekazały spółce wszelkie prawa do gry w rozgrywkach sportowych, w których uczestniczyły, oraz inne niezbędne do prawidłowego funkcjonowania dokumenty.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała umowę ze Spółką Akcyjną KS Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki na czas określony od 16 września 2019 roku do 31 sierpnia 2022 roku na zarządzanie Stadionem Miejskim im. Braci Gadajów przy ul. Nowowiejskiej 9/27 w Tomaszowie Mazowieckim. W 2019 roku przekazana kwota rekompensaty wyniosła 162 050 zł.

W 2019 roku Klub Sportowy Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA prowadził Akademię Piłki Nożnej i Piłki Siatkowej. W pierwszej trenowało 253 zawodników. Szkolenie prowadzone było w 15 grupach przez wyspecjalizowaną kadrę trenersko-instruktorską. Poszczególne zespoły, oprócz grup wczesnej specjalizacji, brały udział w ligowych rozgrywkach sportowych w swoich kategoriach wiekowych. Na najwyższym szczeblu rozgrywek w wojewódzkie łódzkim rywalizowały zespoły z roczników 2005 i 2006. Natomiast w Akademii Piłki Siatkowej trenowało w ubiegłym roku około 130 zawodników we wszystkich kategoriach wiekowych. Najważniejsze sukcesy młodych adeptów piłki siatkowej, osiągnięte w drugiej połowie 2019 roku, to: pierwsze miejsce w Ogólnopolskim Turnieju Kadetów Mazovia Cup (kadeci, 13–15 września w Radomiu), czwarte miejsce w XXXIII Międzynarodowym Turnieju Piłki Siatkowej Młodzików WOLA CUP 2019 (młodzik, 15–17 listopada w Warszawie), drugie miejsce w XVIII Międzynarodowym Turnieju Piłki Siatkowej

Młodzików i Kadetów (młodzik, 6–8 grudnia w Malborku). Seniorzy piłki nożnej KS Lechia Tomaszów Mazowiecki SA rywalizowali w pierwszej grupie 3. ligi. Średnia liczba widzów na meczach w drugiej połowie 2019 roku wyniosła 280. Najwięcej kibiców obejrzało spotkanie z drużyną RKS Radomsko – 400 osób.

Zespół seniorów piłki siatkowej KS Lechia Tomaszów Mazowiecki SA grał o mistrzostwo 1. ligi. Średnia liczba widzów na meczach w drugiej połowie 2019 roku wyniosła 200. Najwięcej kibiców obejrzało spotkanie z drużyną Verva Warszawa – 700 osób. Od 29 maja do 31 grudnia trzy mecze KS Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA były transmitowane w telewizji Polsat Sport.

Od 10 września do 31 grudnia Klub Sportowy Lechia 1923 Tomaszów Mazowiecki SA wykonywał zadanie pn. „Realizacja działań promujących miasto Tomaszów Mazowiecki podczas ligowych i pucharowych rozgrywek sportowych w zakresie piłki nożnej i piłki siatkowej mężczyzn” na zasadach określonych w umowie zawartej z Gminą Miasto Tomaszów Mazowiecki na kwotę 120 000 zł. Zadanie zostało zrealizowane poprzez ekspozycję banerów promocyjnych miasta oraz emisję spotów reklamowych podczas meczów drużyn seniorów piłki siatkowej i piłki nożnej rozgrywanych na własnym terenie, zamieszczenie reklamy miasta na bandach LED podczas meczów piłki siatkowej transmitowanych w telewizji Polsat Sport, prezentację logo miasta na wszystkich materiałach drukowanych (bilety, plakaty), jak również w informacjach medialnych o rozgrywkach publikowanych na stronie internetowej klubu oraz w mediach społecznościowych. Ponadto logo miasta znajdowało się na strojach meczowych pierwszych drużyn seniorów podczas meczów domowych i wyjazdowych.

Działania na rzecz upowszechniania sportu i rekreacji

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki, wspólnie z miejskimi jednostkami organizacyjnymi oraz organizacjami pozarządowymi, organizuje różnego rodzaju formy rekreacji ruchowej i profilaktyki zdrowotnej. Mieszkańcy mogą korzystać z szerokiego wachlarza imprez sportowo-rekreacyjnych organizowanych dla osób w każdym wieku. W 2019 roku odbyły się między innymi takie wydarzenia jak: Puchar Świata seniorów w łyżwiarstwie szybkim, Mistrzostwa Polski w wieloboju w łyżwiarstwie szybkim, Bieg Pamięci Żołnierzy Wyklętych „Tropem Wilczym”, Bieg Trzeźwości, 38. Ogólnopolski Tomaszowski Bieg im. Bronisława Malinowskiego, Arena Lodowa dla Niepodległej – event rekreacyjny, Bieg Niepodległości, 2. Urodziny Areny Lodowej oraz Tomaszowski Bieg Terenowy „Mikołajek”.

6. TOMASZÓW ATRAKCYJNY TURYSTYCZNIE

Ważnymi elementami oferty turystycznej Tomaszowa Mazowieckiego są atrakcje, takie jak: Podziemna Trasa Turystyczna „Grotty Nagórzyckie” oraz Skansen Rzeki Pilicy – będące w zarządzie Miejskiego Centrum Kultury, a także Rezerwat Przyrody „Niebieskie Źródła”. Turyści odwiedzają również Arenę Lodową, jedyny kryty tor do łyżwiarstwa szybkiego w Polsce.

W 2019 roku tomaszowianie chętnie korzystali ze zrewitalizowanego parku Bulwary, gdzie na obszarze około 9 ha mają do dyspozycji oświetlone kładki pieszo-rowerowe nad rzeką Wolbórką, podesty widokowe oraz urządzenia sportowo-rekreacyjne dla dzieci, młodzieży i dorosłych. W czerwcu 2019 roku

37 962

– tyle osób odwiedziło w 2019 roku Skansen Rzeki Pilicy – (Miejskie Centrum Kultury). W celu podniesienia atrakcyjności oferty turystycznej na terenie obiektu zorganizowano siedem wydarzeń o charakterze piknikowym oraz zaprezentowano pięć tematycznych wystaw czasowych

w przestrzeni tej odbył się Miejsko-Powiatowy Dzień Dziecka przy współudziale służb mundurowych, koncert pt. „Wieczór nad rzeką zdarzeń” w wykonaniu Piotra Goljata z zespołem. Otwarta została też wystawa plenerowa „Tomaszów Mazowiecki wczoraj i dziś”.

W centrum miasta – na pl. Tadeusza Kościuszki 29 – funkcjonuje Informacja Turystyczna. W 2019 roku punkt został poddany procesowi certyfikacji, przeprowadzonemu przez Regionalną Organizację Turystyczną Województwa Łódzkiego, uzyskując – w czterostopniowej skali – trzy gwiazdki (w 2018 roku również otrzymał trzy gwiazdki). Informacja Turystyczna przekazuje turystom z kraju i zagranicy materiały promocyjne, w tym: mapy turystyczne, foldery i ulotki tematyczne wydane przez Wydział Kultury i Sportu Urzędu Miasta w Tomaszowie Mazowieckim. Punkt prowadzi również bazę turystyczną (noclegową, gastronomiczną i sportowo-rekreacyjną) Tomaszowa Mazowieckiego i okolic dostępną bezpłatnie na stronie internetowej www.kochamtomaszow.pl.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki corocznie uczestniczy w imprezach targowych o charakterze turystycznym, podczas których na zaaranżowanych stoiskach promowane są główne atrakcje turystyczne i sportowe. W 2019 roku miasto było obecne na XXV Jubileuszowych Targach Regionów Turystycznych „Na styku kultur” (22–24 marca w Łodzi), Mixerze Regionalnym Łódzkie 2019 (7 września w Rawie Mazowieckiej), Międzynarodowych Targach Turystycznych World Travel Show (18–20 października w Nadarzynie).

32 000

– tyle osób odwiedziło w 2019 roku Podziemną Trasę Turystyczną „Groty Nagórzyckie” znajdującą się w zarządzie Miejskiego Centrum Kultury. W tym czasie w obiekcie zorganizowano pięć wystaw i pięć wydarzeń o charakterze festynowo-rozrywkowym

7. ŚWIAT PRZYJEŹDŹA DO TOMASZOWA MAZOWIECKIEGO

Tomaszowskie Centrum Sportu Spółka z o.o.

Głównym zadaniem Tomaszowskiego Centrum Sportu jest zarządzanie Areną Lodową. Jest to pierwszy i zarazem jedyny tego typu obiekt w Polsce. Umożliwia całoroczne uprawianie łyżwiarstwa szybkiego, figurowego czy curlingu, jak również innych sportów halowych, takich jak: piłka siatkowa, piłka nożna, koszykówka, lekkoatletyka czy jazda na rolkach. Liczba miejsc siedzących przeznaczonych dla widzów wynosi 2499. Dodatkowo spółka od września 2019 roku zarządza kolejnym obiektem sportowym, jakim jest kręgielnia.

W Arenie Lodowej cyklicznie odbywały się zawody łyżwiarskie. Do najważniejszych imprez sportowych ubiegłego roku możemy zaliczyć: mistrzostwa Polski seniorów, młodzieżowców i juniorów na torze długim, jak również w short tracku, zarówno na dystansach, jak i w wieloboju oraz cykl zawodów dla najmłodszych adeptów łyżwiarstwa szybkiego. Jednak najistotniejszym wydarzeniem z punktu widzenia sportowego i promocyjnego Areny oraz miasta Tomaszowa Mazowieckiego były zawody z cyklu Pucharu Świata seniorów w łyżwiarstwie szybkim. Powierzenie tomaszowskiej Arenie drugi rok z rzędu jednej z najważniejszych imprez na świecie w tej dyscyplinie świadczy o bardzo dobrym przygotowaniu obiektu, jak i organizacji imprezy.

Bezpośrednia transmisja telewizyjna do 24 państw świata była okazją do promocji Areny oraz miasta. Zawody po raz kolejny okazały się bardzo dużym sportowym, ale w szczególności organizacyjnym i wizerunkowym sukcesem. Uczestniczyło w nich 260 zawodników z 27 krajów. Na trybunach pojawiło się ponad 3 tys. osób. Ci, którzy nie dotarli do Tomaszowa Mazowieckiego, mogli śledzić rywalizację na żywo w Polsat Sport i w aplikacji mobilnej. Podczas jedenastu godzin transmisji live przed ekranami zasiadało 45 tysięcy fanów. Zawody były także chętnie i licznie opisywane i komentowane w mediach. Należy również zaznaczyć, że w 2019 roku po raz pierwszy w historii spółki, ale również całego kraju, tor lodowy został uruchomiony w okresie letnim.

Arena Lodowa poza działalnością sportową była również wykorzystywana do imprez o charakterze kulturalno-społecznym. Łącznie odbyło się 18 wydarzeń, które zgromadziły blisko 14 200 uczestników. Najważniejszymi były: Love Polish Jazz Festival, Ślizgawka na byle czym, Targi Ślubne czy też występ tomaszowskich gwiazd na żywo.

Miejska spółka nie zapomniała o ofercie dla najmłodszych, jak również dla starszych mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego i okolic. Codzienne ogólnodostępne ślizgawki, półkolonie sportowe, walentynki, Dzień Kobiet, Dzień Dziecka czy Urodziny Areny przyciągnęły blisko 58 tysięcy dzieci, rodziców i opiekunów.

28

– tyle sportowych wydarzeń odbyło się w 2019 roku
w Arenie Lodowej

11 800

– tyle osób wzięło udział w sportowych
wydarzeniach, które odbyły się w 2019 roku
w Arenie Lodowej

24

– tyle państw transmitowało Puchar Świata seniorów
w łyżwiarstwie szybkim, który odbył się w 2019 roku
w Arenie Lodowej

71 600

– tyle publikacji powstało w radiu, prasie, telewizji,
portalach i mediach społecznościowych przy okazji
Pucharu Świata seniorów w łyżwiarstwie szybkim,
który odbył się w 2019 roku w Arenie Lodowej

Ponadto Arena Lodowa była miejscem do treningu dla sportowców profesjonalnych, dzieci i młodzieży szkolnej z terenu Tomaszowa Mazowieckiego, jak i całej Polski. Łącznie zajęcia sportowe były prowadzone przez ponad 20 tysięcy osobogodzin. Dodatkowo szkoły z terenu miasta w ramach zajęć wychowania fizycznego wykorzystały ponad 2700 osobogodzin.

Spółka cały czas inwestuje i rozszerza swoją ofertę. W 2019 roku rozbudowano bazę treningową, zakupiono niezbędny specjalistyczny sprzęt sportowy. Ponadto na terenie Areny Lodowej funkcjonuje sklep ze sprzętem sportowym oraz kawiarnia. Rozpoczął się też kolejny etap modernizacji maszynowni, której efekty będą widoczne już w 2020 roku.

Z badań prowadzonych na zlecenie spółki wynika, że tylko w 2019 roku pojawiły się 2734 publikacje w radiu, prasie, telewizji, portalach i mediach społecznościowych na temat Areny Lodowej. Wartość medialna Areny Lodowej wyniosła 4 152 075 zł, a informacja na jej temat dotarła do 31 680 008 odbiorców. To pokazuje, jak duży potencjał ma obiekt, którym zarządza spółka i jaką wartość dodaną stanowi dla Tomaszowa Mazowieckiego.

Wydarzenia w Arenie Lodowej w 2019 roku			
Rodzaj wydarzenia	Liczba imprez	Dni imprezowe	Liczba widzów i uczestników
Sportowe	28		11 800
Zajęcia+ ślizgawki	235		78 000
Kulturalne/inne	18		14 200
łącznie			104 000

W 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała umowę na czas określony od 16 września 2019 roku do 31 sierpnia 2022 roku na zarządzanie budynkiem kręgielni przy ul. Strzeleckiej 24/26 przez Tomaszowskie Centrum Sportu Sp. z o.o. W 2019 roku kwota przekazanej rekompensaty wyniosła 63 350 złotych.

8. POMOC SPOŁECZNA

Polityka społeczna Tomaszowa Mazowieckiego jest realizowana na rzecz mieszkańców w celu poprawy jakości życia, wyrównania szans jednostek i grup oraz wzmocnienia kapitału społecznego. Opiera się na: Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2016–2020, która wyznacza główne kierunki strategiczne miasta w zakresie polityki społecznej.

Na podstawie wyznaczonych kierunków strategicznych zostały opracowane miejskie programy. W 2019 roku realizowane były:

- Miejski Program Działań na Rzecz Seniorów na lata 2018–2020 „Tomaszów dla Seniorów”;
- Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Integracji Społecznej Osób Uzależnionych i Ich Bliskich na 2019 rok;
- Miejski Program Przeciwdziałania Narkomanii na lata 2019–2021;
- Program Współpracy z Organizacjami Pozarządowymi i Innymi Podmiotami Prowadzącymi Działalność Pożytku Publicznego na rok 2019;
- Program Rozwiązywania Problemu Bezdomności i Łagodzenia Jej Skutków na lata 2019–2020;
- Lokalny program przeciwdziałania zjawisku bezdomności na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego;
- Miejski Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie i Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie na lata 2017–2020;
- Miejski Program Wspierania Rodziny na lata 2019–2021;
- Program Działań na Rzecz Rodzin Wielodzietnych „Tomaszowska Karta Dużej Rodziny 3+”;
- Program „Tomaszowska Karta Mieszkańca”.

Szczegółowe sprawozdania z realizacji powyższych programów za rok 2019 zostały przedłożone Radzie Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego i zamieszczone w BIP.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim

Wsparcie z pomocy społecznej w 2019 roku uzyskało 2475 osób, co stanowiło 4,14% wszystkich mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. W stosunku do 2018 roku łączna liczba osób korzystających z pomocy i wsparcia zmniejszyła się o 23 osoby. Tendencja spadkowa utrzymuje się od kilku lat (2016 r. – 3604 osób, 2017 r. – 2863 osób, 2018 r. – 2498, 2019 r. – 2475 osób). Natomiast liczba rodzin, którym

przyznano świadczenie z pomocy społecznej zmniejszyła się w stosunku do roku poprzedniego o 46 rodzin (2018 r. – 1863 rodziny, 2019 r. – 1817 rodzin). W przypadku osób długotrwale korzystających z pomocy społecznej ich liczba osiągnęła poziom 1246 osób, co stanowiło spadek w stosunku do roku 2018 o 266 osób.

Najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin, a jednocześnie powodami ubiegania się o pomoc społeczną, były kolejno: bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego, ubóstwo, alkoholizm.

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej realizował następujące zadania:

- wypłata świadczeń rodzinnych dla 4296 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego liczba ta zmalała o 1169 rodzin (dla porównania w 2018 r. było 5465 rodzin). Całkowita kwota przyznanego świadczenia w formie świadczeń rodzinnych wyniosła 19 756 478,89 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim (w 2018 r. – 19 004 454 zł) wzrosła o 752 024,89 zł;
- wypłata zasiłków wychowawczych (500 plus) dla 7569 rodzin. W stosunku do roku poprzedniego (2018 r. – 4753 rodziny) liczba ta wzrosła o 2816 rodzin (wzrost o 37,20%). Całkowita kwota za rok 2019 przyznanego świadczenia w formie świadczenia wychowawczego wyniosła 47 770 475,17 zł i w porównaniu z rokiem poprzednim wzrosła o 12 030 697,90 zł (2018 r. – 35 739 777,27 zł);
- wypłata zasiłków stałych dla 788 osób;
- opłata składek na ubezpieczenie zdrowotne, świadczeniem tym objęte są osoby korzystające z zasiłków stałych i świadczeń rodzinnych, nie posiadające ubezpieczenia zdrowotnego z innego tytułu. MOPS w 2019 roku opłacił składki na ubezpieczenie zdrowotne 697 osobom;
- wypłata zasiłków celowych dla 1310 osób, w tym specjalne zasiłki celowe dla 83 osób;
- wypłata zasiłków okresowych dla 959 rodzin (co stanowi 1962 osoby w rodzinach);
- wypłata dodatków energetycznych dla 134 rodzin;
- wypłata dodatków mieszkaniowych dla 1205 rodzin;
- świadczenia alimentacyjne, 704 osób korzystających;
- świadczenia „Dobry start” przyznano 5150 uczniom;
- realizacja wieloletniego programu „Pomoc państwa w zakresie dożywiania”: zasiłki celowe na zakup posiłku i żywności (957 osoby), pomoc w postaci „gorącego posiłku” i obiadu (299 osób), obiady dowożone (61 osób), dożywianie uczniów w szkołach (693 dzieci);
- realizacja usług opiekuńczych dla 87 osób, usługi specjalistyczne dla 3 osób;
- odpłatność za pobyt w Domu Pomocy Społecznej (254 osoby).

Dodatek mieszkaniowy

W roku 2019 z dodatku mieszkaniowego skorzystało 1205 rodzin. Liczba wypłaconych dodatków mieszkaniowych dla użytkowników lokali mieszkalnych stanowiła 10 958, z czego tworzących mieszkaniowy zasób gminy 5411, spółdzielczy 2680, prywatny 1344 i pozostały 1523. Najmniejsza wysokość przyznanego dodatku mieszkaniowego wynosiła 23,26 zł, a największa 889,32 zł.

Dodatek energetyczny

W 2019 roku wydano 256 decyzji administracyjnych przyznających dodatek energetyczny dla 134 rodzin.

Asystent Rodziny

W 2019 roku w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej zatrudnionych było czterech asystentów rodziny, którzy mieli pod opieką 68 rodzin (w tym 168 dzieci w tych rodzinach). Cztery rodziny były zobowiązane do współpracy z asystentem rodziny na podstawie postanowienia sądu. Asystenci rodziny zajmowali się rodzinami, które przeżywały trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej z powodu trudnej sytuacji materialnej, niezaradności życiowej, uzależnienia, niepełnosprawności.

W 2019 roku asystenci rodziny zakończyli pracę z 10 rodzinami:

- ze względu na zaprzestanie współpracy – 2 rodziny,
- ze względu na brak efektów – 2 rodziny,
- ze względu na osiągnięcie celów – 2 rodziny,
- ze względu na zmianę miejsca zamieszkania – 4 rodziny.

Przeciętny czas pracy z rodziną to 18 miesięcy.

Mieszkania chronione

W 2019 roku na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego funkcjonowało sześć mieszkań chronionych, które położone są przy ul. Wschodniej, Jerozolimskiej, Krzyżowej, Jana Pawła II, Warszawskiej oraz Legionów. Łącznie przebywało w nich 26 osób, w tym 9 dzieci. Tą formą wsparcia objętych było 8 rodzin, 7 osób uzyskało wsparcie w mieszkaniach chronionych w związku z przemocą w rodzinie.

Bezdomność

W 2019 roku MOPS objął pomocą społeczną 86 osób bezdomnych (w tym 12 kobiet, 74 mężczyzn). Pomoc materialna w formie zasiłków okresowych i celowych wyniosła łącznie 60 007,40 zł. Z zasiłków stałych w kwocie 194 804,37 zł skorzystały 32 osoby. Pomocą rzeczową w postaci gorącego posiłku objęto 21 osób. Zakupiono środki czystości dla jednej osoby. Na terenie miasta w okresie jesienno-zimowym działała ogrzewalnia, a przez cały rok całodobowe schronisko.

Schronisko dla Bezdomnych Mężczyzn prowadzone przez tomaszowskie Koło Towarzystwa Pomocy im. św. Brata Alberta dysponuje 30 miejscami, w 2019 roku ze schronienia skorzystało 40 osób.

Ogrzewalnia działała od 1 stycznia do 7 kwietnia 2019 roku (w tym czasie z tej formy pomocy skorzystało 57 mężczyzn i 3 kobiety), a także od 1 listopada do 31 grudnia 2019 roku (skorzystało z niej w tym czasie 33 mężczyzn i 3 kobiety).

Projekty

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w 2019 roku był realizatorem dwóch projektów partnerskich dofinansowanych ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014–2020.

Projekt „Integracja II”

W 2019 r. w ramach projektu „Integracja II” wsparciem objęto łącznie 111 osób, które poza świadczoną pracą socjalną skorzystały z działań w formie:

- warsztatów i indywidualnych porad prawnych,
- warsztatów prozdrowotnych,
- treningu kompetencji i umiejętności społecznych,
- warsztatów „Potęga autoprezentacji”,
- warsztatów „Dbam o siebie” dla kobiet,
- warsztatów „Aktywna mama” z 5-godzinnymi zajęciami wyjazdowymi zorganizowanymi na terenie województwa łódzkiego,
- kursów: podstawy obsługi komputera, prawa jazdy kat. B, języka angielskiego,
- usług poradnictwa zawodowego i pośrednictwa pracy,
- trzymiesięcznych staży zawodowych zorganizowanych u lokalnych pracodawców.

Ogólna wartość projektu wynosi 963 247,96 zł, w tym dofinansowanie 818 732,84 zł. Do końca grudnia 2019 roku rozliczono wydatki w wysokości 733 822,57 zł, w tym wkład własny MOPS w wysokości 104 885,07 zł.

Projekt „Tomaszowskie Centrum Usług Społecznych”

Projekt umożliwił w 2019 roku udzielenie wsparcia łącznie 630 osobom w wieku powyżej 50 lat, zamieszkującym na terenie miasta, jak i powiatu tomaszowskiego.

W ramach projektu:

- został uruchomiony Dom Dziennego Pobytu zapewniający kompleksową opiekę oraz aktywizację, zarówno w sferze fizycznej, jak i społecznej 30 osobom,
- utworzono Klub Seniora,
- realizowane były zajęcia ruchowe, warsztaty muzyczne, rękodzieła, teatralne, florystyczne, kulinarne, zdrowotne oraz z zakresu bezpieczeństwa,
- organizowane wyjazdy na basen, do teatru oraz wyjścia do kina,
- świadczone usługi opiekuńcze i specjalistyczne oraz usługi asystenckie,
- zakupiono i przekazano uczestnikom systemy przywoławcze – przyciski SOS,
- zorganizowano Dni Seniora przyczyniające się do integracji i aktywizacji tomaszowskich seniorów,
- w ramach projektu prowadzona była wypożyczalnia sprzętu pierwszej potrzeby.

Wartość projektu wynosi 4 635 550,99 zł, z czego pozyskane dofinansowanie stanowi kwotę 4 171 956,89 zł. Do końca grudnia 2019 roku rozliczono wydatki wszystkich zaangażowanych partnerów projektu w łącznej wysokości 2 085 849,95 zł.

Szczegółowe dane dotyczące świadczeń realizowanych i wypłacanych przez MOPS w Tomaszowie Mazowieckim oraz dostępnych form pomocy środowiskowej i instytucjonalnej, kadry ośrodka, wydatków na pomoc społeczną są zamieszczone w „Sprawozdaniu z działalności Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Tomaszowie Mazowieckim za rok 2019” dostępnym w BIP Urzędu Miasta.

Repatrianci

W ramach procedury repatriacyjnej miasto wyremontowało i wyposażyło mieszkanie dla rodziny z Kazachstanu. Na zaproszenie gminy w 2019 roku rodzina ta została nowymi mieszkańcami Tomaszowa Mazowieckiego.

Karta Tomaszowianina

Program „Tomaszowska Karta Mieszkańca” stanowi element polityki społecznej, realizowanej przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki. Jest również narzędziem promocji mającej na celu zachęcenie do osiedlania się na terenie miasta.

W 2019 roku wydano 4316 kart , w tym:

- 2358 Kart Tomaszowianina,
- 903 Karty Młodego Tomaszowianina,
- 701 Kart Tomaszowianina – Senior,
- 165 Kart Dużej Rodzin 3+,
- 186 Kart Młodego Tomaszowianina Duża Rodzina 3+.

łącznie od powstania programu „Tomaszowska Karta Mieszkańca” do 31 grudnia 2019 roku wydano 28 136 kart.

Do programu przystąpili partnerzy: instytucje kultury, jednostki organizacyjne Urzędu Miasta, spółki i przedsiębiorcy. Na 31 grudnia 2019 roku podpisano porozumienia z 54 partnerami z poszczególnych grup tematycznych:

- usługi (17 partnerów),
- handel (17 partnerów),
- sport i rekreacja (8 partnerów),
- edukacja i kultura (6 partnerów),
- gastronomia (6 partnerów).

Ogólnopolska Karta Dużej Rodziny

W 2019 roku złożono 483 wnioski o przyznanie Karty Dużej Rodziny, w tym: 92 wnioski po raz pierwszy, 8 wniosków o uzupełnienie rodziny wielodzietnej, 383 wnioski po raz pierwszy przez rodzinę wielodzietną składającą się wyłącznie z rodziców. Wydano Kartę Dużej Rodziny 544 rodzinom wielodzietnym, co stanowi 1250 osób (w tym: dla 814 rodziców/małżonków i dla 436 dzieci).

Od dnia wprowadzenia Karty Dużej Rodziny do 31 grudnia 2019 roku przyznano 4513 kart.

9. BEZPIECZEŃSTWO

Działalność Straży Miejskiej w 2019 roku

Stan etatowy – 19 strażników, w tym:

- komendant
- zastępca komendanta
- 3 strażników ds. wykroczeń
- 2 strażników – zespół dyżurnych
- 12 strażników – zespół patrolowy
- 1 osoba - obsługa administracyjna.

Działania profilaktyczne realizowane przez Straż Miejską skierowane do dzieci i młodzieży:

- bezpieczne ferie
- akcja antynikotynowa
- bezpieczny przedszkolak
- bezpieczne wakacje.

Przeprowadzono 10 spotkań w placówkach, takich jak:

- Przedszkole Integracyjne „Iskierka” przy ul. Grunwaldzkiej
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 4
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 8
- Zespół Szkolno-Przedszkolny nr 10
- Szkoła Podstawowa nr 13
- Muzeum im. Antoniego hr. Ostrowskiego
- Urząd Miasta w Tomaszowie Mazowieckim w związku ze strajkiem nauczycieli.

Straż Miejska 29 sierpnia 2019 roku w Ośrodku Rehabilitacji Dzieci Niepełnosprawnych zorganizowała piknik dla mieszkańców z okazji Święta Straży Miejskiej z udziałem służb mundurowych, takich jak: wojsko, policja, Państwowa Straż Pożarna. Każde takie działania mają wpływ na stan bezpieczeństwa w gminie, bo poprzez zabawę służby mundurowe edukują młodzież i jednocześnie wyjaśniają zasady bezpiecznego zachowania się w życiu codziennym. Dodatkowo powodują wzrost zaufania do instytucji będących odpowiedzialnymi za bezpieczeństwo publiczne.

W 2019 roku Straż Miejska przyjęła 4832 zgłoszenia telefoniczne od mieszkańców miasta z prośbą o interwencję. Dotyczyły one:

- zakłócenia porządku publicznego – 1709, tj. 36% zgłoszeń;
- wykroczeń w ruchu drogowym (nieprawidłowe parkowanie, zablokowanie przejazdu) – 999, tj. 21% zgłoszeń;
- ochrony środowiska i gospodarki odpadami – 835, tj. 18% zgłoszeń;
- zwierząt (martwe zwierzęta, niebezpieczne psy, dzikie zwierzęta na terenie miasta, dziki i sarny) – 471, tj. 9% zgłoszeń;
- zagrożenia życia i zdrowia – 151, tj. 3% zgłoszeń;
- innych zdarzeń – 654, tj. 13% zgłoszeń.

Przeprowadzono 2473 interwencje – dotyczyły one naruszenia przepisów:

- ustawy – Kodeks wykroczeń – 1819, tj. 73% ogółu interwencji;
- Ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminie – 282, tj. 12% ogółu interwencji;
- Ustawy o wychowaniu w trzeźwości – 192, tj. 8% ogółu interwencji;
- Ustawy o odpadach – 102, tj. 4% ogółu interwencji.

Strażnicy na sprawców wykroczeń nałożyli 667 mandatów karnych na kwotę 85 290 złotych oraz sporządzili 66 wniosków o ukaranie:

- za wykroczenie przeciwko porządkowi w komunikacji:
  - 265 mandatów, tj. 39% ogółu nałożonych mandatów,
  - 52 wnioski do sądu, tj. 66% ogółu sporządzonych wniosków;
- za naruszenie przepisów Ustawy o wychowaniu w trzeźwości (spożywanie alkoholu w miejscach publicznych) – 138 mandatów, tj. 21% ogółem nałożonych mandatów;
- za naruszenie przepisów o odpadach – 81 mandatów, tj. 12% ogółu nałożonych mandatów;
- za wykroczenie przeciwko obyczajności publicznej – 66 mandatów, tj. 10% ogółem nałożonych mandatów;
- za wykroczenie przeciwko urządzeniom użytku publicznego – 57 mandatów, tj. 9% ogółem nałożonych mandatów;
- za wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu – 38 mandatów, tj. 6% ogółem nałożonych mandatów;
- za wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia – 7 mandatów oraz 18 wniosków do sądu, tj. 28% ogółem sporządzonych wniosków.

Dowieziono do wytrzeźwienia lub miejsca zamieszkania 151 osób.

Największą liczbę zdarzeń odnotowano w rejonach ulic:

- Mościckiego – 156 zdarzeń
- Polna – 76 zdarzeń
- Głowackiego – 75 zdarzeń
- Plac Kościuszki – 69 zdarzeń
- Armii Krajowej – 53 zdarzenia
- Piłsudskiego – 52 zdarzenia
- POW – 50 zdarzeń
- Browarna – 41 zdarzeń
- Barlickiego – 40 zdarzeń
- Partyzantów – 39 zdarzeń

W rejonach tych dominowały wykroczenia, takie jak:

- parkowanie w miejscach objętych zakazem,
- zakłócenie porządku i spokoju publicznego,
- spożywanie alkoholu w miejscu publicznym,
- nieobyczajny wybryk,
- zaśmiecanie.

Ewidencja wyników działań Straży Miejskiej

LP.	RODZAJ WYKROCZEŃ ZAWARTYCH W:	ŚRODKI ODDZIAŁYWANIA WYCHOWAWCZEGO (ART. 41 KW)	LICZBA GRZYWNA NAŁOŻONA W DRODZE MANDATU KARNEGO	KWOTA	WNIOSKI DO SĄDU	INNY SPOSÓB ZAKOŃCZENIA CZYNNOSCI (NP. ODSTĄPIENIE OD SKIEROWANIA WNIOSKU O UKARANIE, PRZEKAZANIE SPRAWY INNYM ORGANOM)	RAZEM
1	Ustawie – Kodeks wykroczeń:	1202 930	484 440	56 540 59 370	145 62	315 387	2146 1819
a)	wykroczenia przeciwko porządkowi i spokojowi publicznemu	24 6	20 38	5400 12 300	2 1	36 31	82 76
b)	wykroczenia przeciwko instytucjom państwowym, samorządowym i społecznym (wprowadzenie w błąd funkcjonariuszy Straży Miejskiej co do tożsamości własnej lub innej osoby, umyślne uszkodzenie i usunięcie ogłoszenia wystawionego przez instytucję państwową, samorządową lub organizację społeczną, fałszywa informacja i wprowadzenie w błąd funkcjonariuszy Straży Miejskiej)		1	300	1 3		2 3
c)	wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu osób i mienia	28 14	30 7	3700 1950	3 18	79 146	140 167
d)	wykroczenia przeciwko bezpieczeństwu i porządkowi w komunikacji	962 769	291 265	31 050 27 820	128 52	47 36	1428 1122
e)	wykroczenia przeciwko osobie						
f)	wykroczenia przeciwko zdrowiu	5 4	2 7	200 700		0 2	7 13
g)	wykroczenia przeciwko mieniu						
h)	wykroczenia przeciwko interesom konsumentów						
i)	wykroczenia przeciwko obyczajności publicznej	100 37	63 66	9060 12 150	5 2	128 149	296 254
j)	wykroczenia przeciwko urządzeniom użytku publicznego (złośliwe utrudnianie, uniemożliwianie korzystania, uszkodzenie np.: ławek, urządzeń oświetleniowych, niszczenie, uszkodzenie roślinności – deptanie trawników uszkodzenie drzew lub krzewów, zanieczyszczenie, zaśmiecanie dróg, ulic, placów, trawników – dostępnych dla publiczności)	83 100	77 57	6830 4450	6 2	25 23	191 182
k)	szkodnictwo leśne, polne i ogrodowe				2		2
2.	przepisach wprowadzających Kodeks pracy						

LP.	RODZAJ WYKROCZEŃ ZAWARTYCH W:	ŚRODKI ODDZIAŁYWANIA WYCHOWAWCZEGO (ART. 41 KW)	GRZYWNA NAŁOŻONA W DRODZE MANDATU KARNEGO	WNIOSKI DO SĄDU	INNY SPOŚÓB ZAKOŃCZENIA CZYNNOŚCI (NP. ODSTĄPIENIE OD SKIEROWANIA WNIOSKU O UKARANIE, PRZEKAZANIE SPRAWY INNYM ORGANOM)	RAZEM	
		LICZBA	KWOTA				
3.	ustawie o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi	248 41	194 138	19 450 13 900	6 4	12 9	460 192
4.	ustawie o ochronie zdrowia przed następstwami używania tytoniu i wyrobów tytoniowych	5	15 2	2000 100	0 1	2 1	22 4
5.	ustawie o utrzymaniu czystości i porządku w gminach	15 21	5 3	850 400	4 4	240 254	264 282
6.	ustawie o ochronie zwierząt	1	2 1	200 500	1	36 64	39 66
7.	ustawie o odpadach	29 18	102 81	16 700 10 820	2 1	4 2	137 102
8.	ustawie – Prawo ochrony środowiska						
9.	ustawie – Prawo o miarach						
10.	ustawie – Prawo wodne						
11.	ustawie o publicznym transporcie drogowym	2	0	0			2
12.	ustawie o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami						
13.	ustawa o ochronie zdrowia zwierząt oraz zwalczania chorób zakaźnych zwierząt		2	200			2
14.	ustawie o ochronie przyrody						
15.	ustawie o recyklingu pojazdów wycofanych z eksploatacji						
16.	ustawie o lecznictwie uzdrowiskowym, uzdrowiskach i obszarach ochrony uzdrowiskowej oraz o gminach uzdrowiskowych						
17.	ustawie o zużytych sprzęcie elektrycznym i elektronicznym						
18.	ustawie o bateriach i akumulatorach						
19.	ustawie – Kodeks wyborczy	1				1	1 1
20.	akty prawa miejscowego (przepisy porządkowe)				1		
21.	innych				3		
OGÓŁEM		1503 1010	802 667	95 740 85 290	157 78	609 718	3071 2473

LP.	POZOSTAŁE WYNIKI DZIAŁANIA	LICZBA
1	Pojazdy unieruchomione przez zastosowanie urządzenia do blokowania kół	
2	Wydane dyspozycje usunięcia pojazdów, w tym:	
	a) na podstawie art. 50a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym	
	b) na podstawie art. 130a ustawy z dnia 20 czerwca 1997 r. – Prawo o ruchu drogowym	
	– zastosowanie procedury wynikającej z art. 130a ust. 2a	
3	pojazdy odnalezione	
4	osoby doprowadzone do izby wytrzeźwień lub miejsca zamieszkania	82
		151
5	ujawnione przestępstwa	7
		5
6	osoby ujęte i przekazane policji	9
		8
7	zabezpieczenie miejsca przestępstwa, katastrofy lub innego podobnego zdarzenia albo miejsca zagrożonego takim zdarzeniem	3
		4
8	chronione obiekty komunalne i urządzenia użyteczności publicznej	
9	konwojowanie dokumentów, przedmiotów wartościowych lub wartości pieniężnych na potrzeby gminy	2
		4
10	kontrola osobista, przeglądanie zawartości podręcznych bagaży osoby	5
		3
11	Przyjęte zgłoszenia od mieszkańców, dotyczące:	3037
		4832
	a) zakłócenia porządku publicznego i spokoju	1079
		1709
	b) zagrożeń w ruchu drogowym	681
		999
	c) pojazdy usunięte z drogi	–
	d) zagrożeń życia i zdrowia	136
		151
	e) zagrożeń pożarowych (katastrofy)	11
		13
	f) awarii technicznych	
	g) zwierząt	253
		471
	Pozostałe zgłoszenia:	351
		654

*Kolorem czerwonym w tabelach zaznaczono dane z 2018 roku.

Współpraca z Komendą Powiatową Policji:

- wymiana informacji na temat bieżących zagrożeń,
- wspólne zabezpieczenia imprez masowych, imprez kulturalno-artystycznych czy świąt państwowych,
- wspieranie się strażników miejskich i funkcjonariuszy policji w codziennej służbie,
- wspólne patrole ukierunkowane na kontrole posesji pod kątem walki ze smogiem.

Rok 2019 to zintensyfikowanie walki strażników miejskich ze smogiem, zarówno w zakresie kontroli, jak i profilaktyki. Skontrolowano 651 palenisk, nałożono 79 mandatów karnych i sporządzono dwa wnioski do sądu o ukaranie, w sześciu przypadkach pobrano próbki popiołu do badań laboratoryjnych (w trzech przypadkach badanie potwierdziło spalanie śmieci).

Strażnicy w trakcie kontroli nie tylko karzą, ale uświadamiają mieszkańców o negatywnych skutkach palenia niedozwolonym opalem, a także instruują, jak należy właściwie rozpalać w piecu, by nie dochodziło do zadymienia. W roku 2019 strażnicy dwukrotnie brali udział w akcjach antysmogowych, które odbywały się na pl. Kościuszki, w ramach których prezentowali mieszkańcom pokaz multimedialny o szkodliwości smogu.

W roku 2020 priorytetami Straży Miejskiej w Tomaszowie Mazowieckim będzie prowadzenie działań mających na celu ujawnianie i eliminowanie przypadków zatrucia środowiska przez spalanie odpadów w przydomowych kotłowniach i piecach. Poprawa porządku publicznego poprzez reagowanie w szczególności na najbardziej dolegliwe i uciążliwe dla mieszkańców wykroczenia takie jak: zakłócanie spokoju publicznego, niszczenie mienia, spożywanie alkoholu w miejscach publicznych oraz zaśmiecanie terenu miasta.

W zakresie zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa przeciwpożarowego:

- podjęto działania zmierzające do podniesienia sprawności bojowych poszczególnych jednostek OSP przez zakup niezbędnego sprzętu ratowniczego oraz wyposażenia samochodów pożarniczych i wyposażenia indywidualnego strażaków wraz z wydatkami bieżącymi związanymi z funkcjonowaniem jednostek OSP (ok. 200 000 zł),
- pozyskano pomoc finansową z przeznaczeniem na dofinansowanie zadań w zakresie zakupu sprzętu służącego ochronie życia, zdrowia, mienia lub środowiska przed pożarem, klęską żywiołową lub innym miejscowym zagrożeniem dla jednostek OSP – Fundusz Sprawiedliwości (łączna kwota realizacji zadania ok. 80 000 zł).

W zakresie zapewnienia mieszkańcom bezpieczeństwa w zdarzeniach losowych:

- poszkodowanym mieszkańcom udzielono pomocy i opieki w zdarzenia kryzysowych zaistniałych na terenie miasta (np. pożary, kryzysowe zdarzenia losowe, zagrożenia ze strony dzikich zwierząt – 55 zdarzeń),
- udzielono pomocy mieszkańcom przy oszacowaniu szkód w uprawach rolnych na terenie miasta spowodowanych niekorzystnymi zjawiskami atmosferycznymi,
- kontynuowano rozbudowę infrastruktury alarmowania (instalacja systemu syren) i ostrzegania (komunikaty SMS) dla zapewnienia właściwego poczucia bezpieczeństwa mieszkańcom.

Rozbudowa systemu monitoringu wizyjnego na terenie miasta

Rok 2019 to kolejny rok rozbudowy systemu monitoringu miejskiego. Realizacja piątego etapu pozwoliła utworzyć kolejne punkty kamerowe w ważnych miejscach dla bezpieczeństwa mieszkańców: park Bulwary (20 kamer), skrzyżowania i ronda: Głowackiego – Mościckiego (5 kamer), Kwiatowa – Dzieci Polskich – Warszawska (6 kamer), Ludwikowska – Robotnicza (3 kamery), Warszawska – Szeroka – Roweckiego (5 kamer). Miasto na realizację tego etapu przeznaczyło 228 000 zł.

Obecnie na terenie miasta jest zainstalowanych 65 kamer (44 stałopozycyjne, 21 obrotowych). Dla porównania w 2018 roku było 46 kamer.

W 2019 roku w ramach rozwoju monitoringu miejskiego zaproszono do współpracy Spółdzielnię Mieszkaniową „Przodownik”. Podpisane z Zarządem „Przodownika” porozumienie zakłada współfinansowanie zadania (w roku 2019 kwota 90 000 zł) oraz współpraca w zakresie ustalania lokalizacji kamer na terenie osiedli mieszkaniowych. Współpraca będzie kontynuowana w latach następnych.

Ujawnione w 2019 roku zdarzenia przez operatorów w Centrum Obsługi Monitoringu

LP.	RODZAJ UJAWNIONEGO ZDARZENIA	LICZBA (2018 R.)	LICZBA (2019 R.)
1.	Spożywanie alkoholu w miejscach publicznych	527	239
2.	Wybryki nieobyczajne	538	304
3.	Zakłócanie porządku publicznego (wybryki chuligańskie)	39	51
4.	Uszkodzenia i dewastacje mienia	117	79
5.	Inne (pożary, zagrożenia w ruchu, nietrzeźwi kierowcy, inne)	4	11
Razem		1225	684

Jak widać z powyższego zestawienia, obecność kamer w przestrzeni publicznej wpłynęła na spadek niepożądanych zdarzeń i znacznie poprawiła bezpieczeństwo mieszkańców.

Współpraca monitoringu ze służbami:

- Komenda Powiatowa Policji – 351 przekazanych interwencji,
- Straż Miejska – 329 przekazanych interwencji,
- Inne służby – 4 przekazane interwencje.

Komenda Powiatowa Policji w Tomaszowie Mazowieckim skierowała 90 wniosków o udostępnienie zapisów z kamer monitoringowych do prowadzonych postępowań.

Pełna informacja o stanie bezpieczeństwa miasta przygotowywana corocznie przez Komendę Powiatową Policji w Tomaszowie Mazowieckim dostępna jest na stronie www.tomaszow-mazowiecki.policja.gov.pl w zakładce Informacje/podsumowanie 2019.

Ogólnopolska kampania „Twoje światła – Nasze bezpieczeństwo”

Miejski Zakład Komunikacyjny przy współpracy z Komendą Powiatową Policji w Tomaszowie Mazowieckim zaprosił kierowców do zajezdni MZK do Okręgowej Stacji Kontroli Pojazdów na bezpłatne sprawdzenie oświetlenia pojazdu.

Podczas kilkuminutowego badania kierowcy mogli dowiedzieć się, jak ważne jest prawidłowe działanie świateł w pojazdach, czyli zwrócenie szczególnej uwagi na takie czynniki jak: właściwe ustawienie wysokości świateł, prawidłowy rozkład granicy światła i cienia oraz natężenie emitowanego światła. Kampania została zainicjowana przez Biuro Ruchu Drogowego Komendy Głównej Policji wspólnie z Instytutem Transportu Samochodowego. Na bezpłatne sprawdzenie i ustawienie świateł pojazdów kierowcy mogli zgłaszać się do zajezdni MZK w terminie od 22 października do 15 grudnia 2019 roku.

10. AKTYWNI MIESZKAŃCY

Informacja dotycząca realizacji Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego

W 2019 roku konsultacje społeczne dotyczące Tomaszowskiego Budżetu Obywatelskiego były realizowane dwutorowo, tj. wykonano zadania publiczne wybrane przez mieszkańców w 2018 roku oraz przeprowadzono procedurę wyłonienia projektów do realizacji w roku 2020.

W roku sprawozdawczym zrealizowano dwa projekty infrastrukturalne na łączną kwotę 159 471,96 zł, a także trzy projekty społeczne, których łączna wartość wyniosła 259 871 zł.

PROJEKTY					
PROJEKTY INFRASTRUKTURALNE					
MIEJSCE	GŁOSY WAŻNE	GŁOSY NIEWAŻNE	NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU	KWOTA ZADANIA W ZŁOTYCH
1.	1945	302	TBO/12/2018	Park Niebrowski – boisko wielofunkcyjne (opracowano dokumentację projektową)	14 295,55
2.	1313	244	TBO/20/2018	Utwardzenie płytami YOMB nawierzchni ulic Adama, Mickiewicza, Jagiellońskiej, Piastowskiej i Gdyńskiej – zadanie realizowane w ograniczonym zakresie (do wyczerpania puli środków finansowych), udało się wykonać utwardzenie ulicy Jagiellońskiej.	145 176,41
PROJEKTY SPOŁECZNE					
MIEJSCE	GŁOSY WAŻNE	GŁOSY NIEWAŻNE	NR PROJEKTU	TYTUŁ PROJEKTU	KWOTA ZADANIA W ZŁOTYCH
1.	2933	325	TBO/21/2018	Zakup sprzętu do ratowania życia – Automatycznego Defibrylatora Zewnętrzny i zakup sprzętu do nauki pierwszej pomocy	68 099
2.	2087	323	TBO/25/2018	Od najmłodszych lat Razem Trenujemy Sport!	122 328
3.	1295	204	TBO/6/2019	Podleśna Przystań Zdrowia dla Seniora – działania na rzecz aktywności seniorów w ORDN – zadanie realizowane w ograniczonym zakresie (do wyczerpania puli środków finansowych)	69 444

Realizacja zadania inwestycyjnego pn. „Park Niebrowski – boisko wielofunkcyjne” będzie kontynuowana w 2021 roku. W 2019 roku opracowano dokumentację projektową.

Konsultacje społeczne TBO 2020 przebiegły zgodnie z zasadami określonymi w zarządzeniu nr 44/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Zachowano podział dotyczący rodzaju projektów z podziałem na społeczne i infrastrukturalne. Nad prawidłowością przeprowadzenia procedury wyłonienia projektów obywatelskich do realizacji w 2020 roku czuwał zespół składający się z przedstawicieli Prezydenta Miasta, radnych Rady Miejskiej oraz lokalnych organizacji pozarządowych. Z 26 wniosków złożonych do TBO oceniono pozytywnie 21, w tym 16 infrastrukturalnych i 5 społecznych.

łącznie w ramach głosowania złożono 7779 kart, w tym 6137 papierowych, a 6137 elektronicznych. System na podstawie numerów PESEL zweryfikował 7140 osób głosujących, które oddały głosy ważne. Zgodnie z podziałem na płeć zagłosowało 4191 kobiet i 2949 mężczyzn. Liczba osób, których karty miały

status nieważny wyniosła 639. Biorąc pod uwagę liczbę osób głosujących oraz liczbę osób uprawnionych do głosowania (stan na 11 lipca 2019 roku: 59 629 osób zameldowanych na stałe i czasowo), można wskazać, że zagłosowało ponad 12% mieszkańców. Tomaszowianie oddali w sumie 14 305 głosów. Za głosy nieważne uznano łącznie 983, w tym 559 głosów na projekty infrastrukturalne i 242 na społeczne. W sumie ważnych głosów zarejestrowano 13 322, w tym 7135 na projekty infrastrukturalne i 6187 na projekty społeczne.

Ostatecznie zarekomendowano wprowadzenie do budżetu miasta Tomaszowa Mazowieckiego na rok 2020 trzech projektów infrastrukturalnych oraz pięciu projektów społecznych.

Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego

W 2019 roku została powołana na V kadencję Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego. W skład 14-osobowej rady weszli przedstawiciele organizacji pozarządowych, Rady Miasta i Prezydenta Miasta.

Miejska Rada Działalności Pożytku Publicznego w 2019 roku:

- spotkała się sześć razy na swoich posiedzeniach,
- skonsultowała dwa projekty uchwał Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego,
- przeprowadziła Konkurs Kreatywności Społecznej Lokalni Niebanalni,
- współorganizowała Piknik Organizacji Pozarządowych Lokalni Niebanalni,
- zorganizowała kampanię społeczną „A gdy nadchodzi pora PIT-owa, wpisz 1% dla Tomaszowa”.

Współpraca z organizacjami pozarządowymi

Prowadzenie aktywnej polityki w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi jest jednym z elementów efektywnego zarządzania miastem. Dokumentem określającym zakres i zasady jest coroczny Program współpracy z organizacjami pozarządowymi oraz podmiotami prowadzącymi działalność pożytku publicznego. Szczegółowe sprawozdanie z realizacji programu przedłożone zostało Radzie Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego i dostępne jest w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta.

Miasto w 2019 roku współpracowało z 42 organizacjami pozarządowymi, zlecając im w drodze otwartego konkursu ofert realizację zadań publicznych.

Dotacje udzielone na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie

Po rozpatrzeniu otwartych konkursów ofert ogółem w 2019 roku zawarto 80 umów na realizację zadań publicznych, w tym:

- 40 umów z zakresu zadań Wydziału Spraw Społecznych i Promocji Zdrowia,
- 40 umów z zakresu zadań Wydziału Kultury i Sportu.

LP.	OBSZARY WSPÓŁPRACY	DOTACJE PRYZNANE (W ZŁOTYCH)	DOTACJE WYKORZYSTANE (W ZŁOTYCH)
1.	pomoc społeczna, w tym pomoc rodzinom i osobom w trudnej sytuacji życiowej oraz wyrównywania szans tych rodzin i osób	309 844,00	309 844,00
2.	wspieranie rodziny i systemu pieczy zastępczej	182 300,00	182 300,00
3.	podtrzymywanie i upowszechnianie tradycji narodowej, pielęgnowanie polskości oraz rozwoju świadomości narodowej, obywatelskiej i kulturowej	20 000,00	19 998,21
4.	działalność na rzecz osób w wieku emerytalnym	72 700,00	72 700,00
5.	działalność na rzecz rodziny, macierzyństwa, rodzicielstwa, upowszechniania ochrony praw dziecka	2 000,00	2 000,00
6.	wypoczynek dzieci i młodzieży	188 000,00	188 000,00
7.	kultura, sztuka, ochrona dóbr kultury i dziedzictwa narodowego	24 260,00	24 260,00
8.	wspieranie i upowszechnianie kultury fizycznej oraz turystyka i krajoznawstwo	1 493 400,00	1 518 018,53
9.	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – zwalczanie narkomani	30 000,00	30 000,00
10.	przeciwdziałanie uzależnieniom i patologiom społecznym – przeciwdziałanie alkoholizmowi	390 000,00	449 438,90
SUMA		2 712 504,00	2 796 559,64

IV. Środowisko i Przestrzeń

1. ZIELONY TOMASZÓW MAZOWIECKI

Tereny zielone administrowane przez ZDiUM:

TEREN/OBIEKT	LICZBA	POWIERZCHNIA
parki	4	18,8 ha
skwery	5	1,9 ha
zieleńce	15	5,89 ha
zieleń uliczna	–	30,17 ha
łąki kwietne	2	0,2 ha
zielone ronda	1	0,015 ha
tereny nieurządzone (błonia)	–	23 ha
pomniki przyrody	23 drzewa	–
rezerwaty przyrody	1	21 ha

UTRZYMANIE TERENÓW ZIELENI MIEJSKIEJ W 2019 ROKU

zakup kwiatów – 34 000 zł
zakup drzew i krzewów – 53 000 zł
usługi – pielęgnacja i sadzenie drzew, krzewów i kwiatów – 202 000 zł
zakup nasion i zasianie łąki kwietnej – 27 000 zł
urządzenie skarpy na Skwerze Niepodległości – nasadzenie krzewów wraz z założeniem nawadniania kropelkowego – 8 600 zł
wykonanie projektu i urządzenie Miejsca Straceń przy ul. Ligii Morskiej i Rzecznej wraz z otoczeniem – 22 000 zł
pielęgnacja 270 drzew w parku „Solidarność” – 129 600 zł
RAZEM: 476 200 zł

Wywóz odpadów z koszy parkowych, zakup nawozów, ziemi, farby do ławek itp. – 155 000 zł.

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki realizuje szereg działań przyczyniających się do poprawy stanu środowiska naturalnego. Są to programy, projekty, kampanie i akcje, takie jak:

- Program usuwania wyrobów zawierających azbest z terenu miasta Tomaszowa Mazowieckiego przyjęty uchwałą nr XXII/221/2016 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 21 stycznia 2016 roku. W jego ramach w roku 2019 unieszkodliwionych zostało 11 695,5 m² wyrobów azbestowych z 93 posesji (128,60 Mg). Dla porównania w roku 2018 usunięto i zutylizowano 7301,60 m² (80,30 Mg) wyrobów zawierających azbest pochodzących z 45 posesji.

Azbest

ZINWENTARYZOWANE		
razem	osoby fizyczne	osoby prawne
1 499 224	1 402 619	96 605

UNIESZKODLIWIONE		
razem	osoby fizyczne	osoby prawne
359 331	358 231	1 100

POZOSTAŁE DO UNIESZKODLIWIENIA		
razem	osoby fizyczne	osoby prawne
1 139 894	1 044 389	95 505

Powyższe dane są wygenerowane z bazy azbestowej, której podstawę stanowi inwentaryzacja wyrobów zawierających azbest z 2015 roku przeprowadzona przez firmę tworzącą dla miasta *Program oczyszczania miasta z wyrobów zawierających azbest*.

Obecnie zmierzamy do aktualizacji powyższej inwentaryzacji, ponieważ stwierdzono w niej liczne braki, np. nie wszystkie posesje i budynki zostały w niej ujęte, co zaburza całkowity obraz skali problemu.

Ilość w m² i koszty usuwania azbestu w latach 2016–2019

ROK	2016	2017	2018	2019
Ilość odebranych odpadów azbestowych	6 023,23 m ²	4 903,63 m ²	7 301,60 m ²	11 690,50 m ²
Koszty	25 544,41 zł	19 889,64 zł	49 086,86 zł	35 690,10 zł

Zestawienie ilości w kg (przyjęty przelicznik 1 m²=11 kg) i kosztów w latach 2016–2019

ROK	2016	2017	2018	2019
Ilość odebranych odpadów azbestowych w kg	66 255,53	53 939,93	80 317,60	128 595,50
Koszty	25 544,41 zł	19 889,64 zł	49 086,86 zł	35 690,10 zł

Edukacja ekologiczna

W tym zakresie zrealizowano następujące projekty:

- „Sprzątanie świata” – ogólnopolska kampania, która w 2019 roku odbyła się pod hasłem „**Nie śmiecimy – sprzątamy – zmieniamy!**”. W akcji na terenie miasta wzięło udział około 4403 uczniów i przedszkolaków z 12 szkół podstawowych, 14 przedszkoli, 6 zespołów szkół ponadgimnazjalnych oraz I i II Liceum Ogólnokształcącego. Ogółem zebrano 3,318 ton odpadów.
- Akcja edukacyjna o tematyce przyrodniczej, której celem było edukowanie tomaszowian o znaczeniu pszczoł i owadów zapylających dla człowieka i przyrody. Zajęcia odbywały się od września do października, a prowadzili je leśnicy z nadleśnictw Spała i Smardzewice. Wzięło w nich udział 857 dzieci z sześciu szkół podstawowych i dwóch przedszkoli.

Oczyszczalnia ścieków

Proces oczyszczania ścieków w zmodernizowanej oczyszczalni oparty jest o technologię osadu czynnego niskoobciążonego, obejmującą zintegrowane usuwanie związków węgla, azotu i fosforu na drodze biologicznej z możliwością usuwania związków biogenych w niskich temperaturach.

W 2019 roku oczyszczalnia ścieków oczyściła łącznie 3 729 530 m³ ścieków komunalnych. W wyniku tego wyprodukowano łącznie 2700 Mg suchej masy osadu pościekowego. Ceny za odbiór osadów w 2019 roku wzrosły kilkakrotnie w stosunku do lat poprzednich (tj. z 60 zł za 1 Mg do kwoty 220 zł za 1 Mg).

Na wniosek Zarządu ZGWK podjęto działania zmierzające do zbadania przydatności stosowania naszego osadu w rolnictwie. Nawiązano współpracę z Instytutem Uprawy, Nawożenia i Gleboznawstwa – Państwowym Instytutem Badawczym w Puławach w zakresie wykonania niezbędnych do tego badań, a także całoroczną współpracę z Instytutem Nauk o Środowisku Uniwersytetu Jagiellońskiego pod kątem wykorzystania organizmów biologicznych (*wrotków Lecane*) do zmniejszenia ilości powstającego osadu biologicznego, w wyniku czego Instytut prowadził całoroczny monitoring kondycji osadu czynnego.

Laboratorium Zakładu Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej – Oczyszczalni Ścieków uzyskało w 2019 roku decyzję Państwowego Powiatowego Inspektora Sanitarnego w Tomaszowie Mazowieckim na prowadzenie badań wody przeznaczonej do spożycia w 2020 roku.

W celu badania wpływu oczyszczalni ścieków i lagun na otaczające środowisko przez Świętokrzyskie Towarzystwo Ornitologiczne prowadzony był stały, całoroczny monitoring środowiska przyrodniczego tego rejonu potwierdzony okresowymi raportami, które zawierają opis wpływu lagun i oczyszczalni ścieków na środowisko przyrodnicze i najbliższe obszary chronione Natura 2000, zestawienia liczebności

i składu gatunkowego zwierząt i ptaków oraz zachodzące zmiany szaty roślinnej. W oparciu o raporty, będące w posiadaniu ZGWK, stwierdza się wzrost liczebności ptaków związanych z szuwarem przybrzeżnym lagun preferujących dość czyste środowiska wodne. Bezpośredni obszar lagun stanowi bardzo ważne i istotne lęgowisko ptaków wodno-błotnych w całej dolinie rzeki Pilicy. Występuje coraz większy udział roślinności przybrzeżnej, porastającej osad i wyspy osadu na kwaterze nr 2, co przyczynia się to do jego stabilizacji oraz oczyszczenia wody nadosadowej. Pojawiają się również nieliczne zwierzęta związane ze środowiskiem wodnym (zaskroniec, ropucha szara, żaba śmieszka). Wskazuje to na coraz lepszą jakość wód nadosadowych, sprzyjających bytowaniu płazów, gadów. Groble lagun wypełniają swoją funkcję ochronną, nie stwierdzono przesiąków, wpływu niebezpiecznych osadów czy wód nadosadowych (a istnieje takie zagrożenie).

W celu uzyskania oceny i interpretacji wyników badań wód podziemnych w piezometrach (wydrążonych w ziemi otworach) zostało wykonane przez Wydział Inżynierii Procesowej i Ochrony Środowiska Politechniki Łódzkiej sprawozdanie z pracy badawczej pt. „Analiza pomiarów wód podziemnych w latach 2015–2019 z piezometrów zlokalizowanych wokół lagun osadowych w Tomaszowie Mazowieckim”. Po przeanalizowaniu wyników składu chemicznego wód piezometrycznych należy stwierdzić, że tendencje zmian stężeń wskaźników są różne dla każdego piezometru. Jednakże w analizowanym okresie od 2015 do 2019 roku w większości piezometrów trend stężeń wskaźników jest korzystny (spadające stężenia). Potwierdza to fakt, że w okolicy Tomaszowa Mazowieckiego stan chemiczny jednolitej części wód podziemnych jest dobry.

Przeprowadzone zostały również badania osadów oraz wód nadosadowych laguny nr 1, gdzie składowane były osady z dawnych Zakładów Włókien Chemicznych „Wistom”. Opinię ekspercką wraz z mapami przestrzennymi rozmieszczenia zawartości metali ciężkich w warstwie zalegającego osadu wykonał prof. dr hab. inż. Tomasz Słuczyński w oparciu o wykonane analizy pobranych osadów i wód nadosadowych przez SGS Polska Sp. z o.o. z Pszczyny.

Wyżej wymienione opracowania i raporty dotyczące lagun i przyległego terenu zostały wykorzystane podczas rozpoczętej w grudniu 2019 roku kontroli NIK, dotyczącej zapobiegania zagrożeniom ze strony składowisk pozakładowych z terenu województwa łódzkiego.

2. ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENI

Planowanie przestrzenne

Dla całego obszaru Tomaszowa Mazowieckiego obowiązuje Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego (uchwała nr LI/445/2009 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 18 grudnia 2009 roku). Zgodnie z nim udział poszczególnych funkcji terenów w powierzchni miasta kształtuje się następująco:

- tereny zabudowy mieszkaniowej – 27%,
- tereny zabudowy usługowej (w tym tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m²) – 3%,
- tereny zabudowy mieszkaniowej i usług – 11%,

- tereny zabudowy techniczno-produkcyjno-usługowej – 3%,
- tereny zabudowy techniczno-produkcyjnej – 5%,
- obszary i tereny górnicze – 1%,
- tereny infrastruktury technicznej – 3%,
- tereny zieleni urządzonej, lasy i wody – 21%,
- tereny rolnicze (w tym: rola, łąki, zieleń naturalna i zabudowa zagrodowa) – 19%,
- tereny komunikacji (w tym: tereny dróg publicznych i tereny kolejowe) – 7%.

Na terenie miasta obowiązują 52 miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, obejmują swoimi ustaleniami 17,5% powierzchni miasta. W ubiegłym roku funkcjonowały 53 plany. Różnica wynika z tego, że w 2019 roku uchwalone zostały dwa plany miejscowe. Na obszarach objętych tymi planami znajdowały się w całości trzy starsze plany miejscowe. W związku z czym zgodnie z przepisami ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wejście w życie planu miejscowego powoduje utratę mocy obowiązującej innych planów zagospodarowania przestrzennego lub ich części odnoszących się do objętego nim terenu. Zatem w wyniku uchwalenia w 2019 roku dwóch planów miejscowych przestały obowiązywać trzy starsze plany miejscowe. W 2019 roku uchwalono:

- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego obszaru położonego w Tomaszowie Mazowieckim w rejonie ulicy Ujezdzkiej, pomiędzy drogą krajową nr 8 a granicą miasta (uchwała nr XIV/106/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 27 czerwca 2019 roku),
- miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w rejonie ulic: Ujezdzkiej, Warszawskiej, Zawadzkiej i Milenijnej w Tomaszowie Mazowieckim (uchwała nr XVII/137/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 26 września 2019 roku).

Kolejnych siedem obszarów objętych jest uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego, a prace planistyczne są w toku. Obszar objęty pracami obejmuje 14,5% powierzchni miasta. W 2019 roku przystąpiono do sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego dla następujących terenów:

- obszaru położonego pomiędzy drogą ekspresową S8, terenami kolejowymi oraz ulicami Ujezdzką i Milenijną w Tomaszowie Mazowieckim (uchwała nr XVI/121/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 29 sierpnia 2019 roku),
- obszaru położonego w rejonie ulic: św. Antoniego, Granicznej, Jana Pawła II i Jerozolimskiej w Tomaszowie Mazowieckim (uchwała nr XVI/122/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 29 sierpnia 2019 roku),
- obszaru położonego w rejonie ulic: Zawadzkiej, Mostowej i Rudej w Tomaszowie Mazowieckim (uchwała nr XVI/123/2019 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 29 sierpnia 2019 roku).

Z porównania danych dotyczących pokrycia obszaru miasta miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego za rok 2018 i 2019 wynika, że nastąpił wzrost pokrycia obszaru miasta planami miejscowymi z 15,4% do 17,5% powierzchni miasta. Zwiększyła się również powierzchnia miasta objęta uchwałami o przystąpieniu do sporządzenia nowych miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego z 12,4% do 14,5%.

Ocena aktualności studium i planów miejscowych

Zgodnie z art. 32 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym, w celu oceny aktualności studium i planów miejscowych prezydent miasta dokonuje analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta, ocenia postępy w opracowywaniu planów miejscowych i opracowuje wieloletni program ich sporządzania w nawiązaniu do ustaleń studium, z uwzględnieniem decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu oraz wniosków w sprawie sporządzenia lub zmiany planu miejscowego. Wyniki analiz przekazuje radzie gminy co najmniej raz w czasie kadencji rady. Rada gminy podejmuje uchwałę w sprawie aktualności studium i planów miejscowych, a w przypadku uznania ich za nieaktualne, w całości lub w części, podejmuje działania, o których mowa w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.

Wypełniając powyższy obowiązek, sporządzono w poprzedniej kadencji (2014–2018) analizę zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta za lata 2010-2013. 29 kwietnia 2015 roku Rada Miejska Tomaszowa Mazowieckiego podjęła uchwałę nr IX/73/2015 w sprawie aktualności Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego.

Stwierdzono w niej aktualność Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego, uchwalonego uchwałą nr LI/445/09 Rady Miejskiej Tomaszowa Mazowieckiego z 28 grudnia 2009 roku, oraz brak aktualności tych planów miejscowych, które zostały sporządzone w oparciu o przepisy ustawy z 7 lipca 1994 roku o zagospodarowaniu przestrzennym, jako zmiany miejscowego planu ogólnego zagospodarowania przestrzennego miasta Tomaszowa Mazowieckiego, który utracił moc z dniem 31 grudnia 2003 roku.

W oparciu o wyniki przeprowadzonej analizy oraz ustalenia zawarte w ww. uchwale Zarządzeniem nr 123/2016 z 16 marca 2016 roku Prezydent Miasta Tomaszowa Mazowieckiego zatwierdził „Wieloletni program sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego w obszarze miasta Tomaszowa Mazowieckiego na lata 2016–2020”.

Obecnie trwa przygotowywanie danych niezbędnych do opracowania analizy zmian w zagospodarowaniu przestrzennym miasta w latach 2014–2019. Następnie analiza zostanie przedstawiona Radzie Miejskiej.

Ochrona i opieka nad zabytkami

Zgodnie z Zarządzeniem nr 368/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z 28 sierpnia 2019 roku w sprawie przyjęcia Gminnej Ewidencji Zabytków miasta Tomaszowa Mazowieckiego na terenie miasta znajdują się następujące zabytki nieruchome:

- obiekty i obszary wpisane do rejestru zabytków – 37 kart adresowych,
- obiekty i obszary ujęte w wojewódzkiej ewidencji zabytków oraz wyznaczone przez Prezydenta Miasta – 191 kart adresowych, w ubiegłym roku dopisano 6 schronów: przy ul. Lipowej, 3 obiekty przy ul. Kępa, Spokojnej i Orlej/Majowej),
- stanowiska archeologiczne zewidencjonowane na terenie miasta – 64 karty adresowe.

Decyzje o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu

Zgodnie z art. 4 ust. 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w przypadku braku miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego określenie sposobów zagospodarowania i warunków zabudowy terenu następuje w drodze decyzji o warunkach zabudowy i zagospodarowania terenu, przy czym lokalizację inwestycji celu publicznego ustala się w drodze decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego, a sposób zagospodarowania terenu i warunki zabudowy dla innych inwestycji ustala się w drodze decyzji o warunkach zabudowy.

W 2019 roku na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego wydano 152 decyzje o warunkach zabudowy (dla porównania w 2018 r. – 94) i 34 decyzje o lokalizacji inwestycji celu publicznego (w 2018 r. – 54). Przeznaczenie obiektów, dla których wydano decyzje o warunkach zabudowy, kształtowało się następująco:

- budynki mieszkalne jednorodzinne – 82 decyzje,
- budynki mieszkalne wielorodzinne – 8 decyzji,
- budynki mieszkaniowo-usługowe – 11 decyzji,
- budynki usługowe – 26 decyzji,
- budynki produkcyjne i produkcyjno-usługowe – 3 decyzje,
- obiekty gospodarowania odpadami – 3 decyzje,
- obiekty infrastruktury technicznej – 5 decyzji,
- inne budynki i obiekty (np. gospodarcze, garażowe, parkingi, tablice informacyjne) – 14 decyzji.

Wśród decyzji o lokalizacji inwestycji celu publicznego 28 decyzji dotyczyło realizacji infrastruktury technicznej. Pozostałe 6 decyzji dotyczyło:

- modernizacji obiektu sportowego przy ul. Nowowiejskiej,
- budowy żłobka przy ul. Strzeleckiej,
- budowy obiektu sportowego w ramach zadania „Park Niebrowski – boisko wielofunkcyjne”,
- budowy boiska wielofunkcyjnego w osiedlu Białobrzegi,
- budowy punktu selektywnej zbiórki odpadów komunalnych,
- przebudowy kładki dla pieszych na rzece Czarna-Bielina.

Decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach

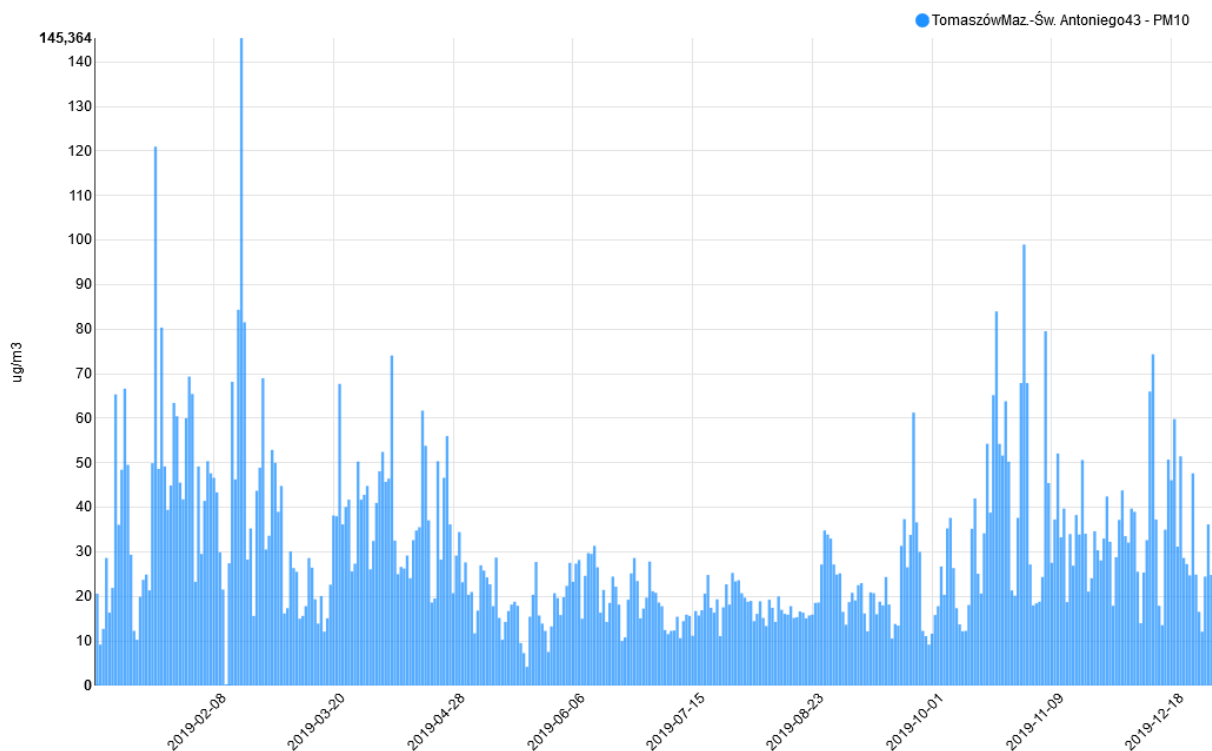
W 2019 roku wydano cztery decyzje o środowiskowych uwarunkowaniach dla następujących przedsięwzięć:

- powiększenie bazy zasobowej złoża Ludwików III,
- budowa stacji regazyfikacji wraz z układem redukcyjno-pomiarowym,
- uruchomienie działalności punktu skupu zbieranych odpadów metali żelaznych i nieżelaznych,
- budowa wytwórni mas bitumicznych.

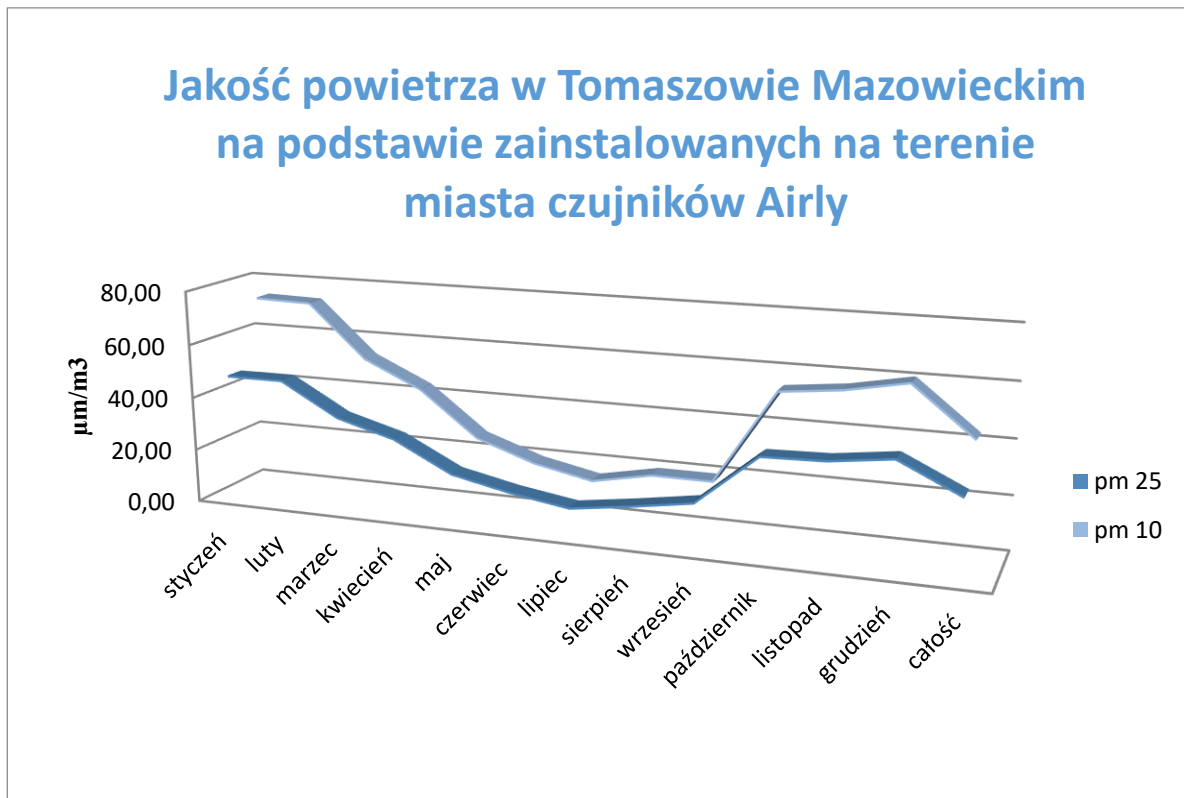
3. WALKA O CZYSTE POWIETRZE

W ramach monitoringu jakości powietrza Główny Inspektorat Ochrony Środowiska – RWMŚ w Łodzi prowadzi pomiary w Tomaszowie Mazowieckim przy ul. św. Antoniego 43/45. Wyniki w latach 2017–2019 prezentowane w poniższej tabeli oraz na wykresie wskazują na spadek zanieczyszczenia:

Rok 2017 – P<10 Sa=39,0 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 S ₂₄ >50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 63 dni BaPSa=8,1 ng/m ³
Rok 2018 – P<10 Sa=35,6 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 S ₂₄ >50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 72 dni BaPSa=5,3 ng/m ³
Rok 2019 – P<10 Sa=29,9 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ PM10 S ₂₄ >50 $\mu\text{g}/\text{m}^3$ 39 dni BaPSa=3,1 ng/m ³

Jakość powietrza w Tomaszowie Mazowieckim monitorowana jest również za pomocą zainstalowanych na terenie miasta czujników Airly, gdzie mieszkańcy sami na bieżąco mogą kontrolować stan powietrza w danym miejscu. Najwyższe stężenia zanieczyszczeń notuje się w okresie grzewczym, w pobliżu zabudowań zarówno jedno-, jak i wielorodzinnych, w których stosuje się paliwo stałe do ogrzewania. Najgorszą jakość powietrza odnotowuje się w ok. ulic Zielonej i Podleśnej, dzielnicy Starzyce oraz Ludwikowa. Najczarniejszym punktem na mapach Airly są osiedla zlokalizowane przy ulicach Spalskiej, Żeromskiego, Szczęśliwej i Sosnowej. Poniższy wykres przedstawia średnie dane, jakie zostały zarejestrowane w roku 2019. Na placu Kościuszki zainstalowano również tablicę informacyjną, dzięki której mieszkańcy mogą na bieżąco sprawdzać, jaki jest stan powietrza w centrum miasta.

W 2019 roku przeprowadzono następujące działania mające na celu ograniczenie niskiej emisji oraz przeciwdziałanie jej negatywnym skutkom:

- „Nie chcemy smogu w Tomaszowie” – dwuczęściowa akcja edukacyjna zorganizowana 6 grudnia ub.r. na pl. T. Kościuszki i w Miejskim Centrum Kultury. W jej ramach przeprowadzono m.in. pokaz prawidłowego rozpalania w piecu. Kominiarze wyjaśniali, jak to robić, by zużywać mniej opału, uzyskując przy tym lepszy efekt cieplny, a jednocześnie ograniczyć niską emisję. Przy okazji można było zobaczyć, jak spala się pellet. Mieszkańcom przedstawione zostały oferty pieców gazowych, pomp ciepła, rekuperacji czy biodegradowalnych naczyń jednorazowych. Ogromnym zainteresowaniem cieszyło się stanowisko z odnawialnymi źródłami energii. Mieszkańcy mogli też dowiedzieć się, jak uzyskać dofinansowanie na wymianę pieców w ramach programu „Czyste powietrze” i jakie są możliwości podłączenia nieruchomości znajdujących się na terenie miasta do sieci gazowniczej oraz miejskiej sieci ciepłowniczej. Osoby zainteresowane nowymi technologiami mogły zobaczyć nowoczesnego drona, który służy m.in. do badania zanieczyszczeń wydostających się z kominów. Było można również zapoznać się z ofertą oczyszczaczy powietrza oraz otrzymać maseczkę antysmogową. Pracownicy Zakładu Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej udzielali porad, jak właściwie segregować odpady, natomiast przedstawiciele Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej informowali o możliwości uzyskania dopłat do zakupu opału. O tym, jak dbać o środowisko i własne bezpieczeństwo, można było porozmawiać ze strażnikami miejskimi i strażakami z PSP. Było także stoisko Miejskiego Zakładu Komunikacyjnego, na którym główną atrakcją był autobus hybrydowy oraz św. Mikołaj, który zachęcał do korzystania z ekologicznej komunikacji miejskiej. Wśród przechodniów prowadzone

były minikonkursy sprawdzające wiedzę ekologiczną, a także konkurs na plakat lub hasło antysmogowe. W drugiej części imprezy odbyły się panele tematyczne poświęcone m.in. wpływowi smogu na zdrowie, segregacji odpadów, pszczołom, badaniom powietrza przy pomocy dronów, zastosowaniu oczyszczaczy i fotowoltaice.

- Rok 2019 to kontynuacja walki strażników miejskich ze smogiem, zarówno w zakresie kontroli, jak i profilaktyki. Skontrolowano 651 palenisk, nałożono 79 mandatów karnych i sporządzono dwa wnioski do sądu o ukaranie, w sześciu przypadkach pobrano próbki popiołu do badań laboratoryjnych (w trzech przypadkach badanie potwierdziło spalanie śmieci). W porównaniu do roku 2018, gdzie strażnicy przeprowadzili 1103 takie kontrole, spadek liczby interwencji w roku 2019 związanych z zadymieniem jest wynikiem dotychczasowych działań strażników, nie tylko kontrolnych ale także profilaktycznych, a co się z tym wiąże, wzrostu świadomości mieszkańców Tomaszowa Mazowieckiego. Do tego wyniku przyczyniły się także zamontowane na terenie miasta czujniki Airly wskazujące w czasie rzeczywistym zadymione miejsca, o czym niewątpliwie mieszkańcy wiedzą. Nie bez znaczenia na zaistniałą sytuację miał również wpływ łagodnej zimy.
- „Czyste Powietrze” – 23 lipca 2019 roku Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki podpisała porozumienie z Wojewódzkim Funduszem Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Łodzi w zakresie wspólnej realizacji programu. Gmina została włączona w proces weryfikacji i przyjmowania wniosków o dofinansowanie. Urzędnicy pomagają wnioskodawcom poprawnie wypełnić dokumenty oraz skompletować wymagane załączniki. Doradzają i udzielają niezbędnych informacji na temat programu „Czyste Powietrze”. Na 31 grudnia 2019 roku, tj. od momentu podpisania porozumienia, pracownicy Wydziału Ochrony Środowiska UM pomogli w uzupełnieniu 30 wniosków, które obecnie czekają na weryfikację w WFOŚiGW w Łodzi.
- Od czerwca do września 2019 roku na terenie całego miasta została przeprowadzona inwentaryzacja pieców oraz zbiorników bezodpływowych na podstawie zarządzenia nr 164/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z 12 kwietnia 2019 roku w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji zbiorników bezodpływowych na nieczystości ciekłe oraz przydomowych oczyszczalni ścieków na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego oraz na podstawie zarządzenia nr 392/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z 16 września 2019 roku w sprawie przeprowadzenia inwentaryzacji składników majątkowych pojemników na odpady komunalne zlokalizowanych na terenie nieruchomości zamieszkałych na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego. Informacje były pozyskiwane przez pracowników Wydziału Ochrony Środowiska za pomocą ankiet. Mieszkańcy mogli je też składać osobiście w Urzędzie Miasta, jak również internetowo. W rezultacie udało się uzyskać informację z 5134 posesji.

Wyniki przedstawiają się następująco:

- 5834 urządzenia grzewcze w 5134 posesjach;
- 4290 urządzeń na paliwo stałe;
- 1284 piece na gaz;
- 93 posesje ogrzewane są z miejskiej sieci ciepłowniczej;
- 84 budynki ogrzewane są olejowo;
- 75 posesji ogrzewanych jest poprzez OZE;
- 8 budynków nie jest aktualnie ogrzewanych.

Warto nadmienić, że różnica pomiędzy liczbą posesji, a liczbą pieców i urządzeń grzewczych wynika z faktu posiadania przez jedną posesję więcej niż jednego źródła ciepła (np. jednocześnie jeden dom ma piec na paliwo stałe, jak i gazowe, albo ogrzewany jest gazowo, ale ma też kominek).

Ponadto w budynkach wielorodzinnych na terenie miasta znajduje się 1713 pieców na paliwo stałe, 34 elektryczne oraz 14 gazowych.

4. GOSPODARKA ODPADAMI

Od 1 października 2019 roku obowiązek odbioru odpadów komunalnych z terenu Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki przejęła spółka miejska – Zakład Gospodarki Wodno-Kanalizacyjnej (wcześniej zadanie to realizowała firma zewnętrzna – Eneris). Spółka przeprowadziła przetargi na dostawę siedmiu nowych pojazdów do odbioru i transportu odpadów komunalnych, dostawę pojemników, kontenerów i worków na odpady oraz zakup oprogramowania i urządzeń służących do monitorowania pojazdów realizujących odbiór odpadów na terenie miasta. Poza zupełnie nowymi pojazdami specjalistycznymi spełniającymi normy spalin EURO 6, generującymi mniej hałasu i trujących wylęgów, na osiedlach w zabudowie wielolokalowej pojawił się pojemnik koloru brązowego na odpady biodegradowalne, a w nieruchomościach, które nadal są opalane paliwem stałym, dodatkowo worki na popiół.

Dokonano zakupu następujących pojazdów specjalistycznych:

Śmieciarka 1-komorowa trzyosiowa	3 pojazdy
Śmieciarka 1-komorowa dwuosiowa	1 pojazd
Śmieciarka 3-komorowa trzyosiowa	1 pojazd
Hakowiec z żurawiem HDS	2 pojazdy

Rozpoczęcie realizacji usługi i podsumowanie kwartału w 2019 roku

Z dniem 1 października 2019 roku ZGWK zgodnie z planem przystąpił do realizacji usługi. W tym celu powołano Wydział Gospodarki Odpadami, w którego skład wchodzi łącznie 34 pracowników.

Spółka przeprowadziła działania w zakresie sporządzenia dokumentacji formalnoprawnej oraz pozyskania środków finansowych na realizację ww. inwestycji.

W 2019 roku ZGWK złożył wnioski o dofinansowanie do NFOŚiGW w Warszawie:

- „Budowa zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w Tomaszowie Mazowieckim – elementu GOZ – Budowa PSZOK wraz ze ścieżką edukacyjną”.
Całkowite koszty projektu 3 977 288,64 zł (środki unijne).
- „Budowa zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w Tomaszowie Mazowieckim – elementu GOZ – Etap II Baza Transportowa wraz z wyposażeniem systemu selektywnej zbiórki”.
Całkowita wartość projektu 17 228 850 zł (środki krajowe).
- „Budowa zintegrowanego systemu gospodarki odpadami w Tomaszowie Mazowieckim – elementu GOZ – Etap III Sortownia i Kompostownia”. Całkowita wartość projektu 48 358 700 zł (środki krajowe).

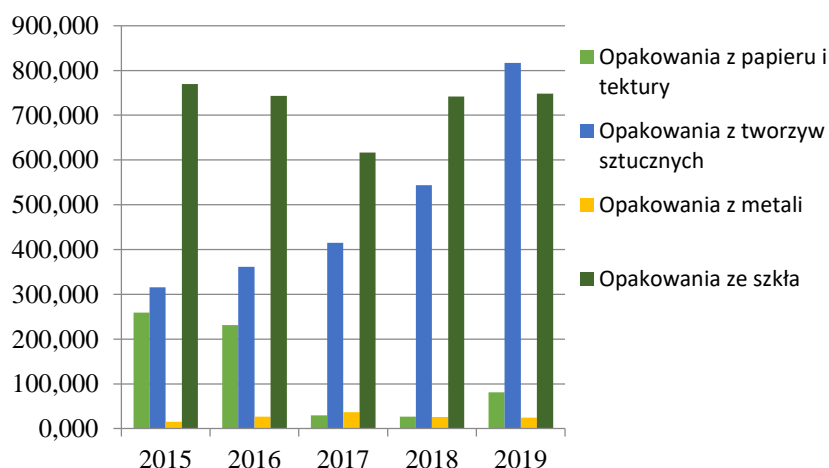
Ilość odpadów odebranych w latach 2015–2018 (posesje zamieszkałe)

KOD ODPADU	RODZAJ ODPADU	MASA [MG]				
		2015	2016	2017	2018	2019
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	258,800	230,927	29,549	26,600	81,306
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	315,600	361,442	415,117	543,427	816,767
15 01 04	Opakowania z metali	15,600	26,466	37,116	26,070	24,632

KOD ODPADU	RODZAJ ODPADU	MASA [MG]				
		2015	2016	2017	2018	2019
15 01 06	Zmieszane odpady opakowaniowe	2 159,200	2 583,016	1 502,870	13,980	0,000
15 01 07	Opakowania ze szkła	769,700	743,272	616,535	741,988	748,330
16 01 03	Zużyte opony	0,020	34,510	66,470	33,160	42,871
17 01 01	Odpady betonu oraz gruzu betonowego z rozbiórek i remontów	0,300	15,630	0,000	0,000	0,000
17 01 02	Gruz ceglany	0,000	0,580	0,000	0,000	0,000
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	5,600	1,840	0,000	0,000	0,000
17 02 03	Tworzywa sztuczne	22,400	0,000	0,000	0,000	0,000
20 01 08	Odpady kuchenne ulegające biodegradacji	30,300	0,000	0,000	0,000	0,000
20 01 11	Tekstylia	0,400	0,000	0,000	0,000	0,000
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,100	1,158	8,474	7,754	3,310
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczce i żywice zawierające substancje niebezpieczne	0,030	0,000	0,000	0,000	0,000
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczce i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	0,010	0,000	0,000	0,000	0,000

KOD ODPADU	RODZAJ ODPADU	MASA [MG]				
		2015	2016	2017	2018	2019
20 01 30		0,000	0,000	0,000	0,015	0,000
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,300	7,149	11,155	2,423	2,570
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,500	5,212	9,304	8,087	1,663
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	306,800	996,870	1 543,415	1 527,016	1 520,190
20 03 01	Niesegregowane (zmieszane) odpady komunalne	10 610,100	12 043,390	15 294,575	14 083,950	14 626,987
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	173,100	350,005	576,343	1 050,820	930,620
		14 668,860	17 401,467	20 110,923	18 065,290	18 799,246

Ilość segregowanych odpadów komunalnych odebranych z nieruchomości zamieszkałych Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki w latach 2015-2019 [Mg]

Na terenie Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki obowiązuje pojemnikowy oraz workowy sposób zbierania odpadów komunalnych. Gmina zapewnia właścicielom nieruchomości worki do odpadów zbieranych selektywnie. W 2019 roku wydano łącznie 448 550 worków do segregacji.

Zmianie uległa również lokalizacja PSZOK-u, jest on prowadzony samodzielnie przez miasto Tomaszów Mazowiecki przy ulicy Warszawskiej 119 (na terenie ZDiUM). Podobnie jak w latach poprzednich można oddawać tzw. odpady problemowe, takie jak: gruz budowlany, odpady wielkogabarytowe, zużyty sprzęt elektroniczny i elektryczne czy zużyte opony.

Ilość odpadów zebranych w PSZOK w latach 2013–2019

KOD ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH	RODZAJ ODEBRANYCH ODPADÓW KOMUNALNYCH	MASA ZEBRANYCH ODPADÓW [MG]						
		2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
15 01 01	Opakowania z papieru i tektury	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,340
15 01 02	Opakowania z tworzyw sztucznych	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,380
16 01 03	Zużyte opony	0,000	0,000	0,020	0,205	0,730	0,758	9,62
17 01 01	Odpady betonu oraz gruz betonowy z rozbiórek i remontów	0,000	0,000	1,500	53,549	108,170	115,074	221,57
17 01 02	Gruz ceglany	0,000	0,000	0,000	2,575	5,040	13,013	24,12
17 01 03	Odpady innych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia	0,000	0,000	0,000	0,580	2,330	1,583	9,00
17 01 07	Zmieszane odpady z betonu, gruzu ceglanego, odpadowych materiałów ceramicznych i elementów wyposażenia inne niż wymienione w 17 01 06	0,000	0,000	1,200	0,000	0,000	0,000	0,00
17 01 80	Usunięte tynki, tapety, okleiny itp.	0,000	0,000	0,000	1,175	0,000	0,460	1,04

17 02 01	Drewno	0,000	0,000	0,000	0,000	0,060	1,425	1,82
17 02 02	Szkło	0,000	0,000	0,000	4,270	2,345	1,863	5,81
17 02 03	Tworzywa sztuczne	0,000	0,000	0,000	1,298	0,321	1,477	6,39
17 05 04	Gleba i ziemia, w tym kamienie, inne niż wymienione w 17 05 03	0,000	0,000	0,000	0,000	0,160	0,090	0,50
17 06 04	Materiały izolacyjne inne niż wymienione w 17 06 01 i 17 06 03	0,000	0,000	0,000	0,980	0,569	2,242	5,39
20 01 10	Odzież	0,000	0,000	0,000	0,100	0,115	1,575	1,38
20 01 11	Tekstylia	0,200	0,000	0,100	0,455	0,495	0,960	1,07
20 01 13*	Rozpuszczalniki	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,010	0,04
20 01 14*	Kwasy		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,02
20 01 21*	Lampy fluorescencyjne i inne odpady zawierające rtęć	0,000	0,000	0,000	0,001	0,000	0,000	0,01
20 01 23*	Urządzenia zawierające freony	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	3,94
20 01 25	Oleje i tłuszcze jadalne	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,04
20 01 26*	Oleje i tłuszcze inne niż wymienione w 20 01 25	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,010	0,09
20 01 27*	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczce i żywice zawierające substancje niebezpieczne	0,000	0,000	0,000	0,285	0,065	0,106	1,01
20 01 28	Farby, tusze, farby drukarskie, kleje, lepiszczce i żywice inne niż wymienione w 20 01 27	0,000	0,000	0,000	0,088	0,030	0,191	0,49

20 01 29*	Detergenty zawierające substancje niebezpieczne		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,02
20 01 30	Detergenty inne niż wymienione w 20 01 29	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,02
20 01 32	Leki inne niż wymienione w 20 01 31	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,01
20 01 33*	Baterie i akumulatory łącznie z bateriami i akumulatorami wymienionymi w 16 06 01, 16 06 02 lub 16 06 03 oraz niesortowane baterie i akumulatory zawierające te baterie		0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,01
20 01 34	Baterie i akumulatory inne niż wymienione w 20 01 33	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,06
20 01 35*	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21 i 20 01 23 zawierające niebezpieczne składniki	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	6,07
20 01 36	Zużyte urządzenia elektryczne i elektroniczne inne niż wymienione w 20 01 21, 20 01 23 i 20 01 35	0,000	0,000	0,000	0,095	0,000	0,806	4,59
20 01 37*	Drewno zawierające substancje niebezpieczne	0,000	0,000	0,000	0,035	0,000	0,180	0,15

20 01 38	Drewno inne niż wymienione w 20 01 37	0,000	0,000	0,100	0,200	0,000	0,003	0,02
20 01 39	Tworzywa sztuczne	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	1,11
20 01 99	Inne niewymienione frakcje zbierane w sposób selektywny	0,200	0,000	0,000	0,000	0,000	0,000	0,00
20 02 01	Odpady ulegające biodegradacji	0,000	0,000	0,000	0,900	0,000	4,840	92,56
20 02 02	Gleba i ziemia, w tym kamienie	0,000	0,000	0,000	0,540	0,150	0,620	0,35
20 03 07	Odpady wielkogabarytowe	1,100	5,100	32,600	16,285	22,170	54,246	205,07
20 03 99	Odpady komunalne niewymienione w innych podgrupach	0,000	0,400	0,200	1,140	0,920	0,845	0,94
SUMA		1,500	5,500	35,720	84,756	143,671	202,377	605,02

Baterie i akumulatory mieszkańcy mogą również wrzucać do specjalnych pojemników znajdujących się w siedzibie Urzędu Miasta oraz w placówkach oświatowych i handlowych, natomiast przeterminowane leki do specjalnie do tego celu przeznaczonych pojemników znajdujących się w aptekach na terenie miasta. Priorytetowym zadaniem dla Gminy Miasto Tomaszów Mazowiecki na lata następne jest dalsze edukowanie i podnoszenie świadomości mieszkańców w zakresie prawidłowej gospodarki odpadami komunalnymi w celu ograniczenia ilości wytworzonych odpadów komunalnych.

Tomaszów Mazowiecki bez plastiku

W 2019 roku zarządzeniem nr 369/2019 Prezydenta Miasta Tomaszowa Mazowieckiego z 28 sierpnia 2019 roku w sprawie podjęcia działań zmierzających do ograniczenia stosowania przedmiotów jednorazowego użytku wykonanych z tworzyw sztucznych zapoczątkowano akcję „Tomaszów Mazowiecki bez plastiku”. W Urzędzie Miasta, jednostkach organizacyjnych oraz w trakcie wydarzeń organizowanych przez Gminę Miasto Tomaszów Mazowiecki zrezygnowano z używania jednorazowych kubków, talerzy, sztućców i innych artykułów tego typu na rzecz wielorazowych odpowiedników oraz jednorazowych produktów podlegających kompostowaniu lub biodegradacji; ograniczono też zużycie papieru dzięki wymianie korespondencji drogą e-mailową. Ponadto w szkołach zainstalowano poidelka na wodę, w innych placówkach zastosowano dzbanki filtrujące wodę, by ograniczyć zużycie plastikowych opakowań na napoje. Przeprowadzono akcję informacyjną wśród pracowników Urzędu Miasta, jak i w jednostkach organizacyjnych gminy. W szkołach odbyły się pogadanki na temat ograniczenia plastiku. Placówki te prowadzą też segregację odpadów.

Rekultywacja składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne zlokalizowanego w miejscowości Lubochnia-Górki

W 2019 roku rozpoczęły się prace związane z wykonaniem rekultywacji składowiska odpadów w Lubochni-Górkach. Wykonawcą prac została Firma Handlowo-Uslugowa ITC – Angelika Jabłońska z siedzibą w Baruchowie. Wartość podpisanej umowy i realizacji prac to: 306 500 zł, a jej zakończenie planowane jest na IV kwartał 2020 roku. W ramach umowy w I etapie – do końca 2019 roku – uporządkowano i oczyszczono kwaterę składowiska i bezpośrednio przyległy teren z luźnych odpadów, wykonano cztery studnie odgazowujące z biofiltrami oraz przeprowadzono badania ilości gazu składowiskowego. Ponadto wykonano już częściowo prace związane z uzupełnieniem i uformowaniem warstwy okrywowej składowiska.

5. Nie kupuj – adoptuj!

Schronisko dla Bezdomnych Zwierząt w Tomaszowie Mazowieckim w 2019 roku zrealizowało następujące programy:

- wykonano 22 zabiegi kastracji kotów przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 40 sterylizacji kotek przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 73 zabiegi kastracji psów przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 59 zabiegów sterylizacji suk przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 26 zabiegów sterylizacji i kastracji kotów wolno żyjących,
- wykonano 292 chipowania zwierząt (psów i kotów),
- przyjęto 370 psów i 153 koty.

W domu tymczasowym przebywa 10 psów i 6 kotów, padło 6 psów i 19 kotów, dokonano eutanazji 8 psów i 25 kotów.

Informacja o adopcjach: psy – 195, koty – 66. Na koniec 2019 roku w schronisku przebywało 166 psów oraz 45 kotów.

W roku 2018 natomiast:

- wykonano 28 zabiegów kastracji kotów przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 33 sterylizacje kotek przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 86 zabiegów kastracji psów przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 81 zabiegów sterylizacji suk przebywających w Schronisku dla Bezdomnych Zwierząt,
- wykonano 18 zabiegów sterylizacji i kastracji kotów wolno żyjących,
- wykonano 313 chipowania zwierząt (psów i kotów).

Informacja o adopcjach: psy – 221, koty – 120. Na koniec 2018 roku w schronisku przebywało 166 psów oraz 30 kotów.

Program opieki nad zwierzętami bezdomnymi oraz zapobiegania bezdomności zwierząt na terenie miasta Tomaszowa Mazowieckiego na rok 2019, przyjęty uchwałą nr VII/44/2019 z 28 marca 2019 roku.

W jego ramach zabiegom sterylizacji wraz z trwałym znakowaniem zostały poddane 132 zwierzęta właścicielskie, w tym 68 suk i 64 kotki. Na realizację ww. zadania wykorzystane zostały środki finansowe w kwocie 34 150 zł. Liczba zabiegów u zwierząt właścicielskich w porównaniu do roku 2018 zwiększyła się o 29, kiedy sterylizacji i chipowaniu poddano 45 suk i 58 kotek, na co wydatkowano 25 940 zł.

V. INFORMACJE DODATKOWE

Przyznane nagrody:

1. Tytuł „Lider ochrony środowiska” w konkursie ogłoszonym przez Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy

Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki uzyskała tytuł lidera w kategorii jednostka samorządu terytorialnego za przedsięwzięcie pn. „Zakup niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą w Tomaszowie Mazowieckim”.

2. Tytuł „Samorząd przyjazny rodzinie” w konkursie „Województwo łódzkie przyjazne rodzinie” Gmina Miasto Tomaszów Mazowiecki otrzymała tytuł „Samorząd przyjazny rodzinie”, zajmując drugie miejsce w konkursie w kategorii samorządów. Zostaliśmy szczególnie docenieni za działania na rzecz seniorów.

3. Miejski Zakład Komunikacyjny zajął szóste miejsce (wśród dziesięciu najlepszych) w Ogólnopolskim Rankingu Przedsiębiorstw Komunikacji Miejskiej za rok 2019
4. Urząd Miasta otrzymał Grand Prix w konkursie Kryształ PR-u w kategorii „Najlepszy wizerunek w mediach społecznościowych” oraz wyróżnienie w kategorii „Najlepszy film promocyjny”
5. Prezydent Miasta otrzymał tytuł „Lider z powołania” w kategorii „Lider rozwoju regionalnego” podczas konferencji Magazynu Why Story.

Ponadto Tomaszów Mazowiecki i rewitalizację parku Bulwary przedstawiano jako przykład dobrych praktyk w zakresie rewitalizacji terenów zielonych podczas konferencji pn. „Funkcja prewencyjna prawnych form ochrony przyrody” przeznaczonej dla przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego z województwa łódzkiego 17 września 2019 roku w Uniejowie.

Miasto jest również członkiem różnych związków i organizacji:

- Związek Miast Polskich – członkostwo od 1995 roku.

W 2019 roku prezydent Tomaszowa Mazowieckiego Marcin Witko został wybrany do Komisji Rewizyjnej Związku.

- Regionalna Organizacja Turystyczna Województwa Łódzkiego – członkostwo od 2012 roku.
- Związek Samorządów Polskich – członkostwo od 2016 roku.

Ponadto prezydent Marcin Witko należy do Narodowej Rady Rozwoju. Jest członkiem sekcji samorząd i polityka spójności, jak również ekspertem w Krajowej Izbie Gospodarczej.

Urząd Miasta prowadzi oficjalny profil społecznościowy miasta w serwisie Facebook - „Kocham Tomaszów” (11 418 użytkowników – stan na 31 grudnia 2019 roku, 10 099 użytkowników - stan na 31 grudnia 2018 roku). Natomiast oficjalną stronę internetową magistratu www.tomaszow-maz.pl w okresie od 1 stycznia do 31 grudnia 2019 roku odwiedziło 109 178 użytkowników (119 682 użytkowników w analogicznym okresie w 2018 roku). Witryna wygenerowała w tym czasie 457 289 odsłon (500 152 odsłony w analogicznym okresie w 2018 roku).